GRETIL e-library
© 2008

FILE

Name: Dig9623__Dighanikaya_BJT_3_1976.pdf
PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl/?gr_elib-107
Type: Plain image PDF; index/bookmarks
Encoding: (no text)
Date: 23.7.2009

BRIEF RECORD

Author: Baḷangoḍa Ānandamaitreya [ed.]
Title: Dīghanikāya. *Part 3:* [Pāṭikavagga (24–34)].
Publ.: [Colombo] : Lankāṇḍuva
Series: Buddhajayantī Tripiṭakagranthamālā, 9
Description: pp. 2-544 (even pages only; Sinhalese translation not included)

FULL RECORD

www.sub.uni-goettingen.de/ebene_1/fiindolo/gr_elib.htm

NOTICE

This file may be copied on the condition that its entire contents, including this data sheet, remain intact.

බුද්ධජයන්ති ත්‍රිපිටක ග්‍රන්ථමාලා: 9

සූත්‍රාන්ත පිටකයෙහි

පළමු වන ග්‍රන්ථය

දීඝනිකාය

තෘතීය භාගය

පාථික වග්ගය

අග්ගමහාපණ්ඩිත

බළන්ගොඩ ආනන්දමෛත්‍රීය මහානායක

මහාස්ථවිරපාදයන් වහන්සේ

විසින් කරනලද

සිංහල පරිවර්තනයෙන් යුක්ත යි

ශ්‍රී ලංකා ජනරජය මගින් ප්‍රකාශිත යි.

බු: ව: 2519

ක්‍රි: ව: 1976

Buddha Jayanti Tripitaka Series, Volume IX

THE FIRST BOOK IN

THE SUTTANTA-PITAKA

DIGHA-NIKAYA

PART III

WITH THE SINHALESE TRANSLATION

BY

THE VENERABLE AGGAMAHAPANDITA

BALANGODA ANANDA MAITREYA
MAHA NAYAKA THERA

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

THE REPUBLIC OF SRI LANKA

B. E. 2519
C. E. 1976

සුත්තන්තපිටකෙ

දීඝනිකායො

තතිය භාගො

පාථිකවගෙගා

නමොතස්ස භගවතො අරහතො
සම්මා සම්බුද්ධස්ස

1

පාථිකසුත්තං

එවං මෙ සුතං එකං සමයං භගවා මල්ලෙසු විහරති, අනුපියා නාම මල්ලානං නිගමො.

අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං[1] නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදය අනුපියං[2] පිණ්ඩාය පාවිසි. අථ ඛො භගවතො එතදහොසි: "අතිප්පගො ඛො තාව අනුපියායං[3] පිණ්ඩාය චරිතුං, යන්නුනාහං යෙන භග්ගවගොත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස ආරාමො, යෙන භග්ගවගොත්තො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යන්නි."

2. අථ ඛො භගවා යෙන භග්ගවගොත්තස්ස පරිබ්බාජකස්ස ආරාමො යෙන භග්ගවගොත්තො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමි. අථ ඛො භග්ගවගොත්තො පරිබ්බාජකො භගවන්තං එතදවොච: "එතු ඛො භන්තෙ භගවා. ස්වාගතං භන්තෙ භගවතො, චිරස්සං ඛො භන්තෙ භගවා ඉමං පරියායමකාසි යදිදං ඉධාගමනාය. නිසීදතු භන්තෙ භගවා, ඉදමාසනං පඤ්ඤත්තන්නි." නිසීදි භගවා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ. භග්ගවගොත්තො'පි ඛො පරිබ්බාජකො අඤ්ඤතරං නීචං ආසනං ගහෙත්වා එකමන්තං නිසීදි.

---

1. පාථෙය්‍ය වගෙගා (සීමු)
2. අනුපපියම් (ස්‍යා), අනුපියං (කාම්)
3. අනුපියං (කාම්)

3. එකමන්තං නිසින්නෝ ඛෝ භග්ගවගොත්තෝ පරිබ්බාජකෝ භගවන්තං එතදවොච:

"පුරිමානි භන්තෙ දිවසානි පුරිමතරානි සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා මං එතදවොච: 'පච්චක්ඛාතෝ'දානි මයා භග්ගව භගවා, නදානාහං භග්ගව භගවන්තං උද්දිස්ස විහරාමී'ති. කච්චෙතං භන්තෙ තථෙව, යථා සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන අවච?"ති.

4. "තථෙව ඛෝ එතං භග්ගව යථා සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන අවච. පුරිමානි භග්ගව දිවසානි පුරිමතරානි සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නෝ ඛෝ භග්ගව සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන මං එතදවොච: 'පච්චක්ඛාමි'දානාහං භන්තෙ භගවන්තං, නාහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමී'ති. එවං වුත්තෙ අහං භග්ගව සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං:

"අපි නු ත්‍යාහං[1] සුනක්ඛත්ත එවං අවචං: එහි ත්වං සුනක්ඛත්ත, මමං උද්දිස්ස විහරාහි ති?"

"නො හෙතං භන්තෙ."

"ත්වං වා පන මං එවං අවච: අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමි ති?".

"නො හෙතං භන්තෙ."

"ඉති කිර සුනක්ඛත්ත නෙවාහන්තං වදමි:

එහි ත්වං සුනක්ඛත්ත මමං උද්දිස්ස විහරාහිති. නපි කිර මං ත්වං වදෙසි: අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමී ති. එවං සන්තෙ මොඝපුරිස කො සන්තෝ කං පච්චාචික්ඛසි? පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්හි[2] තෙ ඉදං අපරද්ධන්ති."

5. "න හි පන මෙ භන්තෙ භගවා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොතී"ති.

"අපි නු ත්‍යාහං සුනක්ඛත්ත එවං අවචං: එහි ත්වං සුනක්ඛත්ත, මමං උද්දිස්ස විහරාහි, අහන්තෙ උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිස්සාමී ති?"

---

1. ත්‍යාහං, සිමු, PTS.
2. යාව ච (මජ්ඣං)

"නෝ හෙතං භන්තෙ."

"තුවං වා පන මං එවං අවච:

අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ උත්තරි මනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිස්සති ති?"

"නෝ හෙතං භන්තෙ."

"ඉති කිර සුනක්ඛත්ත නෙවාහන්තං වදමි: එහි ත්වං සුනක්ඛත්ත, මමං උද්දිස්ස විහරාහි, අහන්තෙ උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිස්සාමී ති. න පි කිර මං ත්වං වදෙසි: අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිස්සති ති. එවං සන්තෙ මොඝපුරිස කො සන්තෝ කං පච්චාවික්ඛසි? තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත? කතෙ වා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ, යස්සත්ථාය මයා ධම්මෝ දෙසිතෝ සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මාදුක්ඛක්ඛයායා?" ති.

"කතෙ වා භන්තෙ උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ, යස්සත්ථාය භගවතා ධම්මෝ දෙසිතෝ සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මාදුක්ඛක්ඛයායා" ති. "ඉති කිර සුනක්ඛත්ත කතෙ වා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ අකතෙ වා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියෙ, යස්සත්ථාය මයා ධම්මෝ දෙසිතෝ සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයායා ති, තත්ර සුනක්ඛත්ත කිං උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කතං කරිස්සති? පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්ච තෙ ඉදං අපරද්ධන්ති."

6. "න හි පන මෙ භන්තෙ භගවා අඟනඤ්ඤං පඤ්ඤපෙති" ති.

"අපි නු ත්‍යාහං සුනක්ඛත්ත එවං අවචං. එහි ත්වං සුනක්ඛත්ත මමං උද්දිස්ස විහරාහි, අහන්තෙ අඟනඤ්ඤං පඤ්ඤපෙස්සාමී ති?"

"නෝ හෙතං භන්තෙ."

"තුවං වා පන මං එවං අවච: අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ අඟනඤ්ඤං පඤ්ඤපෙස්සති ති?"

"නෝ හෙතං භන්තෙ."

"ඉති කිර සුනක්ඛත්ත නෙවාහන්තං වදමි:

"එහි තුවං සුනක්ඛත්ත මමං උද්දිස්ස විහරාහි, අහන්තෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙස්සාමී'ති. න පි කිර මං තුවං වදෙසි: අහං භන්තෙ භගවන්තං උද්දිස්ස විහරිස්සාමි, භගවා මෙ අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙස්සතී ති. එවං සන්තෙ මොඝපුරිස කෝ සන්තෝ කං පච්චාචික්ඛසි? තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත? පඤ්ඤත්තෙ වා අග්ගඤ්ඤෙ අපඤ්ඤත්තෙ වා අග්ගඤ්ඤෙ යස්සත්ථාය මයා ධම්මෝ දෙසිතෝ, සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයායා?"ති.

'පඤ්ඤත්තෙ වා භන්තෙ අග්ගඤ්ඤෙ අපඤ්ඤත්තෙ වා අග්ගඤ්ඤෙ, යස්සත්ථාය භගවතා ධම්මෝ දෙසිතෝ සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයායා'ති.

'ඉති කිර සුනක්ඛත්ත පඤ්ඤත්තෙ වා අග්ගඤ්ඤෙ අපඤ්ඤත්තෙ වා අග්ගඤ්ඤෙ, යස්සත්ථාය මයා ධම්මෝ දෙසිතෝ, සෝ නියාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය. තත්‍ර සුනක්ඛත්ත කිං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤත්තං කරිස්සති?. පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්ඤ තෙ ඉදං අපරද්ධං. අනෙකපරියායෙන තෙ සුනක්ඛත්ත මම වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ: ඉතිපි සෝ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ විජ්ජාචරණසම්පන්නෝ සුගතෝ ලෝකවිදූ අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා ති. ඉති තෙ සුනක්ඛත්ත අනෙකපරියායෙන මම වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ.

අනෙකපරියායෙන තෙ සුනක්ඛත්ත ධම්මස්ස වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ; සන්දිට්ඨිකෝ භගවතා ධම්මෝ සන්දිට්ඨිකෝ අකාලිකෝ එහිපස්සිකෝ ඔපනයිකෝ[1] පච්චත්තං වෙදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහි"ති. ඉති තෙ සුනක්ඛත්ත අනෙකපරියායෙන ධම්මස්ස වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ. අනෙකපරියායෙන තෙ සුනක්ඛත්ත සඞ්ඝස්ස වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ: සුපටිපන්නෝ[2] භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ, උජුපටිපන්නෝ භගවතෝ[3] සාවකසඞ්ඝෝ, ඤායපටිපන්නෝ[4] භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ, සාමීචිපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ, යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි අට්ඨ පුරිසපුග්ගලා, එස භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ ආහුණෙය්‍යෝ පාහුණෙය්‍යෝ දක්ඛිණෙය්‍යෝ අඤ්ජලිකරණීයෝ අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලොකස්සා ති. ඉති තෙ සුනක්ඛත්ත අනෙකපරියායෙන සඞ්ඝස්ස වණ්ණෝ භාසිතෝ වජ්ජිගාමෙ. ආරොචයාමි තෙ සුනක්ඛත්ත පටිවෙදයාමි තෙ සුනක්ඛත්ත, හවිස්සන්ති තෙ සුනක්ඛත්ත චත්තාරෝ: නෝ චිසඞ්ඝි සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං චරිතුං. සෝ අවිසහන්තෝ සික්ඛං පච්චක්ඛාය හීනායාවත්තෝ ති. ඉති තෙ සුනක්ඛත්ත හවිස්සන්ති චත්තාරෝ'ති. එවං තෙ භග්ගව සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ මයා වුච්චමානෝ අපක්කමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා යථා තං ආපායිකෝ නෙරයිකෝ.

---

1. ඔපනෙය්‍යකෝ (මජ්ඣං)
2. සුප්පටිපන්නෝ. (මජ්ඣං)
3. උජුප්පටිපන්නෝ, (මජ්ඣං)
4. ඤායප්පටිපන්නෝ. (මජ්ඣං)

කොරකඛත්තියවත්ථු

7. එකමිදාහං භගවා සමයං බුල්ලේසු විහරාමි, **උත්තරකා** නාම බුල්ලානං නිගමෝ. අථ ඛෝ භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය සුනක්ඛත්තෙන ලිච්ඡවිපුත්තෙන පච්ඡාසමණේන උත්තරකං පිණ්ඩාය පාවිසිං. තේන ඛෝ පන සමයේන අවේලෝ කොරක්ඛත්තියෝ කුක්කුරවතිකෝ වාතුකුණ්ඩිකෝ ඡමා නිකිණ්ණං භක්ඛයං මුඛේනේව ඛාදති මුඛේනේව භුඤ්ජති අද්දසා ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ අවේලං කොරක්ඛත්තියං කුක්කුරවතිකං වාතුකුණ්ඩිකං ඡමා නිකිණ්ණං භක්ඛයං මුඛේනේව ඛාදන්තං මුඛේනේව භුඤ්ජන්තං. දිස්වානස්ස එතදහෝසි: සාධුරූපෝ වත භෝ අරහං සමණෝ වාතුකුණ්ඩිකෝ[1] ඡමා නිකිණ්ණං භක්ඛයං මුඛේනේව ඛාදති මුඛේනේව භුඤ්ජති ති.

8. අථ ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තස්ස ලිච්ඡවිපුත්තස්ස චෙතසා චේතෝ පරිවිතක්කමඤ්ඤාය සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවෝච: 'ඉඞ්ඝ නාම මොඝපුරිස සමණෝ සක්‍යපුත්තියෝ පටිජානිස්සති?' ති.

'කිං පන මං භන්තෙ භගවා එවමාහ: ඉඞ්ඝ නාම මොඝපුරිස සමණෝ සක්‍යපුත්තියෝ පටිජානිස්සති ති?'

"නනු තෙ සුනක්ඛත්ත ඉමං අවේලං කොරක්ඛත්තියං කුක්කුරවතිකං වාතුකුණ්ඩිකං ඡමා නිකිණ්ණං භක්ඛයං මුඛේනේව ඛාදන්තං මුඛේනේව භුඤ්ජන්තං. දිස්වාන එතදහෝසි: සාධුරූපෝ වත භෝ අරහා[2] සමණෝ වාතුකුණ්ඩිකෝ ඡමා නිකිණ්ණං භක්ඛයං මුඛේනේව ඛාදති මුඛේනේව භුඤ්ජති ති?"

"එවං භන්තෙ. කිං පන භන්තෙ භගවා අරහන්තස්ස මච්ඡරායති?" ති.

---

1. චතුකුණ්ඩිකෝ (සී), චතුක්කොණ්ඩිකෝ (සීමු.)
2. අරහං සීමු.

"න ඛො'හං මොඝපුරිස අරහත්තස්ස මච්ඡරායාමි. අපි ච තුය්හෙ-වෙතං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං, තං පජහ, මා තෙ අහොසි දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනක්ඛත්ත මඤ්ඤසි අවෙලං කොරක්ඛත්තියං: සාධුරූපො අරහං සමණො ති, සො සත්තමං දිවසං අලසකෙන කාලං කරිස්සති, කාලකතො ච – කාලකඤ්ජකා නාම අසුරා, සබ්බනිහීනො අසුරකායො – තත්‍ර උපපජ්ජිස්සති. කාලකතඤ්ච නං බීරණත්ථම්භකෙ සුසානෙ ඡඩ්ඩස්සන්ති. ආකඞ්ඛමානො ච ත්වං සුනක්ඛත්ත අවෙලං කොරක්ඛත්තියං උපසඞ්කමිත්වා පුච්ඡෙය්‍යාසි: ජානාසි ආවුසො අවෙල කොරක්ඛත්තිය අත්තනො ගතින්ති? ඨානං ඛො පනෙතං සුනක්ඛත්ත විජ්ජති, යන්තෙ අවෙලො කොරක්ඛත්තියො බ්‍යාකරිස්සති: ජානාමි ආවුසො සුනක්ඛත්ත අත්තනො ගතිං – කාලකඤ්ජිකා නාම අසුරා, සබ්බනිහීනො අසුරකායො – තත්‍රම්හි උපපන්නො"ති.

9. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙන අවෙලො කොරක්ඛත්තියො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා අවෙලං කොරක්ඛත්තියං එතදවොච: බ්‍යාකතො ඛො'සි ආවුසො කොරක්ඛත්තිය සමණෙන ගොතමෙන; අවෙලො කොරක්ඛත්තියො සත්තමං දිවසං අලසකෙන කාලං කරිස්සති, කාලකතො ච – කාලකඤ්ජිකා නාම අසුරා, සබ්බනිහීනො අසුරකායො – තත්‍ර උපපජ්ජිස්සති. කාලකතඤ්ච නං බීරණත්ථම්භකෙ සුසානෙ ඡඩ්ඩස්සන්ති"ති. යෙන ත්වං ආවුසො කොරක්ඛත්තය මත්තමත්තඤ්ච භත්තං[1] භුඤ්ජෙය්‍යාසි, මත්තමත්තඤ්ච පානීයං පිවෙය්‍යාසි, යථා සමණස්ස ගොතමස්ස මිච්ඡා අස්ස වචනන්ති". අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො එකදවීහිකාය සත්තරත්තින්දිවානි ගණෙසි යථා තං තථාගතස්ස අසද්දහමානො.

අථ ඛො භග්ගව අවෙලො කොරක්ඛත්තියො සත්තමං දිවසං අලස-කෙන කාලමකාසි. කාලකතො ච – කාලකඤ්ජිකා නාම අසුරා, සබ්බනිහී-නො අසුරකායො – තත්‍ර උපපජ්ජි. කාලකතඤ්චනං බීරණත්ථම්භකෙ සුසානෙ ඡඩ්ඩිසුං. අස්සොසි ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො අවෙලො කිර කොරක්ඛත්තියො අලසකෙන කාලකතො බීරණත්ථම්භකෙ සුසානෙ ඡඩ්ඩිතො'ති.

1. මත්තමත්තංච සිමු.

අථ ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ යෙන බේරඤ්ඤමහකං සුසානං යෙන අවෙලෝ කොරක්ඛත්තියෝ තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා අවෙලං කොරක්ඛත්තියං තික්ඛත්තුං පාණිනා ආකොටෙසි: "ජානාසි ආවුසෝ කොරක්ඛත්තිය අත්තනෝ ගතින්ති?". අථ ඛෝ භගවා අවෙලෝ කොරක්ඛත්තියෝ පාණිනා පිට්ඨිං පරිපුඤ්ඡන්තෝ වුට්ඨාසි 'ජානාමි ආවුසෝ සුනක්ඛත්ත අත්තනෝ ගතිං– කාලකඤ්ජිකා නාම අසුරා– සඛ-නිභීනෝ අසුරකායෝ, තත්රමසී උපපත්තෙතා ති වත්වා තත්ථෙව උත්තානෝ පරිපති.

10. අථ ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛෝ අහං භගවා සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං: තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත? යථෙව තෙ අහං අවෙලං කොරක්ඛත්තියං ආරබ්භ බ්‍යාකාසිං, තථෙව තං විපක්කං[1] අඤ්ඤථා වා?ති.

"යථෙව මෙ භන්තෙ භගවා අවෙලං කොරක්ඛත්තියං ආරබ්භ බ්‍යාකාසි, තථෙව තං විපක්කං නො අඤ්ඤථා"ති.

"තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත යදි එවං සන්තෙ කතං වා හොති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං අකතං වා?"ති. "අද්ධා ඛෝ භන්තෙ එවං සන්තෙ කතං හොති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං නො අකතන්ති." එවම්පි ඛෝ මං භවං මොඝපුරිස උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධි-පාටිහාරියං කරොන්තං එවං වදෙසි: න හි පන මෙ භන්තෙ භගවා උත්තරි-මනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොති'ති. පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්ඤ තෙ ඉදං අපරද්ධන්ති. එවම්පි ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ මයා වුච්චමානෝ අපක්කමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා, යථා තං ආපායිකෝ නෙරයිකෝ.

කළාරමට්ඨුකවත්ථු

11. එකමිදාහං භන්තෙ සමයං වෙසාලියං විහරාමි මහාවනෙ කූටා-ගාරසාලායං. තෙන ඛෝ පන සමයෙන අවෙලෝ කළාරමට්ඨුකෝ[2] වෙසාලියං පටිවසති ලාභග්ගප්පත්තෝ චෙව යසග්ගප්පත්තෝ ච විඤ්ඤාතෝ තස්ස සත්ත වතපදානි සමත්තානි සමාදින්නානි හොන්ති:

යාවජීවං අවෙලකෝ අස්සං න වත්ථං පරිදහෙය්‍යං.

යාවජීවං බ්‍රහ්මචාරී අස්සං න මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවෙය්‍යං.

යාවජීවං සුරාමංසෙනෙව යාපෙය්‍යං න ඔදනකුම්මාසං භුඤ්ජෙය්‍යං

---

1. විපාකං (සීමු)
2. කොරමට්ඨකෝ සීමු. කණ්ඩරමුසුකෝ PTS. කලාරමට්ඨකෝ, මජඣං

පුරත්ථිමෙන වෙසාලිං උදෙනං නාම චෙතියං තං නාතික්කමෙය්‍යං දක්ඛිණෙන වෙසාලිං ගොතමකං නාම චෙතියං තං නාතික්කමෙය්‍යං, පච්ඡිමෙන වෙසාලිං සත්තම්බං නාම චෙතියං තං නාතික්කමෙය්‍යං උත්තරෙන වෙසාලිං බහුපුත්තං නාම චෙතියං, තං නාතික්කමෙය්‍යන්ති.''

සො ඉමෙසං සත්තන්නං වතපදනං[1] සමාදනහෙතු ලාභග්ගප්පත්තො චෙව යසග්ගප්පත්තො ච වජ්ජිගාමෙ. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙන අචෙලො කළාරමට්ඨුකො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා අචෙලං කළාරමට්ඨුකං පඤ්හං පුච්ඡි. තස්ස අචෙලො කළාරමට්ඨුකො පඤ්හං පුට්ඨො න සම්පායාසි. අසම්පායන්නො කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාත්වාකාසි. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තස්ස ලිච්ඡවිපුත්තස්ස එතදහොසි ''සාධුරූපං වත භො අරහන්නං සමණං ආසාදිම්හසෙ, මා වත නො අහොසි දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායා''ති.

12. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අහං භග්ගව සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං: ත්වම්පි නාම මොඝපුරිස සමණො සක්‍යපුත්තියො පටිජානිස්සසි?ති.

''කිං පන මං භන්තෙ භගවා එවමාහ: ත්වම්පි නාම මොඝපුරිස සමණො සක්‍යපුත්තියො පටිජානිස්සසි?''ති.

''නනු ත්වං සුනක්ඛත්ත අචෙලං කළාරමට්ඨුකං උපසඞ්කමිත්වා පඤ්හං පුච්ඡි? තස්ස තෙ අචෙලො කළාරමට්ඨුකො පඤ්හං පුට්ඨො න සම්පායාසි. අසම්පායන්නො කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාත්වාකාසි. තස්ස තෙ එතදහොසි: සාධුරූපං වත භො අරහන්නං සමණං ආසාදිම්හසෙ, මා වත නො අහොසි දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛායා''ති

''එවං භන්තෙ. කිං පන භන්තෙ භගවා අරහන්නස්ස මච්ඡරායති?''ති.

1. වත්තපදනි PTS

"න ඛො අහං මොඝපුරිස අරහත්තස්ස මච්ඡරායාමි. අපි ච තුයෙහ-වෙතං පාපකං දිට්ඨිගතං උප්පන්නං, තං පජහ, මා තෙ අහොසි දීඝරත්ත-අහිතාය දුක්ඛාය. යං ඛො පනෙතං සුනක්ඛත්ත මඤ්ඤසි අචෙලං කළාර-මට්ඨුකං 'සාධුරූපො අරහං සමණො''ති, සො න චිරස්සෙව පරිහිතො[1] සානුචරියො[2] විචරන්නො ඔදනකුම්මාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසා-ලියානි චෙතියානි සමතික්කමිත්වා යසා නික්කිණ්ණොං[3] කාලං කරිස්සති''ති.

13. අථ ඛො භග්ගව අචෙලො කළාරමට්ඨුකො න චිරස්සෙව පරි-හිතො සානුචරියො විචරන්නො ඔදනකුම්මාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසාලියානි චෙතියානි සමතික්කමිත්වා යසා නික්කිණ්ණො කාලමකාසි. අස්සොසි ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො: අචෙලො කිර කළාර-මට්ඨුකො පරිහිතො සානුචරියො විචරන්නො ඔදනකුම්මාසං භුඤ්ජමානො සබ්බානෙව වෙසාලියානි චෙතියානි සමතික්කමිත්වා යසා නික්කිණ්ණො කාලං කතො'ති. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අහං භග්ගව සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං:

තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත යථෙව තෙ අහං අචෙලං කළාරමට්ඨුකං ආරබ්භ බ්‍යාකාසිං, තථෙව තං විපක්කං අඤ්ඤථා වා?ති.

"යථෙව මෙ භන්තෙ භගවා අචෙලං කළාරමට්ඨුකං ආරබ්භ බ්‍යාකාසි, තථෙව තං විපක්කං නො අඤ්ඤථා''ති.

"තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත යදි එවං සන්තෙ කතං වා හොති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං, අකතං වා?''ති,

"අද්ධා ඛො භන්තෙ එවං සන්තෙ කතං හොති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං, නො අකතන්ති.''

"එවම්පි ඛො මං ත්වං මොඝපුරිස උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොන්තං එවං වදෙසි න හි පන මෙ භන්තෙ භගවා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොති'ති. පස්ස මොඝපුරිස යාවඤ්ච තෙ ඉදං අප-රද්ධන්ති.''

එවම්පි ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො මයා වුච්චමානො අපක්කමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා, යථා තං ආපායිකො නෙරයිකො.

---

1. පරිදහිතො -සීමු-
2. සානුචරිකො, -මජ්ස-
3. නික්ඛණ්ණ (සීමු. කම්)

පාථිකපුත්තවත්ථු

14. එකමිදාහං භග්ගව සමයං තත්ථෙව වෙසාලියං විහරාමි මහාවනෙ කූටාගාරසාලායං. තෙන ඛො පන සමයෙන අවෙලො පාථිකපුත්තො[1] වෙසාලියං පටිවසති ලාභග්ගප්පත්තො චෙව යසග්ගප්පත්තො ච වජ්ජිගාමෙ. සො ච වෙසාලියං පරිසතිං එවං වාචං භාසති: සමණො ගොතමො ඤාණවාදෙ අහම්පි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං දස්සතුං. සමණො චෙ ගොතමො උපඩ්ඪපථං ආගච්ඡෙය්‍ය, අහම්පි උපඩ්ඪපථං ගච්ඡෙය්‍යං. තෙ තත්ථ උභොපි උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරෙය්‍යාම. එකං චෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරිස්සති, ද්වාහං කරිස්සාමි. ද්වෙ චෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියානි කරිස්සති, චත්තාරාහං කරිස්සාමි. චත්තාරි චෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියානි කරිස්සති, අට්ඨාහං කරිස්සාමි. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරිස්සති, තද්දිගුණං තද්දිගුණාහං[2] කරිස්සාමී''ති.

15. ''අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො මං එතදවොච: අවෙලො භන්තෙ පාථිකපුත්තො වෙසාලියං පටිවසති ලාභග්ගප්පත්තො චෙව යසග්ගප්පත්තො ච වජ්ජිගාමෙ. සො වෙසාලියං පරිසතිං එවං වාචං භාසති: 'සමණො ගොතමො ඤාණවාදෙ, අහම්පි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං දස්සතුං. සමණො ගොතමො චෙ උපඩ්ඪපථං ආගච්ඡෙය්‍ය, අහම්පි උපඩ්ඪපථං ගච්ඡෙය්‍යං. තෙ තත්ථ උභො පි උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරෙය්‍යාම. එකං චෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරිස්සති, ද්වාහං කරිස්සාමි –පෙ– තද්දිගුණං තද්දිගුණාහං කරිස්සාමී'ති.

---

1. පාථික සිමු. පාවික (ඉය්‍ය PTS)
2. තද්දිගුණං –PTS–

16. එවං වුත්තෝ අහං භගවන්තං සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං: අහඤ්හි බෝ සුනක්ඛත්ත අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං· සචෙපි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යාන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති.

"රක්ඛතෙතං භන්තෙ භගවා වාචං, රක්ඛතෙතං සුගතෝ වාචන්ති."

"කිම්පන මං ත්වං සුනක්ඛත්ත එවං වදෙසි: රක්ඛතෙතං භන්තෙ භගවා වාචං, රක්ඛතෙතං සුගතෝ වාචන්ති?".

"භගවතා වස්ස භන්තෙ එසා වාචා එකංසෙන ඔධාරිතා[1] 'අහඤ්හි බෝ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යාන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙ-
ය්‍යා'ති. අවෙලෝ ච භන්තෙ පාථිකපුත්තෝ විරූපරූපෙන භගවතෝ සම්මුඛීභාවං ආගච්ඡෙය්‍ය, තදස්ස භගවතෝ මුසා"ති.

"අපි නු සුනක්ඛත්ත තථාගතෝ තං වාචං භාසෙය්‍ය යා සා වාචා අඵයගාමිනී?" ති

"කිං පන භන්තෙ භගවතා අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ චෙතසා චෙතෝ පරිච්ච විදිතෝ අහඤ්හි අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං, සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යාන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති. උදහු දෙවතා භගවතෝ එතමත්ථං ආරොචෙසුං අහඤ්හි භන්තෙ ච අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා භගවතෝ සම්මුඛීභාවං ආගච්ඡන්තු. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස; අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටි-
නිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යාන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා ති?"

---

1. ඔවාදිතා, සීමු

17. "වෙතසා වෙතෝ පරිච්ච විදිතෝ වෙව මෙ සුනක්ඛත්ත අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ අහඞ්කා අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස: අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති. දෙවතා පි මෙ එතමත්ථං ආරොචෙසුං: අහඞ්කා භන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා භගවතෝ සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං, සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස: අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති.

අජිතෝ පි නාම ලිච්ඡවීනං සෙනාපති අඩුනා කාලකතෝ තාවතිංසකායං උපපන්නෝ. සෝ පි මං උපසඞ්කමිත්වා එවමාරොචෙසි: 'අලජ්ජී හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ මුසාවාදී හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ මම්පි- හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ බ්‍යාකාසි වජ්ජිගාමෙ 'අජිතෝ ලිච්ඡවී සෙනාපති මහානිරයං උපපන්නෝ කි. න බෝ පනාහං හන්තෙ මහානිරයං උපපන්නෝ තාවතිසංකායම්හි උපපන්නෝ. අලජ්ජී හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ, මුසාවාදී හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ, අහඞ්කා ච හන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා භගවතෝ සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස: අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා''ති.

ඉති බෝ සුනක්ඛත්ත චෙතසා වෙතෝ පරිච්ච විදිතෝ වෙව මෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ අහඞ්කා අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති' මුද්ධාපි තස්ස විපතෙය්‍යා කි. දෙවතා'පි මෙ එතමත්ථං ආරොචෙසුං අහඞ්කා භන්තෙ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෙ තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා භගවතෝ සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ'පි'ස්ස එවමස්ස අහං තං වාචං අපපහාය තං චිත්තං අපපහාය තං දිට්ඨිං අපපටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති. සෝ බෝ පනාහං සුනක්ඛත්ත වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තෝ යෙන අවෙලස්ස පාථිකපුත්තස්ස ආරාමෝ තෙනුපසඞ්කමිස්සාමි දිවාවිහාරාය. යස්ස දානි ත්වං සුනක්ඛත්ත ඉච්ඡසි, තස්ස ආරොචෙහී''ති.

ඉද්ධිපාටිහාරියකථා

18. අථ ඛෝ අහං[1] භගවති පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය වෙසාලිං පිණ්ඩාය පාවිසිං. වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තෝ යෙන අවෙලාසස්ස පාථිකපුත්තස්ස ආරාමෝ තෙනුපසඞ්කමිං දිවාවිහාරාය. අථ ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ තරමානරූපෝ වෙසාලිං පවිසිත්වා යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා අභිඤ්ඤාතෙ අභිඤ්ඤාතෙ ලිච්ඡවී එතදවොච: එසාවුසෝ භගවා වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තෝ යෙන අවෙලාසස්ස පාථිකපුත්තස්ස ආරාමෝ තෙනුපසඞ්කමි දිවාවිහාරාය. අභික්කමථායසම්පන්නෝ අභික්කමථායසම්පන්නෝ. සාධුරූපානං සමණානං උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං භවිස්සතී ති.

අථ ඛෝ භගවා අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං ලිච්ඡවීනං එතදහොසි: සාධුරූපානං කිර හෝ සමණානං උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං භවිස්ස තී. හන්ද වත හෝ ගච්ඡාමා තී.

අථ ඛෝ භගවා සුනක්ඛත්තෝ ලිච්ඡවිපුත්තෝ යෙන අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිත්ථියා සමණ-බ්‍රාහ්මණා[2] තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා අභිඤ්ඤාතෙ අභිඤ්ඤාතෙ නානාතිත්ථියෙ සමණබ්‍රාහ්මණෙ එතදවොච: එසාවුසෝ භගවා වෙසාලියං පිණ්ඩාය චරිත්වා පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තෝ යෙන අවෙලාසස්ස පාථිකපුත්තස්ස ආරාමෝ තෙනුපසඞ්කමි දිවාවිහාරාය. අභික්කමථා-යසම්පන්නෝ අභික්කමථායසම්පන්නෝ. සාධුරූපානං සමණානං උත්තරි-මනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං භවිස්සතී ති. අථ ඛෝ භගවා අභිඤ්ඤාතානං අභිඤ්ඤාතානං නානාතිත්ථියානං සමණබ්‍රාහ්මණානං එතදහොසි: සාධුරූපානං කිර හෝ සමණානං උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං භවිස්සතී. හන්ද වත හෝ ගච්ඡාමා''ති.

19. අථ ඛෝ භගවා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිත්ථියා සමණ-බ්‍රාහ්මණා යෙන අවෙලාසස්ස පාථිකපුත්තස්ස ආරාමෝ තෙනුපසඞ්ක-මිංසු. සා එසා භගවති පරිසා හොති[3] අනෙකසතා අනෙකසහස්සා. අථෙසාසි ඛෝ භගවා අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ 'අභික්කන්තා කිර අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී, අභික්කන්තා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානා-තිත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණා, සම්මෙඤ්ජා පි ගොතමෝ මයඤ්ච ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නෝ'ති. සුත්වානස්ස භයං ඡම්භිතත්තං ලොමහංසෝ උදපාදි.

---

1. අථ ඛෝ සවාහං (සී)
2. නානාතිත්ථිය සමණබ්‍රාහ්මණා (සී)
3. මහා හොති (මජ්ඣං)

20. අථ ඛො භග්ගව අචෙලො පාථිකපුත්තො භීතො සංවිග්ගො ලොමහට්ඨජාතො යෙන තින්දුකබාණුපරිබ්බාජකාරාමො[1] තෙනුපසඞ්කමි. අස්සොසි ඛො භග්ගව සා පරිසා 'අචෙලො කිර පාථිකපුත්තො භීතො සංවිග්ගො ලොමහට්ඨජාතො යෙන තින්දුකබාණුපරිබ්බාජකාරාමො තෙනුපසඞ්කන්නො' ති. අථ ඛො භග්ගව සා පරිසා අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමන්නෙසි: එහි ත්වං හො පුරිස, යෙන තින්දුබාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අචෙලො පාථික පුත්තො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා අචෙලං පාථිකපුත්තං එවං වදෙහි: අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත. අභික්කන්නා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී, අභික්කන්නා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙචයිකා නානාතිත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණා, සමණො පි ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආවුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාචා: සමණො පි ගොතමො ඤාණවාදෙ අහම්පි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං දස්සෙතුං. සමණො වෙ ගොතමො උපඩ්ඪපථං ආගච්ඡෙය්‍ය, අහම්පි උපඩ්ඪපථං ගච්ඡෙය්‍යං. තෙ තත්ථ උභො පි උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරෙය්‍යාම. එකං වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියං කරිස්සති, අවාහං කරිස්සාමි, දෙව වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියානි කරිස්සති, චත්තාරාහං කරිස්සාමි. චත්තාරි වෙ සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපාටිහාරියානි කරිස්සති, අට්ඨාහං කරිස්සාමි. ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉදධිපටිහාරියං කරිස්සති, තන්දිගුණං තන්දිගුණාහං කරිස්සාමි''ති. අභික්කමස්සෙව[2] ඛො ආවුසො පාථිකපුත්ත උපඩ්ඪපථං. සබ්බපඨමං යෙව ආගන්ත්වා සමණො ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො'ති

1. තිණ්ඩුකබාණු (මජසං)
2. අභික්කමසෙව PTS

"එවං හො"ති ඛො භග්ගව සො පුරිසො තස්සා පරිසාය පටිස්සුත්වා යෙන තින්දුකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත. අභික්කන්තා අභික්ඛාතා අභික්ඛාතා ලිච්ඡවී අභික්කන්තා අභික්ඛාතා අභික්ඛාතා ච බ්‍රාහ්මණමහාසාලා ගහපතිනෙවයිකා නානාතිත්ථියා සමණබ්‍රාහ්මණා සමණො පි ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආවුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාචා: සමණො පි ගොතමො ඤාණවාදෙ අහම්පි ඤාණවාදෙ. ඤාණවාදෙ ඛො පන ඤාණවාදෙන අරහති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං දස්සෙතුං -පෙ- ඉති යාවතකං සමණො ගොතමො උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරිස්සති තන්දිගුණං තන්දිගුණාහං කරිස්සාමී"ති. අභික්කමස්සෙව ඛො ආවුසො පාථිකපුත්ත උපඩ්ඪපථං. සබ්බපඨමං යෙව ආගන්ත්වා සමණො ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො"ති.

21. එවං වුත්තෙ භග්ගව අවෙලො පාථිකපුත්තො 'ආයාමි ආවුසො ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති. න සක්කොති ආසනාපි වුට්ඨාතුං. අථ ඛො භග්ගව සො පුරිසො අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: කිංසු නාම තෙ ආවුසො පාථිකපුත්ත පාවළා[1] සු නාම තෙ පීඨකස්මිං අල්ලීනා පීඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අල්ලීනං? 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති. එවම්පි ඛො භග්ගව වුච්චමානො අවෙලො පාථිකපුත්තො 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුං. යදා ඛො සො භග්ගව පුරිසො අඤ්ඤාසි 'පරාභූතරූපො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, 'ආයාමි ආවුසො ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති. න සක්කොති ආසනාපි වුට්ඨාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්ත්වා එවමාරොචෙසි: පරාභූතරූපො හො අයං අවෙලො පාථිකපුත්තො, 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති.

එවං වුත්තෙ අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං: අභබ්බො ඛො ආවුසො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා"ති.

පඨමභාණවාරො නිට්ඨිතො.

1. පාවුළා -සීමු-

22. අථ ඛො භග්ගව අඤ්ඤතරො ලිච්ඡවී මහාමත්තො උට්ඨායාසනා තං පරිසං එතදවොච: තෙන හි හො මුහුත්තං තාව ආගමෙථ යාවාහං ගච්ඡාමි. අප්පෙවනාම අහම්පි සක්කුණෙය්‍යං අචෙලං පාථිකපුත්තං ඉමං පරිසං ආනෙතුන්ති. අථ ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමත්තො යෙන තින්දුකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අචෙලො පාථිකපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා අචෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච. අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත, අභික්කන්තං තෙ සෙය්‍යො, අභික්කන්තා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී -පෙ- සමණො පි ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසා ආවුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාචා 'සමණො පි ගොතමො ඤාණපාදෙ -පෙ- තංදිගුණං තංදිගුණාහං කරිස්සාමී'ති. අභික්කමස්සෙව ඛො ආවුසො පාථිකපුත්ත උපඩ්ඪපථං. සබ්බපඨමඤ්ඤෙව ආගන්ත්වා සමණො ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො භාසිතා ඛො පනෙසා ආවුසො පාථිකපුත්ත, සමණෙන ගොතමෙන පරිසතිං වාචා: 'අභබ්බො ඛො අචෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස අහං තං වාචං අප්පහාය -පෙ- සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධං පි තස්ස විපතෙය්‍යා'ති. අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත, අභික්කමනෙනෙව තෙ ජ්‍යං කරිස්සාම, සමණස්ස ගොතමස්ස පරාජසන්ති.''

එවං වුත්තෙ භග්ගව අචෙලො පාථිකපුත්තො 'ආයාමි ආවුසො ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුං. අථ ඛො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමත්තො අචෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: කිං සු නාම තෙ ආවුසො පාථිකපුත්ත, පාවළා සු නාම තෙ පීඨකස්මිං අල්ලීනා, පීඨකං සු නාම තෙ පාවළාසු අල්ලීනං? 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පසි, න සක්කොසි ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති.

එවම්පි ඛො භග්ගව වුච්චමානො අචෙලො පාථිකපුත්තො 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනාපි වුට්ඨාතුං. යදා ඛො සො භග්ගව ලිච්ඡවී මහාමත්තො අඤ්ඤාසි පරාභූතරූපො අයං අචෙලො පාථිකපුත්තො, ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනාපි වුට්ඨාතුන්ති, අථ තං පරිසං ආගන්ත්වා එවමාරොචෙසි: පරාභූතරූපො හො අචෙලො පාථිකපුත්තො, 'ආයාමි ආවුසො ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති.

23. එවං වුත්තෙ අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං: අභබ්බො ඛො ආවුසො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය -පෙ- මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස: අහං තං වාචං අප්පහාය-පෙ- සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍ය, සචෙ පායස්මන්තානං ලිච්ඡවීනං එවමස්ස: 'මයං අවෙලං පාථිකපුත්තං වරත්තාහි බන්ධිත්වා ගොයුගෙහි ආවිඤ්ඡෙය්‍යාමා,ති[1], තා වරත්තා ජිජ්ජෙරං පාථිකපුත්තො වා. අභබ්බො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය -පෙ- සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අප්පහාය -පෙ- සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා''ති.

අථ ඛො භග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකන්තෙවාසී උට්ඨායාසනා තං පරිසං එතදවොච: තෙන හි භො මුහුත්තං තාව ආගමෙථ යාවාහං ගච්ඡාමි, අප්පචනාම අහම්පි සක්කුණෙය්‍යං අවෙලං පාථිකපුත්තං ඉමං පරිසං ආනෙතුන්ති. අථ ඛො භග්ගව ජාලියො දරුපත්ති-කන්තෙවාසී යෙන තීන්දුකඛාණුපරිබ්බාජකාරාමො යෙන අවෙලො පාථිකපුත්තො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත. අභික්කන්තං තෙ සෙය්‍යො. අභික්කන්තා අභිඤ්ඤාතා අභිඤ්ඤාතා ලිච්ඡවී -පෙ- සමණො පි ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො. භාසිතා ඛො පන තෙ ආවුසො පාථිකපුත්ත වෙසාලියං පරිසතිං වාචා: ''සමණො පි ගොතමො ඤ්ඤාණවාදෙ -පෙ- තංදිගුණං තංදිගුණාහං කරිස්සාමි''ති. අභික්ක-මස්සෙව ආවුසො පාථිකපුත්ත උපඩ්ඪපථං. සබ්බපඨමඤ්ඤෙව ආගන්ත්වා සමණො ගොතමො ආයස්මතො ආරාමෙ දිවාවිහාරං නිසින්නො. භාසිතා ඛො පන තෙ එසාවුසො පාථිකපුත්ත සමණෙන ගොත-මෙන පරිසතිං වාචා: ''අභබ්බො අවෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය -පෙ- සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස ''අහං තං වාචං අප්පහාය -පෙ- සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍ය''න්ති, මුද්ධාපි තස්ස විපතෙය්‍ය. සචෙ'පායස්මන්තානං ලිච්ඡවීනං එවමස්ස: මයං අවෙලං පාථිකපුත්තං වරත්තාහි බන්ධිත්වා ගොයුගෙහි ආවිඤ්ඡෙය්‍යාමා ති, තා වරත්තා ජිජ්ජෙරං පාථිකපුත්තො වා. අභබ්බො අවෙලො පාථික පුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටි-නිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස ''අහං තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ආගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා''ති. අභික්කමාවුසො පාථිකපුත්ත, අභික්කමනෙනෙව තෙ ජයං කරිස්සාම, සමණස්ස ගොතමස්ස පරාජයන්ති.

---

1. ආවිඤ්ඤෙය්‍යාමාති (සීමු)

එවං වුත්තෙ භග්ගව අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ 'ආයාම් ආවුසෝ ආයාම් ආවුසෝ'ති වත්වා තත්ථෙව සංසපති, න සක්කොති ආසනා'පි වුට්ඨාතුං, අථ බොා භග්ගව ජාලියෝ දරුපත්තිකන්තෙවාසී අවෙලං පාථිකපුත්තං එතදවොච: "කිං සු නාම තෙ ආවුසෝ පාථිකපුත්ත පාවළා සු නාම තෙ පියකසම්ං අලීනා, පියකං සු නාම තෙ පාවළාසු අලීන. ආයාම් ආවුසෝ, ආයාම් ආවුසෝ'ති වත්වා තත්ථෙව සංසපසි, න සක්කොසි ආසනා පි වුට්ඨා-තුනති?"

එවම්පි බොා භග්ගව වුච්චමානෝ අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ 'ආයාම් ආවුසෝ, ආයාම් ආවුසෝ'ති වත්වා තත්ථෙව සංසපති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති. යද බොා භග්ගව ජාලියෝ දරුපත්ති-කන්තෙවාසී අඤ්ඤාසි පරාහුතරූපෝ අයං අවෙලෝ පාථිකපුත්තෝ, 'ආයාම් ආවුසෝ, ආයාම් ආවුසෝ'ති වත්වා තත්ථෙව සංසපති, න සක්කොති ආසනා පි වුට්ඨාතුන්ති, අථ නං එතදවොච:

24. "භූතපුබ්බං ආවුසෝ පාථිකපුත්ත සීහස්ස මිගරඤ්ඤ, එතදහොසි: යන්නූනාහං අඤ්ඤතරං වනසණ්ඩං නිස්සාය ආසයං කප්පෙය්යං, තත්රා-සයං කප්පෙත්වා සායණ්හසමයං ආසයා නික්ඛමෙය්යං, ආසයා නික්ඛ-මිත්වා විජම්භෙය්යං, විජම්භිත්වා සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙය්යං, සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙත්වා තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදෙය්යං, තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා ගොචරාය පක්කමෙය්යං, සො වරං වරං මිගසඞ්ඝ[1] වධිත්වා මුදුමංසානි මුදුමංසානි භක්ඛයිත්වා තමෙව ආසයං අජ්ඣුපෙය්යන්ති. අථ බොා සො සීහො මිගරාජා අඤ්ඤතරං වන-සණ්ඩං නිස්සාය ආසයං කප්පෙසි. තත්රාසයං කප්පෙත්වා සායණ්හ-සමයං ආසයා නික්ඛමි. ආසයා නික්ඛමිත්වා විජම්භි. විජම්භිත්වා සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙසි. සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙත්වා තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදි. තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා ගොචරාය පක්කමි. සො වරං වරං මිගසඞ්ඝ වධිත්වා මුදුමංසානි මුදුමංසානි භක්ඛයිත්වා තමෙව ආසයං අජ්ඣුපෙසි.

---

1. මිගසඞ්ඝා (සීමු. ඡා. කම්)

තසෙසව ඛො ආවුසො පාථිකපුත්ත සීහසස මිගරඤ්ඤ, විසාසෙ සංවද්ධෝ ජරසිගාලෝ[1] දිත්තෙ වෙව බලවා ච. අථ ඛො ආවුසො තසස ජරසිගාලසස එතදහොසි "කො වාහං කො සීහෝ මිගරාජා? යණ්නූනාහම්පි අඤ්ඤතරං වනසණ්ඩං නිසසාය ආසයං කපෙපය්‍යං, තත්‍රාසයං කපෙපත්වා සායන්හසමයං ආසයා නික්ඛමෙය්‍යං, ආසයා නික්ඛමිත්වා විජමෙය්‍යං, විජමිත්වා සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙය්‍යං, සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙත්වා තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදෙය්‍යං, තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිත්වා ගොචරාය පක්කමෙය්‍යං, සො වරං වරං මිගසංඝෙ වධිත්වා මුදුමංසානි මුදුමංසානි භක්ඛයිත්වා තමෙවාසයං අජ්ඣුපෙය්‍යන්ති" අථ ඛො සො ආවුසො ජරසිගාලෝ අඤ්ඤතරං වනසණ්ඩං නිසසාය ආසයං කපෙපසි. තත්‍රාසයං කපෙපත්වා සායණ්හසමයං ආසයා නික්ඛමි.

ආසයා නික්ඛමිත්වා විජමි. විජමිත්වා සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙසි. සමන්තා චතුද්දිසා අනුවිලොකෙත්වා තික්ඛත්තුං සීහනාදං නදිසසාමී ති සෙගාලකං මයව අනදි, හෙරණ්ඩකං[2] යෙව අනදි. කො ච ජවො සෙගාලකසස කො පන සීහනාදෙ![3]

"එවමෙව ඛො තවං ආවුසො පාථිකපුත්ත සුගතාපදෙසෙසු ජීවමානො සුගතාතිරිත්තානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරහන්තෙ සම්මාසම්බුද්ධෙ ආසාදෙතබ්බං මඤ්ඤසි. කො ච ජවො පාථිකපුත්තසසෝ[4] කා ච තථාගතානං අරහන්තානං සම්මාසම්බුද්ධානං ආසාදනා!" ති.

25. යතො ඛො භගවා ජාලියො දරුපත්තිකන්තෙවාසී ඉමිනා ඔපමෙන නෙව අසක්ඛි අවෙලං පාථිකපුත්තං තමහා ආසනා වාවෙතුං, අථ නං එතදවොච.

---

1. ජරධ්ඛාලෝ (මජඣං)
2. භෙදණ්ඩකං යෙව (කම්)
3. කෙ ච ජවෙ සිංගාලෙ කෙ පන සීහනාදෙති (මජඣං)
4. කෙ ච ජවෙ පාථිකපුත්තෙත (මජඣං)

සීහො'ති අත්තානං සමෙක්ඛියාන
අමඤ්ඤී කොත්ථු මිගරාජා, හමස්මි,
තථෙව සො සෙගාලකං[1] අනදි
කො ච ජවො සෙගාලො[2] කො පන සීහනාදෙ! ති.

එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො පාථිකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො සුගතාතිරිත්තානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරහන්තෙ සම්මාසම්බුද්ධෙ ආසාදෙතබ්බං මඤ්ඤසි. කො ච ජවො පාථිකපුත්තො කා ච තථාගතානං අරහන්තානං සම්මාසම්බුද්ධානං ආසාදනා!ති,

26. යතො ඛො භග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකන්තෙවාසී ඉමිනාපි ඔපම්මෙන නෙව අසක්ඛි අචෙලං පාථිකපුත්තං තම්හා ආසනා චාවෙතුං, අථ නං එතදවොච:

අමඤ්ඤී අනුවඩ්කමනං
අත්තානං විසාසෙ සමෙක්ඛිය
යාවත්තානං න පස්සති
කොත්ථු තාව ඛ්‍යගෙසා ති මඤ්ඤති
තථෙව සො සෙගාලකං[1] අනදි
කො ච ජවො සෙගාලො[2] කො පන සීහනාදෙ!ති.

එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො පාථිකපුත්ත සුගතාපදනෙසු ජීවමානො සුගතාතිරිත්තානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරහන්තෙ සම්මාසම්බුද්ධෙ ආසාදෙතබ්බං මඤ්ඤසි. කො ච ජවො පාථිකපුත්තො කා ච තථාගතානං අරහන්තානං සම්මාසම්බුද්ධානං ආසාදනා!ති.

27. යතො ඛො භග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකන්තෙවාසී ඉමිනාපි ඔපම්මෙන නෙව අසක්ඛි අචෙලං පාථිකපුත්තං තම්හා ආසනා චාවෙතුං, අථ නං එතදවොච:

භුත්වාන හෙකෙ[3] ඛළමූසිකායො
කටසීසු ඛිත්තානි ච කොණපානි,[4]
මහාවනෙ සුඤ්ඤවනෙ විවඩ්ඪො
අමඤ්ඤී කොත්ථු මිගරාජාහමස්මි.
තථෙව සො සෙගාලකං අනදි
කො ච ජවො සෙගාලො කො පන සීහනාදෙ!ති.

එවමෙව ඛො ත්වං ආවුසො පාථිකපුත්ත සුගතපදනෙසු ජීවමානො සුගතාතිරිත්තානි භුඤ්ජමානො තථාගතෙ අරහන්තෙ සම්මාසම්බුද්ධෙ ආසාදෙතබ්බං මඤ්ඤසි. කො ච ජවො පාථිකපුත්තො, කා ච තථාගතානං අරහන්තාන. සම්මාසම්බුද්ධානං ආසාදනා!ති.

---

1. සිගාලකං–මජසං
2. සෙගාලො–මජසං, සීමු
3. ගිඩෙග (කම්)
4. කුණපානි - ස්‍යා

යතො ඛො භග්ගව ජාලියො දරුපත්තිකන්තෙවාසී ඉමිනා පි ඔපම්මෙන නෙව අසක්ඛි අචෙලං පාථිකපුත්තං තම්හා ආසනා චාවෙතුං, අථ තං පරිසං ආගන්ත්වා එවමාරොචෙසි: ''පරාභූතරූපො භො අචෙලො පාථිකපුත්තො, 'ආයාමි ආවුසො, ආයාමි ආවුසො'ති වත්වා තත්ථෙව සංසප්පති, න සක්කොති ආසනාපි වුට්ඨාතුන්ති. එවං වුත්තෙ අහං භග්ගව තං පරිසං එතදවොචං:

''අහඛ්ඛො ඛො ආවුසො අචෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ පි'ස්ස එවමස්ස: අහං තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති, මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍ය. සචෙ' පායස්මන්නානං ලිච්ඡවීනං එවමස්ස ''මයං අචෙලං පාථිකපුත්තං වරත්තාහි බන්ධිත්වා ගොයුගෙහි ආවිඤ්ඡෙය්‍යාමාති, තා වරත්තා ජිජ්ජෙරං පාථිකපුත්තො වා. අහඛ්ඛො පන අචෙලො පාථිකපුත්තො තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා මම සම්මුඛීභාවං ආගන්තුං. සචෙ'පි'ස්ස එවමස්ස 'අහං තං වාචං අප්පහාය තං චිත්තං අප්පහාය තං දිට්ඨිං අප්පටිනිස්සජ්ජිත්වා සමණස්ස ගොතමස්ස සම්මුඛීභාවං ගච්ඡෙය්‍යන්ති මුද්ධා පි තස්ස විපතෙය්‍යා''ති.

28. අථ ඛ්වාහං භග්ගව තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙසිං සමාදපෙසිං සමුත්තෙජෙසිං සම්පහංසෙසිං. තං පරිසං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙජෙත්වා සම්පහංසෙත්වා මහාබන්ධනා මොක්ඛං කරිත්වා, චතුරාසීතිපාණසහස්සානි මහාවිදුග්ගා උද්ධරිත්වා, තෙජොධාතුං සමාපජ්ජිත්වා සත්තතාලං වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා අඤ්ඤං සත්තතාලම්පි අච්චිං[1] අභිනිම්මිනිත්වා පජ්ජලිත්වා ධූමායිත්වා[2] මහාවනෙ කූටාගාරසාලාය පච්චුට්ඨාසිං. අථ ඛො භග්ගව සුනක්ඛත්තො ලිච්ඡවිපුත්තො යෙනාහං තෙනුපසඞ්කමී, උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නං ඛො අහං භග්ගව සුනක්ඛත්තං ලිච්ඡවිපුත්තං එතදවොචං: තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත, යථෙව තෙ අහං අචෙලං පාථිකපුත්තං ආරබ්භ බ්‍යාකාසිං, තථෙව තං විපක්කං අඤ්ඤථා වා?ති. ''යථෙව මෙ භන්තෙ භගවා අචෙලං පාථිකපුත්තං ආරබ්භ බ්‍යාකාසි, තථෙව තං විපක්කං නො අඤ්ඤථා''ති.

1. අගගී. (ස්‍යා)
2. ධූමායිත්වා (මජසං)

"තං කිම්මඤ්ඤසි සුනක්ඛත්ත, යදි එවං සන්තෙ කතං වා හොති උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං අකතං වා?"ති.

"අද්ධා බෝ පන භන්තෙ එවං සන්තෙ කතං හොති උත්තරිමනුස්සධම්මං ඉද්ධිපාටිහාරියං නෝ අකතන්ති."

"එවම්පි බෝ මං ත්වං මෝඝපුරිස උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොන්තං එවං වදෙසි: න හි පන මෙ භන්තෙ භගවා උත්තරිමනුස්සධම්මා ඉද්ධිපාටිහාරියං කරොති කි. පඝ මෝඝපුරිස තඤ්ඤ තෙ ඉදං අපරද්ධන්ති."

එවම්පි බෝ භගවා සුනක්ඛත්තෙනා ලිච්ඡවිපුත්තෙනා මයා වුච්චමානෙනා අපක්කමෙව ඉමස්මා ධම්මවිනයා යථා තං ආපාධිකෝ නෙරයිකෝ.

අග්ගඤ්ඤපඤ්ඤත්තිකථා

29. අග්ගඤ්ඤඤ්චාහං භග්ගව පජානාමි, තඤ්ච පජානාමි තතොං ච උත්තරිතරං පජානාමි, තඤ්ච පජානනංන පරාමසාමි, අපරාමසතෝ ච මෙ පච්චත්තඤ්ඤව නිබ්බුති විදිතා, යදභිජානං තථාගතෝ නෝ අනයං ආපජ්ජති.

සන්ති භග්ගව එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඉස්සරකුත්තං බ්‍රහ්මකුත්තං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙන්ති. තත්‍රාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදමි: සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා ඉස්සරකුත්තං බ්‍රහ්මකුත්තං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා?"ති. තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා 'ආමොා'ති[1] පටිජානන්ති. තත්‍රාහං එවං වදමි: කථංවිහිතකං පන[2] තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා ඉස්සරකුත්තං බ්‍රහ්මකුත්තං ආවරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා"ති. තෙ මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායන්තා මම-ඤ්ඤව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨෝ බ්‍යාකරොමි:

---

1. ආමාසි (සී)
2. කථං විහිතකං නෝ පන (ක්‍රම)

30. හොති බෝ සෝ ආවුසෝ සමයෝ යං කදාචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයේන අයං ලෝකෝ සංවට්ටති. සංවට්ටමානෙ ලෝකෙ යෙභුය්‍යෙන සත්තා ආභස්සරසංවත්තනිකා හොන්ති. තෙ තත්‍ථ හොන්ති මනොමයා පීතිභක්ඛා සයම්පභා අන්තලික්ඛචරා සුභට්ඨායිනෝ, චිරං දීඝමද්ධානං තිට්ඨන්ති. හොති බෝ සෝ ආවුසෝ සමයෝ යං කදාචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයේන අයං ලෝකෝ විවට්ටති, විවට්ටමානෙ ලෝකෙ සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවිමානං පාතුභවති. අථ බෝ අඤ්ඤතරෝ[1] සත්තෝ ආයුක්ඛයා වා පුඤ්ඤක්ඛයා වා ආභස්සරකායා චවිත්වා සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවිමානං උපපජ්ජති. සෝ තත්‍ථ හොති මනොමයෝ පීතිභක්ඛෝ සයම්පභෝ අන්තලික්ඛචරෝ සුභට්ඨායි, චිරං දීඝමද්ධානං තිට්ඨති. තස්ස තත්‍ථ එකකස්ස දීඝරත්තං නිවුසිතත්තා අනභිරති පරිතස්සනා උපපජ්ජති: ''අහෝ වත අඤ්ඤෝපි සත්තා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡෙය්‍යුන්ති''. අථ අඤ්ඤතරෙ පි සත්තා ආයුක්ඛයා වා පුඤ්ඤක්ඛයා වා ආභස්සරකායා චවිත්වා සුඤ්ඤං බ්‍රහ්මවිමානං උපපජ්ජන්ති තස්ස සත්තස්ස සහබ්‍යතං. තෙ පි තත්‍ථ හොන්ති මනොමයා පීතිභක්ඛා සයම්පභා අන්තලික්ඛචරා සුභට්ඨායිනෝ චිරං දීඝමද්ධානං තිට්ඨන්ති. තත්‍රාවුසෝ යෝ සෝ සත්තෝ පඨමං උපපන්නෝ, තස්ස එවං හොති: අහමස්මි බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතෝ අඤ්ඤදත්‍ථුදසෝ වසවත්තී ඉස්සරෝ කත්තා නිම්මාතා සට්ඨා[2] සජිතා[3] වසී පිතා භූත-භව්‍යානං. මයා ඉමෙ සත්තා නිම්මිතා. තං කිස්ස හෙතු? මමඤ්හි පුබ්බෙ එතදහොසි: ''අහෝ වත අඤ්ඤෝපි සත්තා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡෙය්‍යුන්ති. ඉති මමඤ්ච මනොපණිධි, ඉමෙ ච සත්තා ඉත්ථත්තං ආගතා''ති.

---

1. අථ අඤ්ඤතරෝ (සබ්බත්‍ථ P.T.S.)
2. සෙට්ඨෝ (සබ්බත්‍ථ)
3. සඤ්ජිතා P.T.S. සජිතා (සබ්බත්‍ථ, කම්)

යෙ පි තෙ සත්තා පඨමා උපපන්නා, තෙසම්පි එවං හොති; අයං ඛො භවං බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදත්ථුදසො වසවත්තී ඉස්සරො කත්තා නිම්මාතා සට්ඨා සජිතා වසී පිතා භූතභව්‍යානං. ඉමිනා මයං හොතා බ්‍රහ්මුනා නිම්මිතා. තං කිස්ස හෙතු? ඉමඤ්හි මයං අද්දසාම ඉධ පඨමං උපපන්නං, මයං පනම්හා පඨමා උපපන්නා'ති. තත්‍රාවුසො යො සො සත්තො පඨමං උපපන්නො, සො දීඝායුකතරො ච හොති වණ්ණවන්තතරො ච මහෙසක්ඛතරො ච. යෙ පන තෙ සත්තා පඨමා උපපන්නා, තෙ අපායුකතරා ච හොන්ති දුබ්බණ්ණතරා ච අප්පෙසක්ඛතරා ච. ඨානං ඛො පනෙතං ආවුසො විජ්ජති යං අඤ්ඤතරො සත්තො තම්හා කායා චවිත්වා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡති. ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො අගාරසම්මා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරසම්මා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතපපමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය අනුයොගමඤ්ඤාය අප්පමාදමඤ්ඤාය සම්මාමනසිකාරමඤ්ඤාය තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති, යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ තං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, තතො පරං නානුස්සරති කි. සො එවමාහ: යො ඛො සො භවං බ්‍රහ්මා මහාබ්‍රහ්මා අභිභූ අනභිභූතො අඤ්ඤදත්ථුදසො වසවත්තී ඉස්සරො කත්තා නිම්මාතා සට්ඨා සජිතා වසී පිතා භූතභව්‍යානං, යෙන මයං හොතා බ්‍රහ්මුනා නිම්මිතා, සො නිච්චො ධුවො සස්සතො[1] අවිපරිණාමධම්මො සස්සතිසමං තථෙව ඨස්සති. යෙ පන මයං අහුම්හා තෙන හොතා බ්‍රහ්මුනා නිම්මිතා, තෙ මයං අනිච්චා අද්ධුවා[2] අප්පායුකා චවනධම්මා ඉත්ථත්තං ආගතා කි. එවංවිහිතකං නො තුම්හෙ ආයස්මන්තො ඉස්සරකුත්තං බ්‍රහ්මකුත්තං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා''කි. තෙ එවමාහංසු: ''එවං ඛො නො ආවුසො ගොතම සුතං යථෙවායස්මා ගොතමො ආහා''කි. අග්ගඤ්ඤඤ්චාහං භගවව පජානාමි -පෙ- යදභිඤ්ඤා තථාගතො නො අනයං ආපජ්ජති.

---

1. සස්සතෙ දීඝාපුත්තෙ (සී්‍ය. කම්)
2. අද්ධුවා අසස්සතා. (සී්‍ය. කම්)

31. සන්ති භග්ගව එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා ඛිඩ්ඩාපදොසිකං ආවරියකං අග්ගහණුඤ්ඤං පඤ්ඤුපෙන්ති. ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදමි: සච්චං කිර තුමෙහ ආයස්මන්තෙ ඛිඩ්ඩාපදොසිකං ආවරියකං අග්ගහණුඤ්ඤං පඤ්ඤුපෙථා?ති'' තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා 'ආමෝ'ති පටිජානන්ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: කථංවිහිතකං නෝ පන තුමෙහ ආයස්මන්තෙ ඛිඩ්ඩාපදොසිකං ආවරියකං අග්ගහණුඤ්ඤං පඤ්ඤුපෙථා?ති. තෙ මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායන්තා මමඤ්ඤෙව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨා බ්‍යාකරොමි: සන්ත්‍යාවුසො ඛිඩ්ඩාපදොසිකා නාම දෙවා. තෙ අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩා-රතිධම්මසමාපන්නා විහරන්ති තෙසං අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩාරතිධම්ම-සමාපන්නානං[1] විහරතං සති සම්මුයසති. සතියා සම්මොසා[2] තෙ දෙවා තම්හා කායා චවන්ති. ඨානං බො පනෙතං ආවුසො විජ්ජති, යං අඤ්ඤතරො සත්තො තම්හා කායා චවිත්වා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡති. ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරසමා අනගාරියං පබ්බජිතො සමානො ආතප්පමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය අනු-යොගමඤ්ඤාය අප්පමාදමඤ්ඤාය සම්මාමනසිකාරමඤ්ඤාය තථාරූපං චෙතො-සමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ තං පුබ්බෙනිවාසං අනුසසරති තතොපරං නානුසසරති ති. සො එවමාහ: යෙ බො තෙ හොන්තෙ දෙවා න, ඛිඩ්ඩාපදොසිකා තෙ න අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩාරතිධම්මසමාපන්නා විහ-රන්ති. තෙසං න අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩාරතිධම්මසමාපන්නානං විහරතං සති න සම්මුයසති. සතියා අසම්මොසා තෙ දෙවා තම්හා කායා න චවන්ති, නිච්චා ධුවා සසතා අවිපරිණාමධම්මා සසතිසමං තථෙව ඨස්සන්ති. යෙ පන මයං අහුම්හා ඛිඩ්ඩාපදොසිකා තෙ මයං අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩාරතිධම්මසමාපන්නා විහරිම්හා. තෙසං නො අතිවෙලං හසඛිඩ්ඩාරතිධම්මසමාපන්නානං විහරතං සති සම්මුයසි. සතියා සම්මොසා එවං[3] මයං තම්හා කායා චුතා අනිච්චා අද්ධුවා අපායිකා චවනධම්ම ඉත්ථත්තං ආගතා''ති.

---

1. හාසඛිඩ්ඩාරති ධම්මසමාපන්නා (කම්)
2. සතියා සම්මොසාය (ස්‍යා)
3. සම්මොසා එවං P.T.S.

එවංවිහිතකං නෝ තුම්හෙ ආයස්මන්තෝ විඞ්ඛාපදෙයිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා?ති. තෙ එවමාහංසු: එවං ඛෝ නෝ ආවුසෝ ගොතම සුතං යථෙවායස්මා ගොතමෝ ආහා ති. අග්ගඤ්ඤසුත්වාහං භගවව පජානාමි -පෙ- යදභිඤානං තථාගතෝ නෝ අනයං ආපජ්ජති.

31. සත්ථා භගවා එතෙ සමණබ්‍රාහ්මණා මත්තොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙන්ති. ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදමි: සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තෝ මත්තොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා?ති. තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා 'ආමෝ'ති පටිජානන්ති. ත්‍යාහං එවං වදමි: කථංවිහිතකං නෝ පන තුම්හෙ ආයස්මන්තෝ මත්තොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගඤ්ඤං පඤ්ඤපෙථා?ති. තෙ මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායන්තා මමඤ්ඤෙව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨා ඛ්‍යාකරොමි: සත්තාවුසෝ මත්තොපදෙසිකා නාම දෙවා. තෙ අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්ති. තෙ අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්තා අඤ්ඤමඤ්ඤමහි චිත්තානි පදූසෙන්ති. අඤ්ඤමඤ්ඤං පදූසිතචිත්තා කිලන්තකායා කිලන්තචිත්තා තෙ දෙවා තස්මා කායා චවන්ති. ඨානං ඛෝ පනෙතං ආවුසෝ විජ්ජති යං අඤ්ඤතරෙ සත්ථෝ තස්මා කායා චවිත්වා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡති, ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතෝ සමානෝ ආතපපමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති, යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ තං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, තතො පරං නානුස්සරතීති. සො එවමාහ: "යෙ ඛෝ තෙ භොන්තෝ දෙවා න මත්තොපදෙසිකා තෙ නාතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්ති. තෙ නාතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායන්තා අඤ්ඤමඤ්ඤමහි චිත්තානි නපපදූසෙන්ති. අඤ්ඤමඤ්ඤමහි[1] අපපදූසිතචිත්තා අකිලන්තකායා අකිලන්තචිත්තා[2] තෙ දෙවා තස්මා කායා න චවන්ති නිච්චා ධුවා සස්සතා අවිපරිණාමධම්මා සස්සතිසමං තථෙව ඨස්සන්ති. යෙ පන මයං අහුම්හා මත්තොපදෙසිකා තෙ මයං අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායිම්හා.

---

1. අඤ්ඤමඤ්ඤං - සීමු
2. අකිලන්තචිත්තා තස්මා - මජ්ඣං

තෙ මයං අතිවෙලං අකුසලමකුසලං උපනිජ්ඣායන්තා අකුසලමකුසලමයි චින්තානි පදූසයිම්හා. තෙ මයං අකුසලමකුසලමයි පදූසිතචිත්තා කිලන්තකාය කිලන්තචිත්තා එවං මයං[2] තම්හා කායා චුතා අනිච්චා අද්ධුවා අසස්සතා අපායුකා චවනධම්මා ඉත්ථත්තං ආගතා''ති. එවංවිහිතකං නෝ තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා මනොපදෙසිකං ආචරියකං අග්ගහකුසලං පඤ්ඤපෙථා?''ති තෙ එවමාහංසු: ''එවං බොෝ නෝ ආවුසෝ ගොතම සුතං යථෙවායස්මා ගොතමෝ ආහා''ති.

අග්ගහකුසලාහං භග්ගව පජානාමි තණ්හා පජානාමි –පෙ– යදභිඤ්ඤා තථාගතෝ නෝ අනයං ආපජ්ජති.

33. සන්ති භග්ගව එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා අධිච්චසමුප්පන්නං ආචරියකං අග්ගහකුසලං පඤ්ඤපෙන්ති. ත්‍යාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදාමි: සච්චං කිර තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා අධිච්චසමුප්පන්නං ආචරියකං අග්ගහකුසලං පඤ්ඤපෙථා?ති. තෙ ච මෙ එවං පුට්ඨා 'ආමොෝ'ති පටිජානන්ති. ත්‍යාහං එවං වදාමි: කථංවිහිතකං නෝ පන තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා අධිච්චසමුප්පන්නං ආචරියකං අග්ගහකුසලං පඤ්ඤපෙථා?ති. තෙ ච මයා පුට්ඨා න සම්පායන්ති. අසම්පායන්තා මමඤ්ඤෙව පටිපුච්ඡන්ති. තෙසාහං පුට්ඨෝ ඛ්‍යාකරොමි: ''සන්ත්‍යාවුසෝ සඤ්ඤාසත්ත්‍යා නාම දෙවා. සඤ්ඤුපපාද ච පන තෙ දෙවා තම්හා කාය චවන්ති. ඨානං බොෝ පනෙතං ආවුසෝ විජ්ජති, යං අඤ්ඤතරෝ තෙනා තම්හා කායා චවිත්වා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡති, ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති. අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතෝ සමානෝ ආතපපමඤ්ඤාය පධානමඤ්ඤාය –පෙ– තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ තං සඤ්ඤුපපාදං අනුසසරති, තතොෝ පරං නානුසසරති ති. සොෝ එවමාහ: අධිච්චසමුප්පත්තෙනා අත්තා ච ලොකෝ ච. තං කිස්ස හෙතු? අහං පුබ්බෙ නාහොසිං, සොෝ'මහි එතරහි අභූත්වා සන්තතාය[3] පරිණතොෝ''ති. එවංවිහිතකං නෝ පන තුම්හෙ ආයස්මන්තෙනා අධිච්චසමුප්පන්නං ආචරියකං අග්ගහකුසලං පඤ්ඤපෙථා''ති. තෙ එවමාහංසු: ''එවං බොෝ නෝ ආවුසෝ ගොතම සුතං යථෙවායස්මා ගොතමෝ ආහා''ති. අග්ගහකුසලාහං භග්ගව පජානාමි, තණ්හා පජානාමි, තතොෝ ච උත්තරිතරං පජානාමි, තණ්හා පජානනං න පරාමසාමි, අපරාමසතෝ ච මෙ පච්චත්තඤ්ඤෙව නිබ්බුති විදිතා, යදභිඤ්ඤා තථාගතෝ නෝ අනයං ආපජ්ජති.

---

1. පදෙසියිම්හා (සී.)
2. කිලන්තචිත්තා එව මයං (P.T.S.) කිලන්තචිත්තා (මජ්ඣං)
3. සන්තතාය (P.T.S.)

33. එවංවාදිං බෝ මං භග්ගව එවමක්ඛායිං එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා අසතා තුච්ඡා මුසා අභූතෙන අබ්භාචික්ඛන්ති: "විපරීතෝ සමණෝ ගොතමෝ භික්ඛවෝ ච. සමණෝ ගොතමෝ එවමාහ: යස්මිං සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති සබ්බං තස්මිං සමයෙ අසුභන්ත්වෙව[1] පජානාති ති. න බෝ පනාහං භග්ගව එවං වදමි: යස්මිං සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති. සබ්බං තස්මිං සමයෙ අසුභන්ත්වෙව පජානාතීති.[2] එවං ච බ්‍වාහං භග්ගව වදමි: යස්මිං සමයෙ සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරති, සුභන්ත්වෙව තස්මිං සමයෙ පජානාති'ති.

"තෙ'ව හන්ත්‍ෙන විපරිතා යෙ භගවන්තං විපරිතතෝ දහන්ති භික්ඛවෝ ච. එවං පසන්ත්‍ෙනා අහං හන්ත්‍ෙන භගවති, පහොති ච මෙ භගවා තථා ධම්මං දෙසෙතුං යථා අහං සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරෙය්‍යන්ති."

"දුක්කරං බෝ එවං භග්ගව තයා අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤඛන්තිකෙන අඤ්ඤරුචිකෙන අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍රාචරියකෙන සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං. ඉඞ්ඝ ත්වං භග්ගව, යෝ ච තෙ අයං මයි පසාදෝ, තමෙව ත්වං සාධුකමනුරක්ඛා"ති.

"සචෙ තං හන්ත්‍ෙන මයා දුක්කරං අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤඛන්තිකෙන අඤ්ඤරුචිකෙන අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍ර ආචරියකෙන සුභං විමොක්ඛං උපසම්පජ්ජ විහරිතුං, යෝ ච මෙ අයං හන්ත්‍ෙන භගවති පසාදෝ, තමෙවාහං සාධුකමනුරක්ඛිස්සාමී"ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනෝ භග්ගවගොත්තෝ පරිබ්බාජකෝ භගවතෝ භාසිතං අභිනන්දි ති.

පාථිකසුත්තං නිට්ඨිතං පඨමං.

---

1. අසුභන්ත්‍ෙනව (සී්‍ය.-PTS.)
2. සඤ්ඤජානාතීති (PTS.)
3. දිට්ඨදිට්ඨෙසුව (සී්‍ය PTS.)

2

උදුම්බරිකසුත්තං

1. එවං මේ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන **නිග්‍රොධො** පරිබ්බාජකො **උදුම්බරිකාය** පරිබ්බාජකාරාමෙ පටිවසති මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං තිංසමත්තෙහි පරිබ්බාජකසතෙහි. අථ ඛො **සඤ්ඣානො** ගහපති දිවා දිවස්ස[1] රාජගහා නික්ඛමි භගවන්තං දස්සනාය. අථ ඛො සඤ්ඣානස්ස ගහපතිස්ස එතදහොසි: අකාලො ඛො තාව භගවන්තං දස්සනාය, පටිසල්ලීනො භගවා, මනොභාවනියානම්පි භික්ඛූනං අසමයො දස්සනාය. පටිසල්ලීනා මනොභාවනියා භික්ඛූ. යන්නූනාහං යෙන උදුම්බරිකාය පරිබ්බාජකාරාමො යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමෙය්‍යන්ති.

2. අථ ඛො සඤ්ඣානො ගහපති යෙන උදුම්බරිකාය පරිබ්බාජකාරාමො යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමි. තෙන ඛො පන සමයෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො මහතියා පරිබ්බාජකපරිසාය සද්ධිං නිසින්නො හොති උච්චාසද්දමහාසද්දය අනෙකවිහිතං තිරච්ඡානකථං කථෙන්තියා –සෙය්‍යථීදං : රාජකථං චොරකථං මහාමත්තකථං සෙනාකථං භයකථං යුද්ධකථං අන්නකථං පානකථං වත්ථකථං සයනකථං මාලාකථං ගන්ධකථං ඤාතිකථං යානකථං ගාමකථං නිගමකථං නගරකථං ජනපදකථං ඉත්ථිකථං පුරිසකථං සූරකථං විසිඛාකථං කුම්භට්ඨානකථං පුබ්බපෙතකථං නානත්තකථං ලොකක්ඛායිකං සමුද්දක්ඛායිකං ඉතිභවාභවකථං ඉති වා. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සඤ්ඣානං ගහපතිං දූරතොව ආගච්ඡන්තං. දිස්වා සකං පරිසං සණ්ඨපෙසි: අප්පසද්දා හොන්තු භොන්තො, මා භොන්තො සද්දමකත්ථ. අයං සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකො ආගච්ඡති සඤ්ඣානො ගහපති. යාවතා ඛො පන සමණස්ස ගොතමස්ස සාවකා ගිහි ඔදාතවසනා රාජගහෙ පටිවසන්ති, අයං තෙසං අඤ්ඤතරො සඤ්ඣානො ගහපති. අප්පසද්දකාමා ඛො පනෙතෙ ආයස්මන්තො අප්පසද්දවින්නා අප්පසද්දස්ස වණ්ණවාදිනො. අප්පෙවනාම අප්පසද්දං පරිසං විදිත්වා උපසඞ්කමිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍යා ති. එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හී අහෙසුං.

---

1. දිවා දිවස්සෙව, (සී.ස්‍යා. PTS)

9. අථ ඛො සන්ධානො ගහපති යෙන නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං සම්මොදි සම්මොදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්නං නිසීදි. එකමන්නං නිසින්නො ඛො සන්ධානො ගහපති නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදවොච: අඤ්ඤථා ඛො ඉමෙ හොන්තො අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා සංගම්ම සමාගම්ම උන්නාදිනො උව්වාසද්දමහාසද්දා අනෙකවිහිතං තිරච්ඡානකථං ඉති වා අනුයුත්තා විහරන්ති - සෙය්‍යථීදං රාජකථං -පෙ- ඉතිභවාභව කථං අඤ්ඤථා ඛො[1] පන සො භගවා අරඤ්ඤෙ වනපත්ථානි පන්නානී සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දානි අප්පනිග්ඝොසානි විජනවාතානි මනුස්සරාහසෙය්‍යකානි පටිසල්ලානසාරුප්පානී'ති.

එවං වුත්තෙ නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො සන්ධානං ගහපතිං එතදවොච: යග්ඝෙ ගහපති ජානෙය්‍යාසි, කෙන සමණො ගොතමො සද්ධිං සල්ලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියං ආපජ්ජති. සුඤ්ඤාගාරහතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සල්ලාපාය. සො අන්නමන්නානෙව[1] සෙවති. සෙය්‍යථාපි නාම ගො කාණා පරියන්නචාරිනී අන්නමන්නානෙව සෙවති. එවමෙව සුඤ්ඤාගාරහතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සල්ලාපාය. සො අන්නමන්නානෙව සෙවති. ඉඞ්ඝ ගහපති, සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගච්ඡෙය්‍ය, එකපඤ්හනෙව නං සංසාදෙය්‍යාම,[2] තුච්ඡකුම්භිව නං මඤ්ඤෙ ඔරොධෙය්‍යාමා'ති.

4. අස්සොසි ඛො භගවා දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතික්කන්නමානුසකාය සන්ධානස්ස ගහපතිස්ස නිග්‍රොධෙන පරිබ්බාජකෙන සද්ධිං ඉමං කථාසල්ලාපං. අථ ඛො භගවා ගිජ්ඣකූටා පබ්බතා ඔරොහිත්ව යෙන සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපො තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අඛ්ඝොකාසෙ චඞ්කමි. අද්දසා ඛො නිග්‍රොධො පරිබ්බාජකො භගවන්නං සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අඛ්ඝොකාසෙ චඞ්කමන්නං. දිස්වාන සකං පරිසං සණ්ඨපෙසි: අප්පසද්දා හොන්තො හොනතු, මා හොන්තො සද්දමකත්ථ. අයං සමණො ගොතමො සුමාගධාය තීරෙ මොරනිවාපෙ අඛ්ඝොකාසෙ චඞ්කමති. අප්පසද්දකාමො ඛො පන සො ආයස්මා, අප්පසද්දස්ස වණ්ණවාදී, අප්පෙවනාම අප්පසද්දං පරිසං විදිත්වා උපසඞ්කමිතබ්බං මඤ්ඤෙය්‍ය. සචෙ සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගච්ඡෙය්‍ය, ඉමං තං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍යාම 'කො නාම සො භන්තෙ භගවතො ධම්මො යෙන භගවා සාවකෙ විනෙති යෙන භගවතා සාවකා විනීතා අස්සාසප්පත්තා පටිජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති? එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හී අහෙසුං.

---

1. අඤ්ඤථා ච පන (PTS)
   අන්නපන්නානෙව (ස්‍යා)
2. සංහරෙය්‍යාම (කම්)

තපොජිගුච්ඡාවාද

5. අථ ඛෝ භගවා යෙන නිග්‍රෝධෝ පරිබ්බාජකෝ තේනුපසඞ්කමි. අථ ඛෝ නිග්‍රෝධෝ පරිබ්බාජකෝ භගවන්තං එතදවොච: එතු ඛෝ භන්තෙ භගවා, සුආගතං භන්තෙ භගවතෝ. චිරස්සං ඛෝ භන්තෙ භගවා ඉමං පරියායමකාසි යදිදං ඉධාගමනාය. නිසීදතු භන්තෙ භගවා, ඉදමාසනං පඤ්ඤත්තන්ති. නිසීදි භගවා පඤ්ඤත්තෙ ආසනෙ. නිග්‍රෝධෝ පි ඛෝ පරිබ්බාජකෝ අඤ්ඤතරං නීචං ආසනං ගහෙත්වා එකමන්තං නිසීදි එකමන්තං නිසින්නං ඛෝ නිග්‍රෝධං පරිබ්බාජකං භගවා එතදවොච: 'කාය-නුත්ථ නිග්‍රෝධ එතරහි කථාය සන්නිසින්නා? කා ච පන වෝ අන්තරා කථා විප්පකතා?'ති. එවං වුත්තෙ නිග්‍රෝධෝ පරිබ්බාජකෝ භගවන්තං එතද-වොච: "ඉධ මයං භන්තෙ අද්දසාම භගවන්තං සුම්භගධාය තිරෙ මොරනිවාපෙ අඛෙත්තාකාසෙ චඞ්කමන්තං. දිස්වාන එවං අවොචුම්හා: සචෙ සමණෝ ගොතමෝ ඉමං පරිසං ආගච්ඡෙය්‍ය, ඉමං තං පඤ්හං පුච්ඡෙය්‍යාම: කෝ නාම සෝ භන්තෙ භගවතෝ ධම්මෝ යෙන භගවා සාවකෙ විනෙති, යෙන භගවතා සාවකා විනිතා අසඝාසපජ්ජා පටි-ජානන්ති අජඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති?" අයං ඛෝ නෝ භන්තෙ අන්තරා කථා විප්පකතා, අථ භගවා අනුප්පත්තෝ"ති.

"දුජ්ජානං ඛෝ පනෙතං නිග්‍රෝධ තයා අඤ්ඤදිට්ඨිකෙන අඤ්ඤඛන්ති කෙන අඤ්ඤරුචිකෙ අඤ්ඤත්‍රායොගෙන අඤ්ඤත්‍රාචරියකෙන 'යෙනාහං සාවකෙ විනෙමි, යෙන මයා සාවකා විනිතා අසඝාසපජ්ජා පටිජානන්ති අජඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති. ඉඞ්ඝ තුවං මං නිග්‍රෝධ සකෙ ආචාරියකෙ අධිජෙගුච්ඡෙ පඤ්හං පුච්ඡ "කථං සන්නා නු ඛෝ භන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිපුණ්ණා හොති, කථං අපරිපුණ්ණා"? ති.

6. එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා උන්නාදිනෝ උච්චාසද්දා මහාසද්දා අහෙසුං, "අච්ඡරියං වත භො අබ්භුතං වත භො සමණස්ස ගොතමස්ස මහිද්ධිකතා මහානුභාවතා, යත්‍ර හි නාම සකවාදං ඨපෙස්සති, පරවාදෙන පවාරෙස්සති"ති. අථ ඛෝ නිග්‍රෝධෝ පරිබ්බාජකෝ තෙ පරිබ්බාජකෙ අපසාදෙත්වා, භගවන්තං එතදවොච: "මයං ඛෝ භන්තෙ තපෝ-ජිගුච්ඡාවාද තපොජිගුච්ඡාසාරා[1] තපොජිගුච්ඡං අල්ලීනා[2] විහරාම. කථං සන්නා නු ඛෝ භන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිපුණ්ණා හොති, කථං අපරි-පුණ්ණා? ති"

---

1. තපොජිගුච්ඡා සාරොද (කම)
2. තපොජිගුච්ඡා අලලිනා (මජසං)

"ඉධ නිග්‍රෝධ තපස්සී අචේලකෝ හෝති, මුත්තාචාරෝ හත්ථාපලේඛනෝ,[1] නඑහිභදන්තිකෝ, නතිට්ඨභදන්තිකෝ, නාභිහටං න උද්දිස්සකටං න නිමන්තනං සාදියති. සෝ න කුම්භිමුඛා පටිගණ්හාති, න කලොපිමුඛා පටිගණ්හාති. න එළකමන්තරං, න දණ්ඩමන්තරං, න මුසලමන්තරං, න ද්වින්නං භුඤ්ජමානානං, න ගබ්භිනියා, න පායමානාය, න පුරිසන්තරගතාය, න සංකිත්තීසු, න යත්ථ සා උවට්ඨිතා හොති, න යත්ථ මක්ඛිකා සණ්ඩසණ්ඩචාරිනී, න මච්ඡං, න මංසං, න සුරං, න මෙරයං, න ථුසොදකං පිවති. සෝ එකාගාරිකෝ වා හොති එකාලොපිකෝ, ද්වාගාරිකෝ වා හොති ද්වා ලොපිකෝ, සත්තාගාරිකෝ වා හොති සත්තාලොපිකෝ. එකිස්සාපි දත්තියා යාපෙති, දවීහි පි දත්තීහි යාපෙති -පෙ- සත්තහි පි දත්තීහි යාපෙති. එකාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති, ද්වාහිකම්පි[2] ආහාරං ආහාරෙති තිහිකම්පි...චතුහිකම්පි...පඤ්චාහිකම්පි...ඡාහිකම්පි... සත්තාහිකම්පි ආහාරං ආහාරෙති -පෙ- ඉති එවරූපං අද්ධමාසිකම්පි පරියායභත්තභොජනානුයොගමනුයුත්තෝ විහරති.

සෝ සාකභක්ඛෝ වා හොති, සාමාකභක්ඛෝ වා හොති, නීවාරභක්ඛෝ වා හොති, දද්දුලභක්ඛෝ වා හොති, හටභක්ඛෝ වා හොති, කණභක්ඛෝ වා හොති, ආචාමභක්ඛෝ වා හොති, පිඤ්ඤාකභක්ඛෝ වා හොති, තිණභක්ඛෝ වා හොති, ගොමයභක්ඛෝ වා හොති, වනමූලඵලාහාරෝ යාපෙති පවත්තඵලභොජී.

---

1. හත්ථාවලෙඛනෝ (ක්‍රම)
2. ද්වීහිකම්පි (ම්‍රජ්ඣං)

7. සෝ සාණානි පි ධාරෙති, මසාණානි පි ධාරෙති, ඡවදුසසාණි පි ධාරෙති, පංසුකූලානි පි ධාරෙති, තිරීටානි පි ධාරෙති, අජිනානි පි ධාරෙති අජිනක්ඛිපම්පි ධාරෙති, කුසචීරම්පි ධාරෙති, වාකචීරම්පි ධාරෙති, එලකචීරම්පි ධාරෙති, කෙසකම්බලම්පි ධාරෙති, වාළකම්බලම්පි ධාරෙති, උලූකපක්ඛම්පි ධාරෙති.

කෙසමස්සුලොචකොපි හොති කෙසමස්සුලොචනානුයොගමනුයුත්තෝ, උබ්භට්ඨකොපි[1] හොති ආසනපටික්ඛිත්තෝ, උක්කුටිකොපි හොති උක්කුටිකප්පධානමනුයුත්තෝ, කණ්ටකාපස්සයිකොපි හොති කණ්ටකාපස්සෙ සෙය්‍යං කප්පෙති, එලකසෙය්‍යාම්පි කප්පෙති, එණෙය්‍යකසෙය්‍යාම්පි කප්පෙති, එකපස්සයිකොපි හොති රජොජල්ලධරෝ, අබ්භොකාසිකොපි හොති යථාසන්ථතිකෝ, වෙකටිකොපි හොති විකටභොජනානුයොගමනුයුත්තෝ, ආපානකොපි හොති ආපානකත්තමනුයුත්තෝ, සායංතතියකම්පි උදකොරොහනානුයොගමනුයුත්තෝ විහරති.

තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රොධ යදි එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිපුණ්ණා වා හොති අපරිපුණ්ණා වා? ති.

අද්ධා බො හන්තෙ එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිපුණ්ණා හොති නො අපරිපුණ්ණා''ති.

තපො උපක්කිලෙසා

8. ''එවං පරිපුණ්ණායපි බො අහං නිග්‍රොධ තපොජිගුච්ඡාය අනෙකවිහිතෙ උපක්කිලෙසෙ වදමී''ති.

''යථාකථං පන භන්තෙ භගවා එවං පරිපුණ්ණාය තපොජිගුච්ඡාය අනෙකවිහිතෙ උපක්කිලෙසෙ වදති? ති.''

''ඉධ නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා අත්තමනෝ හොති පරිපුණ්ණසංකප්පෝ. යම්පි බො නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සෝ තෙන තපසා අත්තමනෝ හොති පරිපුණ්ණසංකප්පෝ, අයම්පි බො නිග්‍රොධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ' හොති,

---

1. උභට්ඨකොපි (සී‍්‍යා) උබ්භටකෝ පි (කම්)

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා අත්තානුක්කංසෙති පරං වම්භෙති. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා අත්තානුක්කංසෙති. පරං වම්භෙති, අයම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා මජ්ජුති මුව්හති පමාදමාපජ්ජති.[1] යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති, සෝ තෙන තපසා මජ්ජති මුව්හති පමාදමාපජ්ජති, අයම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝ-කෙන අත්තමනෝ හොති පරිපුණ්ණසංකප්පෝ. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති, සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බ-ත්තෙති, සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන අත්තමනෝ හොති පරිපුණ්ණසංකප්පෝ. අයම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාර සිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝ-කෙන අත්තානුක්කංසෙති පරං වම්භෙති. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති, සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති, සෝ තෙන් ලාභසක්කාරසිලෝකෙන අත්තානුක්කංසෙති, පරං වම්භෙති. අයම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝ-කෙන මජ්ජති මුව්හති පමාදමාපජ්ජති. යම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති, සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බ-ත්තෙති, සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන මජ්ජති මුව්හති පමාද මාපජ්ජති, අයම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති, භොජනෙසු වොදසං ආපජ්ජති 'ඉදං මේ ඛමති, ඉදං මේ නක්ඛමති'ති. යෝ යඤ්ඤ[2] ඛවසස නක්ඛමති තං සාපෙක්ඛා පජහති, යං පනස්ස ඛමති තං ගථිතෝ[3] මුච්ඡිතෝ අජ්ඣොපන්නෝ අනාදීනවදස්සාවී අනිස්සරණපඤ්ඤෝ පරි-භුඤ්ජති -පෙ- අයම්පි ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හොති.

---

1. මදමාපජ්ජති -ස්‍යා-
2. යංහි (PTS)
3. ගථිතෝ (සීමු)

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති ලාභසක්කාරසිලෝක-නිකන්තිහෙතු 'සක්කරිස්සන්ති මං රාජානෝ රාජමහාමත්තෝ ච ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා ගහපතිකා තිත්ථියා'ති. -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා අපසාදෙතා[1] හෝති: කිම්පනායං සම්බහුලාජීවෝ[2] සඞ්ඝං සමහ-ක්කෙති සෝපීදං මූලබීජං ඛන්ධබීජං ඵළුබීජං අග්ගබීජං බීජබීජමේව පඤ්චමං අසනිවිචක්කං දන්තාකූටං සමණපපවාදෙනාති -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

9. පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී පස්සති අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සක්කරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං පූජියමානං දිස්වා තස්ස එවං 'හෝති ඉමස්සපි නාම සම්බහුලාජීවං කුලෙසු සක්කරොන්ති ගරු කරොන්ති මානෙන්ති පූජෙන්ති, මං පන තපස්සිං ලූඛාජීවිං කුලෙසු න සක්කරොන්ති න ගරු කරොන්ති න මානෙන්ති න පූජෙන්ති'ති. ඉති සෝ ඉස්සාමච්ඡරියං කුලෙසු උපපා-දෙතා හෝති -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී ආපාතකනිසාදී හෝති. යම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී ආපාතකනිසාදී හෝති අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සි-නෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී අත්තානං ආදස්සයමානෝ කුලෙසු චරති ඉදම්පි මෙ තපස්මිං ඉදම්පි මෙ තපස්මින්ති. -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී කිඤ්චිදෙව පටිච්ඡන්නං සෙවති සෝ 'ඛමති තෙ ඉදන්ති?' පුට්ඨෝ සමානෝ අක්ඛමමානං ආහ 'ඛමති'ති ඛමමානං ආහ 'නක්ඛමති'ති. ඉති සෝ සම්පජානමුසා භාසිතා හෝති -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තථාගතස්ස සන්තඤ්ඤෙව පරියායං අනුඤ්ඤෙය්‍යං නානුජානාති -පෙ- අයම්පි බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සිනෝ උපක්කිලෙසෝ හෝති.

---

1. අපසාරෙතා (කම)
2. බහුලාජීවෝ (ෆ්‍රෑ)
3. ආපාථකනිසාදී (සීමු)

පුන ච පරං නිග්‍රොධ තපස්සී කොධනො හොති උපනාහී, යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී කොධනො හොති උපනාහී, අයම්පි ඛො නිග්‍රොධ තපස්සිනො උපක්කිලෙසො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධ තපස්සී මක්ඛි හොති. පළාසී[1] -පෙ- උස්සුකී හොති මච්ඡරී -පෙ- සඨො හොති මායාවී -පෙ- ථද්ධො හොති අතිමානී -පෙ- පාපිච්ඡො හොති පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො -පෙ- මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති අන්නග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො -පෙ- සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති ආධානග්ගාහී දුප්පටිනිස්සග්ගී. යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති ආධානග්ගාහී දුප්පටිනිස්සග්ගී, අයම්පි ඛො නිග්‍රොධ තපස්සිනො උපක්කිලෙසො හොති.

තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රොධ යදි මෙ තපොජිගුච්ඡා උපක්කිලෙසා වා අනුපක්කිලෙසා වා?ති.

"අද්ධා ඛො ඉමෙ භන්තෙ තපොජිගුච්ඡා උපක්කිලෙසා නො අනුපක්කිලෙසා, ඨානං ඛො පනෙතං භන්තෙ විජ්ජති, යං ඉධෙකච්චො තපස්සී සඛ්බෙහෙව ඉමෙහි උපක්කිලෙසෙහි සමන්නාගතො අස්ස, කො පන වාදෙ අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙනා?''ති.

පරිසුද්ධපපටිකප්පත්ති-කථා

10. ඉධ නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අත්තමනො හොති න පරිපුණ්ණසංකප්පො, යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අත්තමනො හොති න පරිපුණ්ණ-සංකප්පො, එවං සො තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධො හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වම්භෙති. යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න අත්තානුක්කංසෙති, න පරං වම්භෙති, එවං සො තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධො හොති.

11. පුන ච පරං නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති. යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී තපං සමාදියති, සො තෙන තපසා න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, එවං සො තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධො හොති.

---

1. පලාසී (ස්‍යා, PTS) 2. උපක්කිලෙසා හොති (කම)

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝ-කෙන න අත්තමනෝ හොති න පරිපුණ්ණසංකප්පෝ. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනි-බ්බත්තෙති, සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන න අත්තමනෝ හොති න පරිපුණ්ණසංකප්පෝ, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති. සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාර-සිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන න අත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බ-ත්තෙති සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන න අත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති. එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාර සිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති. සෝ තෙන ලාභසක්කාරසිලෝකෙන න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති, යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති සෝ තෙන තපසා ලාභසක්කාරසිලෝකං අභිනිබ්බත්තෙති, සෝ තෙන ලාභ-සක්කාර සිලෝකෙන න මජ්ජති න මුච්ඡති න පමාදමාපජ්ජති. එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තපං සමාදියති හොජනෙසු න වොදසං ආපජ්ජති 'ඉදං මෙ ඛමති, ඉදං මෙ නක්ඛමති'ති. සෝ යඤ්ඤ ඛ්වස්ස නක්ඛමති තං අනපෙක්ඛා පජහති, යං පනස්ස ඛමති තං අගථිතෝ අමුච්ඡිතෝ අනජ්ඣොපන්නෝ ආදීනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤෝ පරිභුඤ්ජති, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී න තපං සමාදියති, ලාභසක්කාරසිලෝක-නිකන්තිහෙතු 'සක්කරිස්සන්ති මං රාජානෝ රාජමහාමත්තා ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා ගහපතිකා තිත්ථියා'ති. එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා නාපසාරෙතා හොති: කිම්පනායං සම්බහුලාපීවෝ සඛං සම්හසෙකනි සෙය්‍යථීදං, මූලබීජං ඛන්ධබීජං එළුබීජං අග්ගබීජං බීජබීජමෙව පඤ්චමං, අසනිවිචකකං දන්තකූටං සමණපපවාදෙනාති, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති,

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී පස්සති අඤ්ඤතරං සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා කුලෙසු සක්කරියමානං ගරුකරියමානං මානියමානං පූජියමානං. දිස්වා තස්ස න එවං හොති: ඉමස්සහි නාම සම්බහුලාපීවී කුලෙසු සක්කරොන්ති ගරුකරොන්ති මානෙන්ති පූජෙන්ති, මං පන තපස්සිං එළාපීවිං කුලෙසු න සක්කරොන්ති න ගරුකරොන්ති න මානෙන්ති න පූජෙන්තීති, ඉති සෝ ඉස්සාමච්ඡරියං කුලෙසු අනුප්පාදෙතා හොති, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී න ආපාතකනිසාදී හොති එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී න අත්තානං ආදස්සයමානෝ කුලෙසු චරති 'ඉදම්පි මෙ තපස්මිං, ඉදම්පි මෙ තපස්මින්නි', එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී න කිඤ්චිදෙව පටිච්ඡන්නං සෙවති, සෝ 'ඛමති තෙ ඉදන්නි?' පුට්ඨෝ සමානෝ අක්ඛමමානං ආහ නක්ඛමතීති, ඛමමානං ආහ ඛමති ති, ඉති සෝ සම්පජානමුසා න භාසිතා හොති. එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී තථාගතස්ස වා තථාගතසාවකස්ස වා ධම්මං දෙසෙන්තස්ස සන්තං යෙව පරියායං අනුක්ඛෙඤ්ඤය්‍යං අනුජානාති, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රෝධ තපස්සී අකෙකාධනෝ හොති අනුපනාහී. යම්පි නිග්‍රෝධ තපස්සී අකෙකාධනෝ හොති අනුපනාහී, එවං සෝ තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධෝ හොති.

පුන ච පරං නිග්‍රොධ තපස්සී අමක්ඛී හොති අපලාසී -පෙ- අනුස්සුකී හොති අමච්ඡරී -පෙ- අසඨො හොති අමායාවී -පෙ- අත්ථද්ධො හොති අනතිමානී -පෙ- න පාපිච්ඡො හොති න පාපිකානං ඉච්ඡානං වසං ගතො, න මිච්ඡාදිට්ඨිකො හොති න අන්නග්ගාහිකාය දිට්ඨියා සමන්නාගතො -පෙ- න සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති න ආධානග්ගාහී සුප්පටිනිස්සග්ගී, යම්පි නිග්‍රොධ තපස්සී න සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති න ආධානග්ගාහී සුප්පටිනිස්සග්ගී, එවං සො තස්මිං ඨානෙ පරිසුද්ධො හොති.

"තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රොධ? යදි එවං සන්නෙත තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?ති"

අද්ධා ඛො භන්නෙත එවං සන්නෙත තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නො අපරිසුද්ධා, අග්ගප්පත්තා ච සාරප්පත්තා වා"ති.

"න ඛො නිග්‍රොධ එත්තාවතා තපොජිගුච්ඡා අග්ගප්පත්තා ච හොති සාරප්පත්තා ච. අපි ච ඛො පපටිකප්පත්තා ච[1] හොති"ති.

පරිසුද්ධත්වප්පත්තකතා – කථා

12. "කිත්තාවතා පන භන්නෙත තපොජිගුච්ඡා අග්ගප්පත්තා ච හොති සාරප්පත්තා ච. සාධු මෙ භන්නෙත භගවා තපොජිගුච්ඡාය අග්ගඤ්ඤෙව පාපෙතු සාරඤ්ඤෙව පාපෙතු"ති.

"ඉධ නිග්‍රොධ තපස්සි චාතුයාමසංවරසංවුතො හොති. කථඤ්ච නිග්‍රොධ තපස්සී චාතුයාමසංවරසංවුතො හොති?

1. පපටිකප්පත්තාව (කම්)

ඉධ නිග්‍රෝධ තපස්සී න පාණමතිපාතෙති, න පාණමතිපාතාපයති, න පාණමතිපාතයතෝ සමනුඤ්ඤති හොති, න අදින්නං ආදියති, න අදින්නං ආදියාපෙති, න අදින්නං ආදියතෝ සමනුඤ්ඤති හොති, න මුසා භණති, න මුසා භණාපෙති, න මුසා භණතෝ සමනුඤ්ඤති හොති, න භාවිතමංසිංසති, න භාවිතමංසිංසාපෙති, න භාවිතමංසිංසතෝ සමනුඤ්ඤති හොති. එවං ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී චතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති. යතෝ ඛෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී චතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති, අයං වුච්චති හොති තපස්සිතායය. සෝ අභිහරති නෝ හීනායාවත්තති.

සෝ විවිත්තං සෙනාසනං භජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමූලං පබ්බතං කන්දරං ගිරිගුහං සුසානං වනපත්ථං අබ්භොකාසං පලාලපුඤ්ජං. සෝ පච්ඡාභත්තං පිණ්ඩපාතපටික්කන්තෝ නිසීදති පල්ලඞ්කං ආභුජිත්වා, උජුං කායං පණිධාය, පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා. සෝ අභිජ්ඣං ලෝකෙ පහාය විගතාභිජ්ඣෙන චෙතසා විහරති, අභිජ්ඣාය චිත්තං පරිසොධෙති. බ්‍යාපාදපදොසං පහාය අබ්‍යාපන්නචිත්තෝ විහරති, සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී බ්‍යාපාදපදොසා චිත්තං පරිසොධෙති, ථිනමිද්ධං පහාය විගතථිනමිද්ධෝ විහරති, ආලොකසඤ්ඤී සතෝ සම්පජානෝ ථිනමිද්ධා චිත්තං පරිසොධෙති. උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහාය අනුද්ධතෝ විහරති, අජ්ඣත්තං වූපසන්නචිත්තෝ උද්ධච්චකුක්කුච්චා චිත්තං පරිසොධෙති. විචිකිච්ඡං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ඡෝ විහරති, අකථංකථී කුසලෙසු ධම්මෙසු, විචිකිච්ඡාය චිත්තං පරිසොධෙති. සෝ ඉමෙ පඤ්ච-නීවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං. ඉති උද්ධමධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බා-වන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්ප-මාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජෙන ඵරිත්වා විහරති. කරුණාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- මුදිතා සහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං. ඉති උද්ධමධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බා-වන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජෙන ඵරිත්වා විහරති.

තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රෝධ යදි එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති. නෝ අපරිසුද්ධා,

"අද්ධා බෝ භන්තෙ එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නෝ අපරිසුද්ධා, අග්ගඵපත්තා ච සාරඵපත්තා' චා''ති.

"න බෝ නිග්‍රෝධ එත්තාවතා තපොජිගුච්ඡා අග්ගඵපත්තා ච හොති සාරඵපත්තා ච, අපි ච බෝ තවඵපත්තා හොති''ති.

පරිසුද්ධඵෙග්ගුපත්තකතා-කථා

13. "කිත්තාවතා ච බෝ පන භන්තෙ තපොජිගුච්ඡා අග්ගඵපත්තා ච හොති සාරඵපත්තා ච? සාධු මෙ භන්තෙ භගවා තපොජිගුච්ඡාය අග්ග-ඵෙඤ්ඤව පාපෙතු සාරඵෙඤ්ඤව පාපෙතු''ති.

"ඉධ නිග්‍රෝධ තපස්සී චාතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති. කථඤ්ච පන නිග්‍රෝධ තපස්සී චාතුයාම සංවරසංවුතෝ හොති. -පෙ- යතෝ බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී එවං චාතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති අද්ධං වීසස හොති තපස්සිතාය. සෝ අභිහරති නෝ භීනායාවත්තති. සෝ විවිත්තං සෙනාසනං භජති -පෙ- සෝ ඉමෙ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- එරිත්වා විහරති. සෝ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, සෙය්‍යථීදං එකම්පි ජාතිං දේව පි ජාතියෝ තිස්සෝ පි ජාතියෝ චතස්සෝ පි ජාතියෝ පඤ්ච පි ජාතියෝ දස පි ජාතියෝ වීසම්පි ජාතියෝ තිංසම්පි ජාතියෝ චත්තාළීසම්පි ජාතියෝ පඤ්ඤාසම්පි ජාතියෝ ජාතිසතම්පි ජාතිසහස්සම්පි ජාතිසතසහස්සම්පි, අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසහස්සානි අනෙකානි පි ජාතිසතසහස්සානි, අනෙකෙ පි සංවට්ටකපෙ අනෙකෙ පි විවට්ටකපෙ අනෙකෙ පි සංවට්ටවිවට්ටකපෙ: අමුත්‍රාසිං එවන්නාමෙ එවංගොත්තෙ එවංවණ්ණෙ එවමාහාරෙ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෙ. සෝ තතෝ චුතෝ අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමෙ එවංගොත්තෙ එවංවණ්ණෙ එවමාහාරෙ එවංසුඛදුක්ඛපටි-සංවෙදී එවමායුපරියන්තෙ. සෝ තතෝ චුතෝ ඉධූපපන්නෙ''ති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති.

තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රෝධ, යදි එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?''ති.

''අද්ධා බෝ භන්තෙ එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති නෝ අපරිසුද්ධා, අග්ගපත්තා ච සාරපත්තාචා''ති.

''න බෝ නිග්‍රෝධ එත්තාවතා තපොජිගුච්ඡා අග්ගපත්තා ච හොති සාරපත්තා ච. අපි ච බෝ ඒගගුපත්තා හොති''ති.

පරිසුද්ධ අග්ගපත්තසාරප්පත්තකතා – කථා

14. ''කිත්තාවතා පන භන්තෙ තපොජිගුච්ඡා අග්ගපත්තා ච හොති සාරපත්තා ච? සාධු මේ භන්තෙ භගවා තපොජිගුච්ඡාය අග්ගඤ්ඤව පාපෙතු සාරඤ්ඤව පාපෙතු''ති.

''ඉධ නිග්‍රෝධ තපස්සී චාතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති. කථඤ්ච නිග්‍රෝධ තපස්සී චාතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති -පෙ- යතෝ බෝ නිග්‍රෝධ තපස්සී චාතුයාමසංවරසංවුතෝ හොති, අදුං චස්ස හොති තපස්සිතාය. සෝ අභිහරති නෝ හීනායාවත්තති. සෝ විවිත්තං සෙනාසනං භජති –පෙ– සෝ ඉමේ පඤ්ච නිවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලී-කරණෙ, මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා-පෙ–උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජෙන එරිත්වා විහරති. සෝ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, සෙය්‍යථීදං එකම්පි ජාතිං දෙවපි ජාතියෝ –පෙ– ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙක විහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති.

සෝ දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති ''ඉමෙ වත භොන්තෝ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා වචීදුච්චරිතෙන සමන්නා-ගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා, ඉමෙ වා පන භොන්තෝ සත්තා කායසුචරි-තෙන සමන්නාගතා වචීසුචරිතෙන සමන්නාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදනා. තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා''ති. තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රෝධ යදි එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා වා හොති අපරිසුද්ධා වා?''ති.

"අද්ධා ඛො භන්තෙ එවං සන්තෙ තපොජිගුච්ඡා පරිසුද්ධා හොති, නො අපරිසුද්ධා, අග්ගප්පත්තා ච සාරප්පත්තා චා"ති.

"එත්තාවතා ඛො නිග්‍රොධ තපොජිගුච්ඡා අග්ගප්පත්තා ච හොති සාරප්පත්තා ච. ඉති ඛො නිග්‍රොධ[1] යං මං ත්වං අවචාසි; කො නාම සො භන්තෙ භගවතො ධම්මො යෙන භගවා සාවකෙ විනෙති, යෙන භගවතා සාවකා විනීතා අස්සාසප්පත්තා පටිජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති, ඉති ඛො තං නිග්‍රොධ ඨානං උත්තරිතරඤ්ච පණීතතරඤ්ච යෙනාහං සාවකෙ විනෙමි, යෙන මයා සාවකා විනීතා අස්සාසප්පත්තා පටිජානන්ති අජ්ඣාසයං ආදිබ්‍රහ්මචරියන්ති".

එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා උන්නාදිනො උච්චාසද්දමහාසද්ද අහෙසුං "එත්ථ මයං අනස්සාම සාචරියකා, එත්ථ මයං පනස්සාම සාචරියකා න මයං ඉතො භීය්‍යො උත්තරිතරං පජානාමා"ති.

නිග්‍රොධස්ස පජ්ඣායනං

15. යද අඤ්ඤාසි සඤ්ඤානො ගහපති 'අඤ්ඤදත්ථු ඛො' දනිමෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා භගවතො භාසිතං සුස්සුසන්ති, සොතං ඔදහන්ති, අඤ්ඤාචිත්තං උපට්ඨපෙන්ති'ති අථ නිග්‍රොධං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ඉති ඛො භන්තෙ නිග්‍රොධ යං මං ත්වං අවචාසි, 'යඤ්ඤ ගහපති ජානෙය්‍යාසි කෙන සමණො ගොතමො සද්ධිං සල්ලපති? කෙන සාකච්ඡං සමාපජ්ජති? කෙන පඤ්ඤාවෙය්‍යත්තියං සමාපජ්ජති? සුඤ්ඤාගාරහතා සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සල්ලාපාය, සො අන්තමන්තානෙව සෙවති. සෙය්‍යථාපි නාම ගො කාණා පරියන්තචාරිනී අන්තමන්තානෙව සෙවති, එවමෙව සුඤ්ඤාගාරහතං සමණස්ස ගොතමස්ස පඤ්ඤා, අපරිසාවචරො සමණො ගොතමො, නාලං සල්ලාපාය, සො අන්තමන්තානෙව සෙවති. ඉංඝ ච ගහපති සමණො ගොතමො ඉමං පරිසං ආගච්ඡෙය්‍ය, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙය්‍යාම, තුච්ඡකුම්භී'ව නං මඤ්ඤෙ ඔරොධෙය්‍යාමා"ති. අයං ඛො සො භන්තෙ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො ඉධානුප්පත්තො. අපරිසාවචරං පන නං කරොථ, ගොකාණං පරියන්තචාරිනිං කරොථ, එකපඤ්ඤානෙව නං සංසාදෙථ, තුච්ඡකුම්භී'ව නං මඤ්ඤෙ ඔරොධෙථා"ති.

1. අථ නං නිග්‍රොධං (කම්)

16. ''එවං වුත්තෝ නිග්‍රෝධෝ පරිබ්බාජකෝ තුණ්හීභූතෝ මඞ්කුභූතෝ පත්තක්ඛන්ධෝ අධෝමුඛෝ පජ්ඣායන්තෝ අප්පටිභාණෝ නිසීදි.

අථ ඛෝ භගවා නිග්‍රෝධං පරිබ්බාජකං තුණ්හීභූතං මඞ්කුභූතං පත්තක්ඛන්ධං අධෝමුඛං පජ්ඣායන්තං අප්පටිභාණං විදිත්වා නිග්‍රෝධං පරිබ්බාජකං එතදවොච: ''සච්චං කිර නිග්‍රෝධ භාසිතා තෙ එසා වාචා''ති.

''සච්චං භන්තෙ භාසිතා මෙ එසා වාචා යථා බාලෙන යථා මූළ්හෙන යථා අකුසලෙනා''ති.

''තං කිම්මඤ්ඤසි නිග්‍රෝධ, කින්නු තෙ සුතං පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහල්ලකානං ආචරියපාචරියානං භාසමානානං යෙ තෙ අහෙසුං අතීත-මද්ධානං අරහන්තෝ සම්මාසම්බුද්ධා, එවං සු තෙ භගවන්තෝ සංගම්ම උන්නාදිනෝ උච්චාසද්දමහාසද්දා අනෙකවිහිතං තිරච්ඡානකථං අනුයුත්තා විහරිංසු, සෙය්‍යථීදං රාජ කථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථාපි තවං එතරහි සාවරියකෝ? උදාහු එවං සු තෙ භගවන්තෝ අරඤ්ඤවනපත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දානි අප්පනිග්ඝොසානි විජනවාතානි මනුස්සරාහසෙය්‍යකානි පටිසල්ලානසාරුප්පානි සෙය්‍යථාපාහං එතරහි?''ති.

''සුතං මෙතං භන්තෙ පරිබ්බාජකානං වුද්ධානං මහල්ලකානං ආචරිය-පාචරියානං භාසමානානං: 'යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහන්තෝ සම්මාසම්බුද්ධා, න එවං සු තෙ භගවන්තෝ සංගම්ම සමාගම්ම උන්නාදිනෝ උච්චාසද්දමහාසද්දා අනෙකවිහිතං තිරච්ඡානකථං අනුයුත්තා විහරන්ති, සෙය්‍යථීදං රාජකථං චොරකථං -පෙ- ඉතිභවාභවකථං ඉති වා, සෙය්‍යථා-පාහං එතරහි සාවරියකෝ, එවං සු තෙ භගවන්තෝ අරඤ්ඤවනපත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දානි අප්පනිග්ඝොසානි විජන-වාතානි මනුස්සරාහසෙය්‍යකානි පටිසල්ලානසාරුප්පානි සෙය්‍යථාපි භගවා එතරහි''ති.

---

1. නාසු (ෆ්‍ර)

"තස්ස තෙ නිග්‍රෝධ විඤ්ඤුස්ස සතෝ මහල්ලකස්ස න එතදහොසි: බුද්ධෝ සෝ භගවා බොධාය ධම්මං දෙසෙති, දන්තෝ සෝ භගවා දමථාය ධම්මං දෙසෙති, සන්තෝ සෝ භගවා සමථාය ධම්මං දෙසෙති, තිණ්ණෝ සෝ භගවා තරණාය ධම්මං දෙසෙති, පරිනිබ්බුතෝ සෝ භගවා පරිනිබ්බානාය ධම්මං දෙසෙති?"ති.

බ්‍රහ්මචරියපරියොසාන-සච්ඡිකිරියා

17. "එවං වුත්තෙ නිග්‍රොධෝ පරිබ්බාජකෝ භගවන්තං එතදවොච: "අව්වයෝ මෙ භන්තෙ අව්වගමා යථා බාලං යථා මූළ්හං යථා අකුසලං, සචාහං එවං භගවන්තං අවචාසිං. තස්ස මෙ භන්තෙ භගවා අව්වයං අව්වයතෝ පටිගණ්හාතු ආයතිං සංවරායා"ති.

"තඝ ත්වං නිග්‍රොධ අව්වයෝ අව්වගමා යථාබාලං යථා මූළ්හං යථා අකුසලං, යෝ මං ත්වං එවං අවචාසි. යතෝ ච ඛෝ ත්වං නිග්‍රොධ අව්වයං අව්වයතෝ දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොසි, තන්තෙ මයං පටිගණ්හාම, වුද්ධි හෙසා නිග්‍රොධ අරියස්ස විනයෙ, යෝ අව්වයං අව්වයතෝ දිස්වා යථාධම්මං පටිකරොති, ආයතිං සංවරං ආපජ්ජති. අහං ඛෝ පන නිග්‍රොධ එවං වදමි: "එතු විඤ්ඤු පුරිසෝ අසඨෝ අමායාවී උජුජාතිකෝ. අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි: යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානෝ යස්සත්ථාය කුල-පුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති සත්ත වස්සානි.

තිට්ඨන්තු නිග්‍රොධ සත්ත වස්සානි. එතු විඤ්ඤු පුරිසෝ අසඨෝ අමායාවී උජුජාතිකෝ, අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි. යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානෝ යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති ඡ වස්සානි -පෙ- පඤ්ච වස්සානි -පෙ- චත්තාරි වස්සානි -පෙ- තීණි වස්සානි -පෙ- ද්වෙ වස්සානි -පෙ- එකං වස්සං.

තිට්ඨතු නිග්‌රෝධ එකං වස්සං එතු විඤ්ඤූ පුරිසෝ අසඨෝ අමායාවී උජුජාතිකෝ. අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි. යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානෝ යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියෝසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති සත්ත මාසානි.

තිට්ඨන්තු නිග්‌රෝධ සත්ත මාසානි -පෙ- ජ මාසානි -පෙ- පඤ්ච මාසානි -පෙ- -පෙ- චත්තාරි මාසානි -පෙ- තීණි මාසානි -පෙ- දේව මාසානි -පෙ- එකමාසං -පෙ- අඩ්ඪමාසං.

තිට්ඨතු නිග්‌රෝධ අඩ්ඪමාසෝ එතු විඤ්ඤූ පුරිසෝ අසඨෝ අමායාවී උජුජාතිකෝ. අහමනුසාසාමි, අහං ධම්මං දෙසෙමි, යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානෝ යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරියපරියෝසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති සත්තාහං.

පරිබ්බාජකානං පඤ්හායනං

18. සියා බෝ පන තෙ නිග්‌රෝධ එවමස්ස: අඤ්ඤවාදිකම්‍යතා නෝ සමණෙන ගොතමෙන එවමාහා ති. න බෝ පනෙතං නිග්‌රෝධ එවං දට්ඨබ්බං, යෝ එව තෙ ආචරියෝ සෝ එව තෙ ආචරියෝ හොතු.

සියා බෝ පන තෙ නිග්‌රෝධ එවමස්ස: උච්ඡෙදඤ නෝ වාචෙතුකාමෙන සමණෙන ගොතමෙන එවමාහා ති. න බෝ පනෙතං නිග්‌රෝධ එවං දට්ඨබ්බං. යෝ එව තෙ උච්ඡෙදඤ්ඤෝ, සෝ එව තෙ උච්ඡෙදඤ්ඤෝ හොතු.

සියා බෝ පන තෙ නිග්‌රෝධ එවමස්ස: ආජීවඤ නෝ වාචෙතුකාමෙන සමණෙන ගොතමෙන එවමාහා ති. න බෝ පනෙතං නිග්‌රෝධ එවං දට්ඨබ්බං. සෝ එව තෙ ආජීවෝ සෝ එව තෙ ආජීවෝ හොතු.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමස්ස: යෙ නො ධම්මා අකුසලා අකුසලසඞ්ඛාතා සාචරියකානං, තෙසු පතිට්ඨාපෙතුකාමො සමණො ගොතමො එවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දට්ඨබ්බං අකුසලා චෙව වො ධම්මා[1] හොන්තු අකුසලසඞ්ඛාතා ච සාචරියකානං.

සියා ඛො පන තෙ නිග්‍රොධ එවමස්ස; යෙ නො ධම්මා කුසලා කුසල-සඞ්ඛාතා සාචරියකානං, තෙහි විවෙචෙතුකාමො සමණො ගොතමො එවමාහා ති. න ඛො පනෙතං නිග්‍රොධ එවං දට්ඨබ්බං, කුසලා චෙව වො ධම්මා හොන්තු කුසලසඞ්ඛාතා ච සාචරියකානං. ඉති ඛවාහං නිග්‍රොධ නෙව අන්නෙවාසිකම්‍යතා එවං වදාමි, නපි උද්දෙසා චාවෙතුකාමො එවං වදාමි. නපි ආජිවා චාවෙතුකාමො එවං වදාමි, නපි යෙ ච වො ධම්මා[2] අකුසලා අකුසලසඞ්ඛාතා සාචරියකානං තෙසු පතිට්ඨා-පෙතුකාමො එවං වදාමි. නපි යෙ ච වො ධම්මා කුසලා කුසල-සඞ්ඛාතා සාචරියකානං තෙහි විවෙචෙතුකාමො එවං වදාමි. සන්නි ච ඛො නිග්‍රොධ අකුසලා ධම්මා අප්පහීණා සංකිලෙසිකා පොනොභවිකා[3] සදරා[4] දුක්ඛවිපාකා ආයතිං ජාතිජරාමරණියා, යෙසාහං පහානාය ධම්මං දෙසෙමි යථා පටිපන්නානං වො සංකිලෙසිකා ධම්මා පහීයිස්සන්ති, වොදානියා ධම්මා අභිවඩ්ඪිස්සන්ති, පඤ්ඤාපාරිපූරිං වෙපුල්ලත්තඤ්ච දිට්ඨෙව-ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සථා''ති.

19. ''එවං වුත්තෙ තෙ පරිබ්බාජකා තුණ්හීභූතා මඞ්කුභූතා පත්තක්ඛන්ධා අධොමුඛා පජ්ඣායන්නා අප්පටිභාණා නිසීදිංසු, යථා තං මාරෙන පරියුට්ඨිතචිත්තා. අථ ඛො භගවතො එතදහොසි: සබ්බෙ පි මෙ මොඝ-පුරිසා ඵුට්ඨා පාපිමතා, යත්‍ර හි නාම එකස්සපි න එවං භවිස්සති ''හන්ද මයං අඤ්ඤාණත්ථම්පි සමණෙ ගොතමෙ බ්‍රහ්මචරියං චරාම, කිං කරිස්සති සත්තාහො''ති.

අථ ඛො භගවා උදුම්බරිකාය පරිබ්බාජකාරාමෙ සීහනාදං නදිත්වා, වෙහාසං අබ්භුග්ගන්ත්වා, ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ පච්චුට්ඨාසි[5]. සන්ධානො පන ගහපති තාවදෙව රාජගහං පාවිසි ති.

උදුම්බරිකසුත්තං නිට්ඨිතං දුතියං (25)

---

1. වො නෙ ධම්මා (PTS)
2. න පි යෙ නෙ ධම්මා (ස්‍යා)
3. පොනොබ්භවිකා (මජ්ඣං)
4. සද්දරා (PTS කම්), සදරථා, (ස්‍යා)
5. පච්චුපට්ඨාසි, (මජ්ඣං)

3

චකකවත්තිසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා මගධෙසු විහරති මාතුලාගං. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි භික්ඛවොා'ති. 'භදන්තෙ'ති තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

අත්තදීපා භික්ඛවෙ විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤසරණා, ධම්මදීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා. කථඤ්ච පන භික්ඛවෙ භික්ඛූ අත්තදීපා විහරන්ති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො?

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛූ කායෙ කායානුපස්සී විහරති, ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. වෙදනාසු වෙදනානුපස්සී -පෙ- චිත්තෙ චිත්තානුපස්සී, -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානො සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. එවං ඛො භික්ඛවෙ භික්ඛූ අත්තදීපා විහරන්ති අත්තසරණො අනඤ්ඤසරණො, ධම්මදීපා ධම්මසරණො අනඤ්ඤසරණො.

ගොචරෙ භික්ඛවෙ චරථ සකෙ පෙත්තිකෙ විසයෙ. ගොචරෙ භික්ඛවෙ චරතං සකෙ පෙත්තිකෙ විසයෙ න ලච්ඡති මාරොා ඔතාරං, න ලච්ඡති මාරොා ආරම්මණං. කුසලානං භික්ඛවෙ ධම්මානං සමාදානහෙතු එවමිදං පුඤ්ඤං පවඩ්ඪති.

2. භූතපුබ්බං භික්ඛවෙ රාජා දළ්හනෙමි නාම අහොසි චක්කවත්ති ධම්මිකො රාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදත්ථාචරියප්පත්තො සත්ත-රතනසමන්නාගතො. තස්සිමානි සත්තරතනානි අහෙසුං, සෙය්‍යථීදං: චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා අහෙසුං සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන[1] අභිවිජිය අජ්ඣාවසි. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දළ්හනෙමි බහුන්නං වස්සානං බහුන්නං වස්සසතානං බහුන්නං වස්ස-සහස්සානං අච්චයෙන අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමන්තෙසි: "යදාත්වං අම්හො පුරිස පස්සෙය්‍යාසි දිබ්බං චක්කරතනං ඔසක්කිතං, ඨානා චුතං, අථ මෙ ආරොචෙය්‍යාසී''ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤො දළ්හනෙමිස්ස පච්චස්සොසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො බහුන්නං වස්සානං බහුන්නං වස්සසතානං බහුන්නං වස්සසහස්සානං අච්චයෙන දිබ්බං චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතං. දිස්වාන යෙන රාජා දළ්හනෙමි තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා රාජානං දළ්හනෙමිං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසි දිබ්බං තෙ චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතන්ති.

3. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දළ්හනෙමි ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං ආම-න්නෙත්වා[2] එතදවොච: දිබ්බං කිර මෙ තාත කුමාර චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතං. සුතං ඛො පන මෙතං 'යස්ස රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස දිබ්බං චක්කරතනං ඔසක්කති, ඨානා චවති, න'දනි තෙන රඤ්ඤා චිරං ජීවිතබ්බං හොති'ති. භුත්තා ඛො පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයො'දනි මෙ දිබ්බෙ කාමෙ පරියෙසිතුං. එහි ත්වං තාත කුමාර ඉමං සමුද්දපරියන්තං පඨවිං පටිපජ්ජ. අහං පන කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා, කාසායානි වත්ථානි අච්ඡා-දෙත්වා, අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමී''ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා දළ්හනෙමි ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං සාධුකං රජ්ජෙ සමනුසාසිත්වා, කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා, කසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා, අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජි.

1. ධම්මෙන සමෙන (ස්‍යා කම්)
2. ආමන්තාපෙත්වා (මජ්ඣං)

සත්තාහපබ්බජිතෙ ඛො පන භික්ඛවෙ රාජිසිම්හි දිබ්බං චක්කරතනං අන්තරධායි.

අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො යෙන රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො[1] තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා රාජානං ඛත්තියං මුද්ධාභිසිත්තං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසි දිබ්බං චක්කරතනං අන්තරහිතන්ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො දිබ්බෙ චක්කරතනෙ අන්තරහිතෙ අනත්තමනො අහොසි. අනත්තමනතඤ්ච පටිසංවෙදෙසි. සො යෙන රාජිසි තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා රාජිසිං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසි දිබ්බං චක්කරතනං අන්තරහිතන්ති. එවං වුත්තෙ භික්ඛවෙ රාජිසි රාජානං ඛත්තියං මුද්ධාභිසිත්තං එතදවොච: 'මා ඛො ත්වං තාත දිබ්බෙ චක්කරතනෙ අන්තරහිතෙ අනත්තමනො අහොසි, මා අනත්තමනතඤ්ච පටිසංවෙදෙසි න හි තෙ තාත දිබ්බං චක්කරතනං පෙත්තිකං දයජ්ජං, ඉඞ්ඝ ත්වං තාත අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ වත්තාහි ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යත්තෙ අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ වත්තමානස්ස තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නහාතස්ස[2] උපොසථිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං චක්කරතනං පාතු භවිස්සති සහස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපූර''න්ති.

4. ''කතමං පන තං දෙව අරියං චක්කවත්තිවත්තන්ති''?

''තෙන හි ත්වං තාත ධම්මං යෙව නිස්සාය ධම්මං සක්කරොන්නො ධම්මං ගරුකරොන්නො[3] ධම්මං මානෙන්නො ධම්මං පූජෙන්නො ධම්මං අපචායමානො, ධම්මද්ධජො ධම්මකේතු ධම්මාධිපතෙය්‍යො ධම්මිකං රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහස්සු අන්නොජනස්මිං.

ධම්මං යෙව නිස්සාය -පෙ-

බලකායස්මිං ධම්මං යෙව නිස්සාය ඛත්තියෙසු අන්නුස්සුතෙසු[4].

---

1. මුද්ධාවසිතෙතා (ස්‍යා PTS)
2. සීසං නහාතස්ස (PTS), සීසනහානස්ස (ස්‍යා)
3. ගරුං කරොනෙතා (මජ්ඝං)
4. අන්නුස්සුතෙසු (මජ්ඝං)

ධම්මංයෙව නිස්සාය -පෙ- බ්‍රාහ්මණගහපතිකෙසු,

ධම්මංයෙව නිස්සාය -පෙ- නෙගමජානපදෙසු,

ධම්මංයෙව නිස්සාය සමණබ්‍රාහ්මණෙසු,

ධම්මංයෙව නිස්සාය -පෙ- මිගපක්ඛීසු.

මා ච තෙ තාත විජිතෙ අධම්මකාරො පවත්තිත්ථ.

යෙ ච තෙ තාත විජිතෙ අධනා අස්සු, තෙසඤ්ච ධනමනුප්පදෙය්‍යාසි[1].

යෙ ච තෙ තාත විජිතෙ සමණබ්‍රාහ්මණා මදප්පමාද පටිවිරතා ඛන්තිසොරවෙව නිවිට්ඨා එකමත්තානං දමෙන්ති, එකමත්තානං සමෙන්ති, එකමත්තානං පරිනිබ්බාපෙන්ති. තෙ කාලෙන කාලං උපසඞ්කමිත්වා පරිපුච්ඡෙය්‍යාසි පරිපඤ්ඤෙය්‍යාසි: කිං භන්තෙ කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවජ්ජං කිං අනවජ්ජං, කිං සෙවිතබ්බං කිං න සෙවිතබ්බං, කිං මෙ කරීයමානං දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය අස්ස, කිං වා පන මෙ කරීයමානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය අස්සා?''ති. තෙසං සුත්වා යං අකුසලං තං අභිනිවජ්ජෙය්‍යාසි, යං කුසලං තං සමාදය වත්තෙය්‍යාසි.

ඉදං ඛො තාත අරියං චක්කවත්තිවත්ත''න්ති.

''එවං දෙවා''ති ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො රාජිසිස්ස පටිස්සුත්වා අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ[2] වත්ති. තස්ස අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ වත්තමානස්ස තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නහාතස්ස උපොසථිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං චක්කරතනං පාතුරහොසි සහස්සාරං සනෙමිකං සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපූරං, දිස්වාන රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස එතදහොසි: සුතං ඛො පන මෙතං යස්ස රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස තදහුපොසථෙ පණ්ණරසෙ සීසං නහාතස්ස උපොසථිකස්ස උපරිපාසාදවරගතස්ස දිබ්බං චක්කරතනං පාතු භවති.

1. ධනමනුප්පදජ්ජෙය්‍යාසි (ස්‍යා PTS)
2. අරියං චක්කවත්තිවත්තං (කම්)

සහස්සාරං සනෙමික සනාභිකං සබ්බාකාරපරිපූරං, සෝ හොති රාජා චක්කවත්තීති. අස්සං තුම්හෙ අහං රාජා චක්කවත්තී''ති.

5. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා චත්තියෝ මුද්ධාභිසිත්තෝ උට්ඨායාසනා, එකංසං උත්තරාසඞ්ගං කරිත්වා වාමෙන හත්ථෙන භිඞ්කාරං ගහෙත්වා දක්ඛිණෙන හත්ථෙන චක්කරතනං අබ්භුක්කිරි, 'පවත්තතු භවං චක්කරතනං, අභිවිජිනාතු භවං චක්කරතන'න්ති. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්කරතනං පුරත්ථිමං දිසං පවත්ති, අනුදෙව රාජා චක්කවත්තී සද්ධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ පදෙසෙ චක්කරතනං පතිට්ඨාසි, තත්ථ රාජා චක්කවත්තී වාසං උපගඤ්ඡි සද්ධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පුරත්ථිමාය දිසාය පටිරාජානෝ, තෙ රාජානං චක්කවත්තිං උපසඞ්කමිත්වා එවමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, සුවාගතං තෙ මහාරාජ සකන්තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

පාණෙ නහන්තබ්බා. අදින්නං නාදාතබ්බං කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බා. මුසා න භාසිතබ්බා. මජ්ජං න පාතබ්බං. යථාභුත්තඤ්ච භුඤ්ජථා'ති.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පුරත්ථිමාය දිසාය පටිරාජානෝ තෙ රඤ්ඤෝ චක්කවත්තිස්ස අනුයුත්තා[1] අහෙසුං.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්කරතනං පුරත්ථිමං සමුද්දං අජ්ඣොගාහිත්වා පච්චුත්තරිත්වා දක්ඛිණං දිසං පවත්ති -පෙ- අනුයුත්තා අහෙසුං.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්කරතනං දක්ඛිණං සමුද්දං අජ්ඣොගාහිත්වා පච්චුත්තරිත්වා පච්ඡිමං දිසං පවත්ති, අනුදෙව රාජා චක්කවත්තී සද්ධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ පදෙසෙ දිබ්බං චක්කරතනං පතිට්ඨාසි, තත්ථ රාජා චක්කවත්තී වාසං උපගඤ්ඡි සද්ධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පච්ඡිමාය දිසාය පටිරාජානෝ, තෙ රාජානං චක්කවත්තිං උපසඞ්කමිත්වා එවමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, සුවාගතං තෙ මහාරාජ, සකන්තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති.

---

1. අනුයන්තා (සී)

රාජා චක්කවත්ති එවමාහ:

පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදතබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බා, මුසා න භාසිතබ්බා, මජ්ජං න පාතබ්බං, යථා භුත්තඤ්ච භුඤ්ජථා'ති. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ පච්ඡිමාය දිසාය පටිරාජානො, තෙ රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස අනුයුත්තා[1] අහෙසුං.

අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්කරතනං පච්ඡිමං සමුද්දං අජ්ඣොගාහිත්වා පච්චුත්තරිත්වා උත්තරං දිසං පවත්ති, අන්වදෙව රාජා චක්කවත්ති සදධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යස්මිං ඛො පන භික්ඛවෙ පදෙසෙ දිබ්බං චක්කරතනං පතිට්ඨාසි, තත්ථ රාජා චක්කවත්ති වාසං උපගඤ්ඡි සදධිං චතුරඞ්ගිනියා සෙනාය. යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රාජානං චක්කවත්තිං උපසඞ්කමිත්වා එවමාහංසු: එහි ඛො මහාරාජ, ස්වාගතං[2] තෙ මහාරාජ, ස කන්තෙ මහාරාජ, අනුසාස මහාරාජා'ති. රාජා චක්කවත්ති එවමාහ: පාණො න හන්තබ්බො, අදින්නං නාදතබ්බං, කාමෙසු මිච්ඡා න චරිතබ්බා, මුසා න භාසිතබ්බා, මජ්ජං නපාතබ්බං, යථාභුත්තඤ්ච භුඤ්ජථා'ති.

යෙ ඛො පන භික්ඛවෙ උත්තරාය දිසාය පටිරාජානො තෙ රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස අනුයුත්තා අහෙසුං.

6. අථ ඛො තං භික්ඛවෙ චක්කරතනං සමුද්දපරියන්තං පඨවිං[3] අභිවිජිනිත්වා තමෙව රාජධානිං පච්චාගන්ත්වා රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස අන්තෙපුරද්වාරෙ අත්ථකරණපමුඛෙ[4] අක්ඛාහතං මඤ්ඤෙ අට්ඨාසි, රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස අන්තෙපුරං උපසොභයමානං. –පෙ–

දුතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති –පෙ– තතියො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති –පෙ– චතුත්ථො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති –පෙ– පඤ්චමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති –පෙ– ඡට්ඨො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති –පෙ– සත්තමො පි ඛො භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති බහුන්නං වස්සානං බහුන්නං වස්සසතානං බහුන්නං වස්සසහස්සානං අච්චයෙන අඤ්ඤතරං පුරිසං ආමන්තෙසි: යදා ත්වං අම්භො පුරිස පස්සෙය්‍යාසි දිබ්බං චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතං, අථ මෙ ආරොචෙය්‍යාසි ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤො චක්කවත්තිස්ස පච්චස්සොසි. අද්දසා ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො බහුන්නං වස්සානං බහුන්නං වස්සසතානං බහුන්නං වස්සසහස්සානං අච්චයෙන දිබ්බං චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතං, දිස්වාන යෙන රාජා චක්කවත්ති තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා රාජානං චක්කවත්තිං එතදවොච: යගෙස දෙව ජානෙය්‍යාසි දිබ්බන්තෙ චක්කරතනං ඔසක්කිතං ඨානා චුතන්ති.

---

1. අනුයන්තා (මජ්ජසං)
2. සාගතං (PTS)
3. පඨවිං (මජ්ජසං)
4. අච්චකරණපපමුඛෙ (සීමු)

7. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං ආමන්තෙසි- ත්වා එතදවොච: ''දිට්ඨං කිර මෙ තාත කුමාර චක්කරතනං ඔසක්කිතං යාචා වුතං. සුතං ඛෝ පන මේ තං යස්ස රඤ්ඤෝ චක්කවත්තිස්ස දිට්ඨං චක්ක- රතනං ඔසක්කති යාචා වචනී, න'දනි තෙන රඤ්ඤා චිරං ජීවිතබ්බං හොති'ති. භුත්තා ඛෝ පන මෙ මානුසිකා කාමා, සමයෝ'දනි මෙ දිබ්බෙ කාමෙ පරියෙසිතුං. එහි ත්වං තාත කුමාර, ඉමං සමුද්දපරියන්තං පඨවිං පටිපජ්ජ, අහං පන කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසාවානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සාමී''ති. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ රාජා චක්කවත්ති ජෙට්ඨපුත්තං කුමාරං සාධුකං රජ්ජෙ සමනුසාසිත්වා, කෙසමස්සුං ඔහා- රෙත්වා කාසාවානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජි. සත්තාහපබ්බජිතෙ ඛෝ පන භික්ඛවෙ රාජිසිම්හි දිබ්බං චක්කරතනං අන්තරධායි. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරෝ පුරිසෝ -පෙ- අන්තරහිතන්නී. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියෝ මුදධාභිසිත්තෝ දිබ්බෙ චක්කරතනෙ අන්තරහිතෙ අනත්තමනෝ අහොසි, අනත්තමන්තතඤ්ච පටිසංවෙදෙසි. නො ච ඛෝ රාජිසිං උපසඞ්කමිත්වා අරියං චක්කවත්තිවත්තං පුච්ඡි. සෝ සමතෙ- නෙව සුදං ජනපදං පසාසති. තස්ස සමතෙන ජනපදං පසාසතෝ පුබ්බෙනා- පරං ජනපද න පබ්බන්ති යථා තං පුබ්බකානං රාජූනං අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ වත්තමානානං.

8. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා මන්තඤ්ඤාජීවිනෝ සන්නිපතිත්වා රාජානං ඛත්තියං මුදධාභි- සිත්තං උපසඞ්කමිත්වා එතදවොචුං: ''න ඛෝ තෙ දෙව සමතෙන සුදං ජනපදං පසාසතෝ පුබ්බෙනාපරං ජනපද පබ්බන්ති යථා තං පුබ්බකානං රාජූනං අරියෙ චක්කවත්තිවත්තෙ වත්තමානානං. සංවිජ්ජන්ති ඛෝ තෙ දෙව විජිතෙ අමච්චා පාරිසජ්ජා ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා මන්තඤ්ඤාජීවිනෝ, මයඤ්චම්හ අඤ්ඤෙ ච, යෙ මයං අරියං චක්කවත්තිවත්තං ධාරෙම. ඉඞ්ඝ ත්වං දෙව අමෙහ අරියං චක්කවත්තිවත්තං පුච්ඡ, තස්ස තෙ මයං අරියං චක්කවත්තිවත්තං පුට්ඨා ව්‍යාකරිස්සාමා''ති.

ආයුවණ්ණාදිපරිහාණිකථා

අථ ඛෝ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියෝ මුදධාභිසිත්තෝ අමච්චෙ පාරිසජ්ජ ගණකෙ මහාමත්තෙ අනීකට්ඨෙ දෙවාරිකෙ මන්තඤ්ඤාජීවිනෝ සන්නිපාතා- පෙත්වා අරියං චක්කවත්තිවත්තං පුච්ඡි.

තස්ස තෙ අරියං චක්කවත්තිවත්තං පුට්ඨා ව්‍යාකරිංසු. තෙසං සුත්වා ධම්මිකං හි ඛො රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිදහි. නො ච ඛො අධනානං ධනමනුප්පාදසි[1] අධනානං ධනෙ අනනුප්පදීයමානෙ දළිද්දියං[2] වෙපුල්ලමගමාසි. දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි. තමෙනං අග්ගහෙසුං ගහෙත්වා රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස දස්සෙසුං අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී'ති. එවං වුත්තෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: ''සච්චං කිර ත්වං අමෙහා පුරිස පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී?[3]''ති. ''සච්චං දෙවා''ති. ''කිං කාරණා?''ති. ''න හි දෙව ජීවාමී''ති.

9. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තස්ස පුරිසස්ස ධනමනුප්පාදසි ''ඉමිනා ත්වං අමෙහා පුරිස ධනෙන අත්තනා ච ජීවාහි, මාතාපිතරො ච පොසෙහි, පුත්තදාරඤ්ච පොසෙහි, කම්මන්තෙ ච පයොජෙහි, සමණබ්‍රාහ්මණෙසු උද්ධග්ගිකං දක්ඛිණං පතිට්ඨපෙහි[4] සොවග්ගිකං සුඛවිපාකං සග්ගසංවත්තනිකන්නි''. ''එවං දෙවා''ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස පච්චස්සොසි. අඤ්ඤතරො පි ඛො භික්ඛවෙ පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි. තමෙනං අග්ගහෙසුං ගහෙත්වා රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස දස්සෙසුං ''අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී''ති. එවං වුත්තෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: ''සච්චං කිර ත්වං අමෙහා පුරිස පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී''ති. ''සච්චං දෙවා''ති. ''කිං කාරණා?''ති. ''නහි දෙව ජීවාමී''ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තස්ස පුරිසස්ස ධනමනුප්පාදසි ''ඉමිනා ත්වං අමෙහා පුරිස ධනෙන අත්තනා ච ජීවාහි, මාතාපිතරො ච පොසෙහි, පුත්තදාරඤ්ච පොසෙහි, කම්මන්තෙ ච පයොජෙහි, සමණබ්‍රාහ්මණෙසු[5] උද්ධග්ගිකං දක්ඛිණං පතිට්ඨපෙහි, සොවග්ගිකං සුඛවිපාකං සග්ගසංවත්තනිකන්නි'. ''එවං දෙවා''ති ඛො භික්ඛවෙ සො පුරිසො රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස පච්චස්සොසි.

අස්සොසුං ඛො භික්ඛවෙ මනුස්සා: යෙ කිර හො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියන්නි, තෙසං රාජා ධනමනුප්පදෙති[6]ති. සුත්වාන තෙසං එතදහොසි ''යන්නූන මයම්පි පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියෙය්‍යාමා''ති.

---

1. ධනමනුප්පදසි (මජසං)
2. දලිද්දිසං. PTL දලිද්දිසං (ස්‍යා)
3. ආදියයි (ස්‍යා)
4. පතිට්ඨාපෙති (මජසං)
5. සමණෙසු බ්‍රාහ්මණෙසු (බහුසු)
6. ධනමනුප්පදෙයි (PTS)

අථ ඛො භික්ඛවෙ අඤ්ඤතරො පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි. තමෙනං අග්ගහෙසුං ගහෙත්වා රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස දස්සෙසුං "අයං දෙව පුරිසො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී"ති.

එවං වුත්තෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො තං පුරිසං එතදවොච: "සච්චං කිර ත්වං අම්භො පුරිස පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී"ති. "සච්චං දෙවා"ති. "කිං කාරණා?"ති. "න හි දෙව ජීවාමී"ති. අථ ඛො භික්ඛවෙ රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස එතදහොසි: "සචෙ ඛො අහං යො යො පි පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියිස්සති, තස්ස තස්ස ධනමනුප්පදස්සාමි, එවම්දං අදින්නාදානං පවඩ්ඪිස්සති. යන්නනාහං ඉමං පුරිසං සුනිසෙධං නිසෙධෙය්‍යං මූලඡෙජ්ජං[1] කරෙය්‍යං, සීසමස්ස ඡින්දෙය්‍ය"න්ති.

10. අථ ඛො භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියො මුද්ධාභිසිත්තො පුරිසෙ ආණාපෙසි: "තෙන හි භණෙ ඉමං පුරිසං දළ්හාය රජ්ජුයා පච්ඡාබාහං ගාළ්හබන්ධනං බන්ධිත්වා ඛුරමුණ්ඩං කරිත්වා, ඛරස්සරෙන පණවෙන රථියා රථිං සිඞ්ඝාටකෙන සිඞ්ඝාටකං පරිනෙත්වා දක්ඛිණෙන ද්වාරෙන නික්ඛාමෙත්වා දක්ඛිණතො නගරස්ස සුනිසෙධං නිසෙධෙථ, මූලඡෙජ්ජං කරොථ, සීසමස්ස ඡින්දථා"ති. 'එවං දෙවා'ති ඛො භික්ඛවෙ තෙ පුරිසා රඤ්ඤො ඛත්තියස්ස මුද්ධාභිසිත්තස්ස පටිස්සුත්වා තං පුරිසං දළ්හාය රජ්ජුයා පච්ඡාබාහං[2] ගාළ්හ-බන්ධනං බන්ධිත්වා ඛුරමුණ්ඩං කරිත්වා, ඛරස්සරෙන පණවෙන රථියා[4] රථිං සිඞ්ඝාටකෙන සිඞ්ඝාටකං පරිනෙත්වා, දක්ඛිණෙන ද්වාරෙන නික්ඛාමෙත්වා,[5] දක්ඛිණතො නගරස්ස සුනිසෙධං නිසෙධෙසුං මූලඡෙජ්ජං අකංසු, සීසමස්ස ඡින්දිංසු. අස්සොසුං ඛො භික්ඛවෙ මනුස්සා, "යෙ කිර භො පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියන්ති, තෙ රාජා සුනිසෙධං නිසෙධෙති, මූලඡෙජ්ජං කරොති, සීසානි තෙසං ඡින්දති"ති. සුත්වාන තෙසං එතදහොසි: යන්නන මයම්පි තිණ්හානි සත්ථානි කාරාපෙස්සාම[6] තිණ්හානි සත්ථානි කාරාපෙත්වා යෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියිස්සාම, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙස්සාම, මූලඡෙජ්ජං කරිස්සාම, සීසානි තෙසං ඡින්දිස්සාමා"ති. තෙ තිණ්හානි සත්ථානි කාරාපෙසුං, තිණ්හානි සත්ථානි කාරාපෙත්වා ගාමඝාතම්පි උපක්කමිංසු කාතුං, නිගමඝාතම්පි උපක්කමිංසු කාතුං, නගරඝාතම්පි උපක්කමිංසු කාතුං, පන්ථදූහනම්පි[3] උපක්කමිංසු කාතුං. යෙසං තෙ අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියන්ති, තෙ සුනිසෙධං නිසෙධෙන්ති, මූලඡෙජ්ජං කරොන්ති, සීසානි තෙසං ඡින්දන්ති. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුප්පදීයමානෙ දළිද්දියං වෙපුල්ලමගමාසි. දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ අදින්නාදානං වෙපුල්ලමගමාසි, අදින්නාදානෙ වෙපුල්ලං ගතෙ සත්ථං වෙපුල්ල-මගමාසි. සත්ථෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුල්ලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙපුල්ලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණො පි පරිහායි, තෙසං ආයුනාපි පරිහායමානානං වණ්ණෙනපි පරිහායමානානං අසීතිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං පුත්තා චත්තාරීසං වස්සසහස්සායුකා අහෙසුං.

---

1. මූලඝච්චං (මජසං)
2. පච්ඡාබාහුං (ස්‍යා)
3. පත්ථදූහනම්පි (මජසං)
4. රථියාය රථියං (ස්‍යා)
5. නික්ඛමත්ව (සීමු. මජයං, PPS)
6. කාරාපෙයකම (ස්‍යා)

11. චත්තාරිසංවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අඤ්ඤතරෝ පුරිසෝ පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙත්වා රඤ්ඤෝ ඛත්තියස්ස මුදྡාභිසිත්තස්ස දස්සෙසුං "අය දෙව පුරිසෝ පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී"ති. එවං වුත්තෙ භික්ඛවෙ රාජා ඛත්තියෝ මුදྡාභිසිත්තෝ තං පුරිසං එතදවොච; "සච්චං කිර භොං අමෙහා පුරිස පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි?"ති. "න හි දෙවා"ති සම්පජානමුසා අහාසි. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුප්පදියමානෙ දළිද්දියං වෙපුල්ලමගමාසි. දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුල්ලමගමාසි. අදින්නාදනෙ වෙපුල්ලං ගතෙ සත්ථං වෙපුල්ලමගමාසි. සත්ථෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුල්ලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙපුල්ලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුල්ලමගමාසි මුසාවාදෙ වෙපුල්ලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණා පි පරිහායි, තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං චත්තාරිසවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං වීසතිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා අහෙසුං. වීසතිවස්ස-සහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අඤ්ඤතරෝ පුරිසෝ පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියි. තමෙනං අඤ්ඤතරෝ පුරිසෝ රඤ්ඤෝ ඛත්තියස්ස මුදྡාභිසිත්තස්ස ආරොචෙසි: "ඉත්ථන්නාමෙ දෙව පුරිසෝ පරෙසං අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියී"ති පෙසුඤ්ඤමකාසි. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුප්පදියමානෙ දළිද්දියං වෙපුල්ලමගමාසි. දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුල්ලමගමාසි. අදින්නාදනෙ වෙපුල්ලං ගතෙ සත්ථං වෙපුල්ලමගමාසි. සත්ථෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පාණාතිපාතො වෙපුල්ලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙපුල්ලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුල්ල-මගමාසි. මුසාවාදෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පිසුණා වාචා වෙපුල්ලමගමාසි. පිසුණාය වාචාය වෙපුල්ලං ගතාය තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි වණ්ණා පි පරිහායි තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං වීසතිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං දසවස්සසහස්සායුකා පුත්තා අහෙසුං.

12. දසවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු එකිදං සත්තා වණ්ණවන්තො[1] හොන්ති, එකිදං සත්තා දුබ්බණ්ණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා දුබ්බණ්ණා තෙ වණ්ණවන්තෙ සත්තෙ අභිජ්ඣායන්තා පරෙසං දාරෙසු චාරිත්තං ආපජ්ජිංසු. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුප්පදියමානෙ දළිද්දියං වෙපුල්ලමගමාසි, දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ -පෙ- කාමෙසු මිච්ඡාචාරො වෙපුල්ලමගමාසි, කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ වෙපුල්ලං ගතෙ තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි වණ්ණා පි පරිහායි. තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං දසවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සා-නං පඤ්චවස්සසහස්සායුකා පුත්තා අහෙසුං.

---

1. වණ්ණවතතා. (සී්‍ය)

13. පඤ්චවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු දෙව ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු එරුසා වාචා සම්ඵප්පලාපෝ ච. දසසු ධම්මෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණා පි පරිහායි. තෙසං ආයුනාපි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං පඤ්චවස්ස-සහස්සායුකානං මනුස්සානං අපෙපකවෙව අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසහස්සායුකා අපෙපකවෙව දෙවවස්සසහස්සායුකා පුත්තා අහෙසුං. අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසහ-ස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අභිජ්ඣාව්‍යාපාද[1] වෙපුල්ලමගමංසු. අභිජ්ඣාව්‍යාපාදෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණා පි පරිහායි. තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං වස්සසහස්සා-යුකා පුත්තා අහෙසුං. වස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු මිච්ඡාදිට්ඨි වෙපුල්ලමගමාසි. මිච්ඡාදිට්ඨියා වෙපුල්ලං ගතාය තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණා පි පරිහායි. තෙසං ආයුනා පි පරිහාය මානානං වණ්ණ-නපි පරිහායමානානං වස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං පඤ්චවස්සසතායුකා පුත්තා අහෙසුං. පඤ්චවස්සසතායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු තයෝ ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු අධම්මරාගෝ විසමලොභෝ මිච්ඡාධම්මෝ. තීසු ධම්මෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණාපි පරිහායි. තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං පඤ්ච වස්සසතායුකානං මනුස්සානං අපෙපකවෙව අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසතායුකා-අපෙපකවෙව දෙවවස්සසතායුකා පුත්තා අහෙසුං. අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසතා-යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු ඉමෙ ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු අමත්තෙය්‍යතා අපෙත්තෙය්‍යතා අසාමඤ්ඤතා අබ්‍රහ්මඤ්ඤතා නකුලෙජෙට්ඨාපචායිතා.

14. ඉති ඛො භික්ඛවෙ අධනානං ධනෙ අනනුප්පදියමානෙ දළිද්දියං වෙපුල්ලමගමාසි, දළිද්දියෙ වෙපුල්ලං ගතෙ අදින්නාදනං වෙපුල්ලමගමාසි. අදින්නාදනෙ වෙපුල්ලං ගතෙ සත්ථං වෙපුල්ලමගමාසි සත්ථෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පාණාතිපාතෝ වෙපුල්ලමගමාසි. පාණාතිපාතෙ වෙපුල්ලං ගතෙ මුසාවාදෙ වෙපුල්ලමගමාසි මුසාවාදෙ වෙපුල්ලං ගතෙ පිසුණා වාචා වෙපුල්ලමගමාසි පිසුණාය වාචාය වෙපුල්ලං ගතාය කාමෙසු මිච්ඡාචාරෝ වෙපුල්ලමගමාසි කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ වෙපුල්ලං ගතෙ දෙව ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු එරුසා වාචා සම්ඵප්පලාපෝ ච. දසසු ධම්මෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු අභිජ්ඣාව්‍යාපාද' වෙපුල්ලමගමංසු, අභිජ්ඣාව්‍යාපාදෙසු වෙපුල්ලං

1. අභිජ්ඣාවාපාදෙ (PTS)

ගතෙසු මිච්ඡාදිට්ඨි වෙපුල්ලමගමාසි මිච්ඡාදිට්ඨියා වෙපුල්ලං ගතාය තයො ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු අධම්මරාගො විසමලොභො මිච්ඡාධම්මො තිසු ධම්මෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු ඉමෙ ධම්මා වෙපුල්ලමගමංසු අමත්තෙ-ය්‍යතා අපෙත්තෙය්‍යතා අසාමඤ්ඤතා අබ්‍රහ්මඤ්ඤතා නකුලෙජෙට්ඨාපචා-යිතා ඉමෙසු ධම්මෙසු වෙපුල්ලං ගතෙසු තෙසං සත්තානං ආයු පි පරිහායි, වණ්ණොපි පරිහායි තෙසං ආයුනා පි පරිහායමානානං වණ්ණෙන පි පරිහායමානානං අඩ්ඪතෙය්‍යවස්සසතායුකානං මනුස්සානං වස්සසතායුකා පුත්තා අහෙසුං.

දසවස්සායුකසමයො

15. භවිස්සති භික්ඛවෙ සො සමයො යං ඉමෙසං මනුස්සානං දසවස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු පඤ්චවස්සිකා[1] කුමාරිකා අලම්පතෙය්‍යා භවිස්සන්ති. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු ඉමානි රසානි අන්තරධායිස්සන්ති, සෙය්‍යථීදං සප්පි නවනීතං තෙලං මධු ඵාණිතං ලොණං. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු කුද්‍රූසකො අග්ගං භොජනානං[2] භවිස්සති. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ එතරහි සාලිමංසොදනො අග්ගං භොජනානං, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවස්සා-යුකෙසු මනුස්සෙසු කුද්‍රූසකො අග්ගං භොජනානං භවිස්සති. දසවස්සා-යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු දසකුසලකම්මපථා සබ්බෙන සබ්බං අන්තරධායිස්සන්ති, දසඅකුසලකම්මපථා අතිබ්‍යා[3] දිප්පිස්සන්ති. දසවස්සා-යුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු කුසලන්තිපි න භවිස්සති. කුතො පන කුස-ලස්ස කාරකො. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු යෙ තෙ භවිස්සන්ති අමත්තෙය්‍යා අපෙත්තෙය්‍යා අසාමඤ්ඤ අබ්‍රහ්මඤ්ඤ න කුලෙ ජෙට්ඨා-පචායිනො, තෙ පුජ්ජා ච[4] භවිස්සන්ති පාසංසා ච. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ එතරහි මත්තෙය්‍යා[5] පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤ බ්‍රහ්මඤ්ඤ කුලෙ ජෙට්ඨා පචායිනො පුජ්ජා ච පාසංසා ච, එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවස්සායුකෙසු මනුස්සෙසු යෙ තෙ භවිස්සන්ති අමත්තෙය්‍යා අපෙත්තෙය්‍යා අසාමඤ්ඤ අබ්‍රහ්මඤ්ඤ න කුලෙ ජෙට්ඨාපචායිනො, තෙ පුජ්ජා ච භවිස්සන්ති පාසංසා ච. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු න භවිස්සති මාතා ති වා මාතුච්ඡා ති වා මාතුලානී ති වා ආචරියභරියා ති වා[6] ගරූනං දරො[7] ති වා සම්භෙදං ලොකො ගමිස්සති යථා අජෙළකා කුක්කුටසූකරා සොණසිගාලා[8].

---

1. පඤ්චමාසිකා (කම්)
2. අග්ගභොජනං
3. අතිවිය (PTS ස්‍යා)
4. පූජා. (ස්‍යා)
5. මෙත්තස්‍යා (PTS)
6. 'පිතා තිවා පිතුච්ඡති' වා ඉති අධිකො පාඨො ස්‍යාමපොත්ථකෙසු දිස්සති.
7. දරො (සීමු)
8. සොණසිඩ්ගාලා (මජසං)

16. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-මඤ්ඤමහි තිබ්බො ආඝාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිස්සති, තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ, තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකචිත්තං මාතු පි පුත්තමහි, පුත්තස්ස පි මාතරි, පිතු පි පුත්තමහි පුත්තස්ස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි භාතු පි භගිනියා, භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආඝාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිස්සති තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං. සෙය්‍යථාපි භික්ඛවෙ මාගවිකස්ස මිගං දිස්වා තිබ්බො ආඝාතො පච්චුපට්ඨිතො හොති තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං එවමෙව ඛො භික්ඛවෙ දසවස්සායුකෙසු මනුස්සෙසු තෙසං සත්තානං අඤ්ඤ-මඤ්ඤමහි තිබ්බො ආඝාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිස්සති තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ තිබ්බො මනොපදෙසො තිබ්බං වධකචිත්තං මාතු පි පුත්තමහි, පුත්තස්ස පි මාතරි, පිතු පි පුත්තමහි, පුත්තස්ස පි පිතරි, භාතු පි භාතරි, භාතු පි භගිනියා, භගිනියා පි භාතරි, තිබ්බො ආඝාතො පච්චුපට්ඨිතො භවිස්සති, තිබ්බො බ්‍යාපාදෙ, තිබ්බො මනොපදෙසො, තිබ්බං වධකචිත්තං. දසවස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු සත්තාහං සත්ථන්තරකප්පො භවිස්සති. තෙ අඤ්ඤ-මඤ්ඤමහි මිගසඤ්ඤං පටිලභිස්සන්ති තෙසං තිණ්හානි සත්ථානි හත්ථෙසු පාතුභවිස්සන්ති. තෙ තිණ්හෙන සත්ථෙන 'එස මිගො එස මිගො'ති අඤ්ඤ-මඤ්ඤං ජීවිතා වොරොපෙස්සන්ති[1].

ආයුවණ්ණාදිවඩ්ඪනකථා

17. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එකච්චානං එවං භවිස්සති, 'මා ච මයං කඤ්චි[2], මා ච අම්හෙ කොචී, යන්නූන මයං තිණගහණං වා වනගහණං වා රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතවිසමං වා පවිසිත්වා වනමූලඵලාහාරා යාපෙය්‍යාමා'ති. තෙ තිණගහණං වා වනගහණං වා රුක්ඛගහණං වා නදීවිදුග්ගං වා පබ්බතවිසමං වා පවිසිත්වා සත්තාහං වන-මූලඵලාහාරා යාපෙස්සන්ති[3]. තෙ තස්ස[4] සත්තාහස්ස අච්චයෙන තිණගහණා වනගහණා රුක්ඛගහණා නදීවිදුග්ගා පබ්බතවිසමා නික්ඛමිත්වා අඤ්ඤ-මඤ්ඤං ආලිඞ්ගිත්වා සහාගායිස්සන්ති සමස්සාසිස්සන්ති 'දිට්ඨා හො සත්ත ජීවසි, දිට්ඨා හො සත්ත ජීවසි'ති. අථ ඛො තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මයං ඛො අකුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු එවරූපං ආයතං ඤ්‍රතික්ඛයං පත්තා යන්නූන මයං කුසලං කරෙ-ය්‍යාම.

---

1. වොරොපිස්සත්ති (ස්‍යා)
2. කිඤ්චි (කාම්)
3. යාපෙය්‍යත්ති. PTS.
4. තත්ථ (සීමු)

කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනන්නූන මයං පාණාතිපාතා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා''ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනා පි වඩ්ඩිසසන්ති වණ්ණන පි වඩ්ඩිසසන්ති. තෙසං ආයුනා පි වඩ්ඩමානානං වණ්ණන පි වඩ්ඩමානානං දසවසසායුකානං මනුසසානං වීසතිවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති. අථ බොා තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති, ''මයං බොා කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනා පි වඩ්ඩාම, වණ්ණන පි වඩ්ඩාම. යනන්නූන මයං භිය්‍යොසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනන්නූන මයං අදින්නාදනා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති අදින්නාදනා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනා'පි වඩ්ඩිසසන්ති, වණ්ණනපි වඩ්ඩිසසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඩමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඩමානානං වීසතිවසසායුකානං මනුසසානං චත්තාලීසවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති.

අථ බොා තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං බොා කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඩාම, වණ්ණනපි වඩ්ඩාම. යනන්නූන මයං භිය්‍යොසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනන්නූන මයං කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදින්නාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඩිසසන්ති වණ්ණනපි වඩ්ඩිසසන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඩමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඩමානානං චත්තාලීසවසසායුකානං මනුසසානං අසීතිවසසායුකා පුත්තා භවිසසන්ති.

18. අථ බොා තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිසසති 'මයං බොා කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඩාම වණ්ණනපි වඩ්ඩාම. යනන්නූන මයං භිය්‍යොසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යනන්නූන මයං මුසාවාද විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිසසන්ති, අදින්නාදනා විරමිසසන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිසසන්ති, මුසාවාද විරමිසසන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිසසන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඩිසසන්ති වණ්ණනපි වඩ්ඩිසසන්ති.

තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඪමානානං අසීතිවස්සායුකානං මනුස්සානං සට්ඨිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති. අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මයං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වණ්ණනපි වඩ්ඪාම. යන්නූන මයං භියෝසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මයං පිසුණාය වාචාය විරමෙය්‍යාම ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඪමානානං සට්ඨිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං වීසතිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති.

අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මයං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම වණ්ණනපි වඩ්ඪාම. යන්නූන මයං භියෝසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මයං එරුස්සාය වාචාය විරමෙය්‍යාම. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුස්සාය වාචාය විරමිස්සන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඪමානානං වීසතිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං චත්තාරිසංඡබ්බස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති.

අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මයං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම වණ්ණනපි වඩ්ඪාම යන්නූන මයං භියෝසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම. කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මයං සම්ඵපප්පලාපා විරමෙය්‍යාම, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුස්සාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵපප්පලාපා විරමිස්සන්ති. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති, වණ්ණනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණනපි වඩ්ඪමානානං චත්තාරිසංඡබ්බස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං දෙවවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති.

19. අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං හවිස්සති 'මය‍ං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪාම, යන්නූන මය‍ං භියෝසොමත්තාය කුසල‍ං කරෙය්‍යාම. කි‍ං කුසල‍ං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මය‍ං අභිජ්ඣ‍ං පජහෙය්‍යාම, ඉද‍ං කුසල‍ං ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුසාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵප්පලාපා විරමිස්සන්ති, අභිජ්ඣ‍ං පජහිස්සන්ති, ඉද‍ං කුසල‍ං ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණෙනපි වඩ්ඪමානානං චත්තාරිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං චත්තාරිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති.

අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මය‍ං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪාම. යන්නූන මය‍ං භියෝසොමත්තාය කුසල‍ං කරෙය්‍යාම. කි‍ං කුසල‍ං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මය‍ං ව්‍යාපාද‍ං පජහෙය්‍යාම, ඉද‍ං කුසල‍ං 'ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුසාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵප්පලාපා විරමිස්සන්ති, අභිජ්ඣ‍ං පජහිස්සන්ති, ව්‍යාපාද‍ං පජහිස්සන්ති. ඉද‍ං කුසල‍ං ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණෙනපි වඩ්ඪමානානං අට්ඨවස්සසහස්සායුකානං[1] මනුස්සානං අට්ඨවස්ස-සහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති.

අථ ඛෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මය‍ං ඛෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪාම, යන්නූන මය‍ං භියෝසොමත්තාය කුසල‍ං කරෙය්‍යාම. කි‍ං කුසල‍ං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මය‍ං මිච්ඡාදිට්ඨි‍ං පජහෙය්‍යාම ඉද‍ං කුසල‍ං ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදානා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුසාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵප්පලාපා විරමිස්සන්ති, අභිජ්ඣ‍ං පජහිස්සන්ති, ව්‍යාපාද‍ං පජහිස්සන්ති, මිච්ඡ දිට්ඨි‍ං පජහිස්සන්ති. ඉද‍ං කුසල‍ං ධම්ම‍ං සමාදාය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදානහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණෙනපි වඩ්ඪමානානං අට්ඨවස්සසහස්සා-යුකානං මනුස්සානං වීසතිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති,

---

1. චතුන්නවුතිවස්සසහස්සායුකානං (මජ්ඣං PTC)

20. අථ බෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති: 'මයං බෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪාම, යන්නූන මයං භියෝසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාමාති කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මයං තයෝ ධම්මෙ පජහෙය්‍යාම අධම්මරාගං විසමලොහං මිච්ඡාධම්මං, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදනා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුසාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵප්පලාපා විරමිස්සන්ති, අභිජ්ඣං පජහිස්සන්ති, ව්‍යාපාදං පජහිස්සන්ති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පජහිස්සන්ති, තයෝ ධම්මෙ පජහිස්සන්ති: අධම්මරාගං විසමලොහං මිච්ඡාධම්මං. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සන්ති, තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණෙනපි වඩ්ඪමානානං වීසතිවස්සසහස්සායුකානං මනුස්සානං චත්තාරිසවස්සසහස්සායුකා දාරකා භවිස්සන්ති,

21. අථ බෝ තෙසං භික්ඛවෙ සත්තානං එවං භවිස්සති 'මයං බෝ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪාම වණ්ණෙනපි වඩ්ඪාම. යන්නූන මයං භියෝසොමත්තාය කුසලං කරෙය්‍යාම කිං කුසලං කරෙය්‍යාම? යන්නූන මයං මත්තෙය්‍යා අස්සාම පෙත්තෙය්‍යා අස්සාම සාමඤ්ඤා, බ්‍රහ්මඤ්ඤා, කුලෙජෙට්ඨාපචායිනො, ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තෙය්‍යාමා'ති. තෙ පාණාතිපාතා විරමිස්සන්ති, අදින්නාදනා විරමිස්සන්ති, කාමෙසුමිච්ඡාචාරා විරමිස්සන්ති, මුසාවාද විරමිස්සන්ති, පිසුණාය වාචාය විරමිස්සන්ති, එරුසාය වාචාය විරමිස්සන්ති, සම්ඵප්පලාපා විරමිස්සන්ති, අභිජ්ඣං පජහිස්සන්ති, ව්‍යාපාදං පජහිස්සන්ති, මිච්ඡාදිට්ඨිං පජහිස්සන්ති, තයෝ ධම්මෙ පජහිස්සන්ති අධම්මරාගං විසමලොහං මිච්ඡාධම්මං, මත්තෙය්‍යා භවිස්සන්ති පෙත්තෙය්‍යා සාමඤ්ඤා, බ්‍රහ්මඤ්ඤා, කුලෙජෙට්ඨාපචායිනො. ඉදං කුසලං ධම්මං සමාදය වත්තිස්සන්ති. තෙ කුසලානං ධම්මානං සමාදනහෙතු ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සන්ති වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සන්ති. තෙසං ආයුනාපි වඩ්ඪමානානං වණ්ණෙනපි වඩ්ඪමානානං චත්තාරිසංවස්ස-සහස්සායුකානං මනුස්සානං අසීතිවස්සසහස්සායුකා පුත්තා භවිස්සන්ති. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු පංචවස්සසතිකා කුමාරිකා අලම්පතෙය්‍යා භවිස්සන්ති. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු තයෝ ආබාධා භවිස්සන්ති ඉච්ඡා අනසනං ජරා.

සඞ්ඛරාජුප්පත්ති

22. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අයං ජම්බුදීපො ඉද්ධො වෙව භවිස්සති ඵීතො ච, කුක්කුටසම්පාතිකා[1] ගාමනිගමජනපද රාජධානියො.[2] අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අයං ජම්බුදීපො අවීචි මඤ්ඤෙ ඵුටො භවිස්සති මනුස්සෙහි, සෙය්‍යථාපි නළවනං සරවනං[3] වා.

අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු අයං බාරාණසී කෙතුමතී නාම රාජධානි භවිස්සති ඉද්ධා වෙව ඵීතා ච බහුජනා ච ආකිණ්ණ-මනුස්සා ච සුභික්ඛා ච. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු ඉමස්මිං ජම්බුදීපෙ චතුරාසීති නගරසහස්සානි භවිස්සන්ති කෙතුමතීරාජධානි-පමුඛානි. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු කෙතුමතියා රාජධානියා සංඛො නාම රාජා උප්පජ්ජිස්සති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්නො විජිතාවී ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතන-සමන්නාගතො. තස්සීමානි සත්තරතනානි භවිස්සන්ති, සෙය්‍යථීදං, චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවිස්සන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා. සො ඉමං පථවිං සාගරපරියන්නං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසිස්සති.

මෙතෙත්‍යබුද්ධුප්පාදෙ

23. අසීතිවස්සසහස්සායුකෙසු භික්ඛවෙ මනුස්සෙසු මෙත්තෙය්‍යො නාම භභවා ලොකෙ උප්පජ්ජිස්සති අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණ-සම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ලොකෙ උප්පන්නො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා. සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්‍රහ්මකං සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙස්සති, සෙය්‍යථාපහං එතරහි ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං සබ්‍රහ්මකං සස්සමණබ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමනුස්සං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙමි. සො ධම්මං දෙසෙස්සති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙස්සති. සෙය්‍යථාපහං එතරහි ධම්මං දෙසෙමි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣෙකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙමි. සො අනෙකසතසහස්සං භික්ඛුසඞ්ඝං පරිහරිස්සති සෙය්‍යථාපහං එතරහි අනෙකසතං භික්ඛුසඞ්ඝං පරිහරාමි.

---

1. කුක්කුටසම්‍යාතිතා (ස්‍යා)
2. ගාමනිගම ජනපද රාජධානියො [කම්], ගාමනිගමරාජධානියො (මජ්ඣං)
3. සාරවනං (ස්‍යා)

24. අථ ඛෝ භික්ඛවෙ සඞ්ඛෝ නාම රාජා යෝ සෝ යූපෝ රඤ්ඤා මහාපනාදෙන කාරාපිතෝ, තං යූපං උසසාපෙත්වා අජඣාවසිත්වා තං දත්වා විසජ්ජෙත්වා[1] සමණබ්‍රාහ්මණකපණද්ධිකවණිබ්බකයාචකානං දානං දත්වා[2] මෙත්තෙය්‍යස්ස භගවතෝ අරහතෝ සම්මාසම්බුද්ධස්ස සන්තිකෙ කෙසමස්සුං ඔහාරෙත්වා කාසායානි වත්ථානි අච්ඡාදෙත්වා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිස්සති. සෝ එවං පබ්බජිතෝ සමානෝ එකෝ වූපකට්ඨෝ අප්පමත්තෝ ආතාපී පහිතත්තෝ විහරන්තෝ න චිරස්සෙව යස්සත්ථාය කුලපුත්තා සම්මදෙව අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජන්ති, තදනුත්තරං බ්‍රහ්මචරිය-පරියොසානං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සති.

25. අත්තදීපා භික්ඛවෙ විහරථ අත්තසරණා අනඤ්ඤසරණා ධම්ම-දීපා ධම්මසරණා අනඤ්ඤසරණා. කථඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපෝ විහරති අත්තසරණෝ අනඤ්ඤසරණෝ, ධම්මදීපෝ ධම්මසරණෝ අනඤ්ඤසරණෝ?.

ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙ -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනස්සං. එවං ඛෝ භික්ඛවෙ භික්ඛු අත්තදීපෝ විහරති අත්තසරණෝ අනඤ්ඤසරණෝ, ධම්මදීපෝ ධම්මසරණෝ අනඤ්ඤසරණෝ.

භික්ඛුනෝ ආයුවණ්ණාදිවඩ්ඪනකථා

26. ගොචරෙ භික්ඛවෙ චරථ සකෙ පෙත්තිකෙ විසයෙ. ගොචරෙ භික්ඛවෙ චරන්තා සකෙ පෙත්තිකෙ විසයෙ ආයුනාපි වඩ්ඪිස්සථ, වණ්ණෙනපි වඩ්ඪිස්සථ, සුඛෙනපි වඩ්ඪිස්සථ, හොගෙනපි වඩ්ඪිස්සථ, බලෙනපි වඩ්ඪිස්සථ. කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ ආයුස්මිං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසඞ්ඛාර- සමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, විරියසමාධි -පෙ- චිත්තසමාධි -පෙ- වීමංසා සමාධිපධානසඞ්ඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති. සෝ ඉමෙසං චතුන්නං ඉද්ධිපාදානං භාවිතත්තා බහුලීකතත්තා ආකඞ්ඛමානෝ කප්පං වා තිට්ඨෙය්‍ය කප්පාවසෙසං වා. ඉදං ඛෝ භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ ආයුස්මිං.

---

1. විසජ්ජිත්වා (මජ්ඣං)
2. දදිත්වා (PTS)

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ වණ්ණසම්ං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු සීලවා ංහාති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නෝ අණුම්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සම්ාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. ඉදං ඛෝ භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ වණ්ණසම්ං.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ සුඛසම්ං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පිතිසුඛං පථම්ං ඣානං[1] උපසම්පජ්ජ විහරති, විතක්කවිචාරානං වූපසම්ා -පෙ- දුතියං ඣානං -පෙ- තතියං ඣානං -පෙ- චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං ඛෝ පන භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ සුඛසම්ං.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ හොගසම්ං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු මෙත්තා-සහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං, ඉති උද්ධම්ධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන ම්හග්ගතෙන අප්පම්ාණෙන අවෙරෙන අබ්යාපජ්ජන[2] ඵරිත්වා විහරති. ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු කරුණා-සහගතෙන චෙතසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛා-සහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං. ඉති උද්ධම්ධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලොකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන ම්හග්ගතෙන අප්පම්ාණෙන අවෙරෙන අබ්යාපජ්ජන ඵරිත්වා විහරති. ඉදං ඛෝ භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ හොගසම්ං.

කිඤ්ච භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ බලසම්ං? ඉධ භික්ඛවෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයාඅනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්ෙම සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං ඛෝ භික්ඛවෙ භික්ඛුනෝ බලසම්ං.

නාහං භික්ඛවෙ අඤ්ඤං එකබලම්පි සම්නුපස්සාම් යං එවං දුප්පසහං යථයිදං භික්ඛවෙ මාරබලං කුසලානං භික්ඛවෙ ධම්මානං සම්ාදනහෙතු එවම්දං පුඤ්ඤං පවඩ්ඪතීති.

ඉදම වොච භගවා, අත්තම්නා තෙ භික්ඛු භගවතෝ භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

චකකවත්තිසීහනාදසුත්තං නිට්ඨිතං තතියං.

---

1. පථම්ජ්ඣානං සිව්. (PTS)
2. අබ්යාපජ්ඣතං (සිව්. PTS)

4

අගගඤ්ඤසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති පුබ්බාරාමෙ මිගාරමාතුපාසාදෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන වාසෙට්ඨභාරද්වාජා භික්ඛුසු පරිවසන්ති[1] භික්ඛුභාවං ආකඞ්ඛමානා. අථ ඛො භගවා සායණ්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොහිත්වා පාසාදපච්ඡායායං[2] අබ්භොකාසෙ චඞ්කමති. අද්දසා ඛො වාසෙට්ඨො භගවන්තං සායණ්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතං පාසාද ඔරොහිත්වා පාසාදපච්ඡායායං අබ්භොකාසෙ චඞ්කමන්තං. දිස්වාන භාරද්වාජං ආමන්තෙසි: "අයං ආවුසො භාරද්වාජ භගවා සායණ්හසමයං පටිසල්ලානා වුට්ඨිතො පාසාද ඔරොහිත්වා පාසාදපච්ඡායායං අබ්භොකාසෙ චඞ්කමති. ආයාමාවුසො භාරද්වාජ යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිස්සාම. අප්පෙවනාම ලභෙය්‍යාම භගවතො සන්තිකා[3] ධම්මිං කථං සවණායා"ති. 'එවමාවුසො'ති ඛො භාරද්වාජො වාසෙට්ඨස්ස පච්චෙස්සාසි. අථ ඛො වාසෙට්ඨභාරද්වාජා යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා භගවන්තං චඞ්කමන්තං අනුවඞ්කමිංසු.

2. අථ ඛො භගවා වාසෙට්ඨං ආමන්තෙසි: 'තුම්හෙ ඛ්වත්ථ වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණජ්ච්චා බ්‍රාහ්මණකුලීනා බ්‍රාහ්මණකුලා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතා. කච්චි වො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණා න අක්කොසන්ති න පරිභාසන්ති ?ති.

"තග්ඝ නො භන්තෙ බ්‍රාහ්මණා අක්කොසන්ති පරිභාසන්ති අත්තරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා"ති.

"යථා කථං පන වො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණා අක්කොසන්ති පරිභාසන්ති අත්තරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා ?ති".

---

1. පරිවසති – සිමු.
2. පාසාදච්ඡායායං–කම්.
3. සම්මුඛා–ස්‍යා කම්.

බ්‍රාහ්මණා හත්තෙ එවමාහංසු:"බ්‍රාහ්මණෙ'ව සෙට්ඨා වණ්ණා හීනා අඤ්ඤ වණ්ණා බ්‍රාහ්මණෙ'ව සුක්කා වණ්ණා, කණ්හා අඤ්ඤ වණ්ණා[1], බ්‍රාහ්මණා'ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා ව බ්‍රහ්මුනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රහ්මජා බ්‍රහ්මනිම්මිතා බ්‍රහ්මදයාද. තෙ තුම්හෙ සෙට්ඨං වණ්ණං හිත්වා හීනමත්ථු වණ්ණං අජ්ඣුපගතා, යදිදං මුණ්ඩකෙ සමණකෙ ඉබ්භෙ කණ්හෙ බන්ධුපාදාපච්චෙ. තයිදං න සාධු, තයිදං නප්පතිරූපං, යං තුම්හෙ සෙට්ඨං වණ්ණං හිත්වා හීනමත්ථ වණ්ණං අජ්ඣුපගතා, යදිදං මුණ්ඩකෙ සමණකෙ ඉබ්භෙ කණ්හෙ බන්ධුපාදාපච්චෙ'ති. එවං බො නො හත්තෙ බ්‍රාහ්මණා අක්කොසන්ති පරිභාසන්ති අත්තරූපාය පරිභාසාය පරිපුණ්ණාය නො අපරිපුණ්ණායා''ති.

"තග්ඝ වො වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණා පොරාණං අසරන්නා එවමාහංසු: බ්‍රාහ්මණෙ'ව සෙට්ඨා වණ්ණා, හීනා අඤ්ඤ වණ්ණා, බ්‍රාහ්මණෙ ව සුක්කා වණ්ණා, කණ්හා අඤ්ඤ වණ්ණා, බ්‍රාහ්මණා'ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණා'ව බ්‍රහ්මුනො පුත්තා ඔරසා මුඛතො ජාතා බ්‍රාහ්මජා බ්‍රහ්මනිම්මිතා බ්‍රහ්මදයාද''ති. දිස්සන්ති බො පන වාසෙට්ඨා බ්‍රාහ්මණානං බ්‍රාහ්මණියො උතුනියො'පි ගබ්භිනියො'පි විජායමානා'පි පායමානා'පි. තෙ ච බ්‍රාහ්මණා යොනිජා'ව සමානා එවමාහංසු: බ්‍රාහ්මණෙ'ව සෙට්ඨා වණ්ණා –පෙ– පුත්තා ඔරසා –පෙ– බ්‍රහ්මදයාද''ති. තෙ ච බ්‍රහ්මානඤ්ඤව අභිඤ්ඤාය මුසා ව භාසන්ති බහුඤ්ච අපුඤ්ඤං පසවන්ති.

චාතුවණ්ණසුද්ධි

3. චත්තාරො' මෙ වාසෙට්ඨ වණ්ණා, ඛත්තියා බ්‍රාහ්මණා වෙස්සා සුද්දා. ඛත්තියො'පි බො වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චො පාණාතිපාතී හොති අදින්නාදායී කාමෙසු මිච්ඡාචාරී මුසාවාදී පිසුණවාචො ඵරුසවාචො සම්ඵප්පලාපී අභිජ්ඣාලු බ්‍යාපන්නචිත්තො මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති බො වාසෙට්ඨ යෙ' මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලසඞ්ඛාතා සාවජ්ජා සාවජ්ජසඞ්ඛාතා අසෙවිතබ්බා අසෙවිතබ්බසඞ්ඛාතා න අරිය්‍යා න අරිය්‍යසඞ්ඛාතා, කණ්හා කණ්හවිපාකා විඤ්ඤුගරහිතා, ඛත්තියෙ පි තෙ ඉධෙකච්චෙ සන්දිස්සන්ති. බ්‍රාහ්මණෙ පි බො වාසෙට්ඨ –පෙ– වෙස්සෙ පි බො වාසෙට්ඨ –පෙ– සුද්දෙ පි බො වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චෙ පාණාතිපාතී හොති අදින්නාදායී –පෙ– මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉති බො වාසෙට්ඨ යෙ' මෙ ධම්මා අකුසලා අකුසලසඞ්ඛාතා –පෙ– කණ්හා කණ්හවිපාකා විඤ්ඤුගරහිතා, සුද්දෙ පි තෙ ඉධෙකච්චෙ සන්දිස්සන්ති.

---

1. කණ්හා අඤ්ඤා වණ්ණා-PTS.

ඛත්තියෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චෝ පාණාතිපාතා පටිවිරතෝ හොති. අදින්නාදානා පටිවිරතෝ, කාමේසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතෝ, මුසාවාද පටිවිරතෝ, පිසුණාය වාචාය පටිවිරතෝ, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතෝ, සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතෝ, අනභිජ්ඣාලු අබ්‍යාපන්නචිත්තෝ සම්මාදිට්ඨි. ඉති ඛෝ වාසෙට්ඨ යෝ' මේ ධම්මා කුසලා කුසලසඞ්ඛාතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසඞ්ඛාතා සෙවිතබ්බා සෙවිතබ්බසඞ්ඛාතා අලමරියා අලමරිය-සඞ්ඛාතා සුකණ්හා සුකණ්හවිපාකා විඤ්ඤූපපසත්ථා, ඛත්තියෙ පි තෙ වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චේ සන්දිස්සන්ති.

බ්‍රාහ්මණෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨ -පෙ- වෙස්සෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨ-පෙ- සුද්දෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨ ඉධෙකච්චෝ පාණාතිපාතා පටිවිරතෝ හොති -පෙ- අනභිජ්ඣාලු අබ්‍යාපන්නචිත්තෝ සම්මාදිට්ඨි. ඉති ඛෝ වාසෙට්ඨ යෝ'මේ ධම්මා කුසලා කුසලසඞ්ඛාතා අනවජ්ජා අනවජ්ජසඞ්ඛාතා සෙවිතබ්බා සෙවිතබ්බසඞ්ඛාතා අලමරියා අලමරියසඞ්ඛාතා සුක්කා සුක්කවිපාකා විඤ්ඤූපපසත්ථා,[1] සුද්දෙපි තෙ ඉධෙකච්චේ සන්දිස්සන්ති.

ඉමෙසු ඛෝ වාසෙට්ඨ චතූසු වණ්ණේසු එවං උභයවොකිණ්ණේසු වත්තමානෙසු කණ්හසුක්කෙසු ධම්මේසු විඤ්ඤූගරහිතෙසු චෙව විඤ්ඤූපප-සත්ථේසු ච. යදෙත්ථ බ්‍රාහ්මණා එවමාහංසු; බ්‍රාහ්මණෝ'ව සෙට්ඨෝ වණ්ණෝ හීනා අඤ්ඤෙ වණ්ණා. බ්‍රාහ්මණෝ'ව සුක්කෝ වණ්ණෝ කණ්හා අඤ්ඤෙ වණ්ණා, බ්‍රාහ්මණා'ව සුජ්ඣන්ති නො අබ්‍රාහ්මණා, බ්‍රාහ්මණා'ව බ්‍රහ්මුනෝ පුත්තා ඔරසා මුඛතෝ ජාතා බ්‍රහ්මජා බ්‍රහ්මනිම්මිතා බ්‍රහ්මදයාද''ති, තං තෙසං විඤ්ඤූ නානුජානන්ති. තං කිස්ස හෙතු? ඉමෙසං හි වාසෙට්ඨ චතුන්නං වණ්ණානං යෝ හොති භික්ඛු අරහං ඛීණාසවෝ වුසිතවා කතකරණීයෝ ඔහිතභාරෝ අනුප්පත්තසදත්ථෝ පරික්ඛීණභවසංයොජනෝ සම්මදඤ්ඤාවිමුත්තෝ, සෝ නෙසං[2] අග්ගමක්ඛායති. ධම්මෙනෙව නෝ අධම්මෙන. ධම්මෝ හි වාසෙට්ඨ සෙට්ඨෝ ජනෙතසම්-දිට්ඨෙ චෙව ධම්ම අභිසම්පරායෙව[3].

---

1. විඤ්ඤූපසත්ථා (සබ්බත්ථ)
2. තෙසං. PTS
3. අභිසම්පරායඤ්ච. (මජ්ඣ. PTS)

4. තදමිනාපෙතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ධම්මොව සෙට්ඨො ජනෙතස්මිං දිට්ඨෙ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෝව. ජානාති ඛො පන වාසෙට්ඨා රාජා පසෙනදී කොසලො "සමණො ගොතමො අනුත්තරො සක්‍යකුලා පබ්බජිතො"ති. සක්‍යා ඛො පන වාසෙට්ඨා රඤ්ඤෙ පසෙනදිනො කොසලස්ස අනන්තරා අනුයුත්තා භවන්ති. කරොන්ති ඛො වාසෙට්ඨා සක්‍යා රඤ්ඤෙ පසෙනදිම්හි කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා යං කරොන්ති සක්‍යා රඤ්ඤෙ පසෙනදිම්හි කොසලෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං, කරොති තං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං. නනු[2] 'සුජාතො සමණො ගොතමො, දුජ්ජාතො[3]'හමස්මී, බලවා සමණො ගොතමො දුබ්බලො'හමස්මී, පාසාදිකො සමණො ගොතමො දුබ්බණ්ණො' හමස්මී, මහෙසක්ඛො සමණො ගොතමො, අප්පෙසක්ඛො' හමස්මී"ති. අථ ඛො නං ධම්මං යෙව සක්කරොන්තො ධම්මං ගරුකරොන්තො ධම්මං මානෙන්තො ධම්මං පූජෙන්තො ධම්මං අපචායමානො එවං රාජා පසෙනදී කොසලො තථාගතෙ නිපච්චකාරං කරොති අභිවාදනං පච්චුට්ඨානං අඤ්ජලිකම්මං සාමීචිකම්මං. ඉමිනා'පි ඛො එතං වාසෙට්ඨා පරියායෙන වෙදිතබ්බං යථා ධම්මො'ව සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෝ[1]ව. තුම්හෙ ඛ්වත්ථ වාසෙට්ඨා නානාජච්චා නානානාමා නානාගොත්තා නානාකුලා අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජිතා. 'කෙ තුම්හෙ?'ති පුට්ඨා සමානා, 'සමණා සක්‍යපුත්තියම්හා'ති පටිජානාථ. යස්ස ඛො පනස්ස වාසෙට්ඨා තථාගතෙ සද්ධා නිවිට්ඨා මූලජාතා පතිට්ඨිතා දළ්හා අසංහාරියා[4] සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං, තස්සෙතං කල්ලං වචනාය: භගවතො'ම්හි පුත්තො ඔරසො මුඛතො ජාතො ධම්මජො ධම්මනිම්මිතො ධම්මදායාදෙ'ති. තං කිස්ස හෙතු? තථාගතස්ස හෙතං වාසෙට්ඨා අධිවචනං ධම්මකායො ඉති පි, බ්‍රහ්මකායො ඉති පි, ධම්මභූතො ඉති පි, බ්‍රහ්මභූතො ඉති පි.

---

1. අභිසම්පරායංච (මජසං. සීමු)
2. නනං. මජසං
3. දුජාතො. ස්‍යා
4. අසංහාරිකා PTS

5. හොති බෝ සෝ වාසෙට්ඨා සමයෝ යං කදාචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයෙන අයං ලොකෝ සංවට්ටති. සංවට්ටමානෙ ලොකෙ යෙභුය්‍යෙන සත්තා ආභස්සරසංවත්තනිකා හොන්ති. තෙ තත්‍ර හොන්ති මනොමයා පීතිභක්ඛා සයම්පභා අන්තලික්ඛචරා සුභට්ඨායිනෝ චිරං දීඝමද්ධානං තිට්ඨන්ති. හොති බෝ සෝ වාසෙට්ඨා සමයෝ යං කදාචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයෙන අයං ලොකෝ විවට්ටති. විවට්ටමානෙ ලොකෙ යෙභුය්‍යෙන සත්තා ආභස්සරකායා චවිත්වා ඉත්ථත්තං ආගච්ඡන්ති. තෙ'ධ හොන්ති මනොමයා පීතිභක්ඛා සයම්පභා අන්තලික්ඛචරා සුභට්ඨායිනෝ, චිරං දීඝමද්ධානං තිට්ඨන්ති.

රසපථවිපාතුභාවෝ

6. එකොදකීභූතං බෝ පන වාසෙට්ඨ තෙන සමයෙන හොති අන්ධකාරෝ අන්ධකාරතිමිසා. න චන්දිමසූරියා පඤ්ඤායන්ති, න නක්ඛත්තානි තාරකරූපානි පඤ්ඤායන්ති, න රත්තින්දිවා පඤ්ඤායන්ති, න මාසද්ධමාසා[1] පඤ්ඤායන්ති, න උතුසංවච්ඡරා පඤ්ඤායන්ති, න ඉත්ථිපුමා[2] පඤ්ඤායන්ති. සත්තා සත්තාත්වෙව සඞ්ඛං ගච්ඡන්ති. අථ බෝ තෙසං වාසෙට්ඨ සත්තානං කදාචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයෙන රසා පථවී උදකසම්මං සමතානි[3] සෙය්‍යථාපි නාම පයසෝ[4] තත්තස්ස[5] නිබ්බායමානස්ස උපරි සන්තානකං හොති, එව මෙව බෝ සා පාතුරහොසි. සා අහොසි වණ්ණසම්පන්නා ගන්ධසම්පන්නා රසසම්පන්නා. සෙය්‍යථාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවනීතං, එවංවණ්ණා අහොසි, සෙය්‍යථාපි නාම බුද්දමධු[6] අනෙළකං[7] එවමස්සාද අහොසි.

අථ බෝ වාසෙට්ඨ අඤ්ඤතරෝ සත්තෝ ලොලජාතිකෝ, 'අමෙහා කිමෙවිදං භවිසතී'ති රසං පථවිං අඞ්ගුලියා සායි. තස්ස රසං පථවිං අඞ්ගුලියා සායතෝ අච්ඡාදෙසි, තණ්හා වසස[8] ඔක්කමි. අඤ්ඤෙපි බෝ වාසෙට්ඨ සත්තා තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානා රසං පථවිං අඞ්ගුලියා සායිංසු. තෙසං රසං පථවිං අඞ්ගුලියා සායතං අච්ඡාදෙසි, තණ්හා ච තෙසං ඔක්කමි.

---

1. මාසඩ්ඪමාසා - ම්‍යා.
2. න ඉත්ථිපුරිසා. සබ්බත්ථ
3. සමතනි-ම්‍යා., සමත්තානි. සබ්බත්ථ
4. පායාසෝ (සී.)
5. තත්තකස්ස (සීමු)
6. බුද්දං මධු-කම්, බුද්දමධු-ම්‍යා.
7. අනෙලකං-Pts.
8. පස්ස. සබ්බත්ථ.

චන්දිමසුරියාදිපාතුභාවො

අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා රසං පඨවිං හත්ථෙහි ආලුප්පකාරකං උපක්කමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං. යතො ඛො තෙ[1] වාසෙට්ඨා සත්තා රසං පඨවිං හත්ථෙහි ආලුප්පකාරකං උපක්කමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං සයම්පභා අන්තරධායි. සයම්පභාය අන්තරහිතාය චන්දිමසුරියා පාතුරහෙසුං. චන්දිමසුරියෙසු පාතුභූතෙසු, නක්ඛත්තානි තාරකරූපානි පාතුරහෙසුං, රත්තින්දිවා පඤ්ඤායිංසු. රත්තින්දිවෙසු පඤ්ඤායමානෙසු, මාසද්ධමාසා පඤ්ඤායිංසු. මාසද්ධමාසෙසු පඤ්ඤාය-මානෙසු උතුසංවච්ඡරා පඤ්ඤායිංසු. එත්තාවතා ඛො වාසෙට්ඨා අයං ලොකො පුන විවට්ටො හොති.

7. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා රසං පඨවිං පරිභුඤ්ජන්තා තම්හක්ඛා[2] තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා රසං පඨවිං පරිභුඤ්ජන්තා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං රසං පඨවිං පරිභුඤ්ජන්තානං ඛරත්තඤ්චෙව කායස්මිං ඔක්කමි, වණ්ණවෙවණ්ණතා[3] ච පඤ්ඤායිත්ථ. එකිදං සත්තා වණ්ණවන්තො හොන්ති, එකිදං සත්තා දුබ්බණ්ණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා වණ්ණවන්තො, තෙ දුබ්බණ්ණෙ සත්තෙ අතිමඤ්ඤන්ති. 'මයමෙතෙහි වණ්ණවන්තතරා, අම්හෙහෙතෙ දුබ්බණ්ණතරා'ති. තෙසං වණ්ණාතිමානප්පච්චයා මානාතිමානජාතිකානං රසා පඨවී අන්තරධායි. රසාය පඨවියා අන්තරහිතාය සන්නිපතිංසු, සන්නිපතිත්වා අනුත්ථුනිංසු අහොරසං අහොරසන්ති. තදෙතරහි පි මනුස්සා කිඤ්චිදෙව සුරසං[4] ලභිත්වා එවමාහංසු අහොරසං අහොරසන්ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අක්ඛරං අනුසරන්ති නත්වෙවස්ස අත්ථං ආජානන්ති.

---

1. යතො ඛො වාසෙට්ඨ (සීමු)
2. තම්හක්ඛා-ස්‍යා.
3. වණ්ණවෙවජ්ජතා ච-කෙසුවි
4. සාධුරසං—ස්‍යා.-PTS.

භූමිපප්පටකපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං රසාය පඨවියා අන්තරහිතාය භූමිපප්පටකො[1] පාතුරහොසි. සෙය්‍යථාපි නාම අභිච්ඡත්තකො එවමෙව පාතුරහොසි. සො අහොසි වණ්ණසම්පන්නො ගන්ධසම්පන්නො රස-සම්පන්නො. සෙය්‍යථාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවනීතං එවංවණ්ණො අහොසි. සෙය්‍යථාපි නාම බුද්දමධු අනෙළකං එවමස්සාදෙ අහොසි.

අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපප්පටකං උපක්කමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං තෙ තං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා භූමිපප්පටකං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියෝසොමත්තාය ඛරත්තඤ්චෙව කායස්මිං ඔක්කමි, වණ්ණවෙවණ්ණතා ච පඤ්ඤායිත්ථ. එකිදං සත්තා වණ්ණවන්නො හොන්ති, එකිදං සත්තා දුබ්බණ්ණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා වණ්ණවන්නො, තෙ දුබ්බණ්ණෙ සත්තෙ අතිමඤ්ඤන්ති මයමෙතෙහි වණ්ණවන්තතරා, අම්හෙහෙතෙ දුබ්බණ්ණතරා'ති, තෙසං වණ්ණාතිමානප්පච්චයා මානාතිමානජාතිකානං භූමිපප්පටකො අන්තරධායි.

බදලතාපාතුභාවො

9. භූමිපප්පටකෙ අන්තරහිතෙ බදලතා[2] පාතුරහොසි. සෙය්‍යථාපි නාම කලම්බුකා,[3] එවමෙව පාතුරහොසි. සා අහොසි වණ්ණසම්පන්නා ගන්ධසම්පන්නා රසසම්පන්නා. සෙය්‍යථාපි නාම සම්පන්නං වා සප්පි සම්පන්නං වා නවනීතං, එවංවණ්ණා අහොසි. සෙය්‍යථාපි නාම බුද්දමධු අනෙළකං, එවමස්සාද අහොසි. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බදලතං උපක්කමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං තෙ තං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා බදලතං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියෝසොමත්තාය ඛරත්තඤ්චෙව කායස්මිං ඔක්කමි වණ්ණවෙවණ්ණතා ච[4] පඤ්ඤායිත්ථ. එකිදං සත්තා වණ්ණවන්නො හොන්ති, එකිදං සත්තා දුබ්බණ්ණා. තත්ථ යෙ තෙ සත්තා වණ්ණවන්නො, තෙ දුබ්බණ්ණෙ සත්තෙ අතිමඤ්ඤන්ති 'මයමෙතෙහි වණ්ණවන්තතරා, අම්හෙහෙතෙ දුබ්බණ්ණතරා'ති. තෙසං වණ්ණාතිමානප්පච්චයා මානාති-මානජාතිකානං බදලතා අන්තරධායි. බදලතාය අන්තරහිතාය සන්නිපතිංසු, සන්නිපතිත්වා අනුත්ථුනිංසු 'අහු වත නො, අහායි වත නො බදලතා'ති. තදෙතරහිපි මනුස්සා කෙනච්දෙව දුක්ඛධම්මෙන ඵුට්ඨා එවමාහංසු: 'අහු වත නො, අහායි වත නො'ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අක්ඛරං අනුසරන්ති[5], නත්වෙවස්ස අත්ථං ආජානන්ති.

---

1. භූමිපප්පාටිකා - ස්‍යා
2. පදලතා - මජසං
3. කලම්බිකා-ස්‍යා
4. වණ්ණවෙජ්ජතා - මජසං
5. අනුපතන්ති PTS, අනුස්සරන්ති - ස්‍යා

අකට්ඨපාකසාලිපාතුභාවො

8. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං බදලතාය අන්තරහිතාය අකට්ඨපාකො සාලි පාතුරහොසි අකණො අථුසො සුද්ධො සුගන්ධො තණ්ඩුලඵලො[1] යං තං සායං සායමාසාය ආහරන්ති. පාතො තං හොති පක්කං පටිවිරුළ්හං, යං තං පාතො පාතරාසාය ආහරන්ති. සායං තං හොති පක්කං පටිවිරුළ්හං, නාපදනං පඤ්ඤායති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා අකට්ඨපාකං සාලිං පරිභුඤ්ජන්තා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු.

ලිඞ්ගපාතුභාවො

9. යථා යථා ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා අකට්ඨපාකං සාලිං පරිභුඤ්ජන්තා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨංසු, තථා තථා තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානං භියොසොමත්තාය බරත්තඤ්චව කායස්මිං ඔක්කමි, වණ්ණ-වෙව ණ්ණතා ච පඤ්ඤායිත්ථ. ඉත්ථියා ච ඉත්ථිලිඞ්ගං පාතුරහොසි, පුරිසස්ස ච පුරිසලිඞ්ගං. ඉත්ථි ච සුදං 'පුරිසං අතිවෙලං උපනිජ්ඣායති, පුරිසො ච ඉත්ථිං. තෙසං අතිවෙලං අඤ්ඤමඤ්ඤං උපනිජ්ඣායතං සාරාගො උදපාදි, පරිළාහො කායස්මිං ඔක්කමි. තෙ පරිළාහපච්චයා මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවිංසු. යෙ ඛො පන තෙ වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන සත්තා පස්සන්ති මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවන්තෙ, අඤ්ඤෙ පංසුං ඛිපන්ති, අඤ්ඤෙ සෙට්ඨිං ඛිපන්ති, අඤ්ඤෙ ගොමයං ඛිපන්ති 'නස්ස වසලි නස්ස වසලි[2], කථං හි නාම සත්තො සත්තස්ස එවරූපං කරිස්සති'ති. තදෙතරහි පි මනුස්සා එකච්චෙසු ජනපදෙසු වධුයා[3] නිබ්බුයහමානාය[4] අඤ්ඤෙ පංසුං ඛිපන්ති, අඤ්ඤෙ සෙට්ඨිං ඛිපන්ති, අඤ්ඤෙ ගොමයං ඛිපන්ති. තදෙව පොරාණං අග්ගඤ්ඤං අක්ඛරං අනුසරන්ති, නත්ථෙවස්ස අත්ථං ආජානන්ති.

මෙථුනධම්මසමාචාරො

10. අධම්මසම්මතං ඛො[5] පන වාසෙට්ඨා යං තෙන සමයෙන හොති, තදෙතරහි ධම්මසම්මතං. යෙ ඛො පන වාසෙට්ඨා තෙන සමයෙන සත්තා මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවන්ති, තෙමාසම්පි දෙවමාසම්පි න ලභන්ති ගාමං වා නිගමං වා පවිසිතුං. යතො ඛො පන තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා තස්මිං සමයෙ අසද්ධම්මෙ අතිවෙලං පාතබ්‍යතං ආපජ්ජිංසු, අථ ඛො අගාරානි උපක්කමිංසු කාතුං, තස්සෙව අසද්ධම්මස්ස පටිච්ඡාදනත්ථං.

---

1. තණ්ඩුලත්ථලො–මජ්ඣං.
2. නස්ස අසුචි නස්ස අසුචි ති.–මජ්ඣං.
3. වධනියා - ස්‍යා
4. නිවයහමානාය, මජ්ඣං නිග්ගයහමානාය–කම්.
5. අධම්මසම්මතං තං ඛො–ස්‍යා.

අථ ඛෝ වාසෙට්ඨෝ අඤ්ඤතරස්ස සත්තස්ස අලසජාතිකස්ස එතදහෝසි: "අම්භෝ කිමේට්ඨාහං විහඤ්ඤාමි සාලිං ආහරන්නෝ සායං සායමාසාය පාතෝ පාතරාසාය? යන්නූනාහං සාලිං ආහරෙය්‍යං සකිදෙව[1] සායපාතරාසායා"ති. අථ ඛෝ සෝ වාසෙට්ඨෝ සත්තෝ සාලිං ආහාසි සකිදෙව සායපාතරාසාය. අථ ඛෝ වාසෙට්ඨෝ අඤ්ඤතරෝ සත්තෝ යෙන සෝ සත්තෝ තේනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා තං සත්තං එතදවෝච: "එහි භෝ සත්ත සාලාහාරං ගමිස්සාමා"ති. "අලං භෝ සත්ත, ආහටෝ[2] මේ සාලි සකිදෙව සායපාතරාසායා"ති. අථ ඛෝ සෝ වාසෙට්ඨෝ සත්තෝ තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානෝ සාලිං ආහාසි සකිදෙව අද්ධමාසං, 'එවම්පි කිර භෝ සාධූ'ති. අථ ඛෝ සෝ වාසෙට්ඨෝ සත්තෝ තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානෝ සාලිං ආහාසි සකිදෙව චතූහාය, 'එවම්පි කිර භෝ සාධූ'ති. –පෙ– අථ ඛෝ සෝ වාසෙට්ඨෝ සත්තෝ තස්ස සත්තස්ස දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජමානෝ සාලිං ආහාසි සකිදෙව අට්ඨාහාය, 'එවම්පි කිර භෝ සාධූ'ති. යතෝ ඛෝ තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සන්නිධිකාරකං සාලිං උපක්කමිංසු පරිභුඤ්ජිතුං, අථ කණෙඤ්ඤා පි තණ්ඩුලං පරියොනද්ධි, ථුසෝ පි තණ්ඩුලං පරියොනද්ධි, ලූනම්පි නපපටිවිරූළ්හං අපදානං පඤ්ඤායිත්ථ, සණ්ඩසණ්ඩා සාලයෝ[3] අට්ඨංසු.

සාලිවිභාගෝ

අථ ඛෝ තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සන්නිපතිංසු, සන්නිපතිත්වා අත්තමත්තුනිංසු, 'පාපකා වත භෝ ධම්මා සත්තේසු පාතුභූතා, මයං හි පුබ්බෙ මනොමයා අහුම්හ පීතිභක්ඛා සයම්පභා අන්තලික්ඛචරා සුභට්ඨායිනෝ චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨම්හ[4] තෙසං නෝ අම්හාකං කදචි කරහචි දීඝස්ස අද්ධුනෝ අච්චයෙන රසා පථවී උදකසම්මිං සමතානි. සා අහොසි වණ්ණසම්පන්නා ගන්ධසම්පන්නා රසසම්පන්නා. තෙ මයං රසං පථවිං හත්ථෙහි ආලුපකාරකං උපක්කම්මිම්හ පරිභුඤ්ජිතුං, තෙසං නෝ රසපථවිං හත්ථෙහි ආලුපකාරකං උපක්කමතං පරිභුඤ්ජිතුං සයම්පභා අන්තරධායි.

---

1. සකිං-දෙව-කම්.
2. ආහතෝ-මජ්ඣං.
3. සාලියෝ PTS
4. අවට්ඨම්හා - මජ්ඣං

තාය අන්තරහිතාය චන්දිමසුරියා[1] පාතුරහෙසුං. චන්දිමසුරියෙසු පාතුභූතෙසු නක්ඛත්තානි තාරකරූපානි පාතුරහෙසුං, නක්ඛත්තෙසු තාරකරූපෙසු පාතුභූතෙසු රත්තින්දිවා පඤ්ඤායිංසු. රත්තින්දිවෙසු පඤ්ඤායමානෙසු මාසද්ධමාසා පඤ්ඤායිංසු, මාසද්ධමාසෙසු පඤ්ඤාය-මානෙසු උතුසංවච්ඡරා පඤ්ඤායිංසු. තෙ මයං රසං පඨවිං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨම්හ. තෙසං නො පාපකා-නඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා රසා පඨවී අන්තරධායි. රසාය පඨවියා අන්තරහිතාය භූමිපප්පටකො පාතුරහොසි. සො අහොසි වණ්ණසම්පන්නො ගන්ධසම්පන්නො රසසම්පන්නො. තෙ මයං භූමිපප්පටකං උපක්කම්ම්හ පරිභුඤ්ජිතුං. තෙ මයං තං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨම්හ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා භූමිපප්පටකො අන්තරධායි. භූමිපප්පටකෙ අන්තරහිතෙ බදලතා පාතුරහොසි. සා අහොසි වණ්ණසම්පන්නා ගන්ධසම්පන්නා රසසම්පන්නා. තෙ මයං බදලතං උපක්කම්ම්හ පරිභුඤ්ජිතුං. තෙ මයං තං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨම්හ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා බදලතා අන්තරධායි. බදලතාය අන්තරහිතාය අකට්ඨපාකො සාලි පාතුරහොසි, අකණො අථුසො සුද්ධො සුගන්ධො තණ්ඩුලඵලො. යං තං සායං සාය-මාසාය ආහරාම, පාතො තං හොති පක්කං පටිවිරුළ්හං. යං තං පාතො පාතරාසාය ආහරාම, සායන්නං හොති පක්කං පටිවිරුළ්හං. නාපදනං පඤ්ඤායිත්ථ. තෙ මයං අකට්ඨපාකං සාළිං පරිභුඤ්ජන්නා තම්හක්ඛා තදහාරා චිරං දීඝමද්ධානං අට්ඨම්හ. තෙසං නො පාපකානඤ්ඤෙව අකුසලානං ධම්මානං පාතුභාවා කණො පි තණ්ඩුලං පරියොනදධි, ථුසො පි තණ්ඩුලං පරියොනදධි, ලූනම්පි නප්පටිවිරුළ්හං, අපදනං පඤ්ඤායිත්ථ, සණ්ඩසණ්ඩා සාලයො ඨිතා. යන්නූන මයං සාලිං විභජෙය්‍යාම, මරියාදං ඨපෙය්‍යාමා'ති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨ සත්තා සාලිං විභජිංසු, මරියාදං ඨපෙසුං.

11. අථ ඛො වාසෙට්ඨා අඤ්ඤතරො සත්තො ලොලජාතිකො සකං භාගං පරිරක්ඛන්නො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජි. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙත්වා එතදවොචුං: 'පාපකං වත හො සත්ත කරොසි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරක්ඛන්නො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජස්සසි[2]. මාස්සු හො සත්ත පුනපි එවරූපමකාසී'ති.

1. චන්දිමසුරියා - මජසං 2. පරිභුඤ්ජි - ස්‍යා, පරිභුංජසි (සීමු)

'එවං භො'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සත්තො තෙසං සත්තානං පච්චස්සොසි. දුතියම්පි ඛො වාසෙට්ඨ සො සත්තො සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්න ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජි. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙත්වා එතදවොචුං: 'පාපකං වත භො සත්ත කරොසි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භ ගං අදින්නං ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජිස්සසි. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරූපමකාසි'ති. තතියම්පි ඛො වාසෙට්ඨා සො සත්තො සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජි. තමෙනං අග්ගහෙසුං, ගහෙත්වා එතදවොචුං: පාපකං වත භො සත්ත කරොසි, යත්‍ර හි නාම සකං භාගං පරිරක්ඛන්තො අඤ්ඤතරං භාගං අදින්නං ආදියිත්වා පරිභුඤ්ජිස්සසි. මාසසු භො සත්ත පුනපි එවරූපමකාසි'ති. අඤ්ඤෙ පාණිනා පහරිංසු, අඤ්ඤෙ ලෙඩ්ඩුනා[1] පහරිංසු, අඤ්ඤෙ දණ්ඩන පහරිංසු තදග්ගෙ ඛො පන වාසෙට්ඨා අදින්නාදානං පඤ්ඤායති, ගරහා පඤ්ඤායති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤායති, දණ්ඩාදානං පඤ්ඤායති.

මහාසම්මතරාජා

12. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා සන්නිපතිංසු, සන්නිපතිත්වා අනුත්ථුනිංසු "පාපකා වත භො ධම්මා සත්තෙසු පාතුභූතා, යත්‍ර හි නාම අදින්නාදානං පඤ්ඤායිස්සති, ගරහා පඤ්ඤායිස්සති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤායිස්සති, දණ්ඩාදානං පඤ්ඤායිස්සති. යන්නුන මයං එකං සත්තං සම්මන්නෙය්‍යාම, යො[2] නො සම්මා ඛීයිතබ්බං ඛීයෙය්‍ය, සම්මා ගරහිතබ්බං ගරහෙය්‍ය, සම්මා පබ්බාජෙතබ්බං පබ්බාජෙය්‍ය. මයං පනස්ස සාලීනං භාගං අනුප්පදස්සාමා''ති. අථ ඛො තෙ වාසෙට්ඨා සත්තා යො තෙසං සත්තො අභිරූපතරො ච දස්සනීයතරො ච පාසාදිකතරො ච මහෙසක්ඛතරො ච, තං සත්තං උපසඞ්කමිත්වා එතදවොචුං: එහි භො[3] සත්ත, සම්මා ඛීයිතබ්බං ඛීය, සම්මා ගරහිතබ්බං ගරහ, සම්මා පබ්බාජෙතබ්බං පබ්බාජෙහි. මයං පන තෙ සාලීනං භාගං අනුප්පදස්සාමා''ති. 'එවං භො'ති ඛො වාසෙට්ඨා සො සත්තො තෙසං සත්තානං පටිස්සුණිත්වා, සම්මා ඛීයිතබ්බං ඛීයි, සම්මා ගරහිතබ්බං ගරහි, සම්මා පබ්බාජෙතබ්බං පබ්බාජෙසි. තෙ පනස්ස සාලීනං භාගං අනුප්පදංසු. මහාජනසම්මතො'ති ඛො වාසෙට්ඨා 'මහාසම්මතො මහාසම්මතො'ත්වෙව පඨමං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං.

1. ලෙණ්ඩුනා - ස්‍යා
2. ඛො - PTS
3. සො - PTS

ඛෙත්තානං අධිපතී ති ඛො වාසෙට්ඨා 'ඛත්තියො ඛත්තියො'ත්වෙව දුතියං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. ධම්මෙන පරෙ[1] රඤ්ඤෙජ්ජතීති ඛො වා සට්ඨා 'රාජා රාජා'ත්වෙව තතියං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙතස්ස ඛත්තියමණ්ඩලස්ස පොරාණෙන අග්ගඤ්ඤෙන අක්ඛරෙන අභිනිබ්බත්තී අහොසි. තෙ සඤ්ඤෙව සත්තානං අනඤ්ඤෙසං,[2] සදිසානඤ්ඤෙව නො අසදිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙවෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

බ්‍රාහ්මණමණ්ඩලං

13. අථ ඛො තෙසං වාසෙට්ඨා සත්තානඤ්ඤෙව එකච්චානං එතදහොසි: පාපකා වත හො ධම්මා සත්තෙසු පාතුභූතා, යත්‍ර හි නාම අදින්නාදානං පඤ්ඤායිස්සති, ගරහා පඤ්ඤායිස්සති, මුසාවාදෙ පඤ්ඤායිස්සති, දණ්ඩාදානං පඤ්ඤායිස්සති, පබ්බාජනං පඤ්ඤායිස්සති. යන්නූන මයං පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ වාහෙය්‍යාමා''ති. තෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ බාහෙසුං[3]. පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ බාහෙන්තීති ඛො වාසෙට්ඨා 'බ්‍රාහ්මණා බ්‍රාහ්මණා'ත්වෙව පඨමං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. තෙ අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුටියො කරිත්වා පණ්ණකුටීසු ඣායන්තී, විතඞ්ගාරා විතධූමා පන්නමුසලා සායං සායමාසාය පාතො පාතරාසාය ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරන්ති ඝාසමෙසානා[4] තෙ ඝාසං පටිලභිත්වා පුනදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණ-කුටීසු ඣායන්තී. තමෙනං මනුස්සා දිස්වා එවමාහංසු: 'ඉමෙ ඛො හො සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුටියො කරිත්වා පණ්ණකුටීසු ඣායන්ති, විතඞ්ගාරා විතධූමා පන්නමුසලා සායං සායමාසාය පාතො පාතරාසාය ගාමනිගමරාජධානියො ඔසරන්ති ඝාසමෙසානා. තෙ ඝාසං පටිලභිත්වා පුනදෙව අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුටීසු ඣායන්ති ඣායන්තීති ඛො පන වාසෙට්ඨා 'ඣායකා ඣායකා'ත්වෙව දුතියං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. තෙසඤ්ඤෙව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං එකච්චෙ සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුටීසු තං ඣානං අනභිසම්භුණමානා ගාමසාමන්තං නිගමසාමන්තං ඔසරිත්වා ගත්ථෙ කරොන්තා අච්ඡන්ති. තමෙනං මනුස්සා දිස්වා එවමාහංසු: ඉමෙ ඛො හො සත්තා අරඤ්ඤායතනෙ පණ්ණකුටීසු තං ඣානං අනභිසම්භුණමානා ගාමසාමන්තං නිගමසාමන්තං ඔසරිත්වා ගත්ථෙ කරොන්තා අච්ඡන්ති! න'දනි මෙ ඣායන්ති, න'දනි මෙ ඣායන්ති ති ඛො වාසෙට්ඨා අජ්ඣායකා අජ්ඣායකා'ත්වෙව තතියං අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං.

---

1. පරෙසං - ස්‍ය
2. අඤ්ඤෙසං - ස්‍යා
3. වාහෙසුං - මජ්ඣං
4. ඝාසමෙසමානා මජ්ඣං, ඝාසමේසනා - ස්‍යා

හීනසම්මතං ඛො පන වාසෙට්ඨා යං තෙන සමයෙන හොති, තදෙතරහි සෙට්ඨසම්මතං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙතස්ස බ්‍රාහ්මණමණ්ඩලස්ස පොරාණෙන අග්ගඤ්ඤෙන අක්ඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසඤ්ඤෙව සත්තානං අනඤ්ඤෙසං, සදිසානඤ්ඤෙව නො අසදිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

වෙස්සමණ්ඩලං

14. තෙසඤ්ඤෙව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං එකචෙව සත්තා මෙථුනං ධම්මං සමාදය විස්සුතං කම්මන්තෙ[1] පයොජෙසුං. මෙථුනං ධම්මං සමාදය විස්සුතං කම්මන්තෙ පයොජෙනතීති ඛො වාසෙට්ඨා වෙස්සා වෙස්සාත්වෙව අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙතස්ස වෙස්සමණ්ඩලස්ස පොරාණෙන අග්ගඤ්ඤෙන අක්ඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි, තෙසඤ්ඤෙව සත්තානං අනඤ්ඤෙසං සදිසානඤ්ඤෙව නො අසදිසානං ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

සුද්දමණ්ඩලං

15. තෙසඤ්ඤෙව ඛො වාසෙට්ඨා සත්තානං යෙ තෙ සත්තා අවසෙසා තෙ ඵද්දාචාරා[2] බුද්දාචාරා අහෙසුං ඵද්දාචාරා බුද්දාචාරා ති ඛො වාසෙට්ඨා සුද්ද සුද්දත්වෙව අක්ඛරං උපනිබ්බත්තං. ඉති ඛො වාසෙට්ඨා එවමෙතස්ස සුද්ද-මණ්ඩලස්ස පොරාණෙන අග්ගඤ්ඤෙන අක්ඛරෙන අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසඤ්ඤෙව සත්තානං අනඤ්ඤෙසං, සදිසානඤ්ඤෙව නො අසදිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

16. අහු ඛො සො වාසෙට්ඨා සමයො යං ඛත්තියො පි සකං ධම්මං ගරහමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, 'සමණො භවිස්සාමී'ති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති 'සමණො භවිස්සාමී'ති, වෙස්සො පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, 'සමණො භවිස්සාමී'ති. සුද්දො පි ඛො වාසෙට්ඨා සකං ධම්මං ගරහමානො අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති 'සමණො භවිස්සාමී'ති. ඉමෙහි ඛො වාසෙට්ඨා චතූහි මණ්ඩලෙහි සමණමණ්ඩලස්ස අභිනිබ්බත්ති අහොසි. තෙසඤ්ඤෙව සත්තානං අනඤ්ඤෙසං, සදිසානඤ්ඤෙව නො අසදිසානං, ධම්මෙනෙව නො අධම්මෙන. ධම්මො හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨො ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ චෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව.

---

1. විස්සුතකම්මන්තො PTS. විසුං කම්මන්තෙ-(සීමු).
2. ලුද්දාචාර. (සී.)

දුච්චරිතාදිකථා

ඛත්තියො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා, වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා, මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා, මිච්ඡාදිට්ඨිකො, මිච්ඡාදිට්ඨිකම්ම-සමාදනො මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනහෙතු කායස්ස භෙද පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- වෙස්සො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ-සුද්දො පි ඛො වාසෙට්ඨා-පෙ-සමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන දුච්චරිතං චරිත්වා, වාචාය දුච්චරිතං චරිත්වා, මනසා දුච්චරිතං චරිත්වා, මිච්ඡාදිට්ඨිකො මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනො මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදනහෙතු කායස්ස භෙද පරම්මරණා අපාය දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති.

ඛත්තියො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන සුචරිතං චරිත්වා, වාචාය සුචරිතං චරිත්වා, මනසා සුචරිතං චරිත්වා, සම්මාදිට්ඨිකො සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදනො සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදනහෙතු කායස්ස භෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- වෙස්සො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- සුද්දො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- සමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන සුචරිතං චරිත්වා -පෙ- සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. ඛත්තියො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන අවයකාරී, වාචාය අවයකාරී, මනසා අවයකාරී, විමිස්සදිට්ඨිකො විමිස්සදිට්ඨිකම්මසමාදනො විමිස්සදිට්ඨිකම්මසමාදනහෙතු කායස්ස භෙද පරම්මරණා සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී[1] හොති. බ්‍රාහ්මණො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- වෙස්සො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- සුද්දො පි ඛො වාසෙට්ඨා -පෙ- සමණො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන අවයකාරී, වාචාය අවයකාරී, මනසා අවයකාරී, විමිස්සදිට්ඨිකො විමිස්සදිට්ඨිකම්මසමාදනො විමිස්සදිට්ඨිකම්මසමාදනහෙතු කායස්ස භෙද පරම්මරණා සුඛදුක්ඛපටිසං-වෙදී හොති.

බොධිපක්ඛියභාවනා

16. ඛත්තියො පි ඛො වාසෙට්ඨා කායෙන සංවුතො, වාචාය සංවුරතා, මනසා සංවුතො, සත්තන්නං බොධිපක්ඛියානං ධම්මානං භාවනම්ඵාය දිට්ඨෙව ධම්මෙ පරිනිබ්බාති[2].

---

1. සුඛදුක්ඛපපටිසංවෙදී - මජ්ස.
2. පරිනිබ්බායති-මජ්ස.

බ්‍රාහ්මණෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨා, වෙස්සෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨා, සුද්දෝපි ඛෝ වාසෙට්ඨා, සමණෝ පි ඛෝ වාසෙට්ඨා කායෙන සංවුතෝ, වාචාය සංවුතෝ, මනසා සංවුතෝ, සත්තන්නං බොධිපක්ඛියානං ධම්මානං භාවනමන්වාය දිට්ඨධම්මෙ පරිනිබ්බාති. ඉමෙසං හි වාසෙට්ඨා චතුන්නං වණ්ණානං යෝ හොති භික්ඛු අරහං ඛීණාසවෝ වුසිතවා කතකරණීයෝ ඔහිතභාරෝ අනුප්පත්තසදත්ථෝ පරික්ඛීණ-භවසංයොජනෝ සම්මදඤ්ඤාවිමුත්තෝ, සෝ නෙසං අග්ගමක්ඛායති. ධම්මෙනෙව නෝ අධම්මෙන. ධම්මෝ හි වාසෙට්ඨා සෙට්ඨෝ ජනෙ'තස්මිං දිට්ඨෙ වෙව ධම්මෙ අභිසම්පරායෙව. බ්‍රහ්මුනා පි වාසෙට්ඨා සනඞ්කුමාරෙන ගාථා භාසිතා:

17. ''ඛත්තියෝ සෙට්ඨෝ ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපටිසාරිනෝ,[1]
විජ්ජාචරණසම්පන්නෝ සෝ සෙට්ඨෝ දෙවමානුසෙ''ති.

සා ඛෝ පනෙසා වාසෙට්ඨා ගාථා බ්‍රාහ්මුනා සනඞ්කුමාරෙන සුගීතා නෝ දුගගීතා, සුභාසිතා නෝ දුබ්භාසිතා, අත්ථසංහිතා[2] නෝ අනත්ථසංහිතා, අනුමතා මයා, අහම්පි වාසෙට්ඨා එවං වදමි:

''ඛත්තියෝ සෙට්ඨෝ ජනෙ'තස්මිං යෙ ගොත්තපටිසාරිනෝ,
විජ්ජාචරණසම්පන්නෝ සෝ සෙට්ඨෝ දෙවමානුසෙ''ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා වාසෙට්ඨභාරද්වාජා භගවතෝ භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

අග්ගඤ්ඤසුත්තං නිට්ඨිතං චතුත්ථං.

---

1. පරිසාරිතෝ PTS
2. අත්ථසඤ්හිතා

5

සම්පසාදනීය සුත්තං

සාරිපුත්ත-සීහනාදෙ[1]

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා නාළන්දයං[2] විහරති පාවාරිකම්බවනෙ. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමි, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදි. එකමන්තං නිසින්නො ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවන්තං එතදවොච: "එවං පසන්නො අහං භන්තෙ භගවති, න චාහු න ච භවිස්සති න චෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියොභිඤ්ඤතරො යදිදං සම්බොධියන්නි".

"උළාරා ඛො තෙ අයං සාරිපුත්ත ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසො ගහිතො, සීහනාදෙ නදිතො: 'එවං පසන්නො අහං භන්තෙ භගවති, න චාහු න ච භවිස්සති න චෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියොභිඤ්ඤතරො යදිදං සම්බොධියන්නි', කිං තෙ[3] සාරිපුත්ත යෙ තෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහන්නො සම්මා-සම්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවන්නො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා, එවංසීලා තෙ භගවන්නො අහෙසුං ඉති පි, එවංධම්මා තෙ භගවන්නො අහෙසුං ඉතිපි, එවංපඤ්ඤා තෙ භගවන්නො අහෙසුං ඉති පි, එවංවිහාරී තෙ භගවන්නො අහෙසුං ඉති පි, එවංවිමුත්තා තෙ භගවන්නො අහෙසුං ඉතිපි ? ති".

"නො හෙතං භන්තෙ".

"කිං පන තෙ සාරිපුත්ත යෙ තෙ භවිස්සන්නි අනාගතමද්ධානං අරහන්නො සම්මාසම්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවන්නො චෙතසා චෙතො පරිච්ච විදිතා, එවංසීලා තෙ භගවන්නො භවිස්සන්නි ඉති පි, එවංධම්මා -පෙ- එවංපඤ්ඤා. එවංවිහාරී. එවංවිමුත්තා තෙ භගවන්නො භවිස්සන්නි ඉතිපි ?ති".

---

1. දුතියභාගෙ දීඝ II 130 පිටෙව.
2. නාලන්දයං - මජසං
3. කිංනු-PTS. කිං නු ඛො තෙ-ස්‍යා.

"නෝ හෙතං භන්තෙ'.'

"කිං පන තෙ සාරිපුත්ත අහං එතරහි අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ චෙතසා චෙතෝ පරිච්ච විදිතෝ එවං සීලෝ භගවා ඉති පි එවංධම්මෝ එවංපඤ්ඤෝ එවංවිහාරී එවංවිමුත්තෝ භගවා ඉතිපි'' ?ති.

"නෝ හෙතං භන්තෙ''.

"එසෝ හි[1] තෙ සාරිපුත්ත අතීතානාගතපච්චුප්පන්නෙසු අරහන්තෙසු සම්මාසම්බුද්ධෙසු චෙතෝපරියඤ්ඤාණං නත්ථි. අථ කිඤ්චරහි තෙ අයං සාරිපුත්ත උළාරා ආසභී වාචා භාසිතා, එකංසෝ ගහිතෝ, සීහනාදෙ නදිතෝ "එවං පසන්නෝ අහං භන්තෙ භගවති, න වාහු න ච භවිස්සති න චෙතරහි විජ්ජති අඤ්ඤෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා භගවතා භියෝ'භිඤ්ඤතරෝ යදිදං සම්බොධියන්ති ?''.

"න බෝ මෙං[2] භන්තෙ අතීතානාගතපච්චුප්පන්නෙසු අරහන්තෙසු සම්මාසම්බුද්ධෙසු චෙතෝපරියඤ්ඤාණං අත්ථි. අපි ච බෝ මෙ භන්තෙ ධම්මන්වයෝ විදිතෝ. සෙය්‍යථාපි භන්තෙ රඤ්ඤෝ පච්චන්තිමං නගරං දළ්හුද්ධාපං[3] දළ්හපාකාරතොරණං එකද්වාරං, තත්‍රස්ස දෙවාරිකෝ පණ්ඩිතෝ බ්‍යත්තෝ[4] මෙධාවී අඤ්ඤාතානං නිවාරෙතා, ඤාතානං පවෙසෙතා, සෝ තස්ස නගරස්ස සමන්තා[5] අනුපරියායපථං අනුක්කමමානෝ[6] න පස්සෙය්‍ය පාකාරසන්ධිං වා පාකාරවිවරං වා අන්තමසෝ බිළාරනිසාදකණමත්තම්පි, තස්ස එවමස්ස, යෙ කෙචි ඔළාරිකා පාණා ඉමං නගරං පවිසන්ති වා නික්ඛමන්ති වා, සබ්බෙ තෙ ඉමින්‍ා' ව ද්වාරෙන පවිසන්ති වා නික්ඛමන්ති වා'ති, එවමෙව බෝ මෙ භන්තෙ ධම්මන්වයෝ විදිතෝ. යෙ තෙ භන්තෙ අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහන්තෝ සම්මා සම්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවන්තෝ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතූසු' සතිපට්ඨානෙසු සුප්පතිට්ඨිතචිත්තා, සත්තසම්බොජ්ඣඞ්ගෙ යථාභූතං භාවෙත්වා අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣිංසු.

---

1. එසෝ ච හි. මජ්ඣං
2. න බෝ පනෙතං. සී්ම. ස්‍යා.
3. දළ්හුද්ධාප. මජ්ඣ, දළ්හෙද්ධාලං. ස්‍යා.
4. වියත්තෝ. ස්‍යා, PTS.
5. සාමන්තා. සී්ම. ස්‍යා.
6. අනුක්කමනෙත. PTS.
7. චතූසු. PTS.

යෙ පි තෙ භවිසසන්ති. අනාගතමද්ධානං අරහන්තෝ සම්මා-සම්බුද්ධා, සබ්බෙ තෙ භගවන්තෝ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතූසු සතිපට්ඨානෙසු සුපතිට්ඨිතචිත්තා සත්ත සම්බොජ්ඣඞ්ගෙ[1] යථාභූතං භාවෙත්වා, අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣිසසන්ති. භගවා පි භන්තෙ එතරහි අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ පඤ්චනීවරණෙ පහාය චෙතසෝ උපක්කිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලීකරණෙ, චතූසු සතිපට්ඨානෙසු සුපතිට්ඨිතචිත්තෝ සත්ත සම්බොජ්ඣඞ්ගෙ යථාභූතං භාවෙත්වා, අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුද්ධෝ.

2. ඉදහං[2] භන්තෙ යෙන භගවා තෙනුපසඞ්කමිං ධම්මසවණාය.[3] තසස මෙ භන්තෙ භගවා ධම්මං දෙසෙසි.[4] උත්තරුත්තරං පණීත-පණීතං කණ්හසුක්කසප්පටිභාගං. යථා යථා මෙ භන්තෙ භගවා ධම්මං දෙසෙසි උත්තරුත්තරං[5] පණීතපණීතං කණ්හසුක්කසප්පටිභාගං, තථා තථාහං තසමිං ධම්මෙ අභිඤ්ඤාසිං, ඉධෙකච්චං ධම්මං ධම්මෙසු නිට්ඨම්-ගමං, සද්ධාරි පසීදිං, 'සම්මාසම්බුද්ධෝ වත සො භගවා, සාවකාතෙ භගවතා ධම්මෙ, සුපටිපන්නෙ[6] භගවතො සාවකසඞ්ඝෙ'ති.

කුසලධම්මදෙසනා

3. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති කුසලෙසු ධම්මෙසු. තත්‍රිමෙ කුසලා ධම්මා: සෙයාථිදං චත්තාරො සති-පට්ඨානා, චත්තාරො සම්මප්පධානා, චත්තාරො ඉද්ධිපාද, පඤ්චින්ද්‍රියානි, පඤ්ච බලානි, සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා, අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො. ඉධ භන්තෙ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. එතදුත්තරියං භන්තෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු තං භගවා අසෙසමභිජානාති තං භගවතො අසෙසමභිජානතො උත්තරිං අභිඤ්ඤෙය්‍යං නත්ථි, යදභිජානං අඤ්ඤතරෙ සමණෙ වා බ්‍රාහ්මණෙ වා භගවතා භියෙය්‍යා' භිඤ්ඤතරො අසස යදිදං කුසලෙසු ධම්මෙසු.

---

1. බොජ්ඣංග. PTS.
2. ඉධාහං. මජ්ඣං
3. ධම්මසසවණාය. මජ්ඣං ධම්ම සවනාය. PTS.
4. දෙසෙති. මජ්ඣං
5. උත්තාරුත්තරිං සද්ධා, PTS.
6. සුපපටිපන්නෙ සාවකසංඝෙ මජ්ඣං

ආයතනපණ්ණත්ති

4. අපරං පන හන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති ආයතනපණ්ණත්තිසු[1]. ජයිමානි හන්තෙ අජ්ඣත්තිකබාහිරානි ආයතනානි: චක්ඛුඤ්ච[2] ව රූපානි ච සොතඤ්ච[3] සද්ද ච, ඝාණඤ්ච[4] ගන්ධා ච ජිව්හා ච[5] රසා ච, කායෝ ච[6] ඵොට්ඨබ්බා ච[7] මනෝ ච[8] ධම්මා ච. එතදුත්තරියං හන්තෙ ආයතනපණ්ණත්තිසු. තං භගවා අසෙසමභිජානාති. තං භගවතෝ අසෙසමභිජානතෝ උත්තරිං අභිඤ්ඤෙය්‍යං නත්ථි, යදභිජානං අඤ්ඤෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා භගවතා භිය්‍යෝ භිඤ්ඤතරෝ අස්ස යදිදං ආයතනපණ්ණත්තිසු.

ගබ්භාවක්කන්තිදෙසනා

5. අපරං පන හන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති ගබ්භාවක්කන්තිසු. චතසෙසා ඉමා හන්තෙ ගබ්භාවක්කන්තියෝ: ඉධ හන්තෙ එකච්චෝ අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිසම්ං ඨාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිම්හා නික්කමති. අයං පඨමා ගබ්භාවක්කන්ති. පුන ච පරං හන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිසම්ං ඨාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිම්හා නික්කමති. අයං දුතියා ගබ්භාවක්කන්ති. පුන ච පරං හන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සම්පජානෝ[9] මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිසම්ං ඨාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිම්හා[10] නික්කමති. අයං තතියා ගබ්භාවක්කන්ති. පුන ච පරං හන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිසම්ං ඨාති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිම්හා නික්කමති. අයං චතුත්ථී[11] ගබ්භාවක්කන්ති. එතදුත්තරියං හන්තෙ ගබ්භාවක්කන්තිසු

ආදෙසනවිධා දෙසනා

6. අපරං පන හන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති ආදෙසනාවිධාසු. චතසෙසා ඉමා හන්තෙ ආදෙසනාවිධා. ඉධ හන්තෙ එකච්චෝ නිමිත්තෙනත්ත ආදිසති 'එවම්පි තෙ මනෝ, ඉත්ථම්පි තෙ මනෝ, ඉති පි තෙ චිත්තන්ති'. සෝ බහුං වෙපි ආදිසති තථෙව තං හොති, නො අඤ්ඤථා. අයං පඨමා ආදෙසනාවිධා.

---

1. ආයතනපඤ්ඤත්තීසු PTS
2. චක්ඛුඤ්ඤෙවච-සීමු. මජ්ඣං
3. සෝ තඤ්ඤේවච-PTS.
4. ඝාණඤ්ඤෙවච-PTS
5. ජිව්හාඤ්ඤෙවච-PTS
6. කායෝඤ්ඤෙවච - PTS.
7. ඵොට්ඨබ්බේ චෙව. සීමු
8. මනොඤ්ඤෙවච-PTS.
9. සම්පජානෝ පි-PTS.
10. මාතුකුච්ඡිසම්ා PTS
11. චතුත්ථ - මජ්ඣං

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ න හෙව ඛෝ නිම්මිනෙන ආදිසති, අපි ච ඛෝ මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති'. එවම්පි තෙ මනෝ, ඉත්ථම්පි තෙ මනෝ, ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති'. සෝ බහුං චෙපි ආදිසති, තථෙව තං හොති, නො අඤ්ඤථා. අයං දුතියා ආදෙසනාවිධා. පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ න හෙව ඛෝ නිම්මිනෙන ආදිසති, නාපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛෝ විතක්කයතෝ විචාරයතෝ විතක්කවිප්ඵාරසද්දං සුත්වා ආදිසති 'එවම්පි තෙ මනෝ, ඉත්ථම්පි තෙ මනෝ, ඉතිපි තෙ චිත්තන්ති'. සෝ බහුං චෙ පි ආදිසති තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථා. අයං තතියා ආදෙසනාවිධා. පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ න හෙව ඛෝ නිම්මිනෙන ආදිසති, නාපි මනුස්සානං වා අමනුස්සානං වා දෙවතානං වා සද්දං සුත්වා ආදිසති, නාපි විතක්කයතෝ විචාරයතෝ විතක්කවිප්ඵාරසද්දං සුත්වා ආදිසති, අපි ච ඛෝ විතක්කවිචාරසමාධිසමාපන්නස්ස චෙතසා චෙතෝ පරිච්ච පජානාති – යථා ඉමස්ස හොතෝ මනොසඞ්ඛාරා පණිහිතා, තථා ඉමස්ස චිත්තස්ස අනන්තරා ඉමං නාම විතක්කං විතක්කෙස්සතීති. සෝ බහුඤ්චපි ආදිසති, තථෙව තං හොති නො අඤ්ඤථාති. අයං චතුත්ථා ආදෙසනාවිධා. එතදනුත්තරියං භන්තෙ ආදෙසනාවිධාසු.

දස්සනසමාපත්ති–දෙසනා

7. අපරං පන භන්තෙ එතදනුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති දස්සනසමාපත්තිසු. වතස්සා ඉමා භන්තෙ දස්සනසමාපත්තියෝ: ඉධ භන්තෙ එකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමත්ථාය පධාන–මත්ථාය අනුයොගමත්ථාය අප්පමාදමත්ථාය සම්මාමනසිකාරමත්ථාය තථා රූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ ඉමමෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධො කෙසමත්ථකා තචපරියන්තං පූරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනෝ පච්චවෙක්ඛති: අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා තචෝ මංසං නහාරු[1] අට්ඨි අට්ඨිමිඤ්ජා[2] වක්කං හදයං යකනං කිලොමකං පිහකං පප්ඵාසං අන්තං අන්තගුණං උදරියං කරිසං පිත්තං සෙම්හං පුබ්බො ලොහිතං සෙදෝ මෙදෝ අස්සු වසා ඛෙළෝ සිඞ්ඝා–නිකා ලසිකා මුත්තන්ති. අයං පඨමා දස්සනසමාපත්ති.

---

1. නහාරූ. සීහ PTS
2. අට්ඨි. සීහ PTS
3. අට්ඨිමිඤ්ජං. මජඣං

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමණ්ඩාය -පෙ- තථාරූපං චේතොසමාධිං ඵුසති, යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ ඉමඤ්ඤෙව කායං උද්ධං පාදතලා අධෝ කෙසමත්ථකා තචපරියන්තං පූරං නානප්පකාරස්ස අසුචිනෝ පච්චවෙක්ඛති: අත්ථි ඉමස්මිං කායෙ කෙසා ලොමා නඛා දන්තා -පෙ- ලසිකා මුත්තන්ති, අතික්කම්ම ච පුරිසස්ස ජිව්හං මංසලොහිතං අවසීං පච්චවෙක්ඛති. අයං දුතියා දස්සනසමාපත්ති.

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමණ්ඩාය -පෙ- ලසිකා මුත්තන්ති අතික්කම්ම ච පුරිසස්ස ජිව්හං මංසලොහිතං අවසීං පච්චවෙක්ඛති, පුරිසස්ස ච විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතෝ අබ්බොච්ඡින්නං ඉධ ලොකෙ පතිට්ඨිතං ච පරලොකෙ පතිට්ඨිතං ච. අයං තතියා දස්සනසමාපත්ති.

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධෙකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමණ්ඩාය -පෙ- ලසිකා මුත්තන්ති අතික්කම්ම ච පුරිසස්ස ජිව්හං මංසලොහිතං අවසීං පච්චවෙක්ඛති, පුරිසස්ස ච විඤ්ඤාණසොතං පජානාති උභයතෝ අබ්බොච්ඡින්නං ඉධ ලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ච පරලොකෙ අපතිට්ඨිතඤ්ච. අයං චතුත්ථා දස්සනසමාපත්ති. එතදනුත්තරියං භන්තෙ දස්සනසමාපත්තිසු.

පුග්ගලපණ්ණත්තිදෙසනා

8. අපරං පන භන්තෙ එතදනුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුග්ගලපණ්ණත්තිසු.[1] සත්තිමෙ භන්තෙ පුග්ගලා: උභතොභාගවිමුත්තෝ, පඤ්ඤාවිමුත්තෝ, කායසක්ඛි, දිට්ඨිප්පත්තෝ, සද්ධාවිමුත්තෝ, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී. එතදනුත්තරියං භන්තෙ පුග්ගලපඤ්ඤත්තිසු.

පධානදෙසනා

9. අපරං පන භන්තෙ එතදනුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පධානෙසු. සත්තිමෙ භන්තෙ සම්බොජ්ඣඞ්ගා: සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, විරිය[2]සම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ. එතදනුත්තරියං භන්තෙ පධානෙසු.

---

1. පුග්ගලපඤ්ඤත්තිසු-සී්‍ර.
2. විරිය. . .-ම ඡ සං

පටිපදාදෙසනා

10. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පටිපදාසු. චතසෙසා ඉමා භන්තෙ පටිපදා: දුක්ඛා පටිපදා දන්ධාභිඤ්ඤා, දුක්ඛා පටිපදා විපාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපදා දන්ධාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපදා විපාභිඤ්ඤා'ති. තත්‍ර භන්තෙ යායං පටිපදා දුක්ඛා දන්ධාභිඤ්ඤා, අයං භන්තෙ පටිපදා උභයෙනෙව භීනා අක්ඛායති දුක්ඛතාය ච දන්ධතාය ච. තත්‍ර භන්තෙ යායං පටිපදා දුක්ඛා විපාභිඤ්ඤා, අයං පන භන්තෙ පටිපදා දුක්ඛතාය භීනා අක්ඛායති. තත්‍ර භන්තෙ යායං පටිපදා සුඛා දන්ධාභිඤ්ඤා, අයං පන භන්තෙ පටිපදා දන්ධතාය භීනා අක්ඛායති. තත්‍ර භන්තෙ යායං පටිපදා සුඛා විපාභිඤ්ඤා, අයං පන භන්තෙ පටිපදා උභයෙනෙව පණීතා අක්ඛායති සුඛතාය ච විපත්තා ච. එතදුත්තරියං භන්තෙ පටිපදාසු.

හසසසමාචාරාදි - දෙසනා

11. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති හසසසමාචාරෙ. ඉධ භන්තෙ එකච්චෙ න චෙව මුසාවාදූපසංහිතං වාචං භාසති, න ච වෙහුතියං න ච පෙසුණියං[1] න ච සාරම්භජං ජයාපෙක්ඛා, මන්තා මන්තා වාචං භාසති නිධානවතිං කාලෙන, එතදුත්තරියං භන්තෙ හසසසමාචාරෙ.

12. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුරිසසීලසමාචාරෙ. ඉධ භන්තෙ එකච්චෙ චසස සද්ධා ච. න ච කුහකා, න ච ලපකා, න ච නෙමිත්තිකා, න ච නිප්පෙසිකා, න ච ලාභෙන ලාභං නිජ්ඝිංසනකා[2] ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තදාවාරා, භොජනෙ මත්තඤ්ඤූ, සමකාරී, ජාගරියානුයොගමනුයුත්තා, අතන්දිතා ආරද්ධවිරියා, ඣායී, සතිමා, කල්‍යාණපටිභානා, ගතිමා, ධිතිමා, මතිමා න ච කාමෙසු ගිද්ධා, සතා ච නිපකා ච.

එතදුත්තරියං භන්තෙ පුරිසසීලසමාචාරෙ.

---

1. පෙසුනියං—මජඣං
2. නිජ්ඣිංසනකා, සහා, නිජ්ඣිසනකා—මජඣං.

අනුසාසනවිධාදෙසනා

13. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති අනුසාසනවිධාසු. වතසෙසා ඉමා භන්තෙ අනුසාසනවිධා. ජානාති භන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා, 'අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො, තිණ්ණං සංයොජනා-නං පරික්ඛයා සොතාපන්නො භවිසති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායණො'ති. ජානාති භන්තෙ භගවා පරං[1] පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසොමනසිකාරා,-අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජ-මානො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී භවිසති, සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිසතීති.

ජානාති භන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො, පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො භවිසති, තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මො තස්මා ලොකාති.

ජානාති භන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා,-අයං පුග්ගලො යථානුසිට්ඨං තථා පටිපජ්ජමානො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිසතීති.

එතදුත්තරියං භන්තෙ අනුසාසනවිධාසු.

පරපුග්ගලවිමුත්තිඤාණදෙසනා

14. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පරපුග්ගලවිමුත්තිඤ්ඤණෙ. ජානාති භන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසොමනසිකාරා, අයං පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නො භවිසති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්බොධිපරායණො'ති. ජානාති භන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා, අයං පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී භවිසති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරිසති'ති.

---

1. අපරා (මජ්ඣං) පරපුග්ගලං—Pts.

ජානාති හන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා, 'අයං පුග්ගලෝ පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකෝ භවිස්සති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මා තස්මා ලොකා'ති.

ජානාති හන්තෙ භගවා පරං පුග්ගලං පච්චත්තං යොනිසො මනසිකාරා 'අයං පුග්ගලෝ ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤා විමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි කත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සතී'ති. එතදනුත්තරියං හන්තෙ පරපුග්ගලවිමුත්තිඤ්ඤාණෙ.

සස්සතවාදදෙසනා

15. අපරං පන හන්තෙ එතදනුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සස්සතවාදෙසු. තයෝ මෙ හන්තෙ සස්සතවාද. ඉධ හන්තෙ එකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමන්වාය පධානමන්වාය අනුයොගමන්වාය අප්පමාදමන්වාය සම්මා මනසිකාරමන්වාය තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති, යථාසමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙ-නිවාසං අනුස්සරති සෙය්‍යථීදං: එකම්පි ජාතිං දෙ පි ජාතියො තිස්සොපි ජාතියො චතස්සොපි ජාතියො පඤ්ච පි ජාතියො දස පි ජාතියො වීසම්පි[1] ජාතියො තිංසම්පි ජාතියො චත්තාළිසම්පි[2] ජාතියො පඤ්ඤාසම්පි ජාතියො ජාතිසතම්පි ජාතිසහස්සම්පි ජාතිසතසහස්සම්පි අනෙකානි පි ජාතිසතානි අනෙකානි පි ජාතිසහස්සානි අනෙකානි පි ජාති-සතසහස්සානි, අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණ එවමාහාරෝ එවං සුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො. සො තතො චුතො අමුත්‍ර උදපාදිං[3]. තත්‍රාපාසිං එවංනාමො එවංගොත්තො එවංවණ්ණ එවමාහාරෝ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තො. සො තතො චුතො ඉධූපපන්නොා'ති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. සො එවමාහ. අතීතම්පාහං[4] අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ටී[5] පි ලොකෝ විවට්ටි පි' ති, අනාගතම්පාහං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ටිස්සති වා ලොකෝ විවට්ටිස්සති වා ති. සස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච වඤ්ඣෝ කූටට්ඨෝ[6] එසිකට්ඨායී ඨිතෝ තෙ'ව සත්තා සන්ධාවන්ති සංසරන්ති චවන්ති උපපජ්ජන්ති, අත්ථිත්වෙව සස්සතිසමං. අයං පඨමෝ සස්සතවාදෝ.

---

1. වීසතිම්පි-PTS.
2. චත්තාලිසම්පි. සී්‍ය චත්තාරීසං-PTS.
3. උපපාදි-PTS.
4. අසිතං වාහං. සී්‍ය අසීතම්පිහං.-PTS.
5. සංවට්ටී වා . . . විවට්ටී වා-සීමු.
6. කූටට්ඨෙවා.-සී්‍ය්‍ය

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධේකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමණ්ඩාය -පෙ- තථාරූපං චේතෝසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, සෙය්‍යථීදං:[1] එකම්පි සංවට්ටවිවට්ටං. ද්වෙ පි සංවට්ටවිවට්ටානි තීනි පි සංවට්ටවිවට්ටානි චත්තාරි පි සංවට්ටවිවට්ටානි පඤ්ච පි සංවට්ටවිවට්ටානි දස පි සංවට්ටවිවට්ටානි අමුත්‍රාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවංවණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ. සෝ තතෝ චුතෝ අමුත්‍ර උදපාදිං, තත්‍රාපාසිං එවන්නාමෝ එවංගොත්තෝ -පෙ- එවමායුපරියන්තෝ, සෝ තතෝ චුතෝ ඉධූපපන්නෝ'ති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. සෝ එවමාහ: අත්ථිතම්පාහං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ටී වා ලෝකෝ විවට්ටී වා ලෝකෝ. අනාගතඤ්ච ඛ්වාහං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ටිස්සති වා ලෝකෝ විවට්ටිස්සති වාති. සස්සතෝ අත්තා ච ලෝකෝ ච වඤ්ඣා කූටට්ඨා එසිකට්ඨායී ඨිතෝ තේ'ව සත්තා සන්ධාවන්ති සංසරන්ති චවන්ති උපපජ්ජන්ති, අත්ථීත්වේව සස්සතිසමං. අයං හන්තෙ දුතියෝ සස්සතවාදෝ.

පුන ච පරං භන්තෙ ඉධේකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමණ්ඩාය -පෙ- තථාරූපං චේතෝසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති, සෙය්‍යථීදං: -පෙ- දස පි සංවට්ටවිවට්ටානි විසම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි තිංසම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි චත්තාළිසම්පි සංවට්ටවිවට්ටානි 'අමුත්‍රාසිං එවංනාමෝ එවංගොත්තෝ එවංවණ්ණෝ එවමාහාරෝ එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවෙදී එවමායුපරියන්තෝ. සෝ තතෝ චුතෝ අමුත්‍ර උදපාදිං. තත්‍රාපාසිං එවංනාමෝ -පෙ- එවමායුපරියන්තෝ. සෝ තතෝ චුතෝ ඉධූපපන්නෝ'ති. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. සෝ එවමාහ: අත්ථිතම්පාහං අද්ධානං ජානාමි සංවට්ටී පි ලෝකෝ විවට්ටී පි'ති. අනාගතම්පාහං අද්ධානං ජානාමි 'සංවට්ටිස්සති පි ලෝකෝ විවට්ටිස්සති පි'ති. 'සස්සතෝ අත්තා ච ලෝකෝ ච වඤ්ඣා කූටට්ඨා එසිකට්ඨායී ඨිතෝ, තේ'ව සත්තා සන්ධාවන්ති සංසරන්ති චවන්ති උපපජ්ජන්ති, අත්ථීත්වේව සස්සතිසමං'. අයං භන්තෙ තතියෝ සස්සතවාදෝ. එතදනුත්තරියං භන්තෙ සස්සතවාදෙසු.

---

1. සෙය්‍යථීදං--ම ජ ඝ.

පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණදෙසනා

13. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං, යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤ්ඤුණෙ. ඉධ භන්තෙ එකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමන්වාය -පෙ- තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථාසමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති- සෙය්‍යථීදං එකම්පි ජාතිං දේව පි ජාතියෝ තිස්සොපි ජාතියෝ චතස්සොපි ජාතියෝ පඤ්ච පි ජාතියෝ දස පි ජාතියෝ වීසම්පි ජාතියෝ තිංසම්පි ජාතියෝ චත්තාළීසම්පි ජාතියෝ පඤ්ඤාසම්පි ජාතියෝ සතම්පි ජාතියෝ සහස්සම්පි ජාතියෝ සතසහස්සම්පි ජාතියෝ අනෙකෙ පි සංවට්ටකප්පෙ අනෙකෙ පි විවට්ටකප්පෙ අනෙකෙ පි සංවට්ටවිවට්ටකප්පෙ -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. සන්ති භන්තෙ දෙවා[1] යෙසං න සක්කා ගණ්- නාය වා සංඛානෙන[2] වා ආයුං සංඛාතුං, අපි ච යස්මිං යස්මිං අත්තභාවෙ අභිනිවුට්ඨාපුබ්බෙකා[3] හොති යදි වා රූපිසු යදි වා අරූපිසු යදි වා සඤ්ඤීසු යදි වා අසඤ්ඤීසු යදි වා නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤීසු. ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. එතදුත්තරියං භන්තෙ පුබ්බෙනිවාසානුස්සති ඤ්ඤුණං.

චුතූපපාතඤාණදෙසනා

14. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති සත්තානං චුතූපපාතඤ්ඤුණෙ. ඉධ භන්තෙ එකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතප්පමන්වාය -පෙ- තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති; ඉමෙ වත භොන්තෝ සත්තා කායදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා වචීදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා මනොදුච්චරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොන්තෝ සත්තා කායසුචරිතෙන සමන්නාගතා වචීසුචරිතෙන සමන්නාගතා මනොසුචරිතෙන සමන්නාගතා අරියානං අනුපවාදකා සම්මාදිට්ඨිකා සම්මාදිට්ඨිකම්මසමාදානා, තෙ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නා'ති. ඉති දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන සත්තෙ පස්සති චවමානෙ උපපජ්ජමානෙ හීනෙ පණීතෙ සුවණ්ණෙ දුබ්බණ්ණෙ සුගතෙ දුග්ගතෙ යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති. එතදුත්තරියං භන්තෙ සත්තානං චුතූපපාතඤ්ඤුණෙ.

---

1. සත්තා-සී්‍ය.
2. සංඛාතෝ-PTS
3. අභිනිවුට්ඨාපුබ්බෙකා-මජ්ඣං

ඉද්ධිවිධදෙසනා

15. අපරං පන භන්තෙ එතදුත්තරියං යථා භගවා ධම්මං දෙසෙති ඉද්ධිවිධාසු. දෙව'මා භන්තෙ ඉදධිවිධායෝ.[1] අත්ථි භන්තෙ ඉදධි යා සාසවා සඋපධිකා නෝ අරියා'ති වුච්චති. අත්ථි භන්තෙ ඉදධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියා'ති. කතමා ච භන්තෙ ඉදධි යා සාසවා[2] සඋපධිකා නෝ අරියා'ති වුච්චති? ඉධ භන්තෙ එකච්චෝ සමණෝ වා බ්‍රාහ්මණෝ වා ආතපපමඤ්ඤාය -පෙ- තථාරූපං චෙතොසමාධිං ඵුසති යථා සමාහිතෙ චිත්තෙ අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුභොති: එකෝ පි හුත්වා බහුධා හොති, බහුධා පි හුත්වා එකෝ හොති, ආවිභාවං තිරොභාවං තිරොකුඩ්ඩං[3] තිරොපාකාරං තිරොපබ්බතං අසජ්ජමානෝ[4] ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි ආකාසෙ. පඨවියා පි උම්මුජ්ජනිමුජ්ජං කරොති සෙය්‍යථාපි උදකෙ, උදකෙ පි අභිජ්ජමානෙ ගච්ඡති සෙය්‍යථාපි පඨවියං, ආකාසෙ පි පල්ලඞ්කෙන කමති සෙය්‍යථාපි පක්ඛී සකුණෝ. ඉමෙ පි චන්දිම-සූරියෙ[5] එවංමහිද්ධිකෙ එවංමහානුභාවෙ පාණිනා පරිමසති[6] පරිමජ්ජති, යාව බ්‍රහ්මලොකා පි කායෙන වසං වත්තෙති. අයං භන්තෙ ඉද්ධි යා සාසවා සඋපධිකා නෝ අරියා ති වුච්චති.

කතමා පන භන්තෙ ඉද්ධි යා අනාසවා අනුපධිකා අරියා ති වුච්චති? ඉධ භන්තෙ භික්ඛු සචෙ ආකඞ්ඛති පටිකූලෙ අප්පටිකූල-සඤ්ඤී විහරෙය්‍යන්ති, අප්පටිකූලසඤ්ඤී තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඞ්ඛති අප්පටිකූලෙ පටිකූලසඤ්ඤී විහරෙය්‍යන්ති, පටිකූලසඤ්ඤී තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඞ්ඛති පටිකූලෙ ච අප්පටිකූලෙ ච අප්පටිකූලසඤ්ඤී විහරෙය්‍යන්ති අප්පටිකූලසඤ්ඤී තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඞ්ඛති පටිකූලෙ ච අප්පටිකූලෙ ච පටිකූලසඤ්ඤී විහරෙය්‍යන්ති, පටිකූලසඤ්ඤී තත්ථ විහරති. සචෙ ආකඞ්ඛති පටිකූලඤ්ච අප්පටිකූලඤ්ච තදුභයං අභිනිවජ්ජෙත්වා උපෙක්ඛකෝ විහරෙය්‍යං සතෝ සම්පජානෝ'ති, උපෙක්ඛකෝ තත්ථ විහරති සතෝ සම්පජානෝ. අයං පන භන්තෙ ඉද්ධි අනාසවා අනුපධිකා අරියා ති වුච්චති. එතදුත්තරියං භන්තෙ ඉද්ධිවිධාසු. තං භගවා අසෙසමභිජානාති. තං භගවතෝ අසෙසමභි-ජානතෝ උත්තරිං අභිඤ්ඤෙය්‍යං නත්ථි, යදභිජානං අමඤ්ඤූ සමණෙ වා බ්‍රාහ්මණෙ වා භගවතා භීයෝ'භිඤ්ඤතරෝ අස්ස යදිදං ඉද්ධිවිධාසු.

---

1. ඉද්ධියෙ-PTS.
2. ඉද්ධියාසවා-මජ්ඣ.
3. තිරොක්ඛ්ටව-මජ්ඣ.
4. අභිජ්ජමානෙ-PTS.
5. සූරියෙ-මජ්ඣ.
6. පරාමසති-(සීමු)

16. යන්තං භන්තෙ සද්ධෙන කුලපුත්තෙන පත්තබ්බං ආරද්ධවීරියෙන ථාමවතා පුරිසථාමෙන පුරිසවීරියෙන පුරිසපරක්කමෙන පුරිසධොරය්හෙන, අනුප්පත්තං තං භගවතා. න ච භන්තෙ භගවා කාමෙසු කාමසුඛල්ලිකානු-යොගමනුයුත්තො හීනං ගම්මං පොථුජ්ජනිකං අනරියං අනත්ථසංහිතං, න ච අත්තකිලමථානුයොගමනුයුත්තො දුක්ඛං අනරියං අනත්ථසංහිතං, චතුන්නං ච භගවා ඣානානං ආභිචෙතසිකානං දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරානං නිකාමලාභී අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී.

අනුයොගදනප්පකාරො

සචෙ මං භන්තෙ එවං පුච්ඡෙය්‍ය 'කින්නු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත, අහෙසුං අතීතමද්ධානං අඤ්ඤෙ සමණ වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා භියේ‍යා'භික්ඤතරා සම්බොධියන්නි? එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ නො'ති වදෙය්‍යං. 'කිං පනාවුසො සාරිපුත්ත භවිස්සන්නි අනාගතමද්ධානං අඤ්ඤෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා භියේ‍යා'භික්ඤතරා සම්බොධියන්නි?' එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ 'නො'ති වදෙය්‍යං. 'කිං පනාවුසො සාරිපුත්ත අත්ථෙතරහි අඤ්ඤෙ සමණො වා බ්‍රාහ්මණො වා භගවතා භියේ‍යා'භික්ඤ-තරො සම්බොධියන්නි?'' එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ 'නො'ති වදෙය්‍යං. සචෙ පන මං භන්තෙ එවං පුච්ඡෙය්‍ය ''කින්නු ඛො ආවුසො සාරිපුත්ත අහෙසුං අතීතමද්ධානං අඤ්ඤෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සම්බොධියන්නි?' එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ 'එවන්නි'වදෙය්‍යං. 'කිං පනාවුසො සාරිපුත්ත, භවිස්සන්නි අනාගතමද්ධානං අඤ්ඤෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සම්බොධියන්නි?' එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ 'එවන්නි' වදෙය්‍යං. 'කිං පනාවුසො සාරිපුත්ත අත්ථෙතරහි අඤ්ඤෙ සමණා වා බ්‍රාහ්මණා වා භගවතා සමසමා සම්බොධියන්නි?' එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ'නො'ති වදෙය්‍යං. සචෙ පන මං භන්තෙ එවං පුච්ඡෙය්‍ය, 'කිං පනායස්මා සාරිපුත්තො එකච්චං අබ්භනුජානාති එකච්චං නාබ්භනුජානාති?'ති එවං පුට්ඨො අහං භන්තෙ එවං බ්‍යාකරෙය්‍යං 'සම්මුඛා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං: අහෙසුං අතීතමද්ධානං අරහන්තො සම්මාසම්බුද්ධා මයා සමසමා සම්බොධියන්නි. සම්මුඛා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං, සම්මුඛා පටිග්ගහිතං: භවිස්සන්නි අනාගතමද්ධානං අරහන්තොසම්මා-සම්බුද්ධා මයා සමසමා සම්බොධියන්නි. සම්මුඛා මෙතං ආවුසො භගවතො සුතං සම්මුඛා පටිග්ගහිතං:

"අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං එකිස්සා ලොකධාතුයා දෙධ අරහන්නො සම්මාසම්බුද්ධා අපුබ්බං අචරිමං උප්පජ්ජෙය්‍යුං. නෙතං ඨානං විජ්ජතී''ති. එකච්චාහං භන්නෙ එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරමානො වුත්තවාදී චෙව භගවතො හොමි, න ච භගවන්නං අභූතෙන අබ්භාචික්ඛාමි, ධම්මස්ස චානුධම්මං බ්‍යාකරොමි, න ච කොචි සහධම්මිකො. වාදානුපාතො[1] ගාරස්හං ඨානං ආගච්ඡතී?ති''.

17. "තගස්ත්වං සාරිපුත්ත එවං පුට්ඨො එවං බ්‍යාකරමානො වුත්තවාදී චෙව මෙ හොති න ච මං අභූතෙන අබ්භාචික්ඛසි, ධම්මස්ස චානුධම්මං බ්‍යාකරොසි, න ච කොචි සහධම්මිකො වාදානුපාතො ගාරස්හං ඨානං ආගච්ඡතී''ති.

අච්ඡරියබ්භුතානි

18. එවං වුත්තෙ ආයස්මා උදායී භගවන්නං එතදවොච: "අච්ඡරියං භන්නෙ අබ්භූතං භන්නෙ තථාගතස්ස අපපිච්ඡතා සන්තුට්ඨිතා සල්ලෙඛතා යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවංමහිද්ධිකො එවංමහානුභාවො, අථ ච පන නෙවත්තානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං චෙපි ඉතො භන්නෙ ධම්මං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අත්තනි සමනුපස්සෙය්‍යුං, තෙ තාවතකෙ-නෙව පටාකං පරිහරෙය්‍යුං. අච්ඡරියං භන්නෙ අබ්භූතං භන්නෙ තථාගතස්ස අපපිච්ඡතා සන්තුට්ඨිතා සල්ලෙඛතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං-මහිද්ධිකො එවංමහානුභාවො, අථ ච පන නෙවත්තානං පාතුකරිස්සතී''ති.

19. "පස්ස බො ත්වං උදායි: තථාගතස්ස අපපිච්ඡතා සන්තුට්ඨිතා සල්ලෙඛතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවං මහිද්ධිකො එවංමහානුභාවො, අථ ච පන නෙවත්තානං පාතුකරිස්සති. එකමෙකං චෙපි ඉතො උදායි ධම්මං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අත්තනි සමනුපස්සෙය්‍යුං, තෙ තාවතකෙනෙව පටාකං පරිහරෙය්‍යුං. පස්ස බො ත්වං උදායි: තථාගතස්ස අපපිච්ඡතා සන්තුට්ඨිතා සල්ලෙඛතා, යත්‍ර හි නාම තථාගතො එවංමහි-ද්ධිකො එවංමහානුභාවො, අථ ච පන නෙවත්තානං පාතුකරිස්සතී''ති.

20. අථ බො භගවා ආයස්මන්නං, සාරිපුත්තං ආමන්නෙසි: "තස්මාතිහ[2] ත්වං සාරිපුත්ත ඉමං ධම්මපරියායං අභික්ඛණං භාසෙය්‍යාසි භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. යෙසම්පි හි සාරිපුත්ත මොසපුරිසානං භවිස්සති තථාගතෙ කඞ්ඛා වා විමතිවා තෙසම්මං[3] ධම්ම-පරියායං සුත්වා යා තථාගතෙ කඞ්ඛා වා විමති වා සා පහීයිස්සතී''ති. ඉති හිදං ආයස්මා සාරිපුත්තො භගවතො සම්මුඛා සම්පසාදං පවෙදෙසි. තස්මා ඉමස්ස වෙය්‍යාකරණස්ස සම්පසාදනියන්ත්වව අධිවචනන්ති.

සම්පසාදනීයසුත්තං නිට්ඨිතං පඤ්චමං.

---

1. වාදානුවාදෙ-මජ්ඝ
2. යස්මා-ස්‍යා.
3. තෙසම්පි ඉමං-PTS. තෙසම්පි මං-ස්‍යා.

6

පාසාදිකසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා සක්කෙසු විහරති, වෙධඤ්ඤා නාම සක්‍යා, තෙසං අම්බවනෙ පාසාදෙ.

නිගණ්ඨනාතපුත්තකාලකිරියා

තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො[1] පාවායං අධුනා කාලකතො හොති. තස්ස කාලකිරියාය භින්නා නිගණ්ඨා ද්වෙධිකජාතා භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තිහි විතුදන්නා විහරන්ති "න ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි. කිං ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සසි! මිච්ඡාපටිපන්නො ත්වමසි, අහමස්මි සම්මාපටිපන්නො, සහිතමේම, අසහිතන්නෙ, පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච, අවිණ්ණං න්නෙ විපරාවත්තං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිග්ගහිතො ත්වමසි චර වාදප්පමොක්ඛාය, නිබ්බෙඨෙහි වා සචෙ පහොසී"ති. වධො යෙව ඛො[2] මඤ්ඤෙ නිගණ්ඨෙසු නාතපුත්තියෙසු අනුවත්තති යෙ පි නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තස්ස සාවකා ගිහී ඔදතවසනා, තෙ තෙසු නිගණ්ඨෙසු නාතපුත්තියෙසු නිබ්බින්නරූපා වීරත්තරූපා පටිවානරූපා, යථා තං දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ භින්නථූපෙ අප්පටිසරණෙ.

---

1. නාවපුත්තො–මජ්ඣං
2. වධො යෙවෙකො – කම්.

2. අථ ඛෝ චුන්දෝ සමණුද්දෙසෝ පාවායං වසසං වුත්ථෝ,[1] යෙන සාම-ගාමෝ යෙනායසමා ආනන්දෝ තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා ආයසමන්තං ආනන්දං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසිදි. එකමන්තං නිසින්නෝ ඛෝ චුන්දෝ සමණුද්දෙසෝ ආයසමන්තං ආනන්දං එතදවොච: නිගණ්ඨෝ භන්තෙ නාතපුත්තෝ පාවායං අධුනා කාලකතෝ. තසස කාලකිරියාය භින්නා නිගණ්ඨා දෙවධිකජාතා -පෙ- භින්නථූපෙ අප්පටිසරණෙ'ති: එවං වුත්තෙ ආයසමා ආනන්දෝ චුන්දං සමණුද්දෙසං එතදවොච: අප්පී ඛෝ ඉදං ආවුසෝ චුන්ද කථාපාභතං භගවන්තං දසසනාය. ආයාමාවුසසෝ චුන්ද, යෙන භගවා තෙනුපසංකමිසසාම. උපසඞ්කමිත්වා භගවතෝ එතමත්ථං ආරොවෙසසාමා'ති.[2]

'එවං භන්තෙ'ති ඛෝ චුන්දෝ සමණුද්දෙසෝ ආයසමතෝ ආනන්දසස පච්චසෙසාසි. අථ ඛෝ ආයසමා ච ආනන්දෝ චුන්දෝ ච සමණුද්දෙසෝ යෙන භගවා තෙනුපසංකමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නෝ ඛෝ ආයසමා ආනන්දෝ භගවන්තං එතදවොච: අයං භන්තෙ චුන්දෝ සමණුද්දෙසෝ එවමාහ: "නිගණ්ඨෝ භන්තෙ නාතපුත්තෝ පාවායං අධුනා කාලකතෝ. තසස කාලකිරියාය භින්නා නිගණ්ඨා දෙවධිකජාතා -පෙ- භින්නථූපෙ අප්පටිසරණෙ" ති.

අසම්මා සම්බුද්ධප්පවෙදිත - ධම්මවිනයෝ

3. "එවං හෙතං චුන්ද අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ ධම්මවිනයෙ හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනියාානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ. ඉධ චුන්ද සත්ථා ච හොති අසම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච දුරක්ඛාතෝ දුප්පවෙදිතෝ අනියාානිකෝ අනුපසමසංවත්ත-නිකෝ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෝ, සාවකෝ ච තසමිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නෝ විහරති න සාමීචිප්පටිපන්නෝ න අනුධම්මචාරී, වොක්කම්ම ච තම්හා ධම්මා වත්තති.

---

1. මසසං වුට්ඨෝ-මජඣං
2. ආරොචෙසසාමා-සසා.

සෝ එවමස්ස වචනීයෝ ''තස්ස තෙ ආවුසෝ ලාභා, තස්ස තෙ සුලද්ධං, සත්ථා ච තෙ අසම්මාසම්බුද්ධෝ ධම්මෝ ච දුරක්ඛාතෝ දුප්පවෙදිතෝ අනිය්‍යානිකෝ අනුපසමසංවත්තනිකෝ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෝ, ත්වඤ්ච තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නෙනා විහරසි න සාමීචිප්පටිපන්නෝ න අනුධම්මචාරී, වොක්කම්ම ච තම්හා ධම්මා වත්තසී''ති. ඉති වෙ වුත්ත සත්ථා පි තප්ප ගාරය්හෝ, ධම්මෝ පි තප්ප ගාරය්හෝ, සාවකෝ ච තප්ප එවං පාසංසෝ. යෝ වෙ වුත්ත එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය ''එතායස්මා තථා පටිපජ්ජතු යථා තෙ සත්ථාරා ධම්මෝ දෙසිතෝ සුප්පඤ්ඤත්තෝ''ති, යෝ ච තං සමාදපෙති යඤ්ච සමාදපෙති යෝ ච සමාදපිතෝ තථත්තාය පටිපජ්ජති, සවෙව තෙ බහුං අපුඤ්ඤං පසවති. තං කිස්ස හෙතු? එවං හෙතං වුත්ත හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනියානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ.

4. ඉධ පන වුත්ත සත්ථා ච හොති අසම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච දුරක්ඛාතෝ දුප්පවෙදිතෝ අනියානිකෝ අනුපසමසංවත්තනිකෝ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෝ, සාවකෝ ච තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නෙනා විහරති සාමීචිප්පටිපන්නෙනා අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වත්තති. සෝ එවමස්ස වචනීයෝ ''තස්ස තෙ ආවුසෝ අලාභා, තස්ස තෙ දුල්ලද්ධං, සත්ථා ච තෙ අසම්මාසම්බුද්ධෝ ධම්මෝ ච දුරක්ඛාතෝ දුප්පවෙදිතෝ අනියානිකෝ අනුපසමසංවත්තනිකෝ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෝ ත්වඤ්ච තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නෙනා විහරසි සාමීචිප්පටිපන්නෙනා අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වත්තසී''ති.

ඉති වෙ වුත්ත සත්ථාපි තප්ප ගාරය්හෝ, ධම්මෝ පි තප්ප ගාරය්හෝ, සාවකෝ පි තප්ප එවං ගාරය්හෝ. යෝ වෙ වුත්ත එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය. ''අත්ථායස්මා සුගතපටිපන්නෙනා සුගමාරාධෙ සත්ති''ති, යෝ ච පසංසති යඤ්ච පසංසති යෝ ච පසංසිතෝ භිය්‍යොසොමත්තාය වීරියං ආරභති සවෙව තෙ බහුං අපුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? එවං හෙතං වුත්ත හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනියානිකෙ අනුපසමසංවත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ.

සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිත — ධම්මවිනයො

5. ඉධ පන චුන්ද සත්ථා ච හොති සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මො ච සුවාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නියාානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මා-සම්බුද්ධප්පවෙදිතො, සාවකො ච තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මප්පටි-පන්නො විහරති න සාමීචිප්පටිපන්නො න අනුධම්මචාරී, වොක්කම්ම ච තම්හා ධම්මා වත්තති. යො එවමස්ස වචනීයො. ''තස්ස තෙ ආවුසො අලාභා, තස්ස තෙ දුල්ලද්ධං, සත්ථා ච තෙ සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච සුවාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නියාානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මා-සම්බුද්ධප්පවෙදිතො, සවඤ්ඤූ තස්මිං ධම්මෙ න ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නො විහරසි න සාමීචිප්පටිපන්නො න අනුධම්මචාරී, වොක්කම්ම ච තම්හා ධම්මා වත්තසී''ති. ඉති ඛො චුන්ද සත්ථා පි තත්ථ පාසංසො, ධම්මො පි තත්ථ පාසංසො, සාවකො ච තත්ථ එවං ගාරයෙහා, යො ඛො චුන්ද එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය ''එතායස්මා තථා පටිපජ්ජතු යථා තෙ සත්ථාරා ධම්මො දෙසිතො පණ්ණත්තා'' ති. යො ච සමාදපෙති යං ච සමාදපෙති යො ච සමාදපිතො තථත්තාය පටිපජ්ජති, සඛෙඛ තෙ බහුං පුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? එවං හෙතං චුන්ද හොති සවාක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ සුප්පවෙදිතෙ නියාානිකෙ උපසමසංවත්තනිකෙ සම්මා-සම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ.

6. ඉධ පන චුන්ද සත්ථා ච හොති සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච සුවාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නියාානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මා-සම්බුද්ධප්පවෙදිතො, සාවකො ච තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නො විහරති, සාමීචිප්පටිපන්නො අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වත්තති, සෙය්‍යථාපි එවමස්ස වචනීයො: තස්ස තෙ ආවුසො ලාභා, තස්ස තෙ සුලද්ධං, සත්ථා ච තෙ සම්මාසම්බුද්ධො ධම්මො ච සුවාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නියාානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතො, සවඤ්ඤූ තස්මිං ධම්මෙ ධම්මානුධම්මප්පටිපන්නො විහරසි, සාමීචිප්පටිපන්නො අනුධම්මචාරී, සමාදය තං ධම්මං වත්තසී''ති. ඉති ඛො චුන්ද සත්ථා පි තත්ථ පාසංසො, ධම්මො පි තත්ථ පාසංසො, සාවකො පි තත්ථ එවං පාසංසො.

යො ඛො චුන්ද එවරූපං සාවකං එවං වදෙය්‍ය ''අද්ධායස්මා ඤ්‍ඤයපටි-පන්නො ඤ්‍ඤයමාරාධෙස්සති''ති, යො ච පසංසති යං ච පසංසති, යො ච පසංසිතො භිය්‍යොසොමත්තාය වීරියං ආරභති, සබ්බෙ තෙ බහුං පුඤ්ඤං පසවන්ති. තං කිස්ස හෙතු? එවං හෙතං චුන්ද හොති ස්වාක්ඛාතෙ ධම්ම-විනයෙ සුප්පවෙදිතෙ නිය්‍යානිකෙ උපසමසංවත්තනිකෙ සම්මාසම්බුද්ධප්ප-වෙදිතෙ.

සාවකානුතාපකරා සත්ථුකාලකිරියා

7. ඉධ පන චුන්ද සත්ථා ච ලොකෙ උදපාදි අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච ස්වාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතො, අවිඤ්ඤාපිතත්ථා චස්ස හොන්ති සාවකා සද්ධිම්මෙ න ච නෙසං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං ආවිකතං හොති උත්තානීකතං සබ්බසඞ්ගාහපදකතං සප්පාටිහීරකතං යාව දෙවමනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං, අථ නෙසං සත්ථුනො අන්තරධානං හොති. එවරූපො ඛො චුන්ද සත්ථා සාවකානං කාලං කතො ආනුතප්පො හොති. තං කිස්ස හෙතු? සත්ථා ච නො ලොකෙ උදපාදි අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච ස්වාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුඩප්පවෙදිතො. අවිඤ්ඤාපිතත්ථා චම්හ සද්ධම්මෙ, න ච නො කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං ආවිකතං හොති උත්තානීකතං සබ්බසඞ්ගාහපදකතං සප්පාටිහීරකතං යාව දෙවමනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං, අථ නො සත්ථුනො අන්තරධානං හොති''ති. එවරූපො ඛො චුන්ද සත්ථා සාවකානං කාලකතො ආනුතප්පො හොති.

සාවකානං අනාතුතපපා සත්ථුකාලකිරියා

8. ඉධ පන චුන්ද සත්ථා ච ලොකෙ උදපාදි අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච සුවාක්ඛාතෝ සුපපවෙදිතෝ නියාානිකෝ උපසමසංවත්තනිකෝ සම්මාසම්බුද්ධපපවෙදිතෝ, විඤ්ඤූපිත්සත්ථා චස්ස හොන්ති සාවකා සද්ධම්මං කෙවලඤ්ඤ තෙසං පරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං ආවිකතං හොති උත්තානීකතං සබ්බසඛාහපදක්තං සපපාටිහීරකතං යාව දෙවමනුසෙසහි සුපපකාසිතං, අථ තෙසං සත්ථුනෝ අන්තරධානං හොති''ති. එවරූපෝ බෝ චුන්ද සත්ථා සාවකානං කාලකතෝ අනාතු-තපපා හොති.

බ්‍රහ්මචරියඅපරිපූරනාදි කථා

9. එතෙහි වෙ පි චුන්ද අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, නෝ ච බෝ සත්ථා ච හොති ථෙරෝ රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතෝ අද්ධගතෝ වයෝ අනුපපත්තෝ, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපූරං හොති තෙනඞ්ගෙන. යතෝ ච බෝ චුන්ද එතෙහි වෙ පි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්ම-චරියං හොති සත්ථා ච හොති ථෙරෝ රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතෝ අද්ධගතෝ වයෝ අනුපපත්තෝ, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපූරං හොති තෙනඞ්ගෙන.

එතෙහි වෙ පි චුන්ද අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, සත්ථා ච හොති ථෙරෝ රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතෝ අද්ධගතෝ වයෝ අනුපපත්තෝ, නෝ ච බ්වස්ස ථෙරා භික්ඛූ සාවකා හොන්ති වියත්තා විනීතා විසාරද පත්තයොගක්ඛෙමා, අලං සමක්ඛාතුං සද්ධම්මස්ස, අලං උපන්නං පරපපවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙත්වා සපපාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපූරං හොති තෙනඞ්ගෙන.

10. යතෝ ච ඛෝ චුන්ද එතෙහි ඛෝහි පි අඛෙහහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, සත්ථා ච හොති ථෙරෝ රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතෝ අද්ධගතෝ වයෝ අනුප්පත්තෝ, ථෙරා චසස භික්ඛූ සාවකා හොන්ති වියත්තා විනීතා විසාරද පත්තයොගඛෙමා, අලං සමක්ඛාතුං සද්ධම්මස්ස අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපූරං හොති තෙනඛෙහන.

එතෙහි වෙපි චුන්ද අඛෙහහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති, සත්ථා ච හොති ථෙරෝ රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතෝ අද්ධගතෝ වයෝ අනුප්පත්තෝ ථෙරා චසස භික්ඛූ සාවකා හොන්ති වියත්තා විනීතා විසාරද –පෙ– අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහ ධම්මෙහි සුනිග්ගහීතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, නෝ ච ඛ්වසස මජ්ඣිමා භික්ඛූ සාවකා හොන්ති, විනීතා –පෙ– මජ්ඣිමා චසස භික්ඛූ සාවකා හොන්ති –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස නවා භික්ඛූ සාවකා හොන්ති ව්‍යත්තා –පෙ– නවා චසස භික්ඛූ සාවකා හොන්ති -පෙ– නෝ ච ඛ්වසස ථෙරා භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති ව්‍යත්තා –පෙ– ථෙරා චසස භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස මජ්ඣිමා භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති ව්‍යත්තා –පෙ– මජ්ඣිමා චසස භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති ව්‍යත්තා –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස නවා භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති –පෙ– නවා චසස භික්ඛුනියෝ සාවිකා හොන්ති ව්‍යත්තා –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස උපාසකා සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනෝ ව්‍යත්තා –පෙ– උපාසකා චසස සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනෝ ව්‍යත්තා –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස උපාසකා සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා කාමභොගිනෝ ව්‍යත්තා –පෙ– උපාසකා චසස සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා කාමභොගිනෝ ව්‍යත්තා –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස උපාසිකා සාවිකා හොන්ති ගිහිනියෝ ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියෝ ව්‍යත්තා –පෙ– උපාසිකා චසස සාවිකා හොන්ති ගිහිනියෝ ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියෝ ව්‍යත්තා –පෙ– නෝ ච ඛ්වසස උපාසිකා සාවිකා හොන්ති ගිහිනියෝ ඔදතවසනා කාමභොගිනියෝ ව්‍යත්තා –පෙ– උපාසිකා චසස සාවිකා හොන්ති ගිහිනියෝ ඔදතවසනා කාමභොගිනියෝ ව්‍යත්තා -පෙ- නෝ ච ඛ්වසස බ්‍රහ්මචරියං හොති ඉද්ධඤ්චෙව ඵීතඤ්ච විත්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුථුභූතං යාව දෙවමනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං –පෙ– බ්‍රහ්මචරියං චසස හොති ඉද්ධඤ්චෙව ඵීතඤ්ච විත්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුථුභූතං යාව දෙව-මනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං, නෝ ච ඛෝ ලාභග්ගයසග්ගප්පත්තං, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං අපරිපූරං හොති තෙනඛෙහන.

11. යතො ච ඛො චුන්ද එතෙහි දවිහිපි අඞ්ගෙහි සමන්නාගතං බ්‍රහ්මචරියං හොති සත්ථා ච හොති ථෙරො රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතො අද්ධගතො වයො අනුප්පත්තො, ථෙරා චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති වියත්තා විනීතා විසාරද -පෙ- අලං සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙතුං, මජ්ඣිමා චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති, නවා චස්ස භික්ඛු සාවකා හොන්ති, ථෙරා චස්ස භික්ඛුනියො සාවිකා හොන්ති, මජ්ඣිමා චස්ස භික්ඛුනියො සාවිකා හොන්ති, නවා චස්ස භික්ඛුනියො සාවිකා හොන්ති, උපාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනො උපාසකා චස්ස සාවකා හොන්ති ගිහී ඔදතවසනා කාමභොගිනො. උපාසිකා චස්ස සාවිකා හොන්ති ගිහිනියො ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො. උපාසිකා චස්ස සාවිකා හොන්ති ගිහිනියො ඔදතවසනා කාමභොගිනියො, බ්‍රහ්ම-චරියං චස්ස හොති ඉද්ධඤ්චෙව ඵීතඤ්ච විත්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුථුභූතං යාව දෙවමනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං ලාභග්ගප්පත්තඤ්ච යසග්ගප්පත්තඤ්ච, එවං තං බ්‍රහ්මචරියං පරිපූරං හොති තෙනඞ්ගෙන.

12. අහං ඛො පන චුන්ද එතරහි සත්ථා ලොකෙ උප්පන්නො අරහං සම්මාසම්බුද්ධො, ධම්මො ච ස්වාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතො, විඤ්ඤාපිතත්ථා ච මෙ සාවකා සද්ධම්මෙ, කෙවලඤ්ච තෙසං පරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං ආචිකතං උත්තානීකතං සබ්බසඞ්ගාහපදකතං සප්පාටිහීරකතං යාව දෙවමනුස්සෙහි සුප්පකාසිතං. අහං ඛො පන චුන්ද එතරහි සත්ථා ථෙරො රත්තඤ්ඤූ චිරපබ්බජිතො. අද්ධගතො වයො අනුප්පත්තො. සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි ථෙරා භික්ඛු සාවකා වියත්තා විනීතා විසාරද පත්ත-යොගක්ඛෙමා, අලං සමක්ඛාතුං සද්ධම්මස්ස, අලං උප්පන්නං පරප්පවාදං සහධම්මෙහි සුනිග්ගහිතං නිග්ගහෙත්වා සප්පාටිහාරියං ධම්මං දෙසෙතුං. සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා, -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛු සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි නවා භික්ඛු සාවකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි ථෙරා භික්ඛුනියො සාවිකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි මජ්ඣිමා භික්ඛුනියො සාවිකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි නවා භික්ඛුනියො සාවිකා -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි උපාසකා සාවකා ගිහී ඔදතවසනා බ්‍රහ්ම-චාරිනො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි උපාසකා සාවකා ගිහී ඔදතවසනා කාමභොගිනො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි උපාසිකා සාවිකා ගිහිනියො ඔදතවසනා බ්‍රහ්මචාරිනියො -පෙ- සන්ති ඛො පන මෙ චුන්ද එතරහි උපාසිකා සාවිකා ගිහිනියො ඔදත-වසනා කාමභොගිනියො.

එතරහි ඛෝ පන මේ චුන්ද බ්‍රහ්මචරියං ඉද්ධං චෙව ඵීතඤ්ච විත්ථාරිතං බාහුජඤ්ඤං පුථුභූතං යාවදේව මනුස්සෙසහි සුපපකාසිතං.

යාවතා ඛෝ චුන්ද එතරහි සත්ථාරෝ ලොකෙ උපපන්නා, නාහං චුන්ද අඤ්ඤං එකසත්ථාරම්පි සමනුපස්සාමි එවං ලාභග්ගයසග්ගප්පත්තං යථරිවාහං. යාවතා ඛෝ පන චුන්ද එතරහි සංඝෝ වා ගණෝ වා ලොකෙ උපපන්නෝ, නාහං චුන්ද අඤ්ඤං එකසඞ්ඝම්පි සමනුපස්සාමි එවං ලාභග්ග-යසග්ගප්පත්තං යථරිවායං චුන්ද භික්ඛුසඞ්ඝෝ. යං ඛෝ තං චුන්ද සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය සබ්බාකාරපරිපූරං අනූනං අනධිකං සවාක්ඛාතං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං සුපපකාසිතන්ති, ඉදමේව තං සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය සබ්බාකාරසම්පන්නං -පෙ- සුපපකාසිතන්ති.

13. උදකෝ සුදං[1] චුන්ද රාමපුත්තෝ එවං වාචං භාසති: පස්සං න පස්සතීති. කිඤ්ච පස්සං න පස්සති? ති. ඛුරස්ස සාධු නිසිතස්ස තලම්ස්ස පස්සති, ධාරඤ්ච ඛ්වස්ස න පස්සති. ඉදං වුච්චති චුන්ද පස්සං න පස්සති. යං ඛෝ පනෙතං චුන්ද උදකෙන රාමපුත්තෙන භාසිතං හීනං ගම්මං පොථුජ්ජනිකං අනරියං අනත්ථසංහිතං ඛුරමේව සන්ධාය, යඤ්චේතං චුන්ද සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය 'පස්සං න පස්සති'ති, ඉදමේවෙතං සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය 'පස්සං න පස්සති'ති.

කිඤ්ච පස්සං න පස්සති?ති: එවං සබ්බාකාරසම්පන්නං සබ්බාකාර-පරිපූරං අනූනං අනධිකං සවාක්ඛාතං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං සුපපකාසිතන්ති, ඉති හෙතං පස්සති. ඉදමෙත්ථ අපකඩ්ඪෙය්‍ය, එවං තං පරිසුද්ධතරං අස්සාති, ඉති හෙතං න පස්සති. ඉදමෙත්ථ උපකඩ්ඪෙය්‍ය, එවං තං පරිසුද්ධතරං අස්සාති ඉති හෙතං න පස්සති. ඉදං වුච්චති පස්සං න පස්සතීති.

---

1. උදකෝ සුදං-මජ්ඣං.

යං ඛෝ තං වුත්තං සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය "සඛ්ඛාකාරසම්පන්නං -පෙ- බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිතන්නි" ඉදමේව තං සම්මා වදමානෝ වදෙය්‍ය සඛ්ඛාකාරසම්පන්නං සඛ්ඛාකාරපරිපූරං අත්තුනං අනධිකං සව්‍යඤ්ජනං කෙවලපරිපූරං බ්‍රහ්මචරියං සුප්පකාසිතන්නි.

සඞ්ගායිතබ්බා ධම්මා

14. තස්මාතිහ වුත්තං යෙ වෝ මයා ධම්මා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, තත්‍ර සබ්බෙහෙව සඛ්‍යම්ම සමාගම්ම අත්ථෙන අත්ථං බ්‍යඤ්ජනෙන බ්‍යඤ්ජනං සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං. යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං. තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙ ච වෝ වුත්තං ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා යත්‍ර සබ්බෙහෙව සඛ්‍යම්ම සමාගම්ම අත්ථෙන අත්ථං බ්‍යඤ්ජනෙන බ්‍යඤ්ජනං සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං, තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං සෙය්‍යථීදං: චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා, චත්තාරෝ සම්මප්පධානා, චත්තාරෝ ඉද්ධිපාදා, පඤ්චින්ද්‍රියානි, පඤ්ච බලානි, සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා, අරියෝ අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝ. ඉමෙ ඛෝ තෙ වුත්තං ධම්මා මයා අභිඤ්ඤා දෙසිතා, යත්‍ර සබ්බෙහෙව සඛ්‍යම්ම සමාගම්ම අත්ථෙන අත්ථං බ්‍යඤ්ජනෙන බ්‍යඤ්ජනං සඞ්ගායිතබ්බං, න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං, තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

සඞ්ඝායිතබ්බ විධි

15. තෙසං ච වෝ වුත්තං සමග්ගානං සමෙමාදමානානං අවිවදමානානං සික්ඛිතබ්බං අඤ්ඤතරා සබ්‍රහ්මචාරී සංඝෙ ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වෙ තුම්හාකං එවමස්ස "අයං ඛෝ ආයස්මා අත්ථෙඤ්ඤව මිච්ඡා ගණ්හාති, බ්‍යඤ්ජනානි ච මිච්ඡා රොපෙති"ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිතබ්බං, නපපටික්ඛොසිතබ්බං. අනභිනන්දිත්වා අපපටික්ඛොසිත්වා සො එවමස්ස වචනීයෝ "ඉමස්ස නු ඛෝ ආවුසෝ අත්ථස්ස ඉමානි වා බ්‍යඤ්ජනානි එතානි වා බ්‍යඤ්ජනානි කතමානි ඔපායිකතරානි ඉමෙසං වා බ්‍යඤ්ජනානං අයං වා අත්ථෝ එසෝ වා අත්ථෝ, කතමස්ස ඔපායිකතරෝ? ති."

සෝ වේ එවං වදෙය්‍ය ''ඉමස්ස බෝ ආවුසෝ අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍යඤ්ජනානි ඔපායිකතරානි යානෙව එතානි' ඉමෙසං බ්‍යඤ්ජනානං, අයමෙව අත්ථෝ ඔපායිකතරෝ යානෙව එසෝ'ති, සෝ නෙව උස්සාදෙතබ්බෝ න අපසාදෙතබ්බෝ. අනුස්සාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව්‍ය සාධුකං සඤ්ඤාපෙතබ්බෝ, තස්ස ච අත්ථස්ස තෙසං ච බ්‍යඤ්ජනානං නිසන්තියා.

අපරෝ පි වේ වුත්ත සබ්‍රහ්මචාරී සඛ්‍ය ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වේ තුම්හාකං එවමස්ස ''අයං බෝ ආයස්මා අත්ථං හි බෝ මිච්ඡා ගණ්හාති, බ්‍යඤ්ජනානි මිච්ඡා රොපෙති''ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පටික්කොසිතබ්බං. අනභිනන්දිත්වා අප්පටික්කොසිත්වා සෝ එවමස්ස වචනියෝ ''ඉමෙසං නු බෝ ආවුසෝ බ්‍යඤ්ජනානං අයං වා අත්ථෝ එසෝ වා අත්ථෝ, කතමෝ ඔපායිකතරෝ?''ති, සෝ වේ එවං වදෙය්‍ය ''ඉමෙසං බෝ ආවුසෝ බ්‍යඤ්ජනාන අයමෙව අත්ථෝ ඔපායිකතරෝ, යෝ චෙව එසෝ''ති, සෝ නෙව උස්සාදෙතබ්බෝ න අපසාදෙතබ්බෝ. අනුස්සාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව්ව සාධුකං සඤ්ඤාපෙතබ්බෝ තෙසඤ්ඤව අත්ථස්ස නිසන්තියා.

අපරෝ පන වුත්ත සබ්‍රහ්මචාරී සඛ්‍ය ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වේ තුම්හාකං එවමස්ස ''අයං බෝ ආයස්මා අත්ථං හි බෝ සම්මා ගණ්හාති, බ්‍යඤ්ජනානි මිච්ඡා රොපෙති''ති, තස්ස නෙව අභිනන්දිතබ්බං නප්පටික්කොසිතබ්බං. අනභිනන්දිත්වා අප්පටික්කොසිත්වා, සෝ එවමස්ස වචනියෝ ''ඉමස්ස නු බෝ ආවුසෝ අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍යඤ්ජනානි එතානි වා බ්‍යඤ්ජනානි, කතමානි ඔපායිකතරානි?''ති. සෝ වේ එවං වදෙය්‍ය ''ඉමස්ස නු බෝ ආවුසෝ අත්ථස්ස ඉමානෙව බ්‍යඤ්ජනානි ඔපායිකතරා ව යානි චෙව එතානිති,[1] සෝ නෙව උස්සාදෙතබ්බෝ න අපසාදෙතබ්බෝ. අනුස්සාදෙත්වා අනපසාදෙත්වා සෙව්ව සාධුකං සඤ්ඤාපෙතබ්බෝ තෙසඤ්ඤෙව බ්‍යඤ්ජනානං නිසන්තියා.

අපරෝ පි වේ වුත්ත සබ්‍රහ්මචාරී සඛ්‍ය ධම්මං භාසෙය්‍ය, තත්‍ර වේ තුම්හාකං එවමස්ස ''අයං බෝ ආයස්මා අත්ථඤ්ඤෙව සම්මා ගණ්හාති, බ්‍යඤ්ජනානි ව සම්මා රොපෙති''ති, තස්ස 'සාධු'ති භාසිතං අභිනන්දිතබ්බං අනුමොදිතබ්බං. තස්ස 'සාධු'ති භාසිතං අභිනන්දිත්වා අනුමොදිත්වා සෝ එවමස්ස වචනියෝ ''ලාභා නො ආවුසෝ සුලද්ධං නො ආවුසෝ, යෙ මයං ආයස්මන්තං තාදිසං බ්‍රහ්මචාරිං පස්සාම එවං අත්ථූපෙතං බ්‍යඤ්ජනූපෙතන්ති.''

---

1. යාවෙව ඒතානි – සීමු

පව්වයානුසෝසඤ්ඤාතකාරණං

16. න වෝ අහං වුත්ථ දිට්ඨධම්මිකානං යෙව ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි, න පනාහං වුත්ථ සම්පරායිකානං යෙව ආසවානං පටිඝාතාය ධම්මං දෙසෙමි. දිට්ඨධම්මිකානං චෙවාහං වුත්ථ ආසවානං සංවරාය ධම්මං දෙසෙමි සම්පරායිකානඤ්ච ආසවානං පටිඝාතාය. තස්මා තිහ වුත්ථ යං වෝ මයා චීවරං අනුඤ්ඤාතං, අලං වෝ තං යාවදෙව සීතස්ස පටිඝාතාය, උණ්හස්ස පටිඝාතාය, ඩංසමකසවාතාතපසරිංසපසම්ඵස්සානං පටිඝාතාය, යාවදෙව හිරිකොපීන-පටිච්ඡාදනත්ථං. යෝ වෝ මයා පිණ්ඩපාතෝ අනුඤ්ඤාතෝ, අලං වෙ-සෝ යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ඨිතියා යාපනාය විහිංසූපරතියා බ්‍රහ්මචරි-යානුග්ගහාය.

ඉති පුරාණඤ්ච වෙදනං පටිහඞ්ඛාමි නවඤ්ච වෙදනං න උප්පාදෙස්සාමි, යාත්‍රා ච මෙ භවිස්සති අනවජ්ජතා ච ඵාසුවිහාරෝ චාති. යං වෝ මයා සෙනාසනං අනුඤ්ඤාතං, අලං වෝ තං යාවදෙව සීතස්ස පටිඝාතාය උණ්හස්ස පටිඝාතාය ඩංසමකසවාතාතපසරිංසපසම්ඵස්සානං පටිඝාතාය යාවදෙව උතුපරිස්සයවිනොදනං පටිසල්ලානාරාමත්ථං.

යෝ වෝ මයා ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෝ අනුඤ්ඤාතෝ, අලං වෝ සෝ යාවදෙව උප්පන්නානං වෙය්‍යාබාධිකානං වෙදනානං පටිඝාතාය අබ්‍යාපජ්ඣපරමතායා ති.

සුබලලිකානුයොගෝ

17. යානං ඛෝ පනෙතං වුත්ථ විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බා-ජකා එවං වදෙය්‍යුං "සුබලලිකානුයොගමනුයුත්තා සමණා සක්‍යපුත්තියා විහරන්ති"ති. එවං වාදිනෝ වුත්ථ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා "කතමෝ සෝ අවුසෝ සුබලලිකානුයොගෝ? සුබලලිකානුයොගෝ හි බහූ අනෙකවිහිතා නානප්පකාරකා"ති.

චත්තාරෝ'මේ චුන්ද සුඛල්ලිකානුයොගා භීනා ගම්මා පොථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ථසංහිතා න නිබ්බිදාය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්බොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ චත්තාරෝ? ඉධ චුන්ද එකච්චෝ බාලෝ පාණෙ වධිත්වා වධිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති. අයං පඨමෝ සුඛල්ලිකානුයොගෝ. පුන ච පරං චුන්ද ඉධෙකච්චෝ අදින්නං ආදියිත්වා ආදියිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති. අයං දුතියෝ සුඛල්ලිකානුයොගෝ. පුන ච පරං චුන්ද ඉධෙකච්චෝ මුසා භණිත්වා භණිත්වා අත්තානං සුඛෙති පීණෙති. අයං තතියෝ සුඛල්ලිකානු යොගෝ. පුන ච පරං චුන්ද ඉධෙකච්චෝ පඤ්චහි කාම-ගුණෙහි සමප්පිතෝ සමඞ්ගිභූතෝ පරිචාරෙති, අයං චතුත්ථෝ සුඛල්ලිකා-නුයොගෝ. ඉමෙ ඛෝ චුන්ද චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයොගා භීනා ගම්මා පොථුජ්ජනිකා අනරියා අනත්ථසංහිතා න නිබ්බිදාය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්බොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තන්ති.

18. යානං ඛෝ පනෙතං චුන්ද විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්යුං 'ඉමේ චත්තාරා සුඛල්ලිකානුයොගෙ අනුයුත්තා සමණා සක්‍යපුත්තියා''ති. තෙ වො 'මා හෙවන්තිසසුවචනියා. න තෙ සම්මා වදමානා වදෙය්යුං අබ්භාචික්ඛෙය්යුං අසතා අභූතෙන.

චත්තාරෝ'මේ චුන්ද සුඛල්ලිකානුයොගා එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති. කතමෙ චත්තාරෝ? ඉධ චුන්ද භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඨමෝ සුඛල්ලිකානුයොගෝ. පුන ච පරං චුන්ද භික්ඛු විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චෙතසෝ එකොදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං දුතියෝ සුඛල්ලිකානුයොගෝ.

පුන ච පරං චුන්ද භික්ඛු පීතියා ච විරාගා -පෙ- තං තතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං තතියෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ. පුන ච පරං චුන්ද භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුත්ථෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෝ. ඉමේ ඛෝ චුන්ද චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෙ එකන්තනිබ්බිදාය විරාගාය නිරෝධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බෝධාය නිබ්බානාය සංවත්තන්ති.

18. ඨානං. ඛෝ පනෙතං චුන්ද විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්යුං ''ඉමෙ චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගා අනුයුත්තා සමණා සක්‍යපුත්තියා විහරන්ති''ති. තෙ වෝ එවං ති'ස්සු වචනීයා යම්මා තෙ වෝ වදමානා වදෙය්යුං, න තෙ වෝ අබ්භාචික්ඛෙය්යුං අසතා අභූතෙන.

සුඛල්ලිකානුයෝගානිසංසා

ඨානං ඛෝ පනෙතං චුන්ද විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්යුං, 'ඉමේ පන ආවුසෝ චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෙ අනුයුත්තානං විහරතං කති ඵලානි කතානිසංසා පාටිකඞ්ඛා?''ති. එවංවාදිනෝ චුන්ද අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා ''ඉමේ ඛෝ ආවුසෝ චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෙ අනුයුත්තානං විහරතං චත්තාරි ඵලානි චත්තාරෝ ආනිසංසා පාටිකඞ්ඛා, කතමේ චත්තාරෝ? ඉධාවුසෝ භික්ඛු තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපන්නෝ හොති අවිනිපාතධම්මෝ නියතෝ සම්බොධිපරායනෝ. ඉදං පඨමං ඵලං පඨමෝ ආනිසංසෝ. පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුත්තා සකදාගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. ඉදං දුතියං ඵලං දුතියෝ ආනිසංසෝ. පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු පඤ්චන්නං ඔරම්භාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකෝ හොති තත්ථ පරිනිබ්බායී අනාවත්තිධම්මෝ තස්මා ලොකා'ති. ඉදං තතියං ඵලං තතියෝ ආනිසංසෝ. පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉදං චතුත්ථං ඵලං චතුත්ථෝ ආනිසංසෝ. ඉමේ ඛෝ ආවුසෝ චත්තාරෝ සුඛල්ලිකානුයෝගෙ අනුයුත්තානං විහරතං ඉමානි චත්තාරි ඵලානි චත්තාරෝ ආනිසංසා පාටිකඞ්ඛා''ති.

ඛීණාසවානං අභබ්බට්ඨානානි

19. ඨානං ඛෝ පනේතං වුච්චති විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්යුං "අවසීතධම්මා සමණා සක්‍යපුත්තියා විහරන්ති"ති. එවං වාදිනෝ වුච්චෙ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා: අත්ථි ඛෝ ආවුසෝ තේන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධේන සාවකානං ධම්මා දෙසිතා පඤ්ඤත්තා යාවජීවං අනතික්කමනීයා. සෙය්‍යථාපි ආවුසෝ ඉන්ඳඛීලෝ වා අයොඛීලෝ වා ගම්භීරනෙමෝ සුනිඛාතෝ අචලෝ අසම්පවේධී, එවමේව ඛෝ ආවුසෝ තේන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධේන සාවකානං ධම්මා දෙසිතා පඤ්ඤත්තා යාවජීවං අනතික්කමනීයා. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවෝ වුසිතවා කතකරණීයෝ ඔහිතභාරෝ අනුප්පත්තසදත්ථෝ පරික්ඛීණභවසංයෝජනෝ සම්මදඤ්ඤා විමුත්තෝ අභබ්බෝ සෝ නව ඨානානි අජ්ඣාවරිතුං: අභබ්බෝ ආවුසෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු සංචිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙතුං. අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු අදින්නං ථේය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියිතුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු මේථුනං ධම්මං පටිසෙවිතුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු සම්පජානමුසා භාසිතුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු සන්නිධිකාරකං කාමේ පරිභුඤ්ජිතුං, සෙය්‍යථාපි පුබ්බේ අගාරිකභූතෝ. අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු ඡන්දාගතිං ගන්තුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු දෝසාගතිං ගන්තුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු මෝහාගතිං ගන්තුං, අභබ්බෝ ඛීණාසවෝ භික්ඛු භයාගතිං ගන්තුං. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු අරහං ඛීණාසවෝ වුසිතවා කතකරණීයෝ ඔහිතභාරෝ අනුප්පත්තසදත්ථෝ පරික්ඛීණභවසංයෝජනෝ සම්මදඤ්ඤා විමුත්තෝ, අභබ්බෝ සෝ ඉමානි නව ඨානානි අජ්ඣාවරිතු"න්ති.

පඤ්හබ්‍යාකරණානි

20. ඨානං ඛෝ පනේතං වුච්චති විජ්ජති යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්යුං "අතීතං ඛෝ අද්ධානං අරබ්භ සමණෝ ගොතමෝ අතිරකං[1] ඤාණදස්සනං පඤ්ඤපෙති, නෝ ච ඛෝ අනාගතං අද්ධානං අරබ්භ අතිරකං ඤාණදස්සනං පඤ්ඤපෙති. තයිදං කිංසු, තයිදං කථංසූ?"ති.

1. අතිරෙකං - සීමු

තෙ ච අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා අඤ්ඤවිහිතකෙන ඤාණදස්සනෙන අඤ්ඤවිහිතකං ඤාණදස්සනං පඤ්ඤපෙතබ්බං මඤ්ඤන්ති, යථරිව බාලා අබ්‍යත්තා. අතීතං බො පන වුත්තං අද්ධානං ආරබ්භ තථාගතස්ස සත්තානුසාරි ඤාණං හොති. සො යාවතකං ආකඞ්ඛති තාවතකං අනුස්සරති. අනාගතඤ්ච බො අද්ධානං ආරබ්භ තථාගතස්ස බොධිජං ඤාණං උප්පජ්ජති 'අයමන්තිමා ජාති, නත්ථිදානි පුනබ්භවෝ'ති. අතීතම්පි බො වුත්තං හොති අභූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං, න තං තථාගතෝ බ්‍යාකරොති. අතීතම්පි වුත්තං හොති භූතං තච්ඡං අනත්ථසංහිතං, තම්පි තථාගතෝ න බ්‍යාකරොති. අතීතම්පි වුත්තං හොති භූතං තච්ඡං අත්ථසංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්ස පඤ්හස්ස වෙය්‍යාකරණාය. අනාගතං වෙපි වුත්තං හොති අභූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං -පෙ- පච්චුප්පන්නං වෙපි වුත්තං හොති අභූතං අතච්ඡං අනත්ථසංහිතං න තං තථාගතෝ බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පන්නම්පි වුත්තං හොති භූතං තච්ඡං අනත්ථසංහිතං තම්පි තථාගතෝ න බ්‍යාකරොති. පච්චුප්පන්නම්පි වුත්තං හොති භූතං තච්ඡං අත්ථසංහිතං, තත්‍ර කාලඤ්ඤූ තථාගතෝ හොති තස්ස පඤ්හස්ස වෙය්‍යාකරණාය.

21. ඉති බො වුත්තං අතීතානාගතපච්චුප්පන්නෙසු ධම්මෙසු තථාගතෝ කාලාවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී. තස්මා 'තථාගතෝ'ති වුච්චති. යඤ්ච බො වුත්තං සදෙවකස්ස ලොකස්ස සමාරකස්ස සබ්‍රහ්මකස්ස සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙවමනුස්සාය දිට්ඨං සුතං මුතං විඤ්ඤාතං පත්තං පරියෙසිතං අනුවිචරිතං මනසා, සබ්බං තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධං. තස්මා 'තථාගතෝ'ති වුච්චති. යඤ්ච වුත්තං රත්තිං තථාගතෝ අනුත්තරං සම්මාසම්බොධිං අභිසම්බුජ්ඣති, යඤ්ච රත්තිං අනුපාදිසෙසාය නිබ්බාන-ධාතුයා පරිනිබ්බාති, යං එතස්මිං අන්තරෙ භාසති ලපති නිද්දිසති, සබ්බං තං තථෙව හොති නො අඤ්ඤථා. තස්මා 'තථාගතෝ'ති වුච්චති. යථාවාදී වුත්තං තථාගතෝ තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී ඉති යථාවාදී තථාකාරී, යථාකාරී තථාවාදී, තස්මා 'තථාගතෝ'ති වුච්චති. සදෙවකෙ ලොකෙ වුත්තං සමාරකෙ සබ්‍රහ්මකෙ සස්සමණබ්‍රාහ්මණියා පජාය සදෙව-මනුස්සාය තථාගතෝ අභිභූ අනභිභූතෝ අඤ්ඤදත්ථුදසො වසවත්ති. තස්මා 'තථාගතෝ'ති වුච්චති.

---

1. කාලවාදි සච්චවාදි-ස්‍යා.

අබ්‍යාකතට්ඨානානි

22. ඨානං ඛෝ පනේතං විජ්ජති, යං' අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං "කින්නු ඛෝ ආවුසෝ හොති තථාගතෝ පරම්මරණා? ඉදමේව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්නි? එවංවාදිනෝ ච්‍ඤ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා "අබ්‍යාකතං ඛෝ ආවුසෝ භගවතා: හොති තථාගතෝ පරම්මණා, ඉදමේව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්නි." ඨානං ඛෝ පනේතං ච්‍ඤ විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං කිං පනාවුසෝ න හොති තථාගතෝ පරම්මරණා. ඉදමේව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්නි?" එවං වාදිනෝ ච්‍ඤ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා "එවම්පි ඛෝ ආවුසෝ භගවතා අබ්‍යාකතං; න හොති තථාගතෝ පරම්මරණා, ඉදමේව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්නි'. ඨානං ඛෝ පනේතං ච්‍ඤ විජ්ජති, යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං"කිං පනාවුසෝ හොති ච න හොති ච තථාගතෝ පරම්මරණා ඉදමේව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්නි." එවංවාදිනෝ ච්‍ඤ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා: "අබ්‍යාකතං ඛෝ පනේතං ආවුසෝ භගවතා හොති ච න හොති ච තථාගතෝ පරම්මරණා ඉදමේව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්නි".

ඨානං ඛෝ පනේතං ච්‍ඤ විජ්ජති යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං 'කිම්පනාවුසෝ නෙව හොති න න හොති තථාගතෝ පරම්මරණා, ඉදමේව සච්චං මොඝ මඤ්ඤන්නි. එවංවාදිනෝ ච්‍ඤ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා "එවම්පි ඛෝ ආවුසෝ භගවතා අබ්‍යාකතං: නෙව හොති න න හොති තථාගතෝ පරම්මරණා, ඉදමේව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්නි". ඨානං ඛෝ පනේතං ච්‍ඤ විජ්ජති යං. අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං: "කස්මා පනේතං ආවුසෝ සමණේන ගොතමේන අබ්‍යාකතන්නි?" එවං වාදිනෝ ච්‍ඤ අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා: "නහේතං ආවුසෝ අත්ථසංහිතං න ධම්මසංහිතං න ආදිබ්‍රහ්මචරියකං න නිබ්බිදය න විරාගාය න නිරොධාය න උපසමාය න අභිඤ්ඤාය න සම්බොධාය න නිබ්බානාය සංවත්තති. තස්මා නං භගවතා අබ්‍යාකතන්නි."

බ්‍යාකතට්ඨානානි

23. යානං බෙ පනෙතං චුන්ද විජජති යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙය්‍යුං ''කිං පනාවුසො සමණෙන ගොතමෙන බ්‍යාකතන්ති?'' එවං වාදිනො චුන්ද අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනීයා: ''ඉදං දුක්ඛන්ති බෙ ආවුසො භගවතා බ්‍යාකතං. අයං දුක්ඛසමුදයො'ති බෙ අවුසො භගවතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධො'ති බෙ ආවුසො භගවතා බ්‍යාකතං, අයං දුක්ඛනිරොධගාමිනී පටිපද'ති බෙ ආවුසො භගවතා බ්‍යාකතන්ති''.

24. යානං බෙ පනෙතං චුන්ද විජජති යං අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවං වදෙයය්‍යුං ''කස්මා පනෙතං ආවුසො සමණෙන ගොතමෙන බ්‍යාකතන්ති? එවං වාදිනො චුන්ද අඤ්ඤතිත්ථියා පරිබ්බාජකා එවමස්සු වචනියා: ''එතඤ්හි ආවුසො අත්ථසංහිතං, එතං ධම්මසංහිතං, එතං ආදිබ්‍රහ්මචරියකං, එකන්තනිබ්බිදය විරාගාය නිරොධාය උපසමාය අභිඤ්ඤාය සම්බොධාය නිබ්බානාය සංවත්තති. තස්මා තං භගවතා බ්‍යාකතන්ති.''

පුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා

යෙ පි තෙ චුන්ද පුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා, තෙපි වො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං වො අහං තෙ තත්ථ බ්‍යාකරිස්සාමි? යෙ පි තෙ චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා, තෙ පි වො මයා බ්‍යාකතා, යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා කිං වො අහං තෙ තත්ථ බ්‍යාකරිස්සාමි.

25. කතමෙ ච තෙ චුන්ද පුබ්බන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා යෙ වො මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතබ්බා? සන්ති බෙ චුන්ද එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනො එවංදිට්ඨිනො: 'සස්සතො අත්තා ච ලොකො ච' ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. සන්ති පන චුන්ද එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවං වාදිනො එවං දිට්ඨිනො: 'අසස්සතො අත්තා ච ලොකො ච, සස්සතො ච අසස්සතො ච අත්තා ච ලොකො ච, නෙව සස්සතො නාසස්සතො අත්තා ච ලොකො ච, සයංකතො අත්තා ච ලොකො ච, පරකතො අත්තා ච ලොකො ච, සයං කතො ච පර කතො ච අත්තා ච ලොකො ච, අසයංකාරො අපරකාරො අධිච්චසමුප්පන්නො අත්තා ච ලොකො ච, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති. සස්සතං සුඛදුක්ඛං, අසස්සතං සුඛදුක්ඛං, සස්සතඤ්ච අසස්සතඤ්ච සුඛදුක්ඛං, නෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛදුක්ඛං, සයංකතං සුඛදුක්ඛං, පරංකතං සුඛදුක්ඛං, සයං කතඤ්ච පරං කතඤ්ච සුඛදුක්ඛං, අසයංකාරං අපරංකාරං අධිච්චසමුප්පන්නං සුඛදුක්ඛං. ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති''.

26. තත්‍ර චුන්‍ද යෙ තෙ සමණබ්‍රාහමණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ සස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති. තාහාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදමි: අත්ථි නු බො ඉදං, ආවුසො, වුච්චති සස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ චා?''ති යඤ්ච බො තෙ එවමාහංසු 'ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනෝ පි හෙත්ථ චුන්‍ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි බො අහං චුන්‍ද පඤ්ඤත්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපස්සාමි කුතෝ භියෝ්‍යා, අථ බො අහමෙව තත්ථ භියෝ්‍යා යදිදං අධිපඤ්ඤත්ති.

27. තත්‍ර චුන්‍ද යෙ තෙ සමණබ්‍රාහමණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ ''සස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, අසස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, සස්සතෝ ච අසස්සතෝ ච අත්තා ච ලොකෝ ච, නෙව සස්සතෝ නාසස්සතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, සයංකතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, පරංකතෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, සයං කතෝ ච පරකතෝ ච අත්තා ච ලොකෝ ච, අසයංකාරෝ අපරකාරෝ අධිච්චසමුප්පන්නෝ අත්තා ච ලොකෝ ච, සස්සතං සුඛ්‍යක්ඛං; අසස්සතං සුඛ්‍යක්ඛං, සස්සතඤ්ච අසස්සතඤ්ච සුඛ්‍යක්ඛං, නෙව සස්සතං නාසස්සතං සුඛ්‍යක්ඛං, සයංකතං සුඛ්‍යක්ඛං, පරකතං සුඛ්‍යක්ඛං, සයං කතං ච පරකතං ච සුඛ්‍යක්ඛං අසයංකාරං අපරකාරං අධිච්චසමුප්පන්නං සුඛ්‍යක්ඛං ඉදමෙව සච්චං මොඝමඤ්ඤන්ති''. තාහාහං උපසඞ්කමිත්වා එවං වදමි ''අත්ථි නු බො ඉදං ආවුසො වුච්චති අසයංකාරං අපරකාරං අධිච්චසමුප්පන්නං සුඛ්‍යක්ඛන්ති?'' යඤ්ච බො තෙ එවමාහංසු ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති', තං තෙසං නානුජානාමි, තං කිස්ස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනෝ පි හෙත්ථ චුන්‍ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමාය පි බො අහං චුන්‍ද පඤ්ඤත්තියා නෙව අත්තනා සමසමං සමනුපස්සාමි කුතෝ භියෝ්‍යා. අථ බො අහමෙව තත්ථ භියෝ්‍යා යදිදං අධිපඤ්ඤත්ති. ඉමෙ බො තෙ චුන්‍ද පුඛ්ඛන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා, යෙ තෙ මයා බ්‍යාකතා යථා තෙ බ්‍යාකාතඛ්බා යථා ච තෙ න බ්‍යාකාතබ්බා, කිං චො අහං තෙ තත්ථ බ්‍යාකරිස්සාමී?''ති.

අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා

28. කතමෙ ච චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා යෙ තෙ මයා ඛ්‍යාකතා යථා තෙ ඛ්‍යාකාතබ්බා? යථා ච තෙ න ඛ්‍යාකාතබ්බා, කිං වො අහං තෙ තත්‍ථ ඛ්‍යාකරිස්සාමී?''ති, සන්ති චුන්ද එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ: ''රූපි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණා, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති.'' සන්ති පන චුන්ද එකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ ''නාරූපි අත්තා හොති -පෙ- රූපි ච අරූපි ච අත්තා හොති -පෙ- නෙව රූපි නාරූපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤී අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤී අත්තා හොති -පෙ- නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී අත්තා හොති, -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනස්සති, න හොති පරම්මරණා, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති.'' තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ, රූපි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණා, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති. තාහං උපසඞ්කම්ම එවං වදමි: අත්‍ථි කිර ඉදං ආවුසො, වුච්චති ''රූපි අත්තා හොති අරොගො පරම්මරණා?''ති. යං කිර තෙ එවමාහංසු ''ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති'' තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනොපි හෙත්‍ථ චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමායපි කිර අහං චුන්ද පඤ්ඤත්තියා නෙව අත්තනා සම්සමං සම්තුපස්සාමි කුතො භියෝ්‍යා, අථ කිර අහමෙව තත්‍ථ භියෝ්‍යා යදිදං අධිපඤ්ඤත්තී.

29. තත්‍ර චුන්ද යෙ තෙ සමණබ්‍රාහ්මණා එවංවාදිනෝ එවංදිට්ඨිනෝ අරූපි අත්තා හොති -පෙ- රූපි ච අරූපි ච අත්තා හොති -පෙ- නෙව රූපි නාරූපි අත්තා හොති -පෙ- සඤ්ඤී අත්තා හොති -පෙ- අසඤ්ඤී අත්තා හොති -පෙ- නෙවසඤ්ඤීනාසඤ්ඤී අත්තා හොති -පෙ- අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනස්සති, න හොති පරම්මරණා, ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති.'' තාහං උපසඞ්කම්ම එවං වදමි: අත්‍ථි කිර ඉදං ආවුසො, වුච්චති ''අත්තා උච්ඡිජ්ජති විනස්සති, න හොති පරම්මරණා ති?'' මඤ්ඤ කිර තෙ චුන්ද එවමාහංසු. ඉදමෙව සච්චං, මොඝමඤ්ඤන්ති, තං තෙසං නානුජානාමි. තං කිස්ස හෙතු? අඤ්ඤථාසඤ්ඤිනොපි හෙත්‍ථ චුන්ද සන්තෙකෙ සත්තා. ඉමායපි කිර අහං චුන්ද පඤ්ඤත්තියා නෙව අත්තනා සම්සමං සම්තුපස්සාමි කුතො භියෝ්‍යා? අථ කිර අහමෙව තත්‍ථ භියෝ්‍යා යදිදං අධිපඤ්ඤත්තී. ඉමෙ කිර තෙ චුන්ද අපරන්තසහගතා දිට්ඨිනිස්සයා, යෙ තෙ මයා ඛ්‍යාකතා යථා තෙ ඛ්‍යාකාතබ්බා. යථා ච තෙ න ඛ්‍යාකාතබ්බා කිං වො අහං තෙ තත්‍ථ ඛ්‍යාකරිස්සාමී''ති

30. ඉමෙසං ච වුත්ත පුබ්බන්තසහගතානං දිට්ඨිනිස්සයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසහගතානං දිට්ඨිනිස්සයානං පහානාය සමතික්කමාය එවං මයා චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා දෙසිතා පඤ්ඤත්තා. කතමෙ චත්තාරෝ? ඉධ වුත්ත භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා, විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣා දෙමනස්සං, වෙදනාසු -පෙ- චිත්තෙසු -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා, විනෙය්‍ය ලෝකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙසං ච වුත්ත පුබ්බන්තසහගතානං දිට්ඨිනිස්සයානං ඉමෙසං ච අපරන්තසහගතානං දිට්ඨිනිස්සයානං පහානාය සමතික්කමාය එවං මයා ඉමෙ චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා දෙසිතා පඤ්ඤත්තා ති.

31. තෙන ඛො පන සමයෙන ආයස්මා උපවාණො භගවතො පිට්ඨිතො හොති භගවන්තං විජයමානො. අථ ඛො ආයස්මා උපවාණො භගවන්තං එතදවොච: අච්ඡරියං භන්තෙ අබ්භුතං භන්තෙ, පාසාදිකො වතායං භන්තෙ ධම්මපරියා යො, සුපාසාදිකො වතායං භන්තෙ ධම්මපරි-යායො. කො නාමායං භන්තෙ ධම්මපරියායො?''ති. ''තස්මා තිහ ත්වං උපවාණ ඉමං ධම්මපරියායං පාසාදිකොත්වෙව නං ධාරෙහි''ති.

ඉදමවොච භගවා අත්තමනො ආයස්මා උපවාණො භගවතො භාසිතං අභිනන්දිති.

පාසාදිකසුත්තං නිට්ඨිතං ඡට්ඨං.

7

ලක්ඛණසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා සාවත්ථියං විහරති ජෙතවනෙ අනාථපිණ්ඩිකස්ස ආරාමෙ. තත්‍ර ඛො භගවා භික්ඛූ ආමන්තෙසි 'භික්ඛවො'ති. 'භදන්තෙ'ති[1] තෙ භික්ඛූ භගවතො පච්චස්සොසුං. භගවා එතදවොච:

අත්තිංසිමානි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙව්ව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා: සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතනසමන්නාගතො. තස්සිමානි සත්ත රතනානි භවන්ති සෙය්‍යථීදං: චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා හොන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙ-න ධම්මෙන සමෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධා ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙ[2] කතමානි තානි භික්ඛවෙ අත්තිංස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස දෙව්ව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤා? සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධා ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙ.

2. ඉධ භික්ඛවෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ හොති. යම්පි භික්ඛ-වෙ මහාපුරිසො සුප්පතිට්ඨිතපාදෙ හොති, ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං හවති.

---

1. භදන්තෙ ති-මජ්ඣං.
2. විවට්ටච්ඡදෙ-ස්‍යා, කම්.—විවට්ටච්ඡදෙ-මජ්ඣං

පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපූරානි.[1] යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස හෙට්ඨාපාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාරපරිපූරානි, ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො ආයතපණ්හි හොති -පෙ- දීඝඞ්ගුලී හොති -පෙ- මුදුතළුනහත්ථපාදෙ හොති -පෙ- ජාලහත්ථපාදෙ හොති -පෙ- උස්සඞ්ඛපාදෙ හොති -පෙ- එණිජඞ්ඝො හොති -පෙ- ඨිත-කො'ව අනොනමන්තො උභොහි පාණිතලෙහි ජණ්ණුකානි පරිමසති පරිමජ්ජති -පෙ- කොසොහිතවත්ථගුය්හො හොති -පෙ- සුවණ්ණ-වණ්ණො හොති කඤ්චනසන්නිභත්තචො -පෙ- සුඛුමච්ඡවි හොති සුඛුමත්තා ඡවියා රජොජල්ලං කායෙ න උපලිප්පති -පෙ- එකෙකලොමො හොති, එකෙකානි ලොමානි ලොමකූපෙසු ජාතානි -පෙ- උද්ධග්ගලොමො හොති, උද්ධග්ගානි ලොමානි ජාතානි නිලානි අඤ්ජනවණ්ණානි කුණ්ඩලාවත්තානි[2] පදක්ඛිණාවත්තකජාතානි -පෙ- බ්‍රහ්මුජ්ජුගත්තො හොති -පෙ- සත්තුස්සදෙ හොති -පෙ- සීහපුබ්බද්ධකායො හොති -පෙ- චිතන්තරංසො හොති -පෙ- නිග්‍රොධපරිමණ්ඩලො හොති, යාවතක්වස්ස කායො, තාවතක්වස්ස බ්‍යාමො, යාවතක්වස්ස බ්‍යාමො තාවතක්වස්ස කායො, -පෙ- සමවත්තක්ඛන්ධො හොති -පෙ- රසග්ගසග්ගී හොති -පෙ- සීහහනු හොති -පෙ- චත්තාළීසදන්තො හොති -පෙ- සමදන්තො හොති -පෙ- අවිරළදන්තො හොති -පෙ- සුසුක්කදාඨො හොති -පෙ- පහූතජිව්හො හොති -පෙ- බ්‍රහ්මස්සරො හොති, කරවීකභාණී -පෙ- අභිනිල-නෙත්තො හොති -පෙ- ගොපඛුමො හොති -පෙ- උණ්ණා භමුකන්තරෙ ජාතා හොති ඔදතා මුදුතූලසන්නිභා. යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස උණ්ණාභමුඛන්තරෙ ජාතා හොති ඔදතා මුදුතූලසන්නිභා ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති. පුන ච පරං භික්ඛවෙ මහාපුරිසො උණ්හීසසීසො හොති. යම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසො උණ්හීසසීසො හොති, ඉදම්පි භික්ඛවෙ මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණං භවති.

---

1. සබ්බාකාර පරිපූරාණි සුවිභත්තනතරාණි-PTS.
2. කුණ්ඩලාවට්ටානි-මජ්ඝං.

ඉමානි ඛො තානි භික්ඛවෙ දවත්තිංස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණානි යෙහි සමන්නාගතස්ස මහාපුරිසස්ස ද්වෙව ගතියො භවන්ති අනඤ්ඤ. සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති –පෙ– සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධො ලොකෙ විවිත්තචක්ඛුදෙ.

3. ඉමානි ඛො භික්ඛවෙ වත්තිංස මහාපුරිසස්ස මහාපුරිසලක්ඛණානි බාහිරකා පි ඉසයො ධාරෙන්ති. නො ච ඛො තෙ ජානන්ති 'ඉමස්ස කම්මස්ස කත්තා ඉමං ලක්ඛණං පටිලභන්ති'ති.

සුප්පතිට්ඨිතපාදලක්ඛණං (1)

යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො දළ්හසමාදනො අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු අවත්ථිතසමාදනො, කායසුචරිතෙ වචීසුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ, දන-සංවිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථූපවාසෙ මත්තෙය්‍යතාය පෙත්තෙය්‍යතාය සාමඤ්ඤතාය බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය කුලෙජෙට්ඨාපචායිතාය අඤ්ඤතරඤ්ඤ-තරෙසු ච අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු, සො තස්ස කම්මස්ස කත්තා උපචිතත්තා උපසන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සො තත්ථ අඤ්ඤෙ දෙවෙ දසහි ඨානෙහි අධිගණ්හාති, දිබ්බෙන ආයුනා දිබ්බෙන වණ්ණෙන දිබ්බෙන සුඛෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධිපත්තෙය්‍යෙන දිබ්බෙහි රූපෙහි දිබ්බෙහි සද්දෙහි දිබ්බෙහි ගන්ධෙහි දිබ්බෙහි රසෙහි දිබ්බෙහි ඵොට්ඨබ්බෙහි. සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සුප්පතිට්ඨිතපාදො හොති, සමං පාදං භූමියං නික්ඛිපති, සමං උද්ධරති, සමං සබ්බාවන්තෙහි පාදතලෙහි භූමිං ඵුසති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදට්ඨා-වරියප්පත්තො සත්තරතනසමන්නාගතො. තස්සිමානි සත්තරතනානි භවන්ති, සෙය්‍යථීදං චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං.

පරොසහස්සං ඛෝ පනස්ස පුත්තා හවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසේනාපමද්දනා. සෝ ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අඛිලමනිම්මත්ත-මකණ්ටකං ඉද්ධං ඵීතං ඛෙමං සිවං නිරබ්බුදං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන සමෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති. රාජා සමානෝ කිං ලභති? අච්ඡඞ්කමහියෝ හොති කෙනචි මනුස්සභූතෙන පච්චත්ථිකෙන පච්චාමිත්තෙන. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති. සචෙ ඛෝ පන අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධෝ ලොකෙ විවත්තච්ඡදෝ. බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? අච්ඡඞ්කමහියෝ[1] හොති. අබ්භන්තරෙහි වා බාහි රහි වා පච්චත්ථිකෙහි පච්චාමිත්තෙහි රාගෙන වා දොසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති.එතමත්ථං භගවා අවොච.

තත්ථෙතං වුච්චති:

සචෙව ච ධම්මෙ ච දමෙ ච සංයමෙ
සොවෙය්‍යසීලාලයුපොසථෙසු ච,
දනෙ අහිංසාය අසාහසෙ රතෝ
දළ්හං සමාදය සමත්තමාචරි[2]

යෝ තෙන කම්මෙන දිවං අපක්කමි[3]
සුඛං ච ක්‍රීඩාරතියෝ ච අන්වභි
තතෝ චවිත්වා පුනරාගතෝ ඉධ
සමෙහි පාදෙහි ඵුසී වසුන්ධරං.

ඛ්‍යාකංසු වෙය්‍යඝඤ්ඤිකා සමාගතා
සම්පත්තිට්ඨස්ස න හොති ඛම්භනා,
ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පුන[4]
තං ලක්ඛණං හවති තදත්ථජොතකං.

අක්කමහියෝ හොති අගාරමාවසං
පරාභිභූ සත්තුභි සතතුමද්දනෝ,
මනුස්සභූතෙනිධ හොති කෙනචි
අක්කමහියෝ තස්ස එලෙන කම්මුනෝ

---

1. අකඛමහියෝ – මජ්ඣං
2. සමත්තමාචරි – ස්‍යා. කම්.
3. සමක්කමි.–මජ්ඣං
4. ඛත – ස්‍යා.

සවෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
නෙක්ඛම්මජ්ඣාභිරතො විචක්ඛණො,
අග්ගො න සො ගච්ඡති ජාතු බම්භතං
නරුත්තමො එසහි තස්ස ධම්මතා'ති.

පාදතලෙසු චක්කලක්ඛණං (2)

4. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො බහුජනස්ස සුඛාවහො අහොසි, උබ්බෙගං උත්තාසං භයං අපනුදිතා ධම්මිකං ච රක්ඛාවරණගුත්තිං සංවිධාතා සපරිවාරං ච දනං අදාසි. සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙද පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, හෙට්ඨා පාදතලෙසු චක්කානි ජාතානි හොන්ති සහස්සාරානි සනෙමිකානි සනාභිකානි සබ්බාකාර-පරිපූරානි සුවිභත්තන්තරානි. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොන්ති පරිවාරා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො හොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති.

සවෙ අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති, අරහං හොති සම්මා-සම්බුද්ධො ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙ. බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහාපරිවාරො හොති, මහා'ස්ස හොන්ති පරිවාරා භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා ආවොච තත්ථෙතං වුච්චති:

පුරෙ පුරත්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
මනුස්සභූතො බහුනං සුඛාවහො,
උබ්බෙගඋත්තාසභයාපනුදනො
ගුත්තිසු රක්ඛාවරණෙසු උස්සුකො.

සො තෙන කම්මෙන දිවං සමක්කමි
සුඛඤ්ච බිඩ්ඩා රතියො ච අප්පභී,
තතො චවිත්වා පුනරාගතො ඉධ
චක්කානි පාදෙසු දුවෙසු වින්දති
සමන්නනෙමීනි සහස්සරානි ච.

බ්‍යාකංසු වෙය්‍යාඋජනිකා සමාගතා,
දිස්වා කුමාරං සතපුඤ්ඤලක්ඛණං
පරිවාරවා හෙස්සති සත්තුමද්දනෝ
තථා හි චක්කානි සමන්නානෙමීනි.

සචෙ න පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසෝ,
වත්තෙති චක්කං පථවිං පසාසති
තස්සානුයුන්තා'ධ[1] භවන්ති බන්ධනියා
මහායසං සම්පරිවාරයන්ති නං.

සචෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසෝ,
නෙක්ඛම්මභ්‍යූහිරතෝ විවක්ඛණෝ
දෙවා මනුස්සා සුරයක්ඛ[2]රක්ඛසා
ගන්ධබ්බනාගා විහගා චතුප්පද
අනුත්තරං දෙවමනුස්සපූජිතං
මහායසං සම්පරිවාරයන්ති නන්නි.

ආයතපණ්හිතාදීනි තීනි ලක්ඛණානි (3-5)

5. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවිරතෝ අහොසි, නිහිතදණ්ඩෝ නිහිතසත්ථෝ ලජ්ජී දයාපන්නෝ සබ්බපාණභූතහිතානුකම්පී විහාසි, සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා -පෙ- සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි තීණි මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, ආයතපණ්හි ච හොති දිඝඞ්ගුලි ච බ්‍රහ්මුජුගත්තෝ ච. සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ, සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානෝ කිං ලභති? දිඝායුකෝ හොති චිරට්ඨිතිකෝ, දිඝමායුම්පාලෙති. න සක්කා හොති අනත්තරා ජීවිතා වොරොපෙතුං කෙනචි මනුස්සභූතෙන පච්චත්ථිකෙන පච්චාමිත්තෙන. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? දිඝායුකෝ හොති චිරට්ඨිතිකෝ, දිඝමායුම්පාලෙති, න සක්කා හොති අන්තරා ජීවිතා වොරොපෙතුං පච්චත්ථිකෙහි පච්චාමිත්තෙහි සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

---

1. තසසානු යන්තා ච – මජඣං
2. යක්ඛ (කම්)

මරණවධ[1]භයත්තානෝ විදිත්වා
පටිවිරතෝ පරමාරණායහාසි[2]
තෙන සුචරිතෙන සගහමගමං[3]
සුකතඵලවිපාකමනුහොසි.

චවිය පුනරිධාගතෝ සමානෝ
පටිලහති ඉධ තීණි ලක්ඛණානි,
හවති විපුලදිසපාසණ්හිකෝ
බ්‍රහ්මා'ව සූජු සුහෝ සුජාතගත්තෝ.

සුඛුජෝ සුසු සුසණ්ඨිතෝ සුජාතෝ
මුදුතළුණඞ්ගුලියස්ස හොන්ති දිසා,
තිහි පුරිසවරග්ගහලක්ඛණෙහි
චිරයපනාය[4]කුමාරමාදිසන්ති.

හවති යදි ගිහී චිරං යපෙති
චිරතරං පඛ්ඛජති යදි තතෝ හි
යාපයති වසිදති භාවනාය
ඉති දිසායුකතාය තන්නිමිත්තන්ති.

සතතුස්සදතාලක්ඛණං (6)

6. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ දතා අහොසි පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං හොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං, සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා –පෙ– තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලහති, සතතුස්සදෙ හොති. සත්තස්ස උස්සද හොන්ති: උභොසු හත්ථෙසු උස්සද හොන්ති, උභොසු පාදෙසු උස්සද හොන්ති, උභොසු අංසකූටෙසු උස්සද හොන්ති, බණ්ඩෙ උස්සද හොන්ති සෝ තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති –පෙ– රාජා සමානෝ කිං ලහති? ලාභී හොති පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං හොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං. රාජා සමානෝ ඉදං ලහති. බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලහති? ලාභී හොති පණිතානං රසිතානං ඛාදනීයානං හොජනීයානං සායනීයානං ලෙහනීයානං පානානං. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලහති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

---

1. මරණ (මජ්ඣං)
2. මාරණාය හොති (මජ්ඣං)
3. තෙන සෝ සුචරිතෙන සග්ගමගමාසි (ස්‍යා)
4. විරයාපනාය (ස්‍යා)

බජ්ඣොජනං අථ ලෙය්‍යසාධියං
උත්තමඝරසදයකෝ අහු.
තෙන සෝ සුචරිතේන කම්මුනා
නන්දනෙ විරමහිපපමොදති.

සත්තවුස්සදෙ ඉධාධිගච්ඡති
හත්ථපාදමුදුතලක්ඛණ විත්දති,
ආහු බ්‍යඤ්ජනනිමිත්තකොවිද
බජ්ඣ ඔජ්ජ රසලාභිතාය නං.

තං ගිහිසපි තදත්ථජොතකං
පඛජ්ජපි ච තදධිගච්ඡති,
බජ්ඣහොජනසස ලාභිරුත්තමං
ආහු සඛගිහිබන්ධනච්ඡිදත්තා.

කරවරණමුදුතාජාලතාලකඛණානි (7-8)

7. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුඛෙඛ මනුසසභූතෝ සමානෝ චතූහි සඛගහවත්ථූහි ජනං සඛගාහකෝ අහොසි දානෙන පෙය්‍යවජ්ජෙන[1] අත්ථචරියාය සමානත්තතාය, සෝ තසස කම්මසස කතත්තා -පෙ- සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි දෙව මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, මුදුතලුණ-හත්ථපාදෙ ච හොති ජාලහත්ථපාදෙ ච. සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ, සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානෝ කිං ලභති? සුසඛගහිතපරිජනෝ හොති, සුසඛගහිතාසස හොන්ති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අනීකයා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානෝ භොගියා කුමාරා. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති. බුද්ධා සමානෝ කිං ලභති? සුසඛගහිතපරිජනෝ හොති, සුසඛගහිතා'සස හොන්ති භික්ඛූ භික්ඛුණියෝ උපාසකා උපාසිකායෝ දෙවා මනුසසා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධා සමානෝ ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

දානම්පි චත්ථචරියතඤ්ච[2]
පියවදනංච සමානත්තතංච[3]
කරිය චරිය සුසඛගහං බහුනතං[4]
අනවමතෙන ගුණෙන යාති සඛගහං.

---

1. පියවාචෙන (සාහ කම)
2. දානමපි ච අත්ථචරියකමපි ච (PTS)
3. පියවාදිතං ච සමානාත්තතං ච (මජ්ඣං)
4. බහූනං (මජ්ඣං)

වවිය පුනරිධාගතෝ සමානෝ
කරවරණමුදුතලක්ඛ ජාලිනෝ ච,
අතිරුචිරසුවග්ගුදසසනෙයය්‍යං
පටිලභති දහරෝ සුසු කුමාරෝ.

භවති පරිජනස්සවෝ විධෙය්‍යා
මහිම්ම මාවසතෙ[1] සුසඞ්ගහිතෝ,
පියවදු හිතසුඛතං ජිගිංසමානෝ[2]
අභිරුචිතානි ගුණානි ආවරතෙනා.[3]

යදි ච ජහති සබ්බකාමභොගං
කථයති ධම්මකථං ජිනෝ ජනස්ස,
වචනපටිකරස්සභිප්පසන්නා
සුත්වා ධම්මනුධම්මමාවරන්ති[4]ති

උස්සඞ්ගපාදඋද්ධග්ගලොමතාලක්ඛණානි (9-10)

8. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ බහූනෝ ජනස්ස අත්ථූපසංහිතං ධම්මූපසංහිතං වාචමභාසිතා අහොසි, බහුජනං නිදංසෙසි, පාණිනං හිතසුඛාවහෝ ධම්මයාගී, සෝ තස්ස කම්මස්ස කත්තා උපචිතත්තා -පෙ- සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි දෙව මහාපුරිස ලක්ඛණානි පටිලභති, උස්සඞ්ගපාදෝ ච හොති උද්ධග්ගලොමෝ ච. සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානෝ කිං ලභති? අග්ගෝ ච හොති සෙට්ඨෝ ච පාමොක්ඛෝ ච උත්තමෝ ච පවරෝ ච කාමභොගිනං. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? අග්ගෝ ච හොති සෙට්ඨෝ ච පාමොක්ඛෝ ච උත්තමෝ ච පවරෝ ච සබ්බසත්තානං බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

අත්ථධම්මසංහිතං[5] පුරෙ ගිරං
එරයං බහුජනං නිදංසයි,
පාණිනං හිතසුඛාවහෝ අහු
ධම්මයාගමයජී[6] අමච්ඡරී.

---

1. මහිමං ආවයතෙ (සීමු. මජසං)
2. ජිගීසමානෝ (මජසං)
3. ආවරති (සීමු. මජසං)
4. සුත්වාන ධම්මානුධම්ම මාවරනති (මජසං)
5. අත්ථධම්මසංහිතං (කම්. PTS)
6. ධම්මයාගං අසසජී (කම්)

තෙන සො සුචරිතෙන කම්මුනා
සුගතිං වජති තත්ථ මොදති
ලක්ඛණානි ච දුවෙ ඉධාගතො
උත්තමප්පමුඛතාය[1] විඳති.

උඛ්ඝමුප්පතිතලොමවාසසො
පාදගණ්ඨිරහූ සාධු සණ්ඨිතා,
මංසලොහිතා චිතා තවොත්ථටා
උපරිවරණා ච සොහනා[2] අහු.

ගෙහමාවසති චෙ තථාවිධො
අග්ගතං වජති කාමභොගිනං,
තෙන උත්තරිතරො න විජ්ජති
ජම්බුදිපමභිභුය්‍ය ඉරියති.

පඛ්ඛජම්පි ච අනොමනික්කමො
අග්ගතං වජති සඛ්ඛපාණිනං,
තෙන උත්තරිතරො න විජ්ජති
සඛ්ඛලොකමභිභුය්‍ය විහරති'ති.

එණිජඩ්ඝලක්ඛණං (11)

9. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුඛ්ඛෙ මනුස්සභූතො සමානො සක්කච්චං වාචෙතා අහොසි සිප්පං වා විජ්ජං වා චරණං වා කම්මං වා, 'කින්නි මෙ ඛිප්පං විජානෙය්‍යුං, කින්නි'මෙ ඛිප්පං පටිපජ්ජෙය්‍යුං න චිරං කිලිස්සෙය්‍යුන්නි. සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලහති, එණිජඩ්ඝො හොති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො, සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලහති? යානි තානි රාජාරහානි රාජඛ්ගානි රාජූපභොගානි රාජානුච්ඡවිකානි, තානි ඛිප්පං පටිලහති රාජා සමානො ඉදං ලහති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලහති? යානි තානි සමණාරහානි සමණඛ්ගානි සමණූපභොගානි සමණානුච්ඡවිකානි, තානි ඛිප්පං පටිලහති. බුද්ධො සමානො ඉදං ලහති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

සිප්පෙසු විජ්ජාවරණෙසු කම්මසු[3]
කථං විජානෙය්‍යු[4] ලහුන්නි ඉච්ඡති.
යදූපඝාතාය න හොති කස්සචි
වාචෙති ඛිප්පං න චිරං කිලිස්සති.

---

1. උතතම සුඛතාය (ස්‍යා. උතතම පමුකඛතාය (කම්) උතතමපමුඛතාය සුඛානි (සීමු)
2. උපරිජානු සොඛනා (ස්‍යා). පපරි ච පන සොහතා (PTS)
3. කම්මෙසු-(මජ්ඣං)
4. විජානෙය්‍යුං-(මජ්ඣං)

තං කම්මං කත්වා කුසලං සුබුද්‍රයං[1]
ජඞ්ඝා මනුඤ්ඤ ලහතෙ සුසණ්ඨිතා,
වට්ටා සුජාතා අනුපුබ්බමුග්ගතා
උද්ධග්ගලොමා සුබුමත්තවොත්ථටා.

එණෙය්‍යජඞ්ඝො'ති තමාහු පුග්ගලං
සම්පත්තියා ඛිප්පමිදහු ලක්ඛණං,
ගෙහානුලොම නි යදභිකඞ්ඛති
අපබ්බජං ඛිප්පමීධාධිගච්ඡති.

සචෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
නෙක්ඛම්මජ්ඣාභිරතො විචක්ඛණො,
අනුච්ඡවිකස්ස යදනුලොමිකං
තං වින්දති ඛිප්පමනොමචික්කමො'ති.[2]

සුබුමච්ඡවිලක්ඛණං (12)

10. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො සමණං වා බ්‍රාහ්මණං වා උපසඞ්කමිත්වා පරිපුච්ඡිතා අහොසි: කිං භන්තෙ කුසලං, කිං අකුසලං, කිං සාවජ්ජං, කිං අනවජ්ජං, කිං සෙවිතබ්බං, කිං නසෙවිතබ්බං, කිම්මෙ කරීයමානං දීඝරත්තං අහිතාය දුක්ඛාය අස්ස, කිං වා පන මෙ කරීයමානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛාය අස්සා? ති. සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති. සුබුමච්ඡවි හොති සුබුමත්තා ජවියා රජොජල්ලං කායෙ න උපලිප්පති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො, සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤො හොති, නාස්ස හොති කොචි පඤ්ඤාය සදිසො වා, සෙට්ඨො වා කාමභොගීනං. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහාපඤ්ඤො හොති පුථුපඤ්ඤො හාසපඤ්ඤො ජවනපඤ්ඤො තික්ඛපඤ්ඤො නිබ්බෙධිකපඤ්ඤො. නාස්ස හොති කොචි පඤ්ඤාය සදිසො වා, සෙට්ඨො වා සබ්බසත්තානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

පුරෙ පුරත්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
අඤ්ඤාතුකාමො පරිපුච්ඡිතා අහු,
සුස්සුසිතා පබ්බජිතං උපාසිතා
අත්ථත්තරො අත්ථකථං නිසාමයි.

1. සුබිනද්‍රියං-(කම්)
2. ඛිප්පමනොමනිකකමො-(ස්‍යා. PTS)

පඤ්ඤාපටිලාභගතෙන[1] කම්මුනා
මනුස්සභූතො සුඛුමච්ඡවී අහු,
බ්‍යාකංසු උප්පාදනිමිත්තකොවිද
සුඛුමානි අත්ථානි අවෙච්ච දක්ඛති.

සචෙ න පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
වත්තෙති චක්කං පඨවිං පසාසති.
අත්ථානුසණ්ඡිසු පරිග්ගහෙසු ච
න තෙන සෙය්‍යො සදිසො ච විජ්ජති.

සචෙ ච පබ්බජ්ජමුපෙති තාදිසො
නෙක්ඛම්මජ්ඣාභිරතො විචක්ඛණො,
පඤ්ඤාවිසිට්ඨං ලහතෙ අනුත්තරං
පපෙපාති බොධිං වරභූරිමෙධසො'ති.

සුවණ්ණවණ්ණතාලක්ඛණං (13)

11. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො අක්කොධනො අහොසි අනුපායාසබහුලො, බහුම්පි වුත්තො සමානො නාභිසජ්ජි, න කුප්පි, න බ්‍යාපජ්ජි නප්පතිත්ථියි, න කොපඤ්ච දෙසඤ්ච අප්පච්චයඤ්ච පාත්වාකාසි. දතා ච අහොසි සුඛුමානං මුදුකානං අත්ථරණානං පාපුරණානං[2] ඛොමසුඛුමානං කප්පාසිකසුඛුමානං කොසෙය්‍යසුඛුමානං කම්බලසුඛුමානං. සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සුවණ්ණවණ්ණො හොති කඤ්චනසන්නිභත්තවො. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො, සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්තී. -පෙ රාජා සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුඛුමානං මුදුකානං අත්ථරණානං පාපුරණානං ඛොමසුඛුමානං කප්පාසිකසුඛුමානං කොසෙය්‍යසුඛුමානං කම්බලසුඛුමානං. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? ලාභී හොති සුඛුමානං මුදුකානං අත්ථරණානං පාපුරණානං ඛොමසුඛුමානං. කප්පාසිකසුඛුමානං කොසෙය්‍යසුඛුමානං කම්බලසුඛුමානං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

1. අක්කොධඤ්ච අධිට්ඨහි අදසි[3]
දනඤ්ච වත්ථානි සුඛුමානි සුච්ඡවිනි.
පුරිමතරභවෙ ඨිතො'භිවිස්සජි[4]
මහිමිව සුරො අභිවස්සං,

1. පඤ්ඤපටිලාභකතෙන-(PTS)
2. පාරවුණානං-(මහ්සං)
3. අදසි ච-(PTS)
4. අභිවිස්සජි(මහ්සං)

2. තං කත්වාන ඉතො චුතො දිවං
උපපජ්ජ[1] සුකතඵලවිපාකමනුභුත්වා,
කණකතනුසන්නිභො ඉධාභිභවති
සුරවරතරොරිව ඉන්දො.

3. ගෙහමාවසති නරො අපබ්බජ්ජ
මිච්ඡාමහතිමහිං අනුසාසති
පසය්හ ස හි ච සත්තරතනං
පටිලභති විමල[2] සුබුමච්ඡවිං සුවිඤ්ඤ

4. ලාභී අච්ඡාදනවත්ථමොක්ඛපාපුරණානං[3]
භවති සදි අනගාරියතං උපෙති.
ස හි[4] පුරිමකතඵලං අනුභවති
න භවති කතස්ස පනාසො'ති.

කොසොහිතවත්ථගුය්හතාලක්ඛණං (14)

12. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමංභවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙමනුස්සභූතො සමානො චිරප්පනට්ඨෙ සුචිරප්පවාසිනො ඤාති මිත්තෙ සුහජ්ජෙ සඛිනො සමානෙතා අහොසි, මාතරම්පි පුත්තෙන සමානෙතා අහොසි පුත්තම්පි මාතරා සමානෙතා අහොසි, පිතරම්පි පුත්තෙන සමානෙතා අහොසි, පුත්තම්පි පිතරා සමානෙතා අහොසි, භාතරම්පි භාතරා සමානෙතා අහොසි, භාතරම්පි භගිනියා සමානෙතා අහොසි, භගිනිම්පි භාතරා සමානෙතා අහොසි, සමඞ්ගිකත්වා ච අඛ්ගනුමොදිතා අහොසි, සො තස්ස කම්මස්ස කත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉදං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, කොසොහිතවත්ථගුය්හො හොති සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්න ගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? පහුතපුත්තො හොති, පරොසභස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්පමද්දනා රාජා සමානො ඉදං ලභති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? පහුත පුත්තො හොති අනෙකසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ග රූපා පරසෙනප්පමද්දනා බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච තත්ථෙතං වුච්චති:

පුරෙ පුරත්ථා පුරිමාසු ජාතිසු
චිරප්පනට්ඨෙ සුචිරප්පවාසිනො,
ඤාති සුහජ්ජෙ සඛිනො සමානයි
සමඞ්ගිකත්වා[5] අනුමොදිතා අහු

1. උප්පජ්ජි-(මජසං)
2. විපුල-(ස්‍යාම) විපුලං-(PTS)
3. පාවුරණානං- (මජසං)
4. සාහිතො-(මජසං)
5. සමඟගිං කත්වා-(ස්‍යා PTS)

සො තෙන[1] කම්මෙන දිවං අපක්කමි[2]
සුඛඤ්ච බිඩ්ඩා රතියො ච අන්වභි.
තතො චවිත්වා පුනරාගතො ඉධ
කොසොහිතං වින්දති වත්ථජාදියං.

පහූතපුත්තො භවති තථාවිධො
පරොසහස්සං ච භවන්ති අත්‍රජා,
සූරා ච වීරා ච[3] අමිත්තතාපනා
ගිහිස්ස පීතිං ජනනා පියංවද.

බහුත්තරා පබ්බජිතස්ස ඉරියතො
භවන්ති පුත්තා වචනානුසාරිනො.
ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පුන
තං ලක්ඛණංභවති[4] තදත්ථජොතකන්ති,

පඨමභාණවාරො නිට්ඨිතො.

පරිමණ්ඩල-අනොනම-ජ'ණ්ණුපරිමසනලක්ඛණානි (15,16)

13. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො මහාජනසඞ්ගහං සමෙක්ඛ-මානො සමං ජානාති, සාමං ජානාති, පුරිසං ජානාති, පුරිසවිසෙසං ජානාති අයමිදමරහති අයමිදමරහති'ති. තත්ථ තත්ථ පුරිසවිසෙසකරො පුරෙ අහොසි, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමානි දෙව මහා පුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, නිග්‍රොධපරිමණ්ඩ-ලො ච හොති ඨිතකො'ව අනොනමන්තො උභොහි පාණිතලෙහි ජණ්ණුකානි පරිමසති පරිමජ්ජති, සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අඩ්ඪො හොති මහද්ධනො මහාභොගො පහූතජාතරූපරජතො පහූතවිත්තූපකරණො පහූතධනධඤ්ඤො පරිපුණ්ණකොසකොට්ඨාගාරො. රාජා සමානො ඉදං ලභති. - පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අඩ්ඪො හොති මහද්ධනො මහාභොගො. තස්සිමානි ධනානි හොන්ති, සෙය්‍යථීදං සද්ධාධනං සීලධනං හිරීධනං ඔත්තප්පධනං සුතධනං චාගධනං පඤ්ඤා-ධනං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති. එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙ-තං වුච්චති:

1. ස තෙන-(කම්)
2. සමක්කමි-(මජ්ඣං)
3. චිරඩගරූපා-(කම්)
4. ජායති-(මජ්ඣං)
5. මහාණසඞ්ගාහතං සමපෙක්ඛමානො (කම්)

තුලිය පටිච්චිය[1] චින්තයිත්වා
මහජනසඞ්ගහනං[2] සමෙක්ඛමානො,
අයම්දමරහතීති තත්ථ තත්ථ
පුරිසවීසෙසකරො පුරෙ අහොසි.

[3]ස හි ච පන ඨිතො අනොනමන්තො
ඵුසති කරෙහි උභොහි ජණ්ණුකානි,
මහිරුහපරිමණ්ඩලො අහොසි
සුචරිතකම්මවිපාකසෙසකෙන.

බහුවිවිධ නිමිත්ත ලක්ඛණඤ්ඤූ
අභිනිපුණා මනුජාවියා කරිංසු,
බහුවිවිධානි ගිහිනමරහානි
පටිලහති දහරො සුසූ කුමාරො,

ඉධ මහීපති'ස්ස කාමභොගී
ගිහිපටිරූපකා බහූ භවන්ති,
යදි ච ජහති සබ්බකාමභොගං
ලහති අනුත්තරමුත්තමං ධනග්ගන්ති.

සීහපුබ්බද්ධකායාදීනි තීණි ලක්ඛණානි (17–19)

14. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො බහුනො ජනස්ස අත්ථකාමො අහොසි හිතකාමො ඵාසුකාමො යොගක්ඛෙමකාමො 'කින්ති මෙ සද්ධාය වඩ්ඪය්යුං, සීලෙන වඩ්ඪය්යුං, සුතෙන වඩ්ඪය්යුං,[4] චාගෙන වඩ්ඪය්යුං, ධම්මෙන වඩ්ඪය්යුං, පඤ්ඤාය වඩ්ඪය්යුං ධනධඤ්ඤෙන වඩ්ඪය්යුං, ඛෙත්තවත්ථුනා වඩ්ඪය්යුං, දුම්පදචතුප්පදෙහි වඩ්ඪය්යුං, පුත්තදාරෙහි වඩ්ඪය්යුං, දාසකම්මකරපොරිසෙහි වඩ්ඪ්යුං, ඤාතිහි වඩ්ඪය්යුං, මිත්තෙහි වඩ්ඪය්යුං, බන්ධවෙහි වඩ්ඪය්යුන්ති.

---

1. පටිච්චය –(මජසං)
2. මහාජනං සඩගාහතං –(කම්)
3. මහිංච–(මජසං) සමා ච පන (ස්‍යා)
4. සුතෙන වඩ්ඪය්යුං–(ස්‍යා)

සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමානි තීනි මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, සීහපුබ්බද්ධකායො ච හොති චිතන්තරංසො ච සමවත්තක්ඛන්ධො ච සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී. රාජා සමානො කිං ලභති? අපරිහානධම්මො හොති, න පරිහායති ධනධඤ්ඤෙන ඛෙත්තවත්ථුනා දිපදචතුප්පදෙහි පුත්තදාරෙහි දාසකම්මකරපොරිසෙහි ඤාතීහි මිත්තෙහි බන්ධවෙහි. න පරිහායති සබ්බසම්පත්තියා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අපරිහානධම්මො හොති, න පරිහායති සද්ධාය සීලෙන සුතෙන චාගෙන පඤ්ඤාය න පරිහායති සබ්බසම්පත්තියා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

සද්ධාය සීලෙන සුතෙන බුද්ධියා
චාගෙන ධම්මෙන බහූහි සාධුහි
ධනෙන ධඤ්ඤෙන ච ඛෙත්තවත්ථුනා
පුත්තෙහි දාරෙහි චතුප්පදෙහි ච.

ඤාතීහි මිත්තෙහි ච බන්ධවෙහි ච
බලෙන වණ්ණෙන සුඛෙන චූභයං,
කථං න හායෙය්‍යුං පරෙ'ති ඉච්ඡති
ඉදං සමිද්ධං ච[2] පනාභිකඞ්ඛති.

ස සීහපුබ්බද්ධසුසණ්ඨිතො අහු
සමවත්තක්ඛන්ධො ච චිතන්තරංසො
පුබ්බෙ සුචිණ්ණෙන කතෙන කම්මුනා
අහානියං පුබ්බනිමිත්තමස්සතං.

ගිහී පි ධඤ්ඤෙන ධනෙන වඩ්ඪති
පුත්තෙහි දාරෙහි චතුප්පදෙහි ච,
අකිඤ්චනො පබ්බජිතො අනුත්තරං
පප්පොති සම්බොධිමහානධම්මතන්ති.[1]

1. අත්ථසස මිදධි ච-(මජසං) අදධං සමිදධං ච (ස්‍යා)
2. පප්පොති බොධිං අසහාන ධම්මතන්ති (මජසං)

රසග්ගසග්ගිතාලක්ඛණං (20)

15. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො සත්තානං අවිහෙඨක-ජාතිකො අහොසි පාණිනා වා ලෙඩ්ඩුනා වා දණ්ඩෙන වා සත්ථෙන වා, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහා පුරිසලක්ඛණං පටිලභති, රසග්ග-සග්ගී හොති, උද්ධග්ගාස්ස රසහරණියො ගීවාය ජාතා හොන්ති සමා-වාහිනියො.[1] සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අප්පා-බාධො හොති අප්පාතඞ්කො සමවෙපාකිනියා ගහනියා. සමන්නාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්හාය. රාජා සමානො ඉදං ලභති. බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අප්පාබාධො හොති අප්පාතඞ්කො සමවෙපාකිනියා ගහ-ණියා සමන්නාගතො නාතිසීතාය නාච්චුණ්හාය මජ්ඣිමාය පධානක්ඛ-මාය. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

න පාණිදණ්ඩෙහි පනාථ ලෙඩ්ඩුනා
සත්ථෙන වා මරණවධෙන වා පුන,
උබ්බාධනාය පරිතජ්ජනාය වා
න හෙඨයී ජනතමහෙඨකො අහු.

තෙනෙව සො සුගතිසු පෙච්ච මොදති
සුබප්ඵලං කරිය සුඛානි වින්දති,
සමොජසා[2] රසහරණී සුසණ්ඨිතා
ඉධාගතො ලභති රසග්ගසග්ගිතං.

තෙනාහු නං අතිනිපුණා විචක්ඛණා
අයං නරො සුබබහුලො භවිස්සති
ගිහිස්ස වා පබ්බජිතස්ස වා පුන[3]
තං ලක්ඛණං භවති තදත්ථජොතකන්ති.

---

1. සමාභිවාහිත්ව යො (මජ්ඣං)
2. සමපජ්ජසා (PTS) පා මුඤ්ජසා (ස්‍යා) සාමඤ්චසා (කම්)
3. පන (ස්‍යං)

අභිනීලනෙත්තත – ගොපඵුමලක්ඛණානි (21, 22)

16. යම්පි භික්ඛවේ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුඛෙඛ මනුස්සභූතෝ සමානෝ න ච වීසටං න ච විසාවී[1] න ච පන විවෙය්‍ය පෙක්ඛිතා, උජුං තථා පසටමුජුමනෝ පියවක්ඛුනා බහුජනං උදික්ඛිතා අහොසි. සෝ තස්ස කම්මස්ස කත්තා–පෙ–සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි ද්වේ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, අභිනීල–නෙත්තෝ ච හොති ගොපඵුමෝ ච. සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ, සවේ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්තී –පෙ– රාජා සමානෝ කිං ලභති? පියදස්සනෝ හොති, බහුනෝ ජනස්ස පියෝ හොති මනාපෝ බ්‍රාහ්මණගහපතිකානං නෙගමජානපදානං ගණකානං මහාමත්තානං අනීකට්ඨානං දෙවාරිකානං අම්බවානං පාරිසජ්ජානං රාජූනං භොගියානං කුමාරානං. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති. –පෙ– බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? පියදස්සනෝ හොති, බහුනෝ ජනස්ස පියෝ හොති මනාපෝ භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං දෙවානං මනුස්සානං අසුරානං නාගානං ගන්ධබ්බානං. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති.

එතම් අත්ථං භගවා අවොච. තස්සෝතං වුච්චති:

න ච වීසටං න ච විසාවී[2]
න ච පන විවෙය්‍ය පෙක්ඛිතා
උජුං තථා පසටමුජුමනෝ
පියවක්ඛුනා බහුජනං උදික්ඛිතා.

සුගතීසු සෝ ඵලවිපාකං
අනුභවති තත්ථ මොදති.
ඉධ ච පන භවති ගොපඵුමෝ
අභිනීලනෙත්තනයනෝ සුදස්සනෝ.

අභියොගිනෝ ච නිපුණා
බහූ පන නිමිත්තකොවිද
සුඛුමනයනකුසල මනුජා
පියදස්සනෝ'ති අභිනිද්දිසන්ති නං,

---

1. න ච විසාවිතං (pts), න ච විසාවී (සී॰)
2. න ච විසාවිතං (pts), න ච විසාවී (සී॰)

පියදස්සනෝ ගිහි පි සන්තෝ ච
භවති බහුජනපියෝයිතෝ,
යදි ච න භවති ගිහි සම්බුද්ධෝ හොති
පියෝ බහූනං සොකනාසනෝ'ති.

උණ්හීසසීසලක්ඛණ (23)

17. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ බහුජනපුබ්බඞ්ගමෝ අහොසි කුසලෙසු ධම්මෙසු බහුජනානං පාමොක්ඛා කායසුචරිතෙ වචීසුචරිතෙ මනොසුචරිතෙ දානසංවිභාගෙ සීලසමාදනෙ උපොසථූපවාසෙ මත්තෙය්‍ය-තාය පෙත්තෙය්‍යතාය සාමඤ්ඤතාය බ්‍රහ්මඤ්ඤතාය කුලෙ ජෙට්ඨාපචායි-තාය අඤ්ඤතරඤ්ඤතරෙසු ච අධිකුසලෙසු ධම්මෙසු. සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා -පෙ- සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමං මහා-පුරිසලක්ඛණං පටිලභති, උණ්හීසසීසෝ හොති. සෝ තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතෝ සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානෝ කිං ලභති? මහා'ස්ස ජනෝ අච්චායිකෝ හොති, බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා අන්තවා පාරිසජ්ජා රාජානෝ භොගියා කුමාරා. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති. -පෙ- බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? මහාස්ස ජනෝ අච්චායිකෝ හොති භික්ඛූ භික්ඛුනියෝ උපාසකා උපාසිකායෝ දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

පුබ්බඞ්ගමෝ සුචරිතෙසු අහු
ධම්මෙසු ධම්මචරියායෙ[1] අභිරතෝ,
අච්චායිකෝ බහුජනස්ස අහු
සඞ්ගෙසු වෙදයිත්ථ පුඤ්ඤඵලං.

වෙදියිත්වා සෝ සුචරිතස්ස ඵලං
උණ්හීස සීසත්තමිධජ්ඣගමා
බ්‍යාකංසු බ්‍යඤ්ජන නිම්මිතධරා
පුබ්බඞ්ගමෝ බහුජනස්ස[2] හෙස්සති

පටිහොගියා මනුජෙස්සු ඉධ
පුඤ්ඤවා තස්ස අභිහරන්ති තදූ
යදිච්ඡකියෝ භවති භූම්පති
පටිහාරකබහුජනෝ[3] ලභති.

---

1 ධම්මචරියාභිරතෝ (මජ්ඣං)
2. පුබ්බඞ්ගමෝ බහුජනං (මජ්ඣං)
3. පටිහාරකං බහුජනෝ (මජ්ඣං)

අථ වෙ පි පබ්බජති සො මනුජො
ධම්මෙසු හොති පගුණො විසාවී.
තස්සානුසාසනිගුණාභිරතො
අඤ්ඤායිකො බහුජනො භවති ති.

එකෙකලොමතාඋණ්ණාලක්ඛණාදිනි. (24, 25)

18. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො අහොසි සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකස්ස, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා –පෙ– සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමානි දෙව මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති: එකෙකලොමො ච හොති, උණ්ණා ච භමුකන්තරෙ ජාතා හොති ඔදතා මුදුතුලසන්නිභා. සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති. රාජා සමානො කිං ලභති? මහා'ස්ස ජනො උපවත්තති බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති –පෙ– බුද්ධො සමානො කිං ලභති? මහා'ස්ස ජනො උපවත්තති භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති,

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

සච්චප්පටිඤ්ඤෙ පුරිමාසු ජාතිසු
අදෙවජ්ඣවාචො අලිකං අවජ්ජයි
න සො විසංවාදයිතා පි කස්සචි
භූතෙන තච්ඡෙන තථෙන භාසයි.[1]

සෙතා සුසුක්කා මුදුතුලසන්නිභා
උණ්ණාසුජාතා[2] භමුකන්තරෙ අහූ
න ලොමකූපෙසු දුවෙ අජායිසුං
එකෙකලොමූපචිතඞ්ගවා අහූ.

1. තොසයි (PTS)
2. උණ්ණසුජාතා (මජ්ඣං)

තං ලක්ඛණඤ්ඤූ බහවෝ සමාගතා
බ්‍යාකංසු උපපාදනිමිත්තකොවිදා.
උණ්ණා ච ලොමා ච යථා සුසණ්ඨිතා
උපවත්තති ඊදිසකං බහුජ්ජනෝ.

ගිහිම්පි සන්තං උපවත්තති ජනෝ
බහූ පුරත්ථා භකතෙන කම්මුනා
අකිඤ්චනං පබ්බජිතං අනුත්තරං
බුද්ධම්පි සන්තං උපවත්තති ජනෝ'ති.

වත්තාළිසදන්ත - අච්චලදන්ත - ලක්ඛණාදිනි (26,27)

19. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ පිසුණං වාචං පහාය පිසුණාය වාචාය පටිවිරතෝ අහොසි. ඉතෝ සුත්වා න අමුත්‍ර අක්ඛාතා ඉමෙසඤ්ඤෙදය, අමුත්‍ර වා සුත්වා න ඉමෙසං අක්ඛාතා අමූසඤ්ඤෙදය. ඉති භින්නානං වා සන්ධාතා සංහිතානං වා අනුප්පදතා සමග්ගාරාමෝ සමග්ගරතෝ සමග්ගනන්දී සමග්ගකරණිං වාචං භාසිතා අහොසි, සෝ තස්ස කම්මස්ස කත්තා -පෙ- සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි දෙව මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති: චත්තාළිසදන්තෝ ච හොති අවිරළදන්තෝ ච. සෝ තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතෝ සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානෝ කිං ලභති? අහෙජ්ජපරිසෝ හොති අහෙජ්ජා'සස හොන්ති පරිසා බ්‍රාහ්මණ-ගහපතිකා නෙගමජානපදා ගණකා මහාමත්තා අණීකට්ඨා දොවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානෝ හොගියා කුමාරා. රාජා සමානෝ ඉදං ලභති? -පෙ- බුද්ධෝ සමානෝ කිං ලභති? අහෙජ්ජපරිසෝ හොති අහෙජ්ජා'සස හොන්ති පරිසා භික්ඛූ භික්ඛුනියෝ උපාසකා උපාසිකායෝ දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධෝ සමානෝ ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

වෙහුතියං සංහිතභෙදකාරිං[1]
භෙදප්පවඩ්ඪනවිවාදකාරිං
කලහප්පවඩ්ඪනඅකිච්චකාරිං
සංහිතානං භෙදජනනීං න හණි.

---

1. සඞ්ඝභෙදකාරිං (ම්‍යා.)

අවිවාදවඩ්ඪනකාරිං සුගිරං
භින්නානං සන්ධිජනනිං අභණි.
කලහං ජනස්ස පනුදි සමඞ්ගි
සංහිතෙහි නන්දති පමොදති ච

සුගතිසු සො ඵලවිපාකං
අනුභවති තත්ථ මොදති.
දන්නා ඉධ හොන්ති අවිරළා සහිතා
චතුරො දසස්ස මුඛජා සුසණ්ඨිතා.

යදි ඛත්තියො භවති භූමිපති
අවිභෙදියා'ස්ස පරිසා භවන්ති
සමණො ච හොති විරජො වීතමලො
පරිසා'ස්ස හොති අනුගතා අචලා'ති.

පහූතජිවහා–බ්‍රහමස්සර ලක්ඛණානි (28,29)

20. යම්පි භික්ඛවෙ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො ඵරුසං වාචං පහාය ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො අහොසි, යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියා හදයඞ්ගමා පොරී බහුජනකන්තා බහුජනමනාපා, තථාරූපිං වාචං භාසිතා අහොසි, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා –පෙ– සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමානි දෙ මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, පහූත ජිව්හො ච හොති බ්‍රහමස්සරො ච කරවීකභාණී. සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සවෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති. –පෙ– රාජා සමානො කිං ලභති? ආදෙය්‍යවාචො හොති, ආදියන්නි'ස්ස වචනං බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගමජානපද ගණකා මහාමත්තා අකනිට්ඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති –පෙ– බුද්ධො සමානො කිං ලභති? ආදෙය්‍යවාචො හොති, ආදියන්නි'ස්ස වචනං භික්ඛු භික්ඛුනියො උපාසකා උපාසිකායො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

අක්කොසභණ්ඩනවිහෙසකාරිං
උබ්බාධකං[1] බහුජනමද්දනං
බාළ්හං ගිරං සො න භණි ඵරුසං
මධුරං භණි සුසඤ්ඤිතං සබිලං.

1. උබ්බාධකරං (මජසං)

මනසො පියා හදයගාමිනියො
වාචා සො එරයති කණ්ණසුඛා
වාචා සුචිණ්ණඵලමනුභවි.
සග්ගෙසු වෙදය පුඤ්ඤඵලං.

වෙදිත්වා සො සුචරිතස්ස ඵලං
බ්‍රහ්මස්සරත්තමිධජ්ඣගමා.
ජිව්හා'ස්ස හොති විපුලා පුථුලා
ආදෙය්‍යවාක්‍යවචනො භවති.

ගිහිනො'පි ඉජ්ඣති යථා භණතො
අථ චෙ පබ්බජති සො මනුජො
ආදියන්ති'ස්ස වචනං ජනතා
බහුනො බහුං සුභණිතං[2] භණතො'ති.

සීහහනුලක්ඛණං (30)

21. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතො පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතො සමානො සම්ඵප්පලාපං පහාය සම්ඵප්පලාපා පටිවිරතො අහොසි, කාලවාදී භූතවාදී අත්ථවාදී ධම්මවාදී විනයවාදී නිධානවතිං වාචං භාසිතා කාලෙන සාපදෙසං පරියන්නවතිං අත්ථසංහිතං, සො තස්ස කම්මස්ස කතත්තා -පෙ- සො තතො චුතො ඉත්ථත්තං ආගතො සමානො ඉමං මහාපුරිසලක්ඛණං පටිලභති, සීහහනු හොති. සො තෙන ලක්ඛණෙන සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති රාජා හොති චක්කවත්ති -පෙ- රාජා සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති කෙනචි මනුස්ස-භූතෙන පච්චත්ථිකෙන පච්චාමිත්තෙන. රාජා සමානො ඉදං ලභති -පෙ- බුද්ධො සමානො කිං ලභති? අප්පධංසියො හොති අබ්භන්තරෙහි වා බාහිරෙහි වා පච්චත්ථිකෙහි පච්චාමිත්තෙහි රාගෙන වා දෙසෙන වා මොහෙන වා සමණෙන වා බ්‍රාහ්මණෙන වා දෙවෙන වා මාරෙන වා බ්‍රහ්මුනා වා කෙනචි වා ලොකස්මිං. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

සම්ඵප්පලාපං න අබුද්ධතන්නිං[3]
අවිකිණ්ණවචනබ්‍යප්පථො අහොසි.
අහිතමපි ච අපනුදි
හිතමපි ච බහුජනසුඛඤ්ච අභණි.

---

1. අබාළහං (මජ්ඣං)
2. සුසහිතං (ස්‍යා)
3. න සම්ඵප්පලාපං න මුද්ධතං (මජ්ඣං)

තං කත්වා ඉතෝ චුතෝ දිවමුපපජ්ජි
සුකතඵලවිපාකමනුභොයි
චවිය පුනරිධාගතෝ සමානෝ
අභ්‍යුග්ගමවරතරහනුත්තමලත්ථ.

රාජා හොති සුදුප්පධංසියෝ
මනුජින්දෙ, මනුජාධිපති මහානුභාවෝ,
තිදිවපුරවරසමෝ භවති
සුරවරතරෝ රිව ඉන්දෙ.

ගජඛඛාසුරයක්ඛරක්ඛසෙහි
සුරෙහි න හි හවති සුපපධංසියෝ,
තථත්තෝ යදි හවති තථාවිධෝ
ඉධ දිසා ච පටිදිසා ච විදිසාවාති.

සමදන්ත-සුසුක්කදයා-ලක්ඛණානි (31, 32)

22. යම්පි භික්ඛවෙ තථාගතෝ පුරිමං ජාතිං පුරිමං භවං පුරිමං නිකෙතං පුබ්බෙ මනුස්සභූතෝ සමානෝ මිච්ඡාආජීවං පහාය සම්මාආජීවෙන ජීවිකං කප්පෙසි තුලාකූට-කංසකූට-මානකූට-උක්කොටන-වඤ්චනති-කති – සාවියොග-ඡෙදන-වධබන්ධන විපරාමොස-ආලොප-සහසාකාරා පටිවිරතෝ අහොසි, සෝ තස්ස කම්මස්ස කතත්තා උපචිතත්තා උස්සන්නත්තා විපුලත්තා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. සෝ තත්ථ අඤ්ඤෙ දෙවෙ දසහි ඨානෙහි අධිගණ්හාති දිබ්බෙන ආයුනා දිබ්බෙන වණ්ණෙන දිබ්බෙන සුඛෙන දිබ්බෙන යසෙන දිබ්බෙන ආධිපතෙය්‍යෙන දිබ්බෙහි රූපෙහි දිබ්බෙහි සද්දෙහි දිබ්බෙහි ගන්ධෙහි දිබ්බෙහි රසෙහි දිබ්බෙහි ඵොට්ඨබ්බෙහි: සෝ තතෝ චුතෝ ඉත්ථත්තං ආගතෝ සමානෝ ඉමානි දෙව මහාපුරිසලක්ඛණානි පටිලභති, සමදන්නෝ ච හොති සුසුක්කදාඨෝ ච.

සො තෙහි ලක්ඛණෙහි සමන්නාගතො සචෙ අගාරං අජ්ඣාවසති, රාජා හොති චක්කවත්ති ධම්මිකො ධම්මරාජා චාතුරන්තො විජිතාවී ජනපදත්ථාවරියප්පත්තො සත්තරතනසමන්නාගතො. තස්සිමානි සත්ත රතනානි භවන්ති: සෙය්‍යථිදං චක්කරතනං හත්ථිරතනං අස්සරතනං මණිරතනං ඉත්ථිරතනං ගහපතිරතනං පරිනායකරතනමෙව සත්තමං. පරොසහස්සං ඛො පනස්ස පුත්තා භවන්ති සූරා වීරඞ්ගරූපා පරසෙනප්ප-මද්දනා. සො ඉමං පඨවිං සාගරපරියන්තං අඛිලමනිමිත්තමකණ්ටකං ඉද්ධං ඵීතං ඛෙමං සිවං නිරබ්බුදං අදණ්ඩෙන අසත්ථෙන ධම්මෙන සමෙන අභිවිජිය අජ්ඣාවසති. රාජා සමානො කිං ලභති? සුචිපරිවාරො හොති, සුචී'ස්ස හොන්ති පරිවාරා බ්‍රාහ්මණගහපතිකා නෙගම ජානපද ගණකා මහාමත්තා අනීකට්ඨා දෙවාරිකා අමච්චා පාරිසජ්ජා රාජානො භොගියා කුමාරා. රාජා සමානො ඉදං ලභති. සචෙ ඛො පන අගාරස්මා අනගාරියා පබ්බජති අරහං හොති සම්මාසම්බුද්ධො ලොකෙ විවත්තච්ඡදෙ. බුද්ධො සමානො කිං ලභති? සුචිපරිවාරො හොති, සුචී'ස්ස හොන්ති පරිවාරා භික්ඛූ භික්ඛුනියො උපාස්කා උපාසිකායො දෙවා මනුස්සා අසුරා නාගා ගන්ධබ්බා. බුද්ධො සමානො ඉදං ලභති.

එතමත්ථං භගවා අවොච. තත්ථෙතං වුච්චති:

මිච්ඡාජීවඤ්ච අවස්සජි සමෙන වුත්තිං
සුචිනා සො ජනයිත්ථ ධම්මිකෙන
අභිතම්පි ච අපානුදි[1]
හිතම්පි ච බහුජනසුඛඤ්ච ආචරි.[2]

සග්ගෙ වෙදයති නරො සුඛඵලානි
කරිත්වා නිපුණෙහි විදූහි
සබ්භි වණ්ණිතානි තිදිවපුරවරස්මො
අභිරමති රතිබිඩ්ඩාසමඩ්ගී.

ලද්ධා[3] මානුසකං භවං තතො
චවිත්වා[4] සුකතඵලවීපාකං
සෙසකෙන පටිලභති ලපනජං
සම්මපි සුචි සුසුක්කං.[5]

---

1. අපනුදි (මජ්ඣං)
2. අචරි (මජ්ඣං)
3. ලද්ධාන (මජ්ඣං)
4. චවිත්වාන (මජ්ඣං)
5. ලද්ධාන මනුසසකං භවං තතො චවිය පුන, සුකත, ඵලවීපාක, යෙ සකෙන පටිලභති ලපනජං සම්මපි සුචි ච සුචිසුද්ධ සුසුක්කං (ස්‍යා)

තං වෙය්‍යඤ්ජනිකා සමාගතා
බහවො බ්‍යාකංසු නිපුණසම්මතා මනුජා
සුවිජනපරිවාරගණො භවති
දිජසමසුක්කසුවිසොභනදන්නො.

රඤ්ඤො හොති බහුජනො
සුවිපරිවාරො මහතිං මහිං අනුසාසකො,
පසය්හ න ච ජනපදතුදනං
හිතම්පි ච බහුජනසුඛඤ්ච චරන්ති.

අථ චෙ පබ්බජති භවති විපාපො
සමණො සමිතරජො විවත්තජදෙදා,
විගතදරථකිලමථො
ඉමම්පි ච පරම්පි ච[1] පස්සති ලොකං.

තස්සොවාදකරා බහූ ගිහී ච පබ්බජිතා ච
අසුවිගරහිතං[2] ධුනන්ති පාපං,
ස හි සුවිහි පරිවුතො භවති
මලවීලකලිකිලෙසෙ පනුදෙති ති.[3]

ලක්ඛණසුත්තං නිට්ඨිතං සත්තමං.

1. ඉමම්ජි ච පරම්පි ච (PTS), පරම්පි පරම්පි ච (ස්‍යා)
2. අසුවිං ඝරහිතං (මජ්ඝං)
3. තස්සොවාදකරා බහුගිහී ච, පබ්බජිතො ච අසුවිවිගරහිත-
පනුදි පාපස්ස හි සුවිහි පරිවුතො, භවති මලවීලක කිලෙසෙ පනුදෙති (ස්‍යා)

8

සිගාලසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති වේළුවනෙ කලන්දකනිවාපෙ. තෙන ඛො පන සමයෙන සිගාලකො[1] ගහපතිපුත්තො කාලසෙසව වුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛම්ම්ව, අල්ලවත්ථෝ අල්ලකෙසො පඤ්ජලිකො පුට්ඨුද්දිසා[2] නමසති, පුරත්ථිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං හෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසං,

2. අථ ඛො භගවා පුබ්බණ්හසමයං නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදය රාජගහං පිණ්ඩාය පාවිසි. අද්දසා ඛො භගවා සිගාලකං ගහපතිපුත්තං කාලසෙසව වුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛම්ම්ව අල්ලවත්ථං අල්ලකෙසං පඤ්ජලිකං පුට්ඨුද්දිසා නමසන්තං, පුරත්ථිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං හෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසං. දිස්වාන සිගාලකං ගහපතිපුත්තං එතදවොච: කිනනු ඛො තං ගහපතිපුත්ත කාලසෙසව උට්ඨාය රාජගහා නික්ඛම්ම්ව අල්ලවත්ථෝ අල්ලකෙසො පඤ්ජලිකො පුට්ඨුද්දිසා නමසසි, පුරත්ථිමං දිසං දක්ඛිණං දිසං පච්ඡිමං දිසං උත්තරං දිසං හෙට්ඨිමං දිසං උපරිමං දිසන්ති?''.

''පිතා මං භන්තෙ කාලං කරොන්තො එවං අවච: 'දිසා තාත නමසෙසය්‍යාසී'ති. සො ඛ්වාහං භන්තෙ පිතු වචනං සක්කරොන්තො ගරුකරොන්තො මානෙන්තො පූජෙන්තො කාලසෙසව වුට්ඨාය රාජගහා නික්ඛම්ම්ඛා අල්ලවත්ථෝ අල්ලකෙසො පඤ්ජලිකො පුට්ඨුද්දිසා නමසාමි, පුරත්ථිමං දිසං -පෙ- උපරිමං දිසන්ති''.

''න ඛො ගහපතිපුත්ත අරියස්ස විනයෙ එවං ඡද්දිසා නමස්සිතබ්බා''ති.

''යථාකථං පන භන්තෙ අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමස්සිතබ්බා? සාධු මෙ භන්තෙ භගවා තථා ධම්මං දෙසෙතු යථා අරියස්ස විනයෙ ඡද්දිසා නමස්සිතබ්බා''ති.

---

1. සිඞ්ගාලකෝ (මජ්ඣං)
2. පුට්ඨුදිසා (මජ්ඣං)

ඡද්දිසා

3. තේන හි ගහපතිපුත්ත සුණාහි, සාධුකං මනසි කරොහි, භාසි-ස්සාමී'ති.

'එවං භන්තේ'ති ඛො සිඟාලො ගහපතිපුත්තෝ භගවතෝ පච්චස්සොසි.

භගවා එතදවොච:

"යතෝ ඛො ගහපතිපුත්ත අරියසාවකස්ස චත්තාරෝ කම්මකිලෙසා පහීණා හොන්ති, චතූහි ඨානෙහි පාපකම්මං න කරොති, ඡ ච භොගානං අපායමුඛානි න සෙවති, සෝ එවං වුද්ධසපාපකාපගතෝ, ඡද්දිසාපටිච්ඡාදී,[1] උභයලොකවිජයාය පටිපන්නෝ හොති, තස්ස අයං චේව ලොකෝ ආරද්ධෝ හොති පරෝ ච ලොකෝ. සෝ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති.

කම්මකිලෙසා

4. කතමස්ස චත්තාරෝ කම්මකිලෙසා පහීණා හොන්ති? පාණාති-පාතෝ ඛො ගහපතිපුත්ත කම්මකිලෙසෝ, අදින්නාදානං කම්මකිලෙසෝ, කාමෙසු මිච්ඡාචාරෝ කම්මකිලෙසෝ, මුසාවාදෝ කම්මකිලෙසෝ. ඉමස්ස චත්තාරෝ කම්මකිලෙසා පහීණා හොන්ති"ති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වා[2] සුගතෝ, අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

පාණාතිපාතං අදින්නාදානං මුසාවාදෙ ච වුච්චති
පරදාරගමනඤ්චව නප්පසංසන්ති පණ්ඩිතා'ති.

අගතිගමනානි

5. කතමෙහි චතූහි ඨානෙහි පාපකම්මං කරොති? ඡන්දාගතිං ගච්ඡන්නෝ පාපකම්මං කරොති, දෙසාගතිං ගච්ඡන්නෝ පාපකම්මං කරොති, මොහාගතිං ගච්ඡන්නෝ පාපකම්මං කරොති, භයාගතිං ගච්ඡන්නෝ පාපකම්මං කරොති. යතෝ ඛො ගහපතිපුත්ත අරියසාවකෝ නෙව ඡන්දාගතිං ගච්ඡති, න දෙසාගතිං ගච්ඡති, න මොහාගතිං ගච්ඡති, න භයාගතිං ගච්ඡති, ඉමෙහි චතූහි ඨානෙහි පාපකම්මං න කරොති'ති. ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වා සුගතෝ අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

ඡන්දා දෙසා භයා මොහා යෝ ධම්මං අතිවත්තති,
නිහීයති තස්ස යසෝ[3] කාළපක්ඛ'ව චන්දිමා.

---

1. ඡද්දිසා පටිච්ඡාදි හොති (සී.ස්.)
2. වත්වාන (මජ්ඣං)
3. යශෝ තස්ස (මජ්ඣං)

ජන්තු දෙසා භයා මොහා යෝ ධම්මං නාතිවත්තති,
ආපූරති තස්ස යසෝ[1] සුක්කපක්ඛේ[2] ව චන්දිමා'ති.

ඡ අපායමුඛානි

6. කතමානි ඡ භොගානං අපායමුඛානි න සෙවති? සුරාමේරයමජ්ජ-පමාදට්ඨානානුයොගෝ බෝ ගහපතිපුත්ත භොගානං අපායමුඛං. විකාල-විසිඛාචරියානුයොගෝ භොගානං අපායමුඛං. සමජ්ජාභිචරණං භොගානං අපායමුඛං. ද්‍යූතප්පමාදට්ඨානානුයොගෝ භොගානං අපායමුඛං. පාපමිත්තා-නුයොගෝ භොගානං අපායමුඛං ආලසියානුයොගෝ භොගානං අපායමුඛං.

මජ්ජපානාදීනවා

ඡ බෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා සුරාමේරයමජ්ජපමාදට්ඨානානු-යොගෙ: සන්දිට්ඨිකා ධනජානි, කලහප්පවඩ්ඪනී, රොගානං ආයතනං, අකිත්තිසඤ්ජනනී, කොපීනනිදංසනී පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණීතෙව ඡට්ඨං පදං භවති. ඉමේ බෝ ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා සුරාමේරයමජ්ජපමා-දට්ඨානානුයොගෙ.

විකාලචරියාදීනවා

ඡ බෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා විකාලවිසිඛාචරියානුයොගෙ: අත්තා පි'ස්ස අගුත්තෝ අරක්ඛිතෝ හොති පුත්තදාරෝ පි'ස්ස අගුත්තෝ අරක්ඛිතෝ හොති, සාපතෙය්‍යම්පි'ස්ස අගුත්තං අරක්ඛිතං හොති, සඞ්කියෝ ච හොති පාපකෙසු ඨානෙසු, අභූතවචනං ච තස්මිං රුහති, බහූනඤ්ච දුක්ඛධම්මානං පුරක්ඛතෝ හොති. ඉමේ බෝ ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා විකාලවිසිඛා-චරියානුයොගෙ.

සමජ්ජාභිචරණාදීනවා

ඡ බෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා සමජ්ජාභිචරණෙ: කුව[3] නච්චං කුව ගීතං, කුව වාදිතං, කුව අක්ඛානං, කුව පාණිස්සරං, කුව කුම්භට්ඨානන්ති? ඉමේ බෝ ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා සමජ්ජාභිචරණෙ.

---

1. යසෝ තස්ස (මජ්ඣං)
2. ජුණ්හපක්ඛෙව (කම්)
3. කුවං (PTS)

ද්‍යූතපපමාදාදීනවා

ඡ ඛෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා ද්‍යූතපපමාදට්ඨානානුයොගෙ: ජයං වෙරං පසවති, ජිතෝ චිත්තමනුසොචති, සන්දිට්ඨිකා ධනජානි, සභාගතස්ස[1] වචනං න රුහති, මිත්තාමච්චානං පරිභූතෝ හොති, ආවාහවිවාහකානං අපත්ථීතෝ හොති, අක්ඛධුත්තෝ අයං පුරිසපුග්ගලෝ නාලං දුරහරණායා'ති. ඉමේ ඛෝ ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා ද්‍යූතපපමාදට්ඨානානුයොගෙ.

පාපමිත්තානුයොගාදීනවා

ඡ ඛෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ: යෙ ධුත්තා, ය සොණ්ඩා, යෙ පිපාසා, යෙ නෙකතිකා යෙ වඤ්ඤනිකා යෙ සාහසිකා, ත්‍යාස්ස මිත්තා හොන්ති, තෙ සහායා. ඉමේ ඛෝ ගහපතිපුත්ත ඡ ආදීනවා පාපමිත්තානුයොගෙ.

ආලස්‍යාදීනවා

ඡ ඛෝ' මේ ගහපතිපුත්ත ආදීනවා ආලසානුයොගෙ: අතිසීතන්ති කම්මං න කරොති, අතිඋණ්හන්ති කම්මං න කරොති, අතිසායන්ති කම්මං න කරොති, අතිපාතෝ'ති කම්මං න කරොති, අතිජාතෝ'ස්මීති කම්මං න කරොති, අතිධාතෝ'ස්මීති කම්මං න කරොති. තස්ස එවං කිච්චාපදෙස-බහුලස්ස විහරතෝ අනුප්පන්නා වෙව භොගා නුප්පජ්ජන්ති, උප්පන්නා ච භොගා පරික්ඛයං ගච්ඡන්ති. ඉමේ ඛෝ ගහපති පුත්ත ඡ ආදීනවා ආලසානුයොගෙ''ති.

ඉදමවොච භගවා, ඉදං වත්වා සුගතෝ අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

---

1. සහායෙ තස්ස (ක්‍රම)

7. "හොති පානසඛා නාම හොති සම්මියසම්මියෝ
යෝ ච අත්ථේසු ජාතේසු සහායෝ හොති සෝ සඛා. 1

උසූරසෙය්‍යා පරදාරසේවනා
වේරප්පසඞ්ඛෝ[1] ච අනත්ථතා ච
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ඡ ඨානා පුරිසං ධංසයන්ති. 2

පාපමිත්තෝ පාපසඛෝ පාපආචාරගොචරෝ
අස්මා ලොකා පරම්හා ච උභයා ධංසතෙ නරෝ. 3

අකබ්භීජීයෝ වාරුණිං නච්චගීතං
දිවාසොප්පං පාරිචරියා අකාලේ
පාපා ච මිත්තා සුකදරියතා ච
එතෙ ඡ ඨානා පුරිසං ධංසයන්ති. 4

අක්ඛෙහි දිබ්බන්ති සුරං පිවන්ති
යන්තබ්භීජීයෝ පාණසමා පරෙසං
නිහීනසෙවී න ච වුද්ධසෙවී[2]
නිහීයරෙ කාළපක්ඛ'ව චන්දෝ. 5

යෝ වාරුණිං අධනෝ අකිඤ්චනෝ
පිපාසෝ පිවං පාපං ගතෝ[3]
උදකම්ව ඉණං විගාහති
අකුලං[4] කාහිති විප්පමත්තතනා. 6

න දිවාසොප්පසීලෙන රත්තිමුට්ඨානදෙස්සිනා[5],
නිච්චං මත්තෙන සොණ්ඩෙන සක්කා ආවසිතුං ඝරං. 7

අතිසීතං අතිඋණ්හං අතිසායමිදං අහු,
ඉති විස්සට්ඨකම්මන්තෙ අත්ථා අච්චෙන්ති මාණවෙ. 8

යෝ'ධ සීතඤ්ච උණ්හඤ්ච තිණා භියෝ න මඤ්ඤති
කරං පුරිසකිච්චානි සෝ සුඛං[6] න විහායති"ති. 9

---

1. වේරප්පසවෙ (මජ්ඣං)
2. වුද්ධිසෙවී (සී්‍ය), බුද්ධිසෙවී (කම්)
3. පිපාසොයි අත්ථපාගතෙ (සී්‍ය), පිපාසෝ පි සමපපජ්ජතෙ (කම්) පප ගතෙ (මජ්ඣං)
4. ආකුලං (සී්‍ය, කම්)
5. රත්තින්දිවට්ඨානදස්සිනා (PTS)
6. සුඛිං (මජ්ඣං)

මිත්තපතිරූපකා

8. චත්තාරො' මෙ ගහපතිපුත්ත අමිත්තා මිත්තපතිරූපකා[1] වෙදිතබ්බා.. අඤ්ඤදත්ථුහරො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, වචීපරමො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො, අපායසහායො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

චතූහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි අඤ්ඤදත්ථුහරො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

අඤ්ඤදත්ථුහරො හොති අප්පෙන බහුමිච්ඡති,
භයස්ස කිච්චං කරොති සෙවති අත්ථකාරණා.

ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි අඤ්ඤදත්ථුහරො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

චතූහි ඛො ගහපති පුත්ත ඨානෙහි වචීපරමො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො. අතිතෙන පටිසන්ථරති[2] අනාගතෙන පටිසන්ථරතිං, නිරත්ථකෙන සඞ්ගණ්හාති, පච්චුප්පන්නෙසු කිච්චෙසු ඛ්‍යසනං දස්සෙති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි වචීපරමො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

චතූහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො. පාපකම්පි'ස්ස[3] අනුජානාති, කල්‍යාණම්පි'ස්ස අනුජානාති, සම්මුඛා'ස්ස වණ්ණං භාසති, පරම්මුඛා'ස්ස අවණ්ණං භාසති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි අනුප්පියභාණී අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො.

චතූහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි අපායසහායො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො: සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානානුයොගෙ සහායො හොති, විකාලවිසිඛාචරියානුයොගෙ සහායො හොති, සමජ්ජාභිචරණෙ සහායො හොති, ජූතප්පමාදට්ඨානානුයොගෙ සහායො හොති. ඉමෙහි ඛො ගහපති පුත්ත චතූහි ඨානෙහි අපායසහායො අමිත්තො මිත්තපතිරූපකො වෙදිතබ්බො'ති.

---

1. මිත්තපටිරූපකා (සීමු)
2. පටිසන්ධරති (කම්)
3. පාපකම්මම්පිස්ස (ස්‍යා)

ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

"අණුඤ්ඤදපථුහරෝ මිත්තෝ යෝ ච මිත්තෝ වචීපරෝ,[1]
අනුපජීයඤ්ච යෝ ආහ අපායෙසු ච යෝ සඛා.
එතෙ අමිත්තෙ චත්තාරෝ ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතෝ,
ආරකා පරිවජ්ජයේ මග්ගං පටිභයං යථා"ති.

සුහදමිත්තා

9. චත්තාරෝ' මෙ ගහපතිපුත්ත මිත්තා සුහද වෙදිතබ්බා: උපකාරෝ[2] මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ, සමානසුඛදුක්ඛෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ, අත්ථක්ඛායී මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ, අනුකම්පකෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ.

චතූහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි උපකාරෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ. පමත්තං රක්ඛති, පමත්තස්ස සාපතෙය්‍යං රක්ඛති, භීතස්ස සරණං හොති, උප්පන්නෙස කිච්චකරණියෙ තද්ධිගුණං භොගං අනුප්පදෙති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි උපකාරෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ.

චතූහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි සමානසුඛදුක්ඛෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ: ගුය්හමස්ස ආවික්ඛති, ගුය්හමස්ස පරිගූහති, ආපදාසු න විජහති, ජීවිතම්පි'ස්ස අත්ථාය පරිච්චත්තං හොති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි සමානසුඛදුක්ඛෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ.

චතූහි ඛො පන ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි අත්ථක්ඛායී මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ: පාපා නිවාරෙති, කල්‍යාණෙ නිවෙසෙති, අස්සුතං සාවෙති, සග්ගස්ස මග්ගං ආචික්ඛති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි අත්ථක්ඛායී මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ.

චතූහි ඛො පන ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි අනුකම්පකෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ: අභවෙනස්ස න නන්දති, භවෙනස්ස නන්දති, අවණ්ණං භණමානං නිවාරෙති, වණ්ණං භණමානං පසංසති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත චතූහි ඨානෙහි අනුකම්පකෝ මිත්තෝ සුහදෙ වෙදිතබ්බෝ"ති.

---

1. වචීපරමෝ (ස්‍යා)
2. උපකාරකෝ (ස්‍යා)

ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වා සුගතෝ, අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

10. ''උපකාරෝ ච යෝ මිත්තෝ යෝ ච මිත්තෝ සුඛේ දුඛේ[1]
අත්ථක්ඛායී ච යෝ මිත්තෝ යෝ ච මිත්තෝ'නුකම්පකෝ.

එතේ පි මිත්තේ චත්තාරෝ ඉති විඤ්ඤාය පණ්ඩිතෝ
සක්කච්චං පයිරුපාසෙය්‍ය මාතා පුත්තං'ව ඔරසං.

පණ්ඩිතෝ සීලසම්පන්නෝ ජලං අග්ගි ව භාසති
භොගෙ සංහරමානස්ස භමරසෙසව ඉරියතෝ
භොගා සන්නිචයං යන්ති වම්මිකෝ' වූපචීයති.

එවං භොගෙ සමාහච්චා[2] අලමත්තෝ කුලෙ ගිහී
චතුධා විභජේ භොගෙ ස වෙ මිත්තානි ගච්ඡති.

එකෙන භොගෙ භුඤ්ජෙය්‍ය දවිහි කම්මං පයොජයෙ
චතුත්ථඤ්ච නිධාපෙය්‍ය ආපදාසු භවිස්සතී''ති.

ඡද්දිසාපටිච්ඡාදනං

11. කථඤ්ච ගහපතිපුත්ත අරියසාවකෝ ඡද්දිසාපටිච්ඡාදී හොති? ඡයිමා ගහපතිපුත්ත දිසා වේදිතබ්බා: පුරත්ථිමා දිසා මාතාපිතරෝ වේදි-තබ්බා දක්ඛිණා දිසා ආචරියා වේදිතබ්බා. පච්ඡිමා දිසා පුත්තදාරා වේදිතබ්බා. උත්තරා දිසා මිත්තාමච්චා වේදිතබ්බා. හෙට්ඨිමා දිසා දාසකම්මකරා වේදි-තබ්බා. උපරිමා දිසා සමණබ්‍රාහ්මණා වේදිතබ්බා.

---

1. සුඛේ දුක්ඛෙ ච යෙ සඛා (මජ්ඣං)
2. සමාහරිත්වා (ස්‍යා)

පඤ්චහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත යානෙහි පුත්තෙන පුරත්ථිමා දිසා මාතාපිතරෝ පච්චුපට්ඨාතබ්බා: භතෝ නෙ සම්භරිස්සාමි[1], කිච්චං නෙසං කරිස්සාමි, කුලවංසං ඨපෙස්සාමි, දයජ්ජං පටිපච්ඡාමි[2], අථ වා පන පෙතානං කාලකතානං දක්ඛිණං අනුප්පදස්සාමී''ති. ඉමෙහි ඛෝ ගහපති-පුත්ත පඤ්චහි යානෙහි පුත්තෙන පුරත්ථිමා දිසා මාතාපිතරෝ පච්චුපට්ඨිතා පඤ්චහි යානෙහි පුත්තං අනුකම්පන්ති: පාපා නිවාරෙන්ති, කල්‍යාණෙ නිවෙසෙන්ති, සිපපං සික්ඛාපෙන්ති, පතිරූපෙන දාරෙන සංයොජෙන්ති, සමයෙ දයජ්ජං නිය්‍යාතෙන්ති[3]. ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි යානෙහි පුත්තෙන පුරත්ථිමා දිසා මාතාපිතරෝ පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චහි යානෙහි පුත්තං අනුකම්පන්ති. එවමස්ස එසා පුරත්ථිමා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ථෙමා අපපටිභයා.

12. පඤ්චහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත යානෙහි අන්තෙවාසිනා දක්ඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපට්ඨාතබ්බා: උට්ඨානෙන, උපට්ඨානෙන, සුස්සූසාය, පාරිචරියාය, සක්කච්චං සිපපපටිග්ගහණෙන[4].

ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි යානෙහි අන්තෙවාසිනා දක්ඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපට්ඨිතා, පඤ්චහි යානෙහි අන්තෙවාසි අනුකම්පන්ති: සුවිනීතං විනෙන්ති, සුග්ගහිතං ගාහාපෙන්ති, සබ්බසිපපස්සුතං සමක්ඛායිනෝ භවන්ති, මිත්තාමච්චෙසු පටියාදෙන්ති[5], දිසාසු පරිත්තානං කරොන්ති. ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි යානෙහි අන්තෙවාසිනා දක්ඛිණා දිසා ආචරියා පච්චුපට්ඨිතා, ඉමෙහි පඤ්චහි යානෙහි අන්තෙවාසි අනුකම්පන්ති. එවමස්ස එසා දක්ඛිණා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ථෙමා අපපටිභයා.

---

1. නෙසං හරිස්සාමි (මජ්ඣං)
2. පරිපජ්ජාමි (මජ්ඣං)
3. නිය්‍යාදෙන්ති (මජ්ඣං)
4. සිපපං පරිග්ගහණෙන (සී්‍යා) සිපපුග්ගහණෙන (කම්)
5. පරිවෙදෙන්ති (සී්‍යා)

13. පඤ්චහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි සාමිකෙන පච්ඡිමා දිසා භරියා පච්චුපට්ඨාතබ්බා: සම්මානනාය, අනවමානනාය,[1] අනතිචරියාය, ඉස්සරියවොස්සග්ගෙන, අලඞ්කාරානුප්පදානෙන. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි ඨානෙහි සාමිකෙන පච්ඡිමා දිසා භරියා පච්චුපට්ඨිතා, පඤ්චහි ඨානෙහි සාමිකං අනුකම්පති: සුසංවිහිතකම්මන්තා ච හොති, සුසංගහිත-පරිජනා ච[2], අනතිචාරිනී ච, සම්හතං අනුරක්ඛති, දක්ඛා ච හොති අනලසා සබ්බකිච්චෙසු. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි ඨානෙහි සාමිකෙන පච්ඡිමා දිසා භරියා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චහි ඨානෙහි සාමිකං අනුකම්පති. එවමස්ස එසා පච්ඡිමා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ඛෙමා අප්පටිභයා.

14. පඤ්චහි ඛො ගහපතිපුත්ත ඨානෙහි කුලපුත්තෙන උත්තරා දිසා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨාතබ්බා: දානෙන, පෙය්‍යවජ්ජෙන[3], අත්ථචරියාය සමානත්තතාය, අවිසංවාදනතාය. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි ඨානෙහි කුලපුත්තෙන උත්තරා දිසා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්චහි ඨානෙහි කුලපුත්තං අනුකම්පන්ති: පමත්තං රක්ඛන්ති, පමත්තස්ස සාපතෙය්‍යං රක්ඛන්ති, භීතස්ස සරණං හොන්ති, ආපදාසු න විජහන්ති අපරපජා චස්ස පටිපූජෙන්ති. ඉමෙහි ඛො ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි ඨානෙහි කුලපුත්තෙන උත්තරා දිසා මිත්තාමච්චා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චහි ඨානෙහි කුලපුත්තං අනුකම්පන්ති. එවමස්ස එසා උත්තරා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ඛෙමා අප්පටිභයා.

---

1. අවිමානනාය (ස්‍යා PTS)
2. සඞ්ගහිත පරිජනා ච (මජසං)
3. පියවජ්ජෙන (ස්‍යා කම්)

15. පඤ්චහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත යානෙහි අයිරකෙන[1] හෙට්ඨිමා දිසා දාසකම්මකරා පච්චුපට්ඨාතබ්බා: යථාබලං කම්මන්තසංවිධානෙන, භත්ත-වෙතනානුපප්පදානෙන, ගිලානුපට්ඨානෙන, අච්ඡරියානං රසානං සංවිභාගෙන, සමයෙ වොස්සග්ගෙන. ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි යානෙහි අයිර-කෙන හෙට්ඨිමා දිසා දාසකම්මකරා පච්චුපට්ඨිතා පඤ්චහි යානෙහි අයිරකං අනුකම්පන්ති. පුබ්බුට්ඨායිනෝ ච හොන්ති, පච්ඡානිපාතිනෝ ච දින්නා-දායිනෝ ච, සුකතකම්මකරා ච, කිත්තිවණ්ණහරා ච. ඉමෙහි ඛෝ ගහපති-පුත්ත පඤ්චහි යානෙහි අයිරකෙන හෙට්ඨිමා දිසා දාසකම්මකරා පච්චු-පට්ඨිතා ඉමෙහි පඤ්චහි යානෙහි අයිරකං අනුකම්පන්ති. එවමස්ස එසා හෙට්ඨිමා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ඛෙමා අප්පටිභයා.

16. පඤ්චහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා දිසා සමණබ්‍රාහ්මණා පච්චුපට්ඨාතබ්බා: මෙත්තෙන කායකම්මෙන, මෙත්තෙන වචීකම්මෙන, මෙත්තෙන මනොකම්මෙන, අනාවටඤ්ච රතාය, ආමිසානුප්ප-දානෙන. ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත පඤ්චහි යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා දිසා සමණබ්‍රාහ්මණා පච්චුපට්ඨිතා ජහි යානෙහි කුලපුත්තං අනුකම්පන්ති. පාපා නිවාරෙන්ති, කල්‍යාණෙ නිවෙසෙන්ති, කල්‍යාණෙන මනසා අනුකම්පන්ති, අසුතං සාවෙන්ති, සුතං පරියොදපෙන්ති, සග්ගස්ස මග්ගං ආචික්ඛන්ති. ඉමෙහි ඛෝ ගහපතිපුත්ත ජහි යානෙහි කුලපුත්තෙන උපරිමා දිසා සමණබ්‍රාහ්මණා පච්චුපට්ඨිතා ඉමෙහි ජහි යානෙහි කුලපුත්තං අනු-කම්පන්ති. එවමස්ස එසා උපරිමා දිසා පටිච්ඡන්නා හොති ඛෙමා අප්පටි-භයා''ති.

ඉදමවොච භගවා. ඉදං වත්වා සුගතො අථාපරං එතදවොච සත්ථා:

17. ''මාතාපිතා දිසා පුබ්බා ආචරියා දක්ඛිණා දිසා
පුත්තදාරා දිසා පච්ඡා මිත්තාමච්චා ච උත්තරා.

දාසකම්මකරා හෙට්ඨා උද්ධං සමණබ්‍රාහ්මණා
එතා දිසා නමස්සෙය්‍ය අලමත්තො කුලෙ ගිහී.

---

1. අසයිරඤ්ඤන (මජ්ඣං)

පණ්ඩිතො සීලසම්පන්නො සණ්ඨො ච පටිභානවා,
නිවාතවුත්ති අත්ථද්ධො තාදිසො ලභතෙ යසං.

උට්ඨානකො අනලසො ආපදසු න වෙධති,
අච්ඡින්නවුත්ති මෙධාවී තාදිසො ලභතෙ යසං.

සඞ්ගාහකො මිත්තකරො වදඤ්ඤූ විතමච්ඡරො,
නෙතා විනෙතා අනුනෙතා තාදිසො ලභතෙ යසං

දනඤ්ච පෙය්‍යවජ්ජඤ්ච අත්ථචරියා ච යා ඉධ,
සමානත්තතා ච ධම්මෙසු තත්ථ තත්ථ යථාරහං.

එතෙ ඛො සඞ්ගහා ලොකෙ රථස්සාණී'ව යායතො,
එතෙ ච සඞ්ගහා නාස්සු න මාතා පුත්තකාරණා,
ලභෙථ මානං පූජං වා පිතා වා පුත්තකාරණා.

යස්මා ච සඞ්ගහෙ එතෙ සමවෙක්ඛන්නි[1] පණ්ඩිතා,
තස්මා මහත්තං පප්පොන්නි පාසංසා ච භවන්නි තෙ''ති.

18. එවං වුත්තෙ සිගාලකො[2] ගහපතිපුත්තො භගවන්නං එතදවොච: අභික්කන්නං භන්තෙ, අභික්කන්නං භන්තෙ. සෙය්‍යථාපි භන්තෙ නික්කුජ්ජිතං වා උක්කුජ්ජෙය්‍ය, පටිච්ඡන්නං වා විවරෙය්‍ය, මූළ්හස්ස වා මග්ගං ආචික්ඛෙය්‍ය, අන්ධකාරෙ වා තෙලපජ්ජොතං ධාරෙය්‍ය චක්ඛුමන්නො රූපානි දක්ඛන්නීති, එවමෙව භගවතා අනෙකපරියායෙන ධම්මො පකාසිතො. එසාහං භන්තෙ භගවන්නං සරණං ගච්ඡාමි, ධම්මඤ්ච භික්ඛුසඞ්ඝඤ්ච. උපාසකං මං භගවා ධාරෙතු අජ්ජතග්ගෙ පාණුපෙතං සරණං ගතන්නි.

සිගාලසුත්තං නිට්ඨිතං අට්ඨමං.

1. සම්මපෙක්ඛන්නි (මජ්ඝං)
2. සිඩගාලොවාදසුත්තංතං (PTS)

9

ආටානාටියසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා රාජගහෙ විහරති ගිජ්ඣකූටෙ පබ්බතෙ. අථ ඛො චත්තාරො මහාරාජා[1] මහතියා ච යක්ඛසෙන්‍යාය මහතියා ච ගන්ධබ්බසෙන්‍යාය මහතියා ච කුම්භණ්ඩසෙන්‍යාය මහතියා ච නාගසෙන්‍යාය, චතුද්දිසං රක්ඛං ඨපෙත්වා, චතුද්දිසං ගුම්බං ඨපෙත්වා, චතුද්දිසං ඔවරණං ඨපෙත්වා, අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණා කෙවලකප්පං ගිජ්ඣකූටං[2] ඔභාසෙත්වා, යෙන භගවා තෙනුපසංකමිංසු උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. තෙ පි ඛො යක්ඛා අපෙක්ඛකවෙව භගවන්තං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු, අපෙක්ඛකවෙව භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු සම්මොදනියං කථං සාරාණියං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපෙක්ඛකවෙව යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිං පණාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. අපෙක්ඛකවෙව නාමගොත්තං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු අපෙක්ඛකවෙව තුණ්හීභූතා එකමන්තං නිසීදිංසු.

2. එකමන්තං නිසින්නො ඛො වෙස්සවණො මහාරාජා භගවන්තං එතදවොච:

"සන්තී හි භන්තෙ උළාරා යක්ඛා භගවතො අප්පසන්නා. සන්ති හි භන්තෙ උළාරා යක්ඛා භගවතො පසන්නා. සන්ති හි භන්තෙ මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතො අප්පසන්නා. සන්ති හි භන්තෙ මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතො පසන්නා. සන්තී හි භන්තෙ නීචා යක්ඛා භගවතො අප්පසන්නා. සන්තී හි භන්තෙ නීචා යක්ඛා භගවතො පසන්නා.

---

1. මහාරාජානො – මජ්ඣං
2. ගිජ්ඣකූට පබ්බතං – මජ්ඣං

යෙභුය්‍යෙන ඛො පන භන්තෙ යක්ඛා අප්පසන්නා යෙව භගවතො. තං කිස්ස හෙතු: භගවා හි භන්තෙ පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදින්නාදනා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාද වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමජ්ජ ප්පමාදට්ඨානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, යෙභුය්‍යෙන ඛො පන භන්තෙ යක්ඛා අප්පටිවිරතා යෙව පාණාතිපාතා, අප්පටිවිරතා අදින්නාදනා, අප්පටිවිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, අප්පටිවිරතා මුසාවාද, අප්පටිවිරතා සුරාමෙරයමජ්ජ ප්පමාදට්ඨානා. තෙසන්නං හොති අප්පයං අමනාපං. සන්නි හි භන්තෙ භගවතො සාවකා, අරඤ්ඤෙ වනපත්ථානි[1] පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දනි අප්පනිග්ඝොසානි විජනවාතානි මනුස්සරාහසෙය්‍යකානි[2] පටිසල්ලාන-සාරුප්පානි. තත්ථ සන්ති උළාරා යක්ඛා නිවාසිනො යෙ ඉමස්මිං භගවතො පාවචනෙ අප්පසන්නා. තෙසං පසාදය උග්ගණ්හාතු භන්තෙ භගවා ආටානාටියං රක්ඛං භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරායා''ති.

3. අධිවාසෙසි භගවා තුණ්හීභාවෙන. අථ ඛො වෙස්සවණ්ණො මහාරාජා භගවතො අධිවාසනං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රක්ඛං අභාසි:

4. "විපස්සිස්ස[3] නමත්ථු චක්ඛුමන්තස්ස සිරීමතො
සිඛිස්ස පි[4] නමත්ථු සබ්බභූතානුකම්පිනො

වෙස්සභුස්ස නමත්ථු නහාතකස්ස[5] තපස්සිනො
නමත්ථු කකුසන්ධස්ස මාරසෙනාපමද්දිනො

කොණාගමනස්ස නමත්ථු බ්‍රාහ්මණස්ස වුසීමතො,
කස්සපස්ස නමත්ථු විප්පමුත්තස්ස සබ්බධි.

1. අරඤ්ඤවගපත්ථානි (මජසං)
2. රාරසෙය්‍යකානි (සීමු, මජසං)
3. විපසයිස්ස ච (මජසං)
4. සිඛිස්සපි ච (මජසං)
5. වෙසසභුසස ච (මජසං)

අඩ්ගිරසස්ස නම්හඤ්ච සක්‍යපුත්තස්ස සිරිමතෝ
යෝ ඉමං ධම්මම්දෙසෙසි[1] සබ්බදුක්ඛාපනූදනං.

යෙ චාපි නිඛ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපස්සිසුං
තෙ ජනා අපිසුණා' මහන්තා විතසාරද.

5. භිතං දෙවමනුස්සානං යං නමස්සන්ති ගොතමං
විජ්ජාචරණසම්පන්නං මහන්තං විතසාරදං.

යතෝ උග්ගච්ඡති සූරියෝ[2] ආදිච්චෝ මණ්ඩලී මහා
යස්ස වුග්ගච්ඡමානස්ස සංවරී පි නිරුජ්ඣති.

යස්ස වුග්ගතෙ සූරියෙ[3] දිවසෝ'ති පවුච්චති,
රහදෙ පි තත්ථ ගම්භීරෝ සමුද්දෙ සරිතොදකෝ

එවං නං තත්ථ ජානන්ති සමුද්දෙ සරිතොදකෝ,
ඉතෝ සා පුරිමා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෝ
යං දිසං දණ්ඩපාලෙති මහාරාජා යසස්සි සෝ
ගන්ධබ්බානං ආධිපති ධතරට්ඨෝ'ති නාම සෝ
රමති නච්චගීතෙහි ගන්ධබ්බෙහි පුරක්ඛතෝ

පුත්තා පි තස්ස බහවෝ එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකෝ ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතෝ'ව නමස්සන්ති මහන්තං විතසාරදං
නමෝ තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමෝ තෙ පුරිසුත්තම
කුසලෙන සමෙක්ඛසි
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති,
සුතං නෙතං අභිණ්හසෝ තස්මා එවං වදෙමසෙ

---

1. ධම්මං දෙසෙසි-මජ්ඣං
2. සූරියෝ -මජ්ඣං
3. සූරියෙ -මජ්ඣං

'ජිනං වන්දථ ගොතමං'ජිනං වන්දම ගොතමං'
''විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමං''

6. යෙන පෙතා පවුච්චන්ති පිසුණා පිට්ඨිමංසිකා,
පාණාතිපාතිනෝ එද්ද චෝරා නෙකතිකා ජනා

ඉතෝ සා දක්ඛිණා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෝ,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සී සෝ

කුම්භණ්ඩානං ආධිපති විරූළ්හෝ ඉති නාමසෝ,
රමති නච්චගීතෙහි කුම්භණ්ඩේහි පූරක්ඛතෝ.

පුත්තා පි තස්ස බහවෝ එකන්නාමා'ති මේ සුතං
අසීතිං දස එකෝ ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතෝ'ව නමස්සන්ති මහන්තං වීතසාරදං
'නමෝ තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමෝ තෙ පුරිසුත්තම'.
කුසලේන සමෙක්ඛසි
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති
සුතං නෙතං අභිණ්හසෝ තස්මා එවං වදෙමසෙ

'ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමං'.

7. යථා වොභාසයති සූරියෝ ආදිච්චෝ මණ්ඩලී මහා
යස්ස වොභාසමානස්ස දිවසෝ පි නිරුජ්ඣති.

යස්ස වොභාසතෙ සූරියෙ සංවරී'ති පවුච්චති,
රහදෙ පි තත්ථ ගම්භීරෙ සම්පුණ්ණෙ සරිතොදකෙ.

---

1. බුද්ධා –PTS. කම්
2. තෙසාමධිපති රාජා ධෘතරාෂ්ට්‍රඉති නාමතඃ
ගන්ධර්වාධිපති රාජා දෙවෙඝි ස ච රක්ෂිතඃ
3. තෙසාමධිපති රාජා විරූඪකෝඝි නාමතඃ, කූම්භාණ්ඩාධිපති රාජා යමේන සහ රක්ෂතු
කූම්භණ්ඩේඝි සුරක්ෂිතඃ–මහාවස්තු.
පුත්‍රා පි තස්‍ය බහව – එකනාමා විවක්ෂණාඃ
අශීතිර්දශ චෛකාශ්ච – ඉන්ද්‍රනාමා මහාබලාඃ –ලලිතවිස්තර

එවං නං තත්ථ ජානන්ති සමුද්දෙ සරිතොදකෙ
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෝ
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සී සෝ.

නාගානඤ්ච[1] ආධිපති විරූපක්ඛෝ'ඉති නාමසෝ,
රමති නච්චගීතෙහි නාගෙහෙව පුරෙක්ඛතෝ[2]
පුත්තා පි තස්ස බහවෝ එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකෝ ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතෝ'ව නමස්සන්ති මහන්තං වීතසාරදං,
නමෝ තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමෝ තෙ පුරිසුත්තම

කුසලෙන සමෙක්ඛසි
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති
සුතං නෙතං අභිණ්හසෝ තස්මා එවං වදෙමසෙ:

"ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දාම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දාම ගොතමං"

8. යෙන උත්තරකුරු රම්මා[3] මහානෙරු සුදස්සනෝ,
මනුස්සා තත්ථ ජායන්ති අමමා අපරිග්ගහා

න තෙ බීජං පවපන්ති නපි නියන්ති නඞ්ගලා
අකට්ඨපාකිමං සාලිං පරිභුඤ්ජන්ති මානුසා

අකණං අථුසං සුද්ධං සුගන්ධං තණ්ඩුලප්ඵලං,
තුණ්ඩිකීරෙ පවිට්ඨාන තතෝ භුඤ්ජන්ති භොජනං

ගාවීං එකඛුරං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
පස්සුං එකඛුරං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං

---

1. නාගානං – PTS
2. විරූපක්ඛෝ ඉති – PTS
3. උත්තර කුරුස්මිං – මජ්ඣං
4. ඉත්ථිවාහනං – PTS, ඉත්ථිං වා වාහනං – මජ්ඣං
5. තෙසාමධිපති රාජා විරූපාක්ඛොඉති නාමතෝ
ස වො නාගාධිපෝ රාජා වරුණෙන සහ රක්ඛතු
සථිනාගෙහි රක්ඛිතෝ – මහාවසතු

ඉත්ථීවාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
පුරිසවාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං.

කුමාරිවාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
කුමාරවාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුහිත්වා සබ්බා දිසා අනුපරියන්ති[1]
පවාරා තස්ස රාජිනෝ:

හත්ථියානං අස්සයානං දිබ්බංයානං උපට්ඨිතං.

පාසාද සිවිකා චෙව මහාරාජස්ස යසස්සිනෝ
තස්ස ච නගරා අහු අන්තළික්ඛෙ සුමාපිතා
ආටානාටා කුසිනාටා පරකුසිනාටා
නාටපුරියා[2] පරකුසිත නාටා[3].

උත්තරෙන කපිවන්නෝ[4] ජනොඝමපරෙන ච,
නවනවුතියො අම්බරම්බරවතියො ආළකමන්දූ නාම රාජධානී

කුවෙරසභිමෙනා පන මාරිස මහාරාජස්ස විසාණා නාම රාජධානී
තස්මා කුවෙරොති මහාරාජා වෙස්සවණොති පවුච්චති.

පවෙවස්සන්තෝ පකාසෙන්ති තතොලා තන්තලා තතොතලා
ඔජසි තෙජසි තතොජයි සූරෝ රාජා අරිට්ඨෝ නෙමි.

රහදෙ පි තත්ථ ධරණී නාම යතෝ මෙඝා පවත්තන්ති
වස්සා යතෝ පතායන්ති.
සභාපි තත්ථ භගලවතී[5] නාම යත්ථ යක්ඛා පඨිරූපාසන්ති.

තත්ථ නිච්චඵලා රුක්ඛා නානාදිජගණායුතා
මයූරකොඤ්චාභිරුතා[6] කොකිලාදිහි වග්ගුභි.

---

1. අනුපරියායන්ති –මජ්ඣං
2. නාටපුරියා –මජ්ඣං
3. පරකුසිටනාටා –මජ්ඣං
4. කපිවන්නෙනා –මජ්ඣං
5. සාලවතී –මජ්ඣං
6. මයූරකොඤ්චාභිරුදා –මජ්ඣං

ජීවංජීවකසද්දෙත්ථ අථො උට්ඨවචිත්තකා[1]
කුකුත්ථකා[2] කුළීරකා වනෙ පොක්ඛරසාතකා.

සුකසාළිකසද්දෙත්ථ දණ්ඩමාණවකානි ච
සොභති සබ්බකාලං සා කුවෙරනළිනී සද.

10. ඉතො සා උත්තරා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සිසො.

යක්ඛානං ආධිපති කුවෙරො ඉති නාමසො[3]
රමති නච්චගීතෙහි යක්ඛෙහි පුරක්ඛතො.

පුත්තා පි තස්ස බහවො එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා.

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං,
දූරතො'ව නමස්සන්ති මහන්තං චිතසාරදං
'නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම'

'කුසලෙන සමෙක්ඛසි'
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්හසො
තස්මා එවං වදෙමසෙ:
'ජිනං වන්දථ ගොතමං' 'ජිනං වන්දාම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දාම ගොතමන්ති''.

11. අයං ඛො සා මාරිස ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරායාති. යස්ස කස්සචි මාරිස භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා උපාසකස්ස වා උපාසිකාය වා අයං ආටානාටියා රක්ඛා සුග්ගහිතා භවිස්සති සමත්තාපරියාපුතා,[4]

---

1. ඔට්ඨවචිත්තකා (මජසං)
2. කුක්කුළකා (මජසං)
3. නාමාමධිපති රාජා කුවෙර ඉති නාමතඃ
   සව්යක්ෂාධිපො රාජා රාක්ෂසීහි සහ රක්ෂතු යක්ෂ රාක්ෂස රක්ෂිතඃ—මහාවසතු.
4. පරියාපුටා -කම්.

තඤ්ච අමනුස්සා යක්ඛෝ වා යක්ඛිනී වා යක්ඛපොතකෝ වා යක්ඛපොතිකා වා යක්ඛමහාමත්තෝ වා යක්ඛපාරිසජ්ජා වා යක්ඛපච්චරෝ වා, ගන්ධබ්බෝ වා ගන්ධබ්බී වා ගන්ධබ්බපොතකෝ වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමත්තෝ වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා වා ගන්ධබ්බපච්චරෝ වා, කුම්භණ්ඩෝ වා කුම්භණ්ඩී වා කුම්භණ්ඩපොතකෝ වා කුම්භණ්ඩපොතිකා වා කුම්භණ්ඩමහාමත්තෝ වා කුම්භණ්ඩපාරිසජ්ජා වා කුම්භණ්ඩපච්චරෝ වා, නාගෝ වා නාගිනී[1] වා, නාගපොතකෝ වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමත්තෝ වා නාගපාරිසජ්ජා වා නාගපච්චරෝ වා පදුට්ඨචිත්තෝ භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡෙය්‍ය, ඨිතං වා උපතිට්ඨෙය්‍ය, නිසින්නං වා උපනිසීදෙය්‍ය, නිපන්නං වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය, න මේ සෝ මාරිස අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය ගාමෙසු වා නිගමෙසු වා සක්කාරං වා ගරුකාරං වා. න මේ සෝ මාරිස අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය ආළකමන්දය රාජධානියා වත්ථුං වා වාසං වා, න මේ සෝ මාරිස අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය යක්ඛානං සමිතිං ගන්තුං. අපිස්සු නං මාරිස අමනුස්සා අනවය්හම්පි නං කරෙය්‍යුං අව්වය්හං. අපිස්සු නං මාරිස අමනුස්සා අත්තනාපි'පි පරිපුණ්ණාහි පරිහාසාහි පරිහසෙය්‍යුං. අපිස්සු නං මාරිස අමනුස්සා රිත්තම්පිස්ස පත්තං සීසෙ නික්කුජ්ජෙය්‍යුං. අපිස්සු නං මාරිස අමනුස්සා සත්තධාපි'ස්ස මුද්ධං ඵාලෙය්‍යුං.

12. සන්ති හි මාරිස අමනුස්සා චණ්ඩා රුද්ධා රභසා. තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති' න මහාරාජූනං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ තථා තෙ මාරිස අමනුස්සා මහාරාජූනං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

---

1. නාගී වා (ම්‍යා)

සෙය්‍යථාපි මාරිස රඤ්ඤෝ මාගධස්ස විජිතෙ මහාචෝරා තෙ නෙව රඤ්ඤෝ මාගධස්ස ආදියන්ති, න රඤ්ඤෝ මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියන්ති, න රඤ්ඤෝ මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න රඤ්ඤෝ මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, තෙ බො තෙ මාරිස මහාචෝරා රඤ්ඤෝ මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති, එවමෙව බො මාරිස සන්ති හි අමනුස්සා චණ්ඩා රුද්ධා රභසා, තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ බො තෙ මාරිස අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

13. යො හි කොචි මාරිස අමනුස්සෙසා යක්ඛෙ වා යක්ඛිනි වා යක්ඛපොතකෙ වා යක්ඛපොතිකා වා යක්ඛමහාමත්තෙ වා යක්ඛපාරිසජ්ජෙ වා යක්ඛපචාරෙ වා, ගන්ධබ්බෙ වා ගන්ධබ්බී වා ගන්ධබ්බපොතකෙ වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමත්තෙ වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජෙ වා ගන්ධබ්බපචාරෙ වා, කුම්භණ්ඩෙ වා කුම්භණ්ඩී වා කුම්භණ්ඩපොතකෙ වා කුම්භණ්ඩපොතිකා වා කුම්භණ්ඩමහාමත්තෙ වා කුම්භණ්ඩපාරිසජ්ජෙ වා කුම්භණ්ඩපචාරෙ වා, නාගෙ වා නාගිනි වා නාගපොතකෙ වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමත්තෙ වා නාගපාරිසජ්ජෙ වා නාගපචාරෙ වා, පදුට්ඨචිත්තෙ භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡෙය්‍ය, ඨිතං වා උපතිට්ඨෙය්‍ය, නිසින්නං වා උපනිසීදෙය්‍ය, නිපන්නං වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය, ඉමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතබ්බං විඤ්ඤාපෙතබ්බං විරවිතබ්බං; "අයං යක්ඛෙ ගණ්හාති, අයං යක්ඛෙ ආවිසති, අයං යක්ඛෙ හෙඨෙති, අයං යක්ඛෙ විහෙඨෙති අයං යක්ඛෙ හිංසති, අයං යක්ඛෙ විහිංසති, අයං යක්ඛෙ න මුඤ්චති"ති.

14. කතමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං:

ඉන්දෙ සොමො වරුණො ච භාරචාජො පජාපති,
චන්දනො කාමසෙට්ඨො ච කින්නිඝණ්ඩු නිඝණ්ඩු ච.

පනාදෙ ඔපමඤ්ඤෙ ච දෙවසූතො ච මාතලි,
චිත්තසෙනො ච ගන්ධබ්බො නළො රාජා ජනෙසහො.

සාතාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතියො ගුළො,
සිවකො මුචලින්දෙ ච වෙස්සාමිත්තො යුගන්ධරො.

ගොපාලො සුප්පගෙධො ච[2] හිරි නෙත්ති ච මන්දියො.
පඤ්චාලචණ්ඩා ආළවකො පජ්ජන්නො[3] සුමනො සුමුඛො දධිමුඛො,
මණි මාණි චරො දීඝො අථො සෙරිස්සකො[4] සහ.

15. ඉමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතබ්බං වික්කන්දිතබ්බං විරචිතබ්බං: අයං යක්ඛො ගණ්හාති, අයං යක්ඛො ආවිසති, අයං යක්ඛො හෙඨෙති, අයං යක්ඛො විහෙඨෙති, අයං යක්ඛො හිංසති, අයං යක්ඛො විහිංසති, අයං යක්ඛො න මුඤ්චති ති.

අයං බො සා මාරිස ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසු විහාරායා'ති.

හන්ද ච දනි මයං මාරිස ගච්ඡාම, බහුකිච්චා මයං බහුකරණීයා'ති.

'යස්ස' දනි තුම්හෙ මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤථා'ති.

16. අථ බො චත්තාරො මහාරාජානො උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු. තෙ පි බො යක්ඛා උට්ඨායාසනා අප්පෙකච්චෙ භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු, අප්පෙකච්චෙ භගවතා සද්ධිං සම්මොදිංසු, සම්මොදනීයං කථං සාරානීයං වීතිසාරෙත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු, අප්පෙකච්චෙ යෙන භගවා තෙනඤ්ජලිම්පණාමෙත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු, අප්පෙකච්චෙ නාමගොත්තං සාවෙත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු, අප්පෙකච්චෙ තුණ්හීභූතා තත්ථෙවන්තරධායිංසූ'ති.

පඨමකභාණවාරො නිට්ඨිතො.

---

1. සිවකො –මජ්ඣං
2. සුප්පරොධො ච –මජ්ඣං
3. පජ්ජුනෙනා –මජ්ඣං
4. සෙරීසකො –මජ්ඣං

16. අථ ඛෝ භගවා තස්සා රත්තියා අච්චයෙන භික්ඛූ ආමන්තෙසි:

ඉමං භික්ඛවේ රත්තිං චත්තාරෝ මහාරාජානෝ මහතියා ච යක්ඛ සෙනාය මහතියා ච ගන්ධබ්බසෙනාය මහතියා ච කුම්භණ්ඩසෙනාය මහතියා ච නාගසෙනාය චතුද්දිසං රක්ඛං ඨපෙත්වා, චතුද්දිසං ගුම්බං ඨපෙත්වා, චතුද්දිසං ඔවරණං ඨපෙත්වා, අභික්කන්තාය රත්තියා අභික්කන්තවණ්ණා කෙවලකප්පං ගිජ්ඣකූටං පඛ්ඛතං ඔභාසෙත්වා යෙනාහං තෙනුපසංකම්ංසු, උපසඞ්කමිත්වා මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. තෙපි ඛෝ භික්ඛවේ යක්ඛා අපෙක්ඛකවෙව මං අභිවාදෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙක්ඛකවෙව මම සද්ධිං සම්මෝදිංසු, සම්මෝදනීයං කථං සාරාණීයං වීතිසාරෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙක්ඛකවෙව යෙනාහං තෙනඤ්ජ-ලිමපණාමෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙක්ඛකවෙව නාමගොත්තං සාවෙත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු: අපෙක්ඛකවෙව තූණ්හීභූතා එකමන්තං නිසීදිංසු.

17. එකමන්තං නිසින්නෝ ඛෝ භික්ඛවේ වෙස්සවණෝ මහාරාජා මං එතදවොච :

සන්ති හි භන්තෙ උළාරා යක්ඛා භගවතෝ අපසන්නා, සන්ති හි භන්තෙ උළාරා යක්ඛා භගවතෝ පසන්නා: සන්ති හි භන්තෙ මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතෝ අපසන්නා, සන්ති හි භන්තෙ මජ්ඣිමා යක්ඛා භගවතෝ පසන්නා: සන්ති හි භන්තෙ නීචා යක්ඛා භගවතෝ අපසන්නා, සන්ති හි භන්තෙ නීචා යක්ඛා භගවතෝ පසන්නා: යෙභුය්‍යෙන ඛෝ පන භන්තෙ යක්ඛා අපසන්නා යෙව භගවතෝ. තං කිස්ස හෙතු? භගවා හි භන්තෙ පාණාතිපාතා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, අදින්නාදානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, මුසාවාද වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණියා ධම්මං දෙසෙති. යෙභුය්‍යෙන ඛෝ පන භන්තෙ යක්ඛා අපටිවිරතායෙව පාණාතිපාතා, අපටිවිරතා අදින්නාදානා, අපටිවිරතා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, අපටිවිරතා මුසාවාද, අපටිවිරතා සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා. තෙසං තං හොති අප්පියං අමනාපං.

සන්ති හි භන්තෙ භගවතෝ සාවකා, අරඤ්ඤ වනපත්ථානි පන්තානි සෙනාසනානි පටිසෙවන්ති අප්පසද්දානි අප්පනිග්ඝොසානි විජනවාතානි මනුස්සරාහසෙය්‍යකානි පටිසල්ලානසාරුප්පානි.

තත්ථ සන්ති උළාරා යක්ඛා නිවාසින්නෝ යෙ ඉමස්මිං භගවතෝ පාවචනෙ අප්පසන්නා තෙසං පසාදය. උග්ගණ්හාතු භන්තෙ භගවා ආටානාටියං රක්ඛං භික්ඛූනං භික්ඛුනිනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරායාති.

අධිවාසෙයි මොං අහං භික්ඛවෙ තුණ්හීභාවෙන.

18. අථ ඛොං භික්ඛවෙ වෙස්සවණ්ණො මහාරාජා මං අධිවාසනං විදිත්වා තායං වෙලායං ඉමං ආටානාටියං රක්ඛං අභාසි:

විපස්සිස්ස නමත්ථු චක්ඛුමන්තස්ස සිරීමතෝ,
සිඛිස්සපි නමත්ථු සබ්බභූතානුකම්පිනෝ. 1.

වෙස්සභුස්ස නමත්ථු නහාතකස්ස තපස්සිනෝ,
නමත්ථු කකුසන්ධස්ස මාරසෙනප්පමද්දිනෝ. 2.

කොණාගමනස්ස නමත්ථු බ්‍රාහ්මණස්ස වුසීමතෝ,
කස්සපස්ස ච නමත්ථු විපමුත්තස්ස සබ්බධි. 3.

අඞ්ගීරස්ස නමත්ථු සක්‍යපුත්තස්ස සිරීමතෝ,
යෝ ඉමං ධම්මමදෙසෙසි සබ්බදුක්ඛාපනූදනං 4.

යෙ චාපි නිබ්බුතා ලොකෙ යථාභූතං විපස්සිසුං,
තෙ ජනා අපිසුනා මහන්තා වීතසාරද. 5.

19. හිතං දෙවමනුස්සානං යං නමස්සන්ති ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං මහන්තං වීතසාරදං 6.

යතොං උග්ගච්ඡති සූරියෝ ආදිච්චෝ මණ්ඩලී මහා,
යස්ස වුග්ගච්ඡමානස්ස සංවරී පි නිරුජ්ඣති 7.

යසස චුග්ගතෙ සුරියෙ දිවසොති පවුච්චති,
රහදෙ පි තස්මිං ගම්භීරෙ සම්මුදෙ සරිතොදකෙ. 8.

එවං නං තස්මිං ජානන්ති සම්මුදෙ සරිතොදකෙ
ඉතො සා පුරිමා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෙ,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සි සො. 9.

ගන්ධබ්බානං ආධිපති ධතරට්ඨෙ ඉති නාමසො,
රමති නච්චගීතෙහි ගන්ධබ්බෙහි පුරක්ඛතො. 10.

පුත්තා පි තස්ස බහවෙ එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා 11.

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතෙ'ව නමස්සන්ති මහන්තං වීතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම 12.

කුසලෙන සමෙක්ඛති අමනුස්සාපි තං වන්දන්ති,
සුතං නෙතං අභිණ්හසො තස්මා එවං වදෙමසෙ 13.

ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමං 14.

යෙන පෙතා පවුච්චන්ති පිසුණා පිට්ඨිමංසිකා,
පාණාතිපාතිනො එදද චොරා නෙකතිකා ජනා 15.

ඉතො සා දක්ඛිණා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෙ,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සි සො 16.

කුම්භණ්ඩානං ආධිපති විරූළ්හෙ ඉති නාමසො,
රමති නච්චගීතෙහි කුම්භණ්ඩෙහි පුරක්ඛතො 17.

පුත්තා පි තස්ස බහවෙ එකනාමා'ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකො ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා 18.

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතො'ව නමස්සන්ති මහන්තං චිතසාරදං,
නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම.

කුසලෙන සමෙක්ඛසි,
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්හසො
තස්මා එවං වදෙමසෙ.
ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දම ගොතමං.
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමං.

21. යත්ථ චොග්ගච්ඡති සුරියො ආදිච්චො මණ්ඩලී මහා,
යස්ස චොග්ගච්ඡමානස්ස දිවසො පි නිරුජ්ඣති.

යස්ස චොග්ගතෙ සුරියෙ සංවරී ති පවුච්චති,
රහදෙ පි තත්ථ ගම්භීරො සමුද්දෙ සරිතොදකො.

එවං නං තත්ථ ජානන්ති සමුද්දෙ සාරිතොදකො,
ඉතො සා පච්ඡිමා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනො
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සි සො.

නාගානං ආධිපති විරූපක්ඛො ඉති නාමසො,
රමති නච්චගීතෙහි නාගෙහෙව පුරක්ඛතො,

පුත්තා පි තස්ස බහවො එකනාමා' ති මෙ සුතං
අසීතිං දස එකො ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා.

තෙ චාපි බුද්ධං දිස්වාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතො'ව නමස්සන්ති මහන්තං චිතසාරදං,
'නමො තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමො තෙ පුරිසුත්තම'

කුසලෙන සමෙක්ඛසි
අමනුස්සා පි තං වන්දන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්හසො
තස්මා එවං වදෙම සෙ.
ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමං

22. යෙන උත්තරකුරූ රම්මා මහානෙරූ සුදස්සනෝ,
මනුස්සා තත්ථ ජායන්ති අමමා අපරිග්ගහා.

න තෙ බීජං පවපන්ති නපි නියන්ති නඞ්ගලා,
අකට්ඨපාකිමං සාලිං පරිභුඤ්ජන්ති මානුසා.

අකණං අථුසං සුද්ධං සුගන්ධං තණ්ඩුලඵලං,
තුණ්ඩිකීරෙ පවිජ්ඣාන තතො භුඤ්ජන්ති භොජනං.

ගාවිං එකඛුරං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
පසුං එකඛුරං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං.

ඉත්ථී වාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
පුරිස වාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං

කුමාරි වාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං,
කුමාර වාහනං කත්වා අනුයන්ති දිසොදිසං.

තෙ යානෙ අභිරුහිත්වා සඛා දිසා අනුපරියන්ති,
පවාරා තස්ස රාජිනෝ.

හත්ථියානං අස්සයානං දිඛ්ඛං යානං උපට්ඨිතං
පාසාද සිවිකා වෙව මහාරාජස්ස යසස්සිනෝ.

තස්ස ච නගරා අහු අන්තළික්ඛෙ සුමාපිතා,
ආටානාටා කුසිනාටා පරකුසිනාටා නාටපුරියා පරකුසිතනාටා.

උත්තරෙන කපිවන්තෙනා ජනොඝමපරෙන ච
නවනවුතියෝ අම්බරඅම්බරවතියෝ ආළකමන්දා නාම රාජධානී.

කුවෙරස්ස බො පන මාරිස මහාරාජස්ස විසාණා නාම රාජධානී.
තස්මා කුවෙරොති මහාරාජා වෙස්සවණොති පවුච්චති.

23. පවේච්ඡන්තෙනා පකාසෙන්ති තතොලා තන්තලා තතොතලා,
ඕජසි තෙජසි තතොජසි සූරෝ රාජා අරිට්ඨෙ නෙමී.

රහදෙ'පි තසථ ධරණී නාම යතෝ මෙඝා පවස්සන්ති
වස්සා යතෝ පතායන්ති,
සභා පි තසථ භගලවතී නාම යසථ යක්ඛා පයිරුපාසන්ති.

තසථ නිච්චඵලා රුක්ඛා නානාදිජගණායුතා,
මයුරකොඤ්චාභිරුදා කොකිලාදීහි වග්ගුභි.

ජීවජීවක සද්දෙත්ථ අථෝ උට්ඨවචිත්තකා,
කුකුත්ථකා කුළීරකා වනෙ පොක්ඛරසාතකා

සුකසාලිකසද්දෙත්ථ දණ්ඩමානවකානි ච,
සොභති සබ්බකාලං සා කුවෙරනලිනී සද.

ඉතෝ සා උත්තරා දිසා ඉති නං ආචික්ඛති ජනෝ,
යං දිසං අභිපාලෙති මහාරාජා යසස්සී සෝ.

යක්ඛානං ආධිපති කුවෙරෝ ඉති නාමසෝ,
රමති නච්චගීතෙහි යක්ඛෙහෙව පුරක්ඛතෝ.

පුත්තාපි තසස බහවෝ එකනාමා ති මෙ සුතං,
අසීතිං දස එකෝ ච ඉන්දනාමා මහබ්බලා.

තෙ චාපි බුද්ධං දිසවාන බුද්ධං ආදිච්චබන්ධුනං
දූරතෝ ව නමස්සන්ති මහන්තං වීතසාරදං,
නමෝ තෙ පුරිසාජඤ්ඤ නමෝ තෙ පුරිසුත්තම

කුසලෙන සමෙක්ඛසි
අමනුසසා පි තං වන්දන්ති, සුතං නෙතං අභිණ්හසෝ
තස්මා එවං වදෙමසෙ.
ජිනං වන්දථ ගොතමං ජිනං වන්දම ගොතමං,
විජ්ජාචරණසම්පන්නං බුද්ධං වන්දම ගොතමන්ති.

24. අයං තෝ සා මාරිස, ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ඉත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරායාති. යස්ස කස්සචී මාරිස භික්ඛුස්ස වා භික්ඛුනියා වා උපාසකස්ස වා උපාසිකාය වා අයං ආටානාටියා රක්ඛා සුග්ගහිතා භවිස්සති සමත්තා පරියාපුතා. තමේණ අමනුස්සෝ යක්ඛෝ වා යක්ඛිනීවා යක්ඛපොතකෝ වා යක්ඛපොතිකා වා යක්ඛමහාමත්තෝ වා යක්ඛපාරිසජ්ජෝ වා යක්ඛපච්චරෝ වා, ගන්ධබ්බෝ වා ගන්ධබ්බී වා ගන්ධබ්බපොතකෝ වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමත්තෝ වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජෝ වා ගන්ධබ්බපච්චරෝ වා, කුම්භණ්ඩෝ වා කුම්භණ්ඩී වා, කුම්භණ්ඩපොතකෝ වා කුම්භණ්ඩපොතිකා වා, කුම්භණ්ඩමහාමත්තෝ වා කුම්භණ්ඩපාරිසජ්ජෝ වා කුම්භණ්ඩපච්චරෝ වා, නාගෝ වා නාගිනී වා, නාගපොතකෝ වා නාගපොතිකා වා, නාගමහාමත්තෝ වා නාගපාරිසජ්ජෝ වා නාගපච්චරෝ වා, පදුට්ඨචිත්තෝ, භික්ඛුං වා භික්ඛුනීං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා පදුට්ඨචිත්තෝ ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡෙය්‍ය, ඨිතං වා උපතිට්ඨෙය්‍ය. නිසින්නං වා උපනිසිදෙය්‍ය, නිපන්නං වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය, න මේ සෝ මාරිස, අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය ගාමෙසු වා නිගමෙසු වා සක්කාරං වා ගරුකාරං වා. න මේ සෝ මාරිස, අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය ආළකමන්දය නාම රාජධානියා වත්ථුං වා වාසං වා. න මේ සෝ මාරිස, අමනුස්සෝ ලභෙය්‍ය යක්ඛානං සමිතිං ගන්තුං. අපිසජ්ජු නං මාරිස, අමනුස්සා අනවඤ්ඤම්පි නං කරෙය්‍යුං අවිවඤ්ඤං. අපිසජ්ජු නං ම රිස, අමනුස්සා අත්තාහි පරිපුණ්ණාහි පරිහාසාහි පරිහාසෙය්‍යුං. අපිසජ්ජු නං මාරිස, අමනුස්සා රිත්තම්පි'ස්ස පත්තං සීසෙ නික්කුජ්ජෙය්‍යුං, අපිසජ්ජු නං මාරිස, අමනුස්සා සත්තධා පි'ස්ස මුද්ධං ඵාලෙය්‍යුං. සන්තී හි මාරිස, අමනුස්සා වණ්ණා රූපා රහසා. තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති. තෙ තෝ තෙ මාරිස, අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

25. සෙය්‍යථාපි මාරිස රඤ්ඤෝ මාගධස්ස විජිතෙ මහාචොරා තෙ නෙව රඤ්ඤෝ මාගධස්ස ආදියන්ති, න රඤ්ඤෝ මාගධස්ස පුරිසකානං ආදියන්ති, න රඤ්ඤෝ මාගධස්ස පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, තෙ ඛො තෙ මාරිස මහාචොරා රඤ්ඤෝ මාගධස්ස අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති, එවමෙව ඛො මාරිස සන්ති හි අමනුස්සා වණ්ඩා රුද්ධා රභසා. තෙ නෙව මහාරාජානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං ආදියන්ති, න මහාරාජානං පුරිසකානං පුරිසකානං ආදියන්ති, තෙ ඛො මාරිස අමනුස්සා මහාරාජානං අවරුද්ධා නාම වුච්චන්ති.

26. යො හි කොචි මාරිස අමනුස්සෙසා යක්ඛෝ වා යක්ඛිනී වා යක්ඛපොතකෝ වා යක්ඛපොතිකා වා යක්ඛමහාමත්තෝ වා යක්ඛපාරිසජ්ජා වා යක්ඛපච්චරෝ වා, 'ගන්ධබ්බෝ වා ගන්ධබ්බී වා ගන්ධබ්බපොතකෝ වා ගන්ධබ්බපොතිකා වා ගන්ධබ්බමහාමත්තෝ වා ගන්ධබ්බපාරිසජ්ජා වා ගන්ධබ්බපච්චරෝ වා, කුම්භණ්ඩෝ වා කුම්භණ්ඩී වා කුම්භණ්ඩපොතකෝ වා කුම්භණ්ඩපොතිකා වා කුම්භණ්ඩමහාමත්තෝ වා කුම්භණ්ඩපාරිසජ්ජා වා කුම්භණ්ඩපච්චරෝ වා, නාගෝ වා නාගිනී වා නාගපොතකෝ වා නාගපොතිකා වා නාගමහාමත්තෝ වා, නාගපාරිසජ්ජා වා නාගපච්චරෝ වා. පදුට්ඨචිත්තෝ භික්ඛුං වා භික්ඛුනිං වා උපාසකං වා උපාසිකං වා ගච්ඡන්තං වා අනුගච්ඡෙය්‍ය, ඨිතං වා උපතිට්ඨෙය්‍ය, නිසින්නං වා උපනිසිදෙය්‍ය, නිපන්නං වා උපනිපජ්ජෙය්‍ය, ඉමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතබ්බං විකඤ්ඤිතබ්බං වීරවිතබ්බං: "අයං යක්ඛෝ ගණ්හාති, අයං යක්ඛෝ ආවිසති, අයං යක්ඛෝ හෙඨෙති, අයං යක්ඛෝ විහෙඨෙති, අයං යක්ඛෝ හිංසති, අයං යක්ඛෝ විහිංසති, අයං යක්ඛෝ නමුක්ඛති"ති,

කතමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං?

27 "ඉන්දෙ සොමො වරුණො ච භාරද්වාජො පජාපති,
චන්දනො කාමසෙට්ඨො ච කින්නීඝණ්ඩු[1] නිඝණ්ඩු ච.

පනාදෙ ඔපමඤ්ඤෙ ච දෙවසුතො ච මාතලි,
චිත්තසෙනො ච ගන්ධබ්බො නළො රාජා ජනෙසහො

සාතාගිරො හෙමවතො පුණ්ණකො කරතියො ගුළො,
සිවකො මුචලින්දෙ ච වෙස්සාමිත්තො යුගන්ධරො.

ගොපාලො සුප්පරොධො ච හිරිනෙත්ති ච මන්දියො
පඤ්චාලවණ්ඩො ආළවකො පජ්ජන්නො සුමනො සුමුඛො දධිමුඛො,
මණි මානී චරො දීඝො අථො සෙරිස්සකො සහ.'

28. ඉමෙසං යක්ඛානං මහායක්ඛානං සෙනාපතීනං මහාසෙනාපතීනං උජ්ඣාපෙතබ්බං චික්කන්දිතබ්බං විරචිතබ්බං: අයං යක්ඛො ගණ්හාති, අයං යක්ඛො ආවිසති, අයං යක්ඛො හෙඨෙති, අයං යක්ඛො විහෙඨෙති, අයං යක්ඛො හිංසති, අයං යක්ඛො විහිංසති, අයං යක්ඛො න මුඤ්චති තිං අයං ඛො සා මාරිස ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරායා ති. හන්ද ච දනි මයං මාරිස ගච්ඡාම බහුකිච්චා මයං බහුකරණීයා'ති. 'යස්ස' දනි තුම්හෙ මහාරාජානො කාලං මඤ්ඤථා'ති.

29. අථ ඛො භික්ඛවෙ චත්තාරො මහාරාජානො උට්ඨායාසනා මං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තරධායිංසු. තෙ'පි ඛො භික්ඛවෙ යක්ඛා උට්ඨායාසනා අප්පෙකච්චෙ මං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා තත්ථෙවන්තර ධායිංසු.

---

1. ඉන්ද්‍රඃ සොමඃ සූර්‍යඃ වරුණඃ ප්‍රජාපතිඃ භාරද්වාජඃ
ශ්‍රී ශානශ්ච නන්දනඃ කාමශ්‍රෙෂ්ඨඃ කුනිකණ්ඨො
.....නිකණ්ඨකඃ ත්‍රිශුලි චෛව මාතලිඃ
චිත්‍රසෙනශ්ච ගන්ධර්වඃ නරරාජො පීනර්ශභඃ
සාතාගිරිර් හෙමවතඃ පූර්ණකඃ බදිර කොවිඩඃ
ගොපාල යකෙෂා ආට්වකො පංචාලගණ්ඩා සුමුඛො
දීඝො යකෂඃ සපරිජනඃ (ලලිනවිස්තර)

අපෙපකවේව මයා සදධිං සම්මෝදිංසු, සම්මෝදනීයං කථං සාරාණීයං විතිසාරෙත්වා, තත්ථේවන්තරධායිංසු: අපෙපකවේව යෙනාහං තෙනඤ්ජලිමපණාමෙත්වා තත්ථේවන්තරධායිංසු: අපෙපකවේව නාමගොත්තං සාවෙත්වා තත්ථේවන්තරධායිංසු: අපෙපකවේව තුණ්හීභූතා තත්ථේවන්තරධායිංසු'ති.

30. උග්ගහණත්ථං භික්ඛවේ ආටානාටියං රක්ඛං. පරියාපුණත්ථං භික්ඛවේ ආටානාටියං රක්ඛං. ධාරෙථ භික්ඛවේ ආටානාටියං රක්ඛං. අත්ථසංහිතා[1] භික්ඛවේ ආටානාටියා රක්ඛා භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං ගුත්තියා රක්ඛාය අවිහිංසාය ඵාසුවිහාරාය ති.

ඉදමවොච භගවා. අත්තමනා තෙ භික්ඛූ භගවතො භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

ආටානාටියසුත්තං නිට්ඨිතං නවමං.

---

1. අත්ථසංහිතාය (සබෘ)

10

සඞ්ගීතිසුත්තං

1. එවං මේ සුතං:

එකං සමයං භගවා මල්ලේසු චාරිකං චරමානෝ මහතා භික්ඛු සඞ්ඝේන සද්ධිං පඤ්චමත්තේහි භික්ඛුසතේහි යේන පාවා නාම මල්ලානං නගරං තදවසරි. තත්‍ර සුදං භගවා පාවායං විහරති චුන්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අම්බවනේ.

2. තේන ඛෝ පන සමයේන පාවේය්‍යකානං මල්ලානං උඛ්භතකං[1] නවං සන්ථාගාරං[2] අචිරකාරිතං හෝති, අනජ්ඣාවුත්ථං[3] සමණේන වා බ්‍රාහ්මණේන වා කේනචි වා මනුස්සභූතේන. අසෝසුං ඛෝ පාවේය්‍යකා මල්ලා: භගවා කිර මල්ලේසු චාරිකං චරමානෝ මහතා භික්ඛුසඞ්ඝේන සද්ධිං පඤ්චමත්තේහි භික්ඛුසතේහි පාවං අනුප්පත්තෝ පාවායං විහරති චුන්දස්ස කම්මාරපුත්තස්ස අම්බවනේ'ති. අථ ඛෝ පාවේය්‍යකා මල්ලා යේන භගවා තේනුපසඞ්කමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදේත්වා එකමන්තං නිසීදිංසු. එකමන්තං නිසින්නා ඛෝ පාවේය්‍යකා මල්ලා භගවන්තං එතදවෝචුං: ඉධ භන්තේ පාවේය්‍යකානං මල්ලානං උඛ්භතකං නවං සන්ථාගාරං අචිරකාරිතං හෝති අනජ්ඣාවුත්ථං සමණේන වා බ්‍රාහ්මණේන වා කේනචි වා මනුස්සභූතේන. තං ච භන්තේ භගවා පඨමං පරිභුඤ්ජතු. භගවතා පඨමං පරිභුත්තං පච්ඡා ., පාවේය්‍යකා මල්ලා පරිභුඤ්ජිස්සන්ති තදස්ස පාවේය්‍යකානං මල්ලානං දීඝරත්තං හිතාය සුඛායා''ති.

3. අධිවාසේසි භගවා තුණ්හීභාවේන. අථ ඛෝ පාවේය්‍යකා මල්ලා භගවතෝ අධිවාසනං විදිත්වා, උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදේත්වා, පදක්ඛිණං කත්වා යේන සන්ථාගාරං තේනුපසඞ්කමිංසු. උපසඞ්කමිත්වා සබ්බසන්ථරිං[4] සන්ථාගාරං සන්ථරිත්වා ආසනානි පඤ්ඤපේත්වා, උදකමණිකං පතිට්ඨාපේත්වා, තේලප්පදීපං ආරොපේත්වා, යේන භගවා තේනුපසඞ්කමිංසු, උපසඞ්කමිත්වා භගවන්තං අභිවාදේත්වා එකමන්තං අට්ඨංසු.

---

1. උඛ්භවකං (pts)
2. සනඛාගාරං (මජ්ඣං), සඞ්ඛාගාරං (සී්‍ය, කම්)
3. අනජ්ඣාවුට්ඨං (මජ්ඣං)
4. සබ්බසන්ථරිං සන්ථතං (pts. කම්)

එකමන්තං ඨිතා ඛෝ තෙ පාවෙය්‍යකා මල්ලා භගවන්තං එතදවොචුං, සන්ථතසන්ථරිං සන්ථතං භන්තෙ සන්ථාගාරං, ආසනානි පඤ්ඤත්තානි: උදකමණිකෝ පතිට්ඨාපිතෝ, තෙලප්පදීපෝ ආරොපිතෝ. යස්ස'දානි භන්තෙ භගවා කාලං මඤ්ඤතී''ති.

4. අථ ඛෝ භගවා නිවාසෙත්වා පත්තචීවරමාදාය සද්ධිං භික්ඛුසඞ්ඝෙන යෙන සන්ථාගාරං තෙනුපසඞ්කමි. උපසඞ්කමිත්වා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ථාගාරං පවිසිත්වා මජ්ඣිමං ථම්භං නිස්සාය පුරත්ථාභිමුඛෝ නිසීදි. භික්ඛුසඞ්ඝොපි ඛෝ පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ථාගාරං පවිසිත්වා පච්ඡිමං භිත්තිං නිස්සාය පුරත්ථාභිමුඛෝ නිසීදි භගවන්තංයෙව පුරක්ඛත්වා. පාවෙය්‍යකාපි ඛෝ මල්ලා පාදෙ පක්ඛාලෙත්වා සන්ථාගාරං පවිසිත්වා පුරත්ථිමං භිත්තිං නිස්සාය පච්ඡිමාභිමුඛා නිසීදිංසු භගවන්තංයෙව පුරක්ඛත්වා. අථ ඛෝ භගවා පාවෙය්‍යකෙ මල්ලෙ බහුදෙව රත්තිං ධම්මියා කථාය සන්දස්සෙත්වා සමාදපෙත්වා සමුත්තෙජෙත්වා සම්පහංසෙත්වා උය්‍යොජෙසි; අභික්කන්තා ඛෝ රත්තී''ති. යස්ස'දානි තුමෙහ කාලං මඤ්ඤථා''ති. 'එවං භන්තෙ'ති ඛෝ පාවෙය්‍යකා මල්ලා භගවතො පටිස්සුත්වා උට්ඨායාසනා භගවන්තං අභිවාදෙත්වා පදක්ඛිණං කත්වා පක්කමිංසු.

5. අථ ඛෝ භගවා අචිරපක්කන්තෙසු පාවෙය්‍යකෙසු මල්ලෙසු තුණ්හීභූතං තුණ්හීභූතං භික්ඛුසඞ්ඝං අනුවිලොකෙත්වා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ආමන්තෙසි, 'වීගතථීනමිද්ධා ඛෝ සාරිපුත්ත භික්ඛුසඞ්ඝා පටිභාතු තං සාරිපුත්ත භික්ඛූනං ධම්මී කථා පිවිසී මෙ ආගිලායති, තමහං ආයමිස්සාමී''ති. 'එවං භන්තෙ'ති ඛෝ ආයස්මා සාරිපුත්තෝ භගවතො පච්චස්සොසි.

අථ ඛෝ භගවා චතුගඟුණං සඞ්ඝාටිං පඤ්ඤපෙත්වා දක්ඛිණෙන පස්සෙන සීහසෙය්‍යං කප්පෙසි, පාදෙ පාදං අච්චාධාය සතෝ සම්පජානෝ උට්ඨානසඤ්ඤං මනසි කරිත්වා,

භින්නනිගණ්ඨවත්ථු

6. තෙන ඛො පන සමයෙන නිගණ්ඨො නාතපුත්තො පාවායං අධුනා කාලකතො හොති. තස්ස කාලකිරියාය භින්නා නිගණ්ඨා දෙවධිකජාතා[1] භණ්ඩනජාතා කලහජාතා විවාදපන්නා අඤ්ඤමඤ්ඤං මුඛසත්තිහි විතුදන්තා විහරන්ති: 'න ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාසි, අහං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානාමි. කිං ත්වං ඉමං ධම්මවිනයං ආජානිස්සසි? මිච්ඡාපටිපන්නො ත්වමසි, අහමස්මි සම්මාපටිපන්නො සංහිතමෙම[2] අසංහිතන්නෙ, පුරෙ වචනීයං පච්ඡා අවච, පච්ඡා වචනීයං පුරෙ අවච, ආවිණ්ණන්නෙ විපරාවත්තං, ආරොපිතො තෙ වාදෙ, නිග්ගහිතො ත්වමසි, වර වාදප්පමොක්ඛාය, නිබ්බෙඨෙහි ච සචෙ පහොසි'ති. වධො යෙව ඛො මඤ්ඤෙ නිගණ්ඨෙසු නාතපුත්තියෙසු අනුවත්තති. යෙ'පි තෙ නිගණ්ඨස්ස නාතපුත්තස්ස සාවකා ගිහී ඔදතවසනා, තෙ'පි තෙසු නිගණ්ඨෙසු නාතපුත්තියෙසු නිබ්බින්නරූපා විරත්තරූපා පටිවානරූපා යථා තං දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසම-සංවත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ භින්නථූපෙ අප්පටිසරණෙ.

7. අථ ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තො භික්ඛූ ආමන්තෙසි: නිගණ්ඨො ආවුසො නාතපුත්තො පාවායං අධුනා කාලකතො, තස්ස කාලකිරියාය භින්නා නිගණ්ඨා දෙවධිකජාතා -පෙ- භින්නථූපෙ අප්පටිසරණෙ එවං හෙතං ආවුසො හොති දුරක්ඛාතෙ ධම්මවිනයෙ දුප්පවෙදිතෙ අනිය්‍යානිකෙ අනුපසමස වත්තනිකෙ අසම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතෙ. අයං ඛො පන ආවුසො අම්හාකං භගවතා ධම්මො ස්වාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතො. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං. තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමො චාවුසො අම්හාකං භගවතා ධම්මො ස්වාක්ඛාතො සුප්පවෙදිතො නිය්‍යානිකො උපසමසංවත්තනිකො සම්මාසම්බුද්ධප්පවෙදිතො, තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස චිරට්ඨිතිකං, තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

---

1. දෙවජඞ්ඝකජාතා (ස්‍යා. කම්)
2. සහිතං මෙ (මජසං)

එකකං

8. අත්ථි ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන එකෝ ධම්මෝ සම්මදක්ඛාතෝ. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස චිරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං. කතමෝ එකෝ ධම්මෝ? සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා, සබ්බෙ සත්තා සඞ්ඛාරට්ඨිතිකා. අයං ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන එකෝ ධම්මෝ සම්මදක්ඛාතෝ. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස චිරට්ඨිතිකං, තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

දුකං

9. අත්ථි ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන ද්වේ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං--පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං.

කතමෙ ද්වෙ?

නාමඤ්ච රූපඤ්ච
අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච
භවදිට්ඨි ච විභවදිට්ඨි ච
අහිරිකඤ්ච අනොත්තප්පඤ්ච
හිරි ච ඔත්තප්පඤ්ච
දෙවචසසතා ච පාපමිත්තතා ච,
සොවචසසතා ච කල්‍යාණමිත්තතා ච
ආපත්තිකුසලතා ච ආපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ච

සමාපත්තිකුසලතා ච සමාපත්තිවුට්ඨානකුසලතා ච
ධාතුකුසලතා ච මනසිකාරකුසලතා ච
ආයතනකුසලතා ච පටිච්චසමුප්පාදකුසලතා ච
ඨානකුසලතා ච අට්ඨානකුසලතා ච
අජ්ජවඤ්ච ලජ්ජවඤ්ච
ඛන්ති ච සොරච්චඤ්ච
සාඛල්‍යඤ්ච පටිසන්ථාරො ච
අවිහිංසා ච සොචෙය්‍යඤ්ච
මුට්ඨසච්චඤ්ච අසම්පජඤ්ඤඤ්ච
සති ච සම්පජඤ්ඤඤ්ච
ඉන්ද්‍රියෙසු අගුත්තද්වාරතා ච භොජනෙ අමත්තඤ්ඤුතා ච
ඉන්ද්‍රියෙසු ගුත්තද්වාරතා ච භොජනෙ මත්තඤ්ඤුතා ච
පටිසඞ්ඛානබලඤ්ච[1] භාවනාබලඤ්ච
සතිබලඤ්ච සමාධිබලඤ්ච
සමථො ච විපස්සනා ච
සමථනිමිත්තඤ්ච පග්ගහනිමිත්තඤ්ච
පග්ගාහො ච අවික්ඛෙපො ච
සීලවිපත්ති ච දිට්ඨිවිපත්ති ච
සීලසම්පද ච දිට්ඨිසම්පද ච
සීල විසුද්ධි ච දිට්ඨිවිසුද්ධි ච

දිට්ඨිවිසුද්ධි ඛො පන යථා දිට්ඨිස්ස ච පධානං සංවෙගො ච සංවෙජනියෙසු ඨානෙසු සංවිග්ගස්ස ච යොනිසො පධානං

අසන්තුට්ඨිතා ච කුසලෙසු ධම්මෙසු අප්පටිවානිතා ච පධානඤ්ච
විජ්ජා ච විමුත්ති ච
ඛයෙ ඤාණං අනුප්පාදෙ ඤාණං

1. පටිසන්ධාන බලංච (ස්‍යා)

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන දෙව ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඞ්ඛෙඛෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං –පෙ– අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

තිකං

10. අත්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන තයො ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඞ්ඛෙඛෙව සඞ්ගායිතබ්බං –පෙ– අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ තයො?

තීණි අකුසලමූලානි: ලොභො අකුසලමූලං, දොසො අකුසලමූලං, මොහො අකුසලමූලං.

තීණි කුසලමූලානි: අලොභො කුසලමූලං, අදොසො කුසලමූලං, අමොහො කුසලමූලං.

තීණි දුච්චරිතානි: කායදුච්චරිතං, වචීදුච්චරිතං, මනොදුච්චරිතං.

තීණි සුචරිතානි: කායසුචරිතං, වචීසුචරිතං, මනොසුචරිතං.

තයො අකුසලවිතක්කා: කාමවිතක්කො, බ්‍යාපාදවිතක්කො, විහිංසාවිතක්කො.

තයො කුසලවිතක්කා: නෙක්ඛම්මවිතක්කො, අබ්‍යාපාදවිතක්කො, අවිහිංසාවිතක්කො.

තයො අකුසලසංකප්පා: කාමසංකප්පො, බ්‍යාපාදසංකප්පො, විහිංසාසංකප්පො.

තයො කුසලසංකප්පා: නෙක්ඛම්මසංකප්පො, අබ්‍යාපාදසංකප්පො, අවිහිංසාසංකප්පො.

තිස්සො අකුසලසඤ්ඤා: කාමසඤ්ඤා,බ්‍යාපාදසඤ්ඤා, විහිංසාසඤ්ඤා.

තිස්සො කුසලසඤ්ඤා: නෙක්ඛම්මසඤ්ඤා, අබ්‍යාපාදසඤ්ඤා, අවිහිංසාසඤ්ඤා.

තිස්සො අකුසලධාතුයො: කාමධාතු, බ්‍යාපාදධාතු, විහිංසාධාතු,

තිස්සො කුසලධාතුයො: නෙක්ඛම්මධාතු,අබ්‍යාපාදධාතු,අවිහිංසාධාතු

අපරා පි තිස්සො ධාතුයො: කාමධාතු, රූපධාතු, අරූපධාතු.

අපරා පි තිස්සො ධාතුයො: රූපධාතු, අරූපධාතු, නිරොධධාතු.

අපරා පි තිස්සො ධාතුයො: හීනධාතු, මජ්ඣිමධාතු, පණීතධාතු.

තිස්සො තණ්හා: කාමතණ්හා, භවතණ්හා, විභවතණ්හා.

අපරාපි තිස්සෝ තණ්හා: කාමතණ්හා, රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා.

අපරා පි තිස්සෝ තණ්හා: රූපතණ්හා, අරූපතණ්හා, නිරෝධතණ්හා.

තීණි සංයොජනානි: සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බතපරාමාසෝ.

තයෝ ආසවා: කාමාසවෝ, භවාසවෝ, අවිජ්ජාසවෝ.

තයෝ භවා: කාමභවෝ, රූපභවෝ, අරූපභවෝ.

තිස්සෝ එසනා: කාමෙසනා, භවෙසනා, බ්‍රහ්මචරියෙසනා.

තිස්සෝ විධා: සෙය්‍යෝ'හමස්මී ති විධා, සදිසෝ' හමස්මීති විධා, හීනෝ'හමස්මීති විධා.

තයෝ අද්ධා: අතීතෝ අද්ධා, අනාගතෝ අද්ධා, පච්චුප්පන්නෝ අද්ධා.

තයෝ අත්තා: සක්කායෝ අත්තා, සක්කායසමුදයෝ අත්තා, සක්කායනිරෝධෝ අත්තා.

තිස්සෝ වෙදනා: සුඛා වෙදනා, දුක්ඛා වෙදනා, අදුක්ඛමසුඛා වෙදනා.

තිස්සෝ දුක්ඛතා: දුක්ඛදුක්ඛතා, සඞ්ඛාරදුක්ඛතා, විපරිණාමදුක්ඛතා.

තයෝ රාසී: මිච්ඡත්තනියතෝ රාසි, සම්මත්තනියතෝ රාසි, අනියතෝ රාසි.

තිස්සෝ කඞ්ඛා:[1] අතීතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති, අනාගතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති, එතරහි වා පච්චුප්පන්නං අද්ධානං ආරබ්භ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති.

තීණි තථාගතස්ස අරක්ඛෙය්‍යානි: පරිසුද්ධකායසමාචාරෝ ආවුසෝ තථාගතෝ, නත්ථි තථාගතස්ස කායදුච්චරිතං යං තථාගතෝ රක්ඛෙය්‍ය මා මෙ ඉදං පරෝ අඤ්ඤාසීති; පරිසුද්ධවචීසමාචාරෝ ආවුසෝ තථාගතෝ, නත්ථි තථාගතස්ස වචීදුච්චරිතං යං තථාගතෝ රක්ඛෙය්‍ය 'මා මෙ ඉදං පරෝ අඤ්ඤාසීති; පරිසුද්ධමනොසමාචාරෝ ආවුසෝ, තථාගතෝ, නත්ථි තථාගතස්ස මනොදුච්චරිතං යං තථාගතෝ රක්ඛෙය්‍ය මා මෙ ඉදං පරෝ අඤ්ඤාසීති.

---

1. තතෝ තමං (ලජසං)

තයෝ කිඤ්චනා: රාගෝ කිඤ්චනං, දෝසෝ කිඤ්චනං, මෝහෝ කිඤ්චනං.

තයෝ අග්ගී: රාගග්ගි, දෝසග්ගි, මෝහග්ගි.

අපරේ පී **තයෝ අග්ගී:** ආහුනෙය්‍යග්ගි, ගහපතග්ගි, දක්ඛිණෙය්‍යග්ගි.

තිවිධෙන රූපසඞ්ගහෝ: සනිදස්සනසප්පටිඝං රූපං, අනිදස්සන-සප්පටිඝං රූපං[1], අනිදස්සනඅප්පටිඝං රූපං.

තයෝ සඞ්ඛාරා: පුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරෝ, අපුඤ්ඤාභිසඞ්ඛාරෝ, ආනෙඤ්ජා-භිසඞ්ඛාරෝ.

තයෝ පුග්ගලා: සෙඛෝ පුග්ගලෝ, අසෙඛෝ පුග්ගලෝ, නෙවසෙඛෝ නාසෙඛෝ පුග්ගලෝ.

තයෝ ථෙරා: ජාතිථෙරෝ, ධම්මථෙරෝ, සම්මතිථෙරෝ.[2]

තීණි පුඤ්ඤකිරියවත්ථූනි: දානමයං පුඤ්ඤකිරියවත්ථු, සීලමයං පුඤ්ඤකිරියවත්ථු, භාවනාමයං පුඤ්ඤකිරියවත්ථු.

තීණි ඵොදනාවත්ථූනි: දිට්ඨෙන, සුතෙන, පරිසංකාය.

තිස්සෝ කාමූපපත්තියෝ[3]: සන්ත්‍යාවුසෝ සත්තා පච්චුපට්ඨිතකාමා. තෙ පච්චුපට්ඨිතෙසු කාමෙසු වසං වත්තෙන්ත්‍යේව සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චෙ ච දෙවා එකච්චෙ ච විනිපාතිකා. අයං පඨමා කාමූපපත්ති. සන්ත්‍යාවුසෝ සත්තා නිම්මිතකාමා. තෙ නිම්මිනිත්වා නිම්මිනිත්වා කාමෙසු වසං වත්තෙන්ත්‍යේව සෙය්‍යථාපි දෙවා නිම්මානරතී. අයං දුතියා කාමූපපත්ති. සන්ත්‍යාවුසෝ සත්තා පරනිම්මිතකාමා. තෙ පරනිම්මිතෙසු කාමෙසු වසං වත්තෙන්ත්‍යේව, සෙය්‍යථාපි දෙවා පරනිම්මිතවසවත්තී. අයං තතියා කාමූපපත්ති.

---

1. අනිදස්සනසප්පටිඝරූපං (සී්‍ය, කම)
2. සම්මුතිථෙරෝ (මජ්ඣ.)
3. කාමූපපත්තියෝ (ෆී්‍ය), සී්‍ය, කම)

තිසෙසා සුඛුපපත්තියො[1] සන්නාවුසො සත්තා උප්පාදෙත්වා උප්පාදෙත්වා සුඛං විහරන්ති, සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා. අයං පඨමා සුඛුපපත්ති සන්නාවුසො සත්තා සුඛෙන අභිස්සන්නා පරිස්සන්නා පරිපූරා පරිපඵුටා. තෙ කදාචි කරහචි උදානං උදානෙන්ති අහො සුඛං අහො සුඛන්ති, සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභස්සරා. අයං දුතියා සුඛුපපත්ති. සන්නාවුසො සත්තා සුඛෙන අභිස්සන්නා පරිස්සන්නා පරිපූරා පරිපඵුටා, තෙ සන්තං යෙව තුසිතා සුඛං පටිසංවෙදෙන්ති, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා. අයං තතියා සුඛුපපත්ති.

තිසෙසා පඤ්ඤා: සෙක්ඛා පඤ්ඤා, අසෙක්ඛා පඤ්ඤා, නෙවසෙක්ඛා නාසෙක්ඛා පඤ්ඤා.

අපරා පි තිසෙසා පඤ්ඤා: චින්තාමයා පඤ්ඤා, සුතමයා පඤ්ඤා භාවනාමයා පඤ්ඤා.

තීණාවුධානි: සුතාවුධං, පවිවෙකාවුධං, පඤ්ඤාවුධං.

තීණින්ද්‍රියානි: අනඤ්ඤාතඤ්ඤස්සාමීතින්ද්‍රියං, අඤ්ඤින්ද්‍රියං අඤ්ඤාතාවින්ද්‍රියං.

තීණි වක්ඛූනි: මංසවක්ඛු, දිබ්බවක්ඛු, පඤ්ඤාවක්ඛු.

තිසෙසා සික්ඛා: අධිසීලසික්ඛා, අධිචිත්තසික්ඛා, අධිපඤ්ඤාසික්ඛා.

තිසෙසා භාවනා: කායභාවනා, චිත්තභාවනා, පඤ්ඤාභාවනා.

තීණි අනුත්තරියානි: දස්සනානුත්තරියං, පටිපදානුත්තරියං, විමුත්තානුත්තරියං.

තයො සමාධි: සවිතක්කසවිචාරො සමාධි, අවිතක්කවිචාරමත්තො සමාධි, අවිතක්කඅවිචාරො සමාධි.

අපරෙ පි තයො සමාධි: සුඤ්ඤතො සමාධි, අනිමිත්තො සමාධි, අප්පණිහිතො සමාධි.

---

1. සුඛුපපත්තියො (PTS, ස්‍යා, කම්)

තීණි සොචෙය්‍යානි: කායසොචෙය්‍යං වචීසොචෙය්‍යං මනො-සොචෙය්‍යං.

තීණි මොනෙය්‍යානි: කායමොනෙය්‍යං වචීමොනෙය්‍යං මනො-මොනෙය්‍යං.

තීණි කොසල්ලානි: ආයකොසල්ලං අපායකොසල්ලං උපාය-කොසල්ලං.

තයො මද; ආරොග්‍යමදෙ යොබ්බනමදෙ ජීවිතමදෙ.

තීණි ආධිපතෙය්‍යානි: අත්තාධිපතෙය්‍යං ලොකාධිපතෙය්‍යං ධම්මාධි-පතෙය්‍යං.

තීණි කථාවත්ථූනි: අතීතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං අහොසි අතීතමද්ධානන්ති, අනාගතං වා අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං භවිස්සති අනාගතමද්ධානන්ති, එතරහි වා පච්චුප්පන්නං අද්ධානං ආරබ්භ කථං කථෙය්‍ය එවං හොති එතරහි පච්චුප්පන්නං අද්ධානන්ති.

තිස්සො විජ්ජා: පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණං විජ්ජා, සත්තානං චුතූපපාතෙ ඤාණං විජ්ජා, ආසවානං ඛයෙ ඤාණං විජ්ජා.

තයො විහාරා: දිබ්බො විහාරො, බ්‍රහ්මා විහාරො, අරියො විහාරො.

තීණි පාටිහාරියානි: ඉද්ධිපාටිහාරියා, ආදෙසනාපාටිහාරියං, අනුසාසනී-පාටිහාරියං.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන තයො ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්‍ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්‍ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

චතුක්කං

10. අත්ථි ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පසසතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන චත්තාරෝ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ඝායිතබ්බං න විවදිතබ්බං යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස චිරට්ඨිතිකං. තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුසසානං කතමෙ චත්තාරෝ?

චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු කායෙ කායානුපසසී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙයය ලොකෙ අභිජ්ඣා-දොමනසසං, වෙදනාසු වෙදනානුපසසී -පෙ- චිත්තෙ චිත්තානුපසසී -පෙ- ධම්මෙසු ධම්මානුපසසී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙයය ලොකෙ අභිජ්ඣාදොමනසසං.

චත්තාරෝ සම්මප්පධානා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු අනුප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං අනුප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං පහානාය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, අනුප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං උප්පාදය ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති, උප්පන්නානං කුසලානං ධම්මානං ඨිතියා අසමෙමාසාය භිය්‍යොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාපාරිපූරියා ඡන්දං ජනෙති වායමති වීරියං ආරභති චිත්තං පග්ගණ්හාති පදහති.

චත්තාරෝ ඉද්ධිපාදා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු ඡන්දසමාධිපධානසංඛාරසමන්නා-ගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, චිත්තසමාධිපධානසංඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීරියසමාධිපධානසංඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති, වීමංසා-සමාධිපධානසංඛාරසමන්නාගතං ඉද්ධිපාදං භාවෙති.

චතස්සෝ ඣානාති: ඉධාවුසෝ භික්ඛු විවිච්චේව ච කාමේහි විවිච්ච අකුසලේහි ධම්මේහි සවිතක්කං සවිචාරං විවේකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං[1] උපසම්පජ්ජ විහරති, විතක්කවිචාරානං වූපසමා අජ්ඣත්තං සම්පසාදනං චේතසෝ එකෝදිභාවං අවිතක්කං අවිචාරං සමාධිජං පීතිසුඛං දුතියං ඣානං[2] උපසම්පජ්ජ විහරති, පීතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකෝ ච විහරති, සතෝ ච සම්පජානෝ සුඛඤ්ච කායෙන පටිසංවෙදෙති, යන්තං අරියා ආචික්ඛන්ති 'උපෙක්ඛකෝ සතිමා සුඛවිහාරී'ති, තං තතියං ඣානං[3] උපසම්පජ්ජ විහරති. සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බේව සෝමනස්සදෝමනස්සානං. අදච්චගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඣානං[4] උපසම්පජ්ජ විහරති.

චතස්සෝ සමාධිභාවනා: අත්ථාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති, අත්ථාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති, අත්ථාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති, අත්ථාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති.

කතමා චාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති? ඉධාවුසෝ භික්ඛු විවිච්චේව ච කාමේහි විවිච්ච අකුසලේහි ධම්මේහි සවිතක්කං -පෙ- පඨමං ඣානං -පෙ- චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ආවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා දිට්ඨධම්මසුඛවිහාරාය සංවත්තති.

කතමා චාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදස්සන-පටිලාභාය සංවත්තති? ඉධාවුසෝ භික්ඛු ආලොකසඤ්ඤං මනසි කරොති, දිවාසඤ්ඤං අධිට්ඨාති යථා දිවා තථා රත්තිං යථා රත්තිං තථා දිවා. ඉති විවිටෙන චෙතසා අපරියොනද්ධෙන සප්පභාසං චිත්තං භාවෙති. අයං ආවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ඤාණදස්සනපටිලාභාය සංවත්තති.

---

1. පඨමජ්ඣානං (සී්‍ය, කම)
2. දුතියජ්ඣානං (සී්‍ය, කම)
3. තතියජ්ඣානං (සී්‍ය, කම)
4. චතුත්ථජ්ඣානං (සී්‍ය කම)

කතමා චාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති? ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ විදිතා වේදනා උප්පජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨහන්ති, විදිතා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති, විදිනා සඤ්ඤා උප්පජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨහන්ති, විදිනා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති, විදිතා විතක්කා උප්පජ්ජන්ති, විදිතා උපට්ඨහන්ති, විදිතා අබ්භත්ථං ගච්ඡන්ති. අයං ආවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා සතිසම්පජඤ්ඤාය සංවත්තති.

කතමා චාවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති? ඉධාවුසෝ භික්ඛු පඤ්චසු උපාදානක්ඛන්ධේසු උදයබ්බයානුපස්සී විහරති. ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයෝ, ඉති රූපස්ස අත්ථඞ්ගමෝ. ඉති වේදනා -පෙ- ඉති සඤ්ඤා -පෙ- ඉති සංඛාරා -පෙ- ඉති විඤ්ඤාණං, ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයෝ, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථඞ්ගමෝ. අයං ආවුසෝ සමාධිභාවනා භාවිතා බහුලීකතා ආසවානං ඛයාය සංවත්තති.

චතසෝසා අප්පමඤ්ඤා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං. ඉති උද්ධමධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලෝකං මෙත්තාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජෙන[1] ඵරිත්වා විහරති -පෙ- කරුණාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- මුදිතාසහගතෙන චෙතසා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා එකං දිසං ඵරිත්වා විහරති, තථා දුතියං, තථා තතියං, තථා චතුත්ථං. ඉති උද්ධමධෝ තිරියං සබ්බධි සබ්බත්තතාය සබ්බාවන්තං ලෝකං උපෙක්ඛාසහගතෙන චෙතසා විපුලෙන මහග්ගතෙන අප්පමාණෙන අවෙරෙන අබ්‍යාපජ්ජෙන ඵරිත්වා විහරති.

චත්තාරෝ ආරුප්පං[2] ඉධාවුසෝ භික්ඛු සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා 'අනන්තෝ ආකාසෝ'ති ආකාසානඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම 'අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති' විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම 'නත්ථි කිඤ්චී'ති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසෝ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.

---

1. අබ්‍යාපජ්ඣේන (PTS සහ, කම)
2. අරූපා (PTS සහ, කම)

චතුත්ථං අපස්සෙනානි: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සඞ්ඝායෙකං පටිසෙවති, සඞ්ඝායෙකං අධිවාසෙති, සඞ්ඝායෙකං පරිවජ්ජෙති සඞ්ඝායෙකං විනොදෙති.

චත්තාරෝ අරියවංසා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සන්තුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙන චීවරෙන, ඉතරීතරචීවරසන්තුට්ඨියා ච වණ්ණවාදී, න ච, චීවරහෙතු අනෙසනං අපපටිරූපං ආපජ්ජති, අලද්ධා ච චීවරං න පරිතස්සති, ලද්ධා ච චීවරං අගථිතෝ[1] අමුච්ඡිතෝ අනජ්ඣාපන්නෝ ආදීනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤෝ පරිභුඤ්ජති. තාය ච පන ඉතරීතරචීවරසන්තුට්ඨියා නෙවත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති සෝ හි තත්ථ දක්ඛෝ හොති අනලසෝ සම්පජානෝ පතිස්සතෝ. අයං වුච්චතාවුසෝ භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ඨිතොති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සන්තුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙන පිණ්ඩපාතෙන, ඉතරීතරපිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා ච වණ්ණවාදී, න ච පිණ්ඩපාතහෙතු අනෙසනං අපපටිරූපං ආපජ්ජති, අලද්ධා ච පිණ්ඩපාතං න පරිතස්සති, ලද්ධා ච පිණ්ඩපාතං අගථිතෝ අමුච්ඡිතෝ අනජ්ඣාපන්නෝ ආදීනවදස්සාවී නිස්සරණපඤ්ඤෝ පරිභුඤ්ජති, තාය ච පන ඉතරීතරපිණ්ඩපාතසන්තුට්ඨියා නෙවත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති. සෝ හි තත්ථ දක්ඛෝ හොති අනලසෝ සම්පජානෝ පතිස්සතෝ, අයං වුච්චතාවුසෝ භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ඨිතොති.

---

1. අගථිතෝ (මජ්ඣං)

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සන්තුට්ඨෝ හෝති ඉතරීතරෙන සෙනාසනෙන, ඉතරීතරසෙනාසනසන්තුට්ඨියා ච වණ්ණවාදී, න ච සෙනාසනහෙතු අනෙසනං අපපටිරූපං ආපජ්ජති, අලද්ධා ච සෙනාසනං න පරිතසසති ලද්ධා ච සෙනාසනං අගථිතෝ අමුච්ඡිතෝ අනජ්ඣාපන්නෝ ආදීනවදසසාවී නිසසරණපඤ්ඤෝ පරිභුඤ්ජති, තාය ච පන ඉතරීතරසෙනාසනසන්තුට්ඨියා නෙවත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති. යෝ හි තත්ථ දක්ඛෝ හෝති අනලසෝ සම්පජානෝ පතිසසතෝ, අයං වුච්චතාවුසෝ භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ඨිතෝති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු පහානාරාමෝ හෝති පහානරතෝ භාවනාරාමෝ හෝති භාවනාරතෝ, තාය ච පන පහානාරාමතාය පහානරතියා භාවනාරාමතාය භාවනාරතියා නෙව අත්තානුක්කංසෙති න පරං වම්භෙති. යෝ හි තත්ථ දක්ඛෝ අනලසෝ සම්පජානෝ, පතිසසතෝ, අයං වුච්චතාවුසෝ භික්ඛු පොරාණෙ අග්ගඤ්ඤෙ අරියවංසෙ ඨිතෝති.

චත්තාරි පධානානි: සංවරපධානං, පහානපධානං, භාවනපධානං[1], අනුරක්ඛනපධානං[2].

කතම ඤ්ඤාවුසෝ සංවරපධානං? ඉධාවුසෝ භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිසවා න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී යත්වාධිකරණමෙනං චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනසසා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාසසවෙය්‍යුං, තසස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තග්ගාහී හොති නානුබ්‍යඤ්ජනග්ගාහී, යත්වාධිකරණමෙනං මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනසසා පාපකා අකුසලා ධම්මා අන්වාසසවෙය්‍යුං, තසස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති මනින්ද්‍රියං මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. ඉදං වුච්චතාවුසෝ සංවරපධානං.

---

1. භාවනාපධානං (සී.ස්.), භාවනාපධානං (ම.ස.)
2. අනුරක්ඛනාපධානං (සී.ස්.), අනුරක්ඛනාපධානං (ම.ස.)
3. ඔත්තප්පී කරොති (ම.ස.)

කතමඤ්ච ආවුසො පහානපධානං? ඉධාවුසො භික්ඛු උප්පන්නං කාමවිතක්කං නාධිවාසෙති පජහති විනොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අනභාවං ගමෙති, උප්පන්නං බ්‍යාපාදවිතක්කං -පෙ- උප්පන්නං විහිංසාවිතක්කං -පෙ- උප්පන්නුප්පන්නෙ පාපකෙ අකුසලෙ ධම්මෙ නාධිවාසෙති පජහති විනොදෙති බ්‍යන්තීකරොති අනභාවං ගමෙති. ඉදං වුච්චතාවුසො පහානපධානං.

කතමඤ්ච ආවුසො භාවනාපධානං? ඉධාවුසො භික්ඛු සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසග්ගපරිණාමිං -පෙ- ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති -පෙ- විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති -පෙ- පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති -පෙ- පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති -පෙ- සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති -පෙ- උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගං භාවෙති විවෙකනිස්සිතං විරාගනිස්සිතං නිරොධනිස්සිතං වොසග්ගපරිණාමිං: ඉදං වුච්චතාවුසො භාවනාපධානං.

කතමඤ්චාවුසො අනුරක්ඛනාපධානං? ඉධාවුසො භික්ඛු උප්පන්නං භද්දකං[1] සමාධිනිමිත්තං අනුරක්ඛති අවිකිණ්ණකඤ්ඤං පුලවකඤ්ඤං[2] විනීලකඤ්ඤං විච්ඡිද්දකඤ්ඤං උද්ධුමාතකඤ්ඤං. ඉදං වුච්චතාවුසො අනුරක්ඛනාපධානං.

චත්තාරි ඤාණානි: ධම්මෙ ඤාණං, අන්වයෙ ඤාණං, පරියායෙ[3] ඤාණං සම්මුතියා ඤාණං.''

අපරානි පි **චත්තාරි ඤාණානි**: දුක්ඛෙ ඤාණං, දුක්ඛසමුදයෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරොධෙ ඤාණං, දුක්ඛනිරොධගාමිනියා පටිපදාය ඤාණං.

චත්තාරි සොතාපත්තියඞ්ගානි: සප්පුරිසසංසෙවො, සද්ධම්මසවනං, යොනිසො මනසිකාරො, ධම්මානුධම්මපටිපත්ති.

චත්තාරි සොතාපන්නස්ස අඞ්ගානි: ඉධාවුසො අරියසාවකො බුද්ධෙ අවෙච්චපසාදෙන සමන්නාගතො හොති: ඉති පි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධො විජ්ජාචරණසම්පන්නො සුගතො ලොකවිදූ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධො භගවා'ති.

---

1. භද්‍රකං (මජසං)
2. පුළුවක සඤ්ඤං (මජසං), පුළවක සඤ්ඤං (PTS, සාහා, කම්)
3. පරිවෙච (කම්), පරිවේඡදෙ (PTS, සාහා, කම්)

ධම්මේ අවෙච්චපසාදේන සමන්නාගතෝ හොති: සුවාක්ඛාතෝ භගවතා ධම්මෝ සන්දිට්ඨිකෝ අකාලිකෝ එහිපස්සිකෝ ඔපනයිකෝ[1] පච්චත්තං වේදිතබ්බෝ විඤ්ඤූහීති.

යස්සේත අවෙච්චපසාදේන සමන්නාගතෝ හොති: සුපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ උජුපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ ඤායපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ සාමීචිපටිපන්නෝ භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ, යදිදං චත්තාරි පුරිසයුගානි, අට්ඨ පුරිසපුග්ගලා. එස භගවතෝ සාවකසඞ්ඝෝ ආහුණෙය්‍යෝ පාහුණෙය්‍යෝ දක්ඛිණෙය්‍යෝ අඤ්ජලිකරණීයෝ අනුත්තරං පුඤ්ඤක්ඛෙත්තං ලෝකස්සාති.

අරියකන්තේහි සීලේහි සමන්නාගතෝ හොති අඛණ්ඩේහි අච්ඡිද්දේහි අසබලේහි අකම්මාසේහි භුජිස්සේහි විඤ්ඤුපසත්ථේහි අපරාමට්ඨේහි සමාධිසංවත්තනිකේහි.

චත්තාරි සාමඤ්ඤඵලානි: සෝතාපත්තිඵලං, සකදාගාමිඵලං, අනාගාමිඵලං, අරහත්තඵලං,

චත්තස්සෝ ධාතුයෝ: පඨවීධාතු. ආපෝධාතු, තේජෝධාතු, වායෝධාතු,

චත්තාරෝ ආහාරා: කබලීකාරෝ ආහාරෝ ඔළාරිකෝ වා සුඛුමෝ වා, එසෙසා දුතියෝ, මනෝසඤ්චේතනා තතියා, විඤ්ඤාණං චතුත්ථං.

චතස්සෝ විඤ්ඤාණට්ඨිතියෝ: රූපූපයං වා ආවුසෝ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, රූපාරම්මණං රූපපතිට්ඨං නන්දූපසෙචනං වුද්ධිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලං ආපජ්ජති. වේදනූපයං වා ආවුසෝ -පෙ- සඤ්ඤූපයං වා ආවුසෝ -පෙ- සංඛාරූපයං වා ආවුසෝ විඤ්ඤාණං තිට්ඨමානං තිට්ඨති, සඞ්ඛාරාරම්මණං සඞ්ඛාරපතිට්ඨං නන්දූපසෙචනං වුද්ධිං විරූළ්හිං වෙපුල්ලං ආපජ්ජති.

---

1. ඔපනෙය්‍යිකෝ (ම්‍යා.)

චත්තාරි අගතිගමනානි: ජන්දගතිං ගච්ඡති, දෙසාගතිං ගච්ඡති, මොහාගතිං ගච්ඡති, භයාගතිං ගච්ඡති.

චත්තාරො තණ්හුප්පාද: චීවරහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, පිණ්ඩපාතහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, සෙනාසනහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති, ඉතිභවාභවහෙතු වා ආවුසො භික්ඛුනො තණ්හා උප්පජ්ජමානා උප්පජ්ජති.

චතසෙසා පටිපද: දුක්ඛා පටිපද දන්ධාභිඤ්ඤා, දුක්ඛා පටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද දන්ධාභිඤ්ඤා, සුඛා පටිපද ඛිප්පාභිඤ්ඤා.

අපරා පි **චතසෙසා පටිපද:** අක්ඛමා පටිපද, ඛමා පටිපද, දමා පටිපද, සමා පටිපද,

චත්තාරි ධම්මපදනි: අනභිජ්ඣා ධම්මපදං, අබ්‍යාපාදෙ ධම්මපදං, සම්මාසති ධම්මපදං, සම්මාසමාධි ධම්මපදං.

චත්තාරි ධම්මසමාදනානි: අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පන්නදුක්ඛඤ්චව ආයතිඤ්ච දුක්ඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පන්නදුක්ඛං ආයතිං සුඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පන්නසුඛං ආයතිං දුක්ඛවිපාකං, අත්ථාවුසො ධම්මසමාදනං පච්චුප්පන්නසුඛඤ්චව ආයතිං ච සුඛවිපාකං.

චත්තාරො ධම්මක්ඛන්ධා: සීලක්ඛන්ධො, සමාධික්ඛන්ධො, පඤ්ඤාක්ඛන්ධො, විමුත්තික්ඛන්ධො.

චත්තාරි බලානි: විරියබලං, සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං.

චත්තාරි අධිට්ඨානානි: පඤ්ඤාධිට්ඨානං, සච්චාධිට්ඨානං, චාගාධිට්ඨානං, උපසමාධිට්ඨානං.

චත්තාරි පඤ්හබ්‍යාකරණානි: එකංසබ්‍යාකරණීයො පඤ්හො, පටිපුච්ඡාබ්‍යාකරණීයො පඤ්හො, විභජ්ජබ්‍යාකරණීයො පඤ්හො, ඨපණීයො පඤ්හො.

---

1. චත්තාරො පඤ්හාබ්‍යාකරණා (PTS, ස්‍යා, කම්)

චත්තාරි කම්මානි: අත්ථාවුසෝ කම්මං කණ්හං කණ්හවිපාකං, අත්ථාවුසෝ කම්මං සුක්කං සුක්කවිපාකං, අත්ථාවුසෝ කම්මං කණ්හසුක්කං කණ්හසුක්කවිපාකං. අත්ථාවුසෝ කම්මං අකණ්හං අසුක්කං අකණ්හඅසුක්කවිපාකං කම්මක්ඛයාය සංවත්තති.

චත්තාරෝ සච්ඡිකරණීයා ධම්මා: පුබ්බේනිවාසෝ සතියා සච්ඡිකරණීයෝ, සත්තානං චුතූපපාතෝ චක්ඛුනා සච්ඡිකරණීයෝ, අට්ඨ විමොක්ඛා කායෙන සච්ඡිකරණීයා, ආසවානං ඛයෝ පඤ්ඤාය සච්ඡිකරණීයෝ.

චත්තාරෝ ඔඝා: කාමොඝෝ, භවොඝෝ, දිට්ඨොඝෝ, අවිජ්ජොඝෝ.

චත්තාරෝ යොගා: කාමයොගෝ, භවයොගෝ, දිට්ඨියොගෝ, අවිජ්ජා-යොගෝ.

චත්තාරෝ විසඤ්ඤොගා: කාමයොගවිසඤ්ඤුගෝ, භවයොගවිසඤ්ඤු-ගෝ, දිට්ඨියොගවිසඤ්ඤුගෝ, අවිජ්ජායොගවිසඤ්ඤුගෝ.

චත්තාරෝ ගන්ථා: අභිජ්ඣා කායගන්ථෝ, ව්‍යාපාදෝ කායගන්ථෝ-සීලබ්බතපරාමාසෝ කායගන්ථෝ, ඉදංසච්චාභිනිවෙසෝ කායගන්ථෝ.

චත්තාරි උපාදානානි: කාමූපදානං, දිට්ඨුපාදානං, සීලබ්බතූපාදානං, අත්තවා-දූපාදානං.

චතස්සෝ යෝනියෝ: අණ්ඩජයෝනි, ජලාබුජයෝනි, සංසෙද-ජයෝනි, ඔපපාතිකයෝනි.

චතස්සෝ ගබ්භාවක්කන්තියෝ: ඉධාවුසෝ එකච්චෝ අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මිං යාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මා නික්ඛමති. අයං පඨමා ගබ්භාවක්කන්ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඉධේකච්චෝ සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මිං යාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මා නික්ඛමති. අයං දුතියා ගබ්භාවක්කන්ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඉධේකච්චෝ සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මිං යාති, අසම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මා නික්ඛමති. අයං තතියා ගබ්භාවක්කන්ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඉධේකච්චෝ සම්පජානෝ චේව මාතුකුච්ඡිං ඔක්කමති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මිං ඨිති, සම්පජානෝ මාතුකුච්ඡිස්මා නික්ඛමති. අයං චතුත්ථා ගබ්භාවක්කන්ති.

චත්තාරෝ අත්තභාවපටිලාභා: අත්ථාවුසෝ අත්තභාවපටිලාභෝ යස්මිං අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසඤ්ඤිතනා යෙව කමති නෝ පරසඤ්ඤිතනා. අත්ථාවුසෝ අත්තභාවපටිලාභෝ යස්මිං අත්තභාවපටිලාභෙ පරසඤ්ඤිතනා යෙව කමති නෝ අත්තසඤ්ඤිතනා. අත්ථාවුසෝ අත්තභාවපටිලාභෝ යස්මිං අත්තභාවපටිලාභෙ අත්තසඤ්ඤිතනා චෙව කමති පරසඤ්ඤිතනා ච. අත්ථාවුසෝ අත්තභාවපටිලාභෝ යස්මිං අත්තභාවපටිලාභෙ නෙව අත්තසඤ්ඤිතනා කමති නෝ පරසඤ්ඤිතනා.

චතස්සෝ දකවිණාවිසුද්ධියෝ: අත්ථාවුසෝ දක්ඛිණා දායකතෝ විසුජ්ඣති නෝ පටිග්ගාහකතෝ, අත්ථාවුසෝ දක්ඛිණා පටිග්ගාහකතෝ විසුජ්ඣති නෝ දායකතෝ, අත්ථාවුසෝ දක්ඛිණා නෙව දායකතෝ විසුජ්ඣති නෝ පටිග්ගාහකතෝ, අත්ථාවුසෝ දක්ඛිණා දායකතෝ චෙව විසුජ්ඣති පටිග්ගාහකතෝ ච.

චත්තාරි සඞ්ගහවත්ථූනි: දානං, පෙය්‍යවජ්ජං,[1] අත්ථචරියා, සමානත්තතා.

චත්තාරෝ අනරියවොහාරා: මුසාවාදෙ, පිසුණා වාචා, ඵරුසා වාචා. සම්ඵප්පලාපො.

---

1. පියවජ්ජං (සී්‍ය, කම)

චත්තාරෝ අරියවොහාරා: මුසාවාදා වෙරමණී,[1] පිසුණාය වාචාය වෙරමණී, ඵරුසාය වාචාය වෙරමණී, සම්ඵප්පලාපා වෙරමණී.

අපරේ පි **චත්තාරෝ අනරියවොහාරා:** අදිට්ඨෙ දිට්ඨවාදිතා, අසුතෙ සුතවාදිතා, අමුතෙ මුතවාදිතා, අවිඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරේ පි **චත්තාරෝ අරියවොහරා:** අදිට්ඨෙ අදිට්ඨවාදිතා, අසුතෙ අසුතවාදිතා, අමුතෙ අමුතවාදිතා, අවිඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරේ පි **චත්තාරෝ:** අනරියවොහාරා. දිට්ඨෙ අදිට්ඨවාදිතා, සුතෙ අසුතවාදිතා, මුතෙ අමුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ අවිඤ්ඤාතවාදිතා.

අපරේ පි **චත්තාරෝ අරියවොහාරා:** දිට්ඨෙ දිට්ඨවාදිතා, සුතෙ සුතවාදිතා, මුතෙ මුතවාදිතා, විඤ්ඤාතෙ විඤ්ඤාතවාදිතා.

චත්තාරෝ පුග්ගලා: ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලෝ අත්තන්තපො හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තෝ, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලෝ පරන්තපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තෝ, ඉධාවුසො එකච්චො පුග්ගලෝ අත්තන්තපො ච හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තා පරන්තපො ච පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තෝ, ඉධ පනාවුසො එකච්චො පුග්ගලෝ නෙව අත්තන්තපො හොති න අත්තපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තෝ න පරන්තපො න පරපරිතාපනානුයොගමනුයුත්තෝ. සො අනත්තන්තපො අපරන්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිච්ඡාතෝ නිබ්බුතෝ සීතිභූතෝ සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති.

අපරේ පි **චත්තාරෝ පුග්ගලා:** ඉධාවුසො එකච්චෝ පුග්ගලෝ අත්තහිතාය පටිපන්නෝ හොති නෝ පරහිතාය, ඉධාවුසො එකච්චෝ පුග්ගලෝ පරහිතාය පටිපන්නෝ හොති නෝ අත්තහිතාය, ඉධාවුසො එකච්චෝ පුග්ගලෝ නෙව අත්තහිතාය පටිපන්නෝ හොති න පරහිතාය, ඉධාවුසො එකච්චෝ පුග්ගලෝ අත්තහිතාය වෙව පටිපන්නෝ හොති පරහිතාය ච.

---

1. වෙරමණී (කත්‍තු)

අපරෙ පි චතතාරො පුගගලා: තමොතමපරායනො, තමොජොතිපරායනො, ජොතිතමපරායනො, ජොතිජොතිපරායනො.

අපරෙ පි චතතාරො පුගගලා: සමණමවලො, සමණපදුමො, සමණපුණ්ඩරීකො, සමණෙසු සමණසුබුමාලො.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන චත්තාරො ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඛ්ඛෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

පඤ්චතං

11. අත්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන පඤ්ච ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඛ්ඛෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං න විවදිතබ්බං, යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අස්ස විරට්ඨිනිකං, තදස්ස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ පඤ්ච: පඤ්චක්ඛන්ධා- රූපක්ඛන්ධො, වෙදනාක්ඛන්ධො, සඤ්ඤාක්ඛන්ධො, සංඛාරක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණක්ඛන්ධො.

පඤ්චුපාදනක්ඛන්ධා: රූපුපාදනක්ඛන්ධො,[2] වෙදනුපාදනක්ඛන්ධො, සඤ්ඤුපාදනක්ඛන්ධො, සංඛාරුපාදනක්ඛන්ධො, විඤ්ඤාණුපාදනක්ඛන්ධො,

පඤ්ච කාමගුණා: චක්ඛුවිඤ්ඤෙය්‍යා රූපා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමූපසංහිතා රජනීයා, සොතවිඤ්ඤෙය්‍යා සද්දා -පෙ- ඝාණවිඤ්ඤෙය්‍යා ගන්ධා -පෙ- ජිව්හාවිඤ්ඤෙය්‍යා රසා -පෙ- කායවිඤ්ඤෙය්‍යා ඵොට්ඨබ්බා ඉට්ඨා කන්තා මනාපා පියරූපා කාමූපසංහිතා රජනීයා.

---

1. සීතිභූතො (කෙසුචි)
2. රූපුපාදනක්ඛන්ධෙ (මජ්ඣං)

පඤ්ච ගතියෝ: නිරයෝ, තිරච්ඡානයෝනි, පෙත්තිවිසයෝ, මනුස්සා, දෙවා.

පඤ්ච මච්ඡරියානි: ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං, ලාභමච්ඡරියං වණ්ණමච්ඡරියං, ධම්මමච්ඡරියං.

පඤ්ච නීවරණානි: කාමච්ඡන්දනීවරණං, බ්‍යාපාදනීවරණං, ථීනමිද්ධ-නීවරණං, උද්ධච්චකුක්කුච්චනීවරණං, විචිකිච්ඡානීවරණං.

පඤ්චඋද්ධම්භාගියානි සංයොජනානි: සක්කායදිට්ඨි, විචිකිච්ඡා, සීලබ්බත-පරාමාසෝ, කාමච්ඡන්දෝ, බ්‍යාපාදෝ.

පඤ්චඋද්ධම්භාගියානි සංයොජනානි: රූපරාගෝ, අරූපරාගෝ, මානෝ, උද්ධච්චං, අවිජ්ජා.

පඤ්ච සික්ඛාපදානි: පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී, කාමේසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී, මුසාවාද වෙරමණී, සුරාමෙරයමජ්ජ-පමාදට්ඨානා වෙරමණී.

පඤ්ච අභබ්බට්ඨානානි: අභබ්බෝ ආවුසෝ වීණාසවෝ භික්ඛු සංචිච්ච පාණං ජීවිතා වොරොපෙතුං, අභබ්බෝ වීණාසවෝ භික්ඛු අදින්නං ථෙය්‍යසඞ්ඛාතං ආදියිතුං, අභබ්බෝ වීණාසවෝ භික්ඛු මෙථුනං ධම්මං පටිසෙවිතුං, අභබ්බෝ වීණාසවෝ භික්ඛු සම්පජානමුසා භාසිතුං, අභබ්බෝ වීණාසවෝ භික්ඛු සන්නිධිකාරකං කාමේ පරිභුඤ්ජිතුං සෙය්‍යථාපි පුබ්බෙ අගාරියභූතෝ.

පඤ්ච ව්‍යසනානි: ඤාතිව්‍යසනං, භොගව්‍යසනං, රොගව්‍යසනං, සීලව්‍යසනං, දිට්ඨිව්‍යසනං. නාවුසෝ සත්තා ඤාතිව්‍යසනහෙතු වා භොගව්‍යසනහෙතු වා රොගව්‍යසනහෙතු වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති. සීලව්‍යසනහෙතු වා ආවුසෝ සත්තා දිට්ඨිව්‍යසනහෙතු වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජන්ති."

පඤ්ච සම්පදා: සුතසම්පදා, භොගසම්පදා, ආරොග්‍යසම්පදා, සීලසම්පදා, දිට්ඨිසම්පදා. නාවුසො සත්තා සුතසම්පදාහෙතු වා භොගසම්පදාහෙතු වා ආරොග්‍යසම්පදාහෙතු වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති. සීලසම්පදාහෙතු වා ආවුසො සත්තා දිට්ඨිසම්පදාහෙතු වා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජන්ති.

පඤ්ච ආදීනවා දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා: ඉධාවුසො දුස්සීලෝ සීලවිපත්තිනිදානා පමාදාධිකරණං මහතිං භොගජානිං නිගච්ඡති. අයං පඨමෝ ආදීනවෝ දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා.

පුන ච පරං ආවුසො දුස්සීලස්ස සීලවිපන්නස්ස පාපකෝ කිත්තිසද්දෝ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියෝ ආදීනවෝ දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා.

පුන ච පරං ආවුසො දුස්සීලෝ සීලවිපත්තිනිදානා යඤ්ඤදෙව පරිසං උපසඞ්කමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං අවිසාරදෝ උපසඞ්කමති මඞ්කුභූතෝ. අයං තතියෝ ආදීනවෝ දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා.

පුන ච පරං ආවුසො දුස්සීලෝ සීලවිපත්තිනිදානා සම්මූළ්හෝ කාලං කරොති. අයං චතුත්ථෝ ආදීනවෝ දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා.

පුන ච පරං ආවුසො දුස්සීලෝ සීලවිපත්තිනිදානා කායස්ස භෙදා පරම්මරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමෝ ආදීනවෝ දුස්සීලස්ස සීලවිපත්තියා.

පඤ්ච ආනිසංසා සීලවතෝ සීලසම්පදා: ඉධාවුසො සීලවා සීලසම්පත්තිනිදානා අප්පමාදාධිකරණං මහන්තං භොගක්ඛන්ධං අධිගච්ඡති. අයං පඨමෝ ආනිසංසෝ සීලවතෝ සීලසම්පදා.

පුන ච පරං ආවුසො සීලවතෝ සීලසම්පන්නස්ස කල්‍යාණෝ කිත්තිසද්දෝ අබ්භුග්ගච්ඡති. අයං දුතියෝ ආනිසංසෝ සීලවතෝ සීලසම්පදා.

පුන ච පරං ආවුසෝ සීලවා සීලසම්පන්නෝ යඤ්ඤදෙව පරිස උපසඞ්කමති යදි ඛත්තියපරිසං යදි බ්‍රාහ්මණපරිසං යදි ගහපතිපරිසං යදි සමණපරිසං විසාරදෝ උපසඞ්කමති අමඞ්කුභූතෝ. අයං තතියෝ ආනිසංසෝ සීලවතෝ සීලසම්පදාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ සීලවා සීලසම්පන්නෝ අසම්මූළ්හෝ කාලං කරොති. අයං චතුත්ථෝ ආනිසංසෝ සීලවතෝ සීලසම්පදාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ සීලවා සීලසම්පන්නෝ කායස්ස භෙදා පරම්මරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. අයං පඤ්චමෝ ආනිසංසෝ සීලවතෝ සීලසම්පදාය.

වොදකෙන ආවුසෝ භික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන පඤ්ච ධම්ම අජ්ඣත්තං උපට්ඨාපෙත්වා පරෝ වොදෙතබ්බෝ: කාලෙන වක්ඛාමි නෝ අකාලෙන, භූතෙන වක්ඛාමි නෝ අභූතෙන, සණ්හෙන වක්ඛාමි නෝ ඵරුසෙන, අත්ථසංහිතෙන වක්ඛාමි නෝ අනත්ථසංහිතෙන, මෙත්තචිත්තෙනා[1] වක්ඛාමි නෝ දොසන්තරෙනා ති. වොදකෙන ආවුසෝ භික්ඛුනා පරං වොදෙතුකාමෙන. ඉමෙ පඤ්ච ධම්ම අජ්ඣත්තං උපට්ඨාපෙත්වා පරෝ වොදෙතබ්බෝ.

පඤ්ච පධානියඞ්ගානි: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සද්ධෝ හොති, සද්දහති තථාගතස්ස බොධිං: ඉතිපි සෝ භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ විජ්ජාචරණ-සම්පන්නෝ සුගතෝ ලොකවිදූ අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථි සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා'ති, අප්පාබාධෝ හොති අප්පාතඞ්කෝ සමවෙපාකිනියා ගහණියා සමන්නාගතෝ නාතිසීතාය නාච්චුණ්හාය මජ්ඣිමාය පධානක්ඛමාය, අසඨෝ හොති අමායාවී යථාභූතං අත්තානං ආවිකත්තා සත්ථරි වා විඤ්ඤූසු වා සබ්‍රහ්මචාරීසු, ආරද්ධවීරියෝ විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය ථාමවා දළ්හපරක්කමෝ අනික්ඛිත්තධුරෝ කුසලෙසු, ධම්මෙසු, පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතෝ අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මා-දුක්ඛක්ඛයගාමිනියා.

---

1. මෙත්තාචිත්තෙනත්ත (කෙසුචි)

පඤ්ච සුද්ධාවාසා: අවිහා අතප්පා සුදස්සා සුදස්සී අකනිට්ඨා.

පඤ්ච අනාගාමිනෝ: අන්තරාපරිනිබ්බායී, උපහච්චපරිනිබ්බායී, අසංඛාරපරිනිබ්බායී සසංඛාරපරිබ්බායී, උද්ධංසොතෝ අකනිට්ඨගාමී.

පඤ්ච චෙතෝඛීලා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති, තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඨමෝ චෙතෝඛීලෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ධම්මෙ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති -පෙ- සඞ්ඝෙ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති, -පෙ- සික්ඛාය කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති -පෙ- සබ්‍රහ්මචාරීසු කුපිතෝ හොති අනත්තමනෝ ආහතචිත්තෝ ඛීලජාතෝ. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සබ්‍රහ්මචාරීසු කුපිතෝ හොති අනත්තමනෝ ආහත-චිත්තෝ ඛීලජාතෝ, තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඤ්චමෝ චෙතෝඛීලෝ.

පඤ්ච චෙතසෝ විනිබන්ධා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගෝ හොති අවිගතඡන්දෝ අවිගතපෙමෝ අවිගතපිපාසෝ අවිගතපරිළාහෝ අවිගතතණ්හෝ. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු කාමෙසු අවිගතරාගෝ හොති අවිගතඡන්දෝ අවිගතපෙමෝ අවිගතපිපාසෝ අවිගතපරිළාහෝ අවිගතතණ්හෝ, තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඨමෝ චෙතසෝ විනිබන්ධෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු කායෙ අවිගතරාගෝ හොති -පෙ- රූපෙ අවිගතරාගෝ හොති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යාවදත්ථං උදරාවදෙහකං භුඤ්ජිත්වා සෙය්‍යසුඛං පස්සසුඛං මිද්ධසුඛං අනුයුත්තෝ විහරති -පෙ-

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණිධාය බ්‍රහ්මචරියං චරති 'ඉමිනාහං සීලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා දෙවෝ වා භවිස්සාමි දෙවඤ්ඤතරෝ වා'ති. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු අඤ්ඤතරං දෙවනිකායං පණිධාය බ්‍රහ්මචරියං චරති 'ඉමිනාහං සීලෙන වා වතෙන වා තපෙන වා බ්‍රහ්මචරියෙන වා දෙවෝ වා භවිස්සාමි දෙවඤ්ඤතරෝ වා ති, තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඤ්චමෝ චේතසෝ විනිබන්ධෝ.

පඤ්චින්ද්‍රියානි: චක්ඛුන්ද්‍රියං, සොතින්ද්‍රියං, ඝානින්ද්‍රියං, ජිව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං.

අපරානි පි **පඤ්චින්ද්‍රියානි:** සුඛින්ද්‍රියං, දුක්ඛින්ද්‍රියං, සෝමනස්සින්ද්‍රියං, දෙමනස්සින්ද්‍රියං, උපෙක්ඛින්ද්‍රියං.

අපරානි පි **පඤ්චින්ද්‍රියානි:** සද්ධින්ද්‍රියං, විරියින්ද්‍රියං, සතින්ද්‍රියං, සමාධින්ද්‍රියං, පඤ්ඤින්ද්‍රියං.

පඤ්ච නිස්සරණියා ධාතුයෝ: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ කාමෙ මනසිකරොතෝ කාමෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති සන්නිට්ඨති න විමුච්චති නෙක්ඛම්මං ඛො පනස්ස මනසිකරොතෝ නෙක්ඛම්මෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්නිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං කාමෙහි, යෙ ච කාමපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා,[2] මුත්තෝ සෝ තෙහි, න සෝ තං වෙදනං වෙදෙති, ඉදමක්ඛාතං කාමානං නිස්සරණං.

---

1. නිසසාරණියා (PTS, සී්‍ය, කම්)
2. විඝාත පරිළාහා (සී්‍ය, කම්)

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො ඛ්‍යාපදං මනසිකරොතො බ්‍යාපාදෙ චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අබ්‍යාපාදං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අබ්‍යාපාදෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං බ්‍යාපාදෙන. යෙ ච බ්‍යාපාදපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා මුත්තො සො තෙහි. න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං බ්‍යාපාදස්ස නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො විහෙසං මනසිකරොතො විහෙසාය චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අවිහෙසං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අවිහෙසාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං විහෙසාය. යෙ ච විහෙසපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තො සො තෙහි. න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං විහෙසාය නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනො රූපෙ මනසිකරොතො රූපෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අරූපං ඛො පනස්ස මනසිකරොතො අරූපෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සංතිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං රූපෙහි. යෙ ච රූපපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තො සො තෙහි න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං රූපානං නිස්සරණං,

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ සක්කායං මනසිකරොතෝ සක්කායෙ චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති, සක්කාය-නිරොධං බො පනස්ස මනසිකරොතෝ සක්කායනිරොධෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං, සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං සක්කායෙන. යෙ ච සක්කායපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තෝ සො තෙහි න සො තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං සක්කායස්ස නිස්සරණං.

පඤ්ච විමුත්තායතනානි: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛුනෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති. පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඨමං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛො සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී. අපි ච ඛො යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච තෙන ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථ පටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානීයෝ සබ්‍රහ්මචාරී, නාපි යථාසුතං යථා-පරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, අපි ච ඛෝ යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති. යථා යථාවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවේදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං තතියං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානීයෝ සබ්‍රහ්මචාරී, නාපි යථාසුතං යථාපරි-යත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරි-යත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොතී, අපි ච ඛෝ යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං වෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානු-පෙක්ඛති. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං වෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙක්ඛති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං චතුත්ථං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ නහෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානීයෝ සබ්‍රහ්මචාරී නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථා සුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං වෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙක්ඛති, අපි ච ඛ්වස්ස අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති සුමනසිකතං, සුපධාරිතං සුපපටිවිද්ධං පඤ්ඤාය, යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛුනෝ අඤ්ඤතරං සමාධි-නිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපපටිවිද්ධං පඤ්ඤාය, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසං-වෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඤ්චමං විමුත්තායතනං.

පඤ්ච විමුත්තිපරිපාචනියා සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්චේ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛේ අනත්තසඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා.

ඉමේ ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන පඤ්ච ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සංඛෙපහෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

ඡක්කං

12. අපි ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මා සම්බුද්ධෙන ඡ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඞ්ඛෙප හෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං. කතමෙ ඡ:

ඡ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි: චක්ඛායතනං, සොතායතනං, ඝානායතනං. ජිව්හායතනං, කායායතනං, මනායතනං.

ඡ බාහිරානි ආයතනානි: රූපායතනං, සද්දායතනං, ගන්ධායතනං, රසායතනං. ඵොට්ඨබ්බායතනං, ධම්මායතනං.

ඡ විඤ්ඤාණකායා: චක්ඛුවිඤ්ඤාණං, සොතවිඤ්ඤාණං, ඝානවිඤ්ඤාණං ජිව්හාවිඤ්ඤාණං, කායවිඤ්ඤාණං, මනොවිඤ්ඤාණං.

ඡ ඵස්සකායා: චක්ඛුසම්ඵස්සෝ, සොතසම්ඵස්සෝ, ඝානසම්ඵස්සෝ, ජිව්හාසම්ඵස්සෝ, කායසම්ඵස්සෝ, මනොසම්ඵස්සෝ.

ඡ වෙදනාකායා: චක්ඛුසම්ඵස්සජා වෙදනා, සොතසම්ඵස්සජා වෙදනා, ඝානසම්ඵස්සජා වෙදනා, ජිව්හාසම්ඵස්සජා වෙදනා, කායසම්ඵස්සජා වෙදනා, මනොසම්ඵස්සජා වෙදනා.

ඡ තණ්හාකායා: රූපතණ්හා, සද්දතණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨබ්බතණ්හා, ධම්මතණ්හා.

ඡ සඤ්ඤාවත්තනාකායා: රූපසඤ්ඤත්තනා, සද්දසඤ්ඤත්තනා, ගන්ධසඤ්ඤත්තනා, රසසඤ්ඤත්තනා, ඵොට්ඨබ්බසඤ්ඤත්තනා, ධම්මසඤ්ඤත්තනා.

ඡ තණ්හාකායා: රූපතණ්හා, සද්දතණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨබ්බතණ්හා, ධම්මතණ්හා.

ඡ අගාරවා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, ධම්මෙ අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, සඞ්ඝ අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, සික්ඛාය අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, අප්පමාදෙ අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, පටිසන්ථාරෙ අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ,

ඡ සගාරවා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ, ධම්මෙ සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ, සඞ්ඝ සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ, සික්ඛාය සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ, අප්පමාදෙ සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ, පටිසන්ථාරෙ සගාරවෝ විහරති සප්පතිස්සවෝ.

ඡ සොමනස්සූපවිචාරා: චක්ඛුනා රූපං දිස්වා සොමනස්සට්ඨානියං රූපං උපවිචරති. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය සොමනස්සට්ඨානියං ධම්මං උපවිචරති.

ඡ දෙමනස්සූපවිචාරා: චක්ඛුනා රූපං දිස්වා දෙමනස්සට්ඨානියං රූපං උපවිචරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය දෙමනස්සට්ඨානියං ධම්මං උපවිචරති.

ඡ උපෙක්ඛූපවිචාරා: චක්ඛුනා රූපං දිස්වා උපෙක්ඛාට්ඨානියං රූපං උපවිචරති -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය උපෙක්ඛාට්ඨානිය[1] ධම්මං උපවිචරති.

---

1. උපෙක්ඛාවට්ඨානියං (මජසං)

ඡ සාරාණීයා ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ මෙත්තං කායකම්මං පච්චුපට්ඨිතං හොති සබ්‍රහ්මචාරීසු ආවී[1] චෙව රහෝ ච. අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ පියකරණෝ ගරුකරණෝ, සංගහාය අවිවාදය අවිහෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ මෙත්තං වචීකම්මං -පෙ-

මෙත්තං මනෝකම්මං පච්චුපට්ඨිතං හොති සබ්‍රහ්මචාරීසු ආවී චෙව රහෝ ච, අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකා ධම්මලද්ධා අන්තමසෝ පත්තපරියාපන්නමත්තම්පි, තථාරූපෙහි ලාභෙහි අප්පටි-විභත්තභෝගී හොති සීලවන්තෙහි සබ්‍රහ්මචාරීහි සාධාරණභෝගී, අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ පියකරණෝ ගරුකරණෝ, සඞ්ගහාය විවාදය අවිහෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යානි තානි සීලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි භුජිස්සානි විඤ්ඤුප්පසත්ථානි අපරාමට්ඨානි සමාධි-සංවත්තනිකානි තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතෝ විහරති සබ්‍රහ්මචාරීහි ආවී චෙව රහෝ ච, අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යායං දිට්ඨි අරියා නියාණිකා නියාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය, තථා රූපාය දිට්ඨියා දිසාවිඞ්ම-ඤ්ඤගතෝ විහරති සබ්‍රහ්මචාරීහි ආවී චෙව රහෝ ච. අයම්පි ධම්මෝ සාරාණීයෝ පියකරණෝ ගරුකරණෝ සඞ්ගහාය අවිවාදය අවිහෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

ඡ විවාදමූලානි: ඉධාවුසෝ භික්ඛු කොධනෝ හොති උපනාහී. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු කොධනෝ හොති උපනාහී, සෝ සත්ථරි පි අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, ධම්මෙ පි අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්ස-වෝ, සඞ්ඝෙ පි අගාරවෝ විහරති අප්පතිස්සවෝ, සික්ඛාය පි න පරිපූරකාරී[2] හොති.

---

1. ආවි (මජසං)
2. පරිපූරිකාරි (සාහා. කම)

යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි අගාරවෝ විහරති අපපති-
සසවෝ, ධම්මෙ -පෙ- සඞ්ඝ -වෙ- සික්ඛාය න පරිපූරකාරී, සෝ සඞ්ඝෙ
විවාදං ජනෙති, යෝ හොති විවාදෙ බහුජනඅහිතාය බහුජනඅසුඛාය
බහුනෝ ජනසස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය දෙවමනුසසානං. එවරූප-
ඤ්ච තුමෙහ ආවුසෝ විවාදමූලං අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා සමනුප-
සෙසයාථ, තත්‍ර තුමෙහ ආවුසෝ තසෙසව පාපකසස විවාදමූලසස
පහානාය වායමෙය්‍යාථ. එවරූපඤ්ච තුමෙහ ආවුසෝ විවාදමූලං
අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා න සමනුපසෙසය්‍යාථ, තත්‍ර තුමෙහ ආවුසෝ
තසෙසව පාපකසස විවාදමූලසස ආයතිං අනවසසවාය පටිපජ්ජෙය්‍යාථ,
එවමෙතසස පාපකසස විවාදමූලසස පහානං හොති. එවමෙතසස පාපකසස
විවාදමූලසස ආයතිං අනවසසවෝ හොති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු මකථී හොති පලාසී -පෙ- ඉසසුකී
හොති මච්ඡරී -පෙ- සඨෝ හොති මායාවී -පෙ- පාපිච්ඡෝ හොති
මිච්ඡාදිට්ඨී සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති ආධානග්ගාහී දුසසටිනිසසග්ගී. යෝ සෝ
ආවුසෝ භික්ඛු සන්දිට්ඨිපරාමාසී හොති ආධානග්ගාහී දුපපටිනිසසග්ගී,
සෝ සත්ථරි පි අගාරවෝ විහරති අපපතිසසවෝ, ධම්මෙපි අගාරවෝ
විහරති අපපතිසසවෝ, සඞ්ඝෙ පි අගාරවෝ විහරති අපපතිසසවෝ,
සික්ඛාය පි න පරිපූරකාරී හොති. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි
අගාරවෝ විහරති අපපතිසසවෝ, ධම්මෙ අගාරවෝ විහරති අපපතිසසවෝ,
සඞ්ඝෙ අගාරවෝ විහරති අපපතිසසවෝ, සික්ඛාය න පරිපූරකාරී, සෝ
සඞ්ඝෙ විවාදං ජනෙති, යෝ හොති විවාදෙ බහුජනඅහිතාය
බහුජනඅසුඛාය බහුනෝ ජනසස අනත්ථාය අහිතාය දුක්ඛාය
දෙවමනුසසානං. එවරූපං වෙ තුමෙහ ආවුසෝ විවාදමූලං අජ්ඣත්තං වා
බහිද්ධා වා සමනුපසෙසය්‍යාථ, තත්‍ර තුමෙහ ආවුසෝ තසෙසව පාපකසස
විවාදමූලසස පහානාය වායමෙය්‍යාථ. එවරූපං වෙ තුමෙහ ආවුසෝ
විවාදමූලං අජ්ඣත්තං වා බහිද්ධා වා න සමනුපසෙසය්‍යාථ, තත්‍ර තුමෙහ
ආවුසෝ තසෙසව පාපකසස විවාදමූලසස ආයතිං අනවසසවාය
පටිපජ්ජෙය්‍යාථ. එවමෙතසස පාපකසස විවාදමූලසස පහානං හොති,
එවමෙතසස පාපකසස විවාදමූලසස ආයතිං අනවසසවෝ හොති.

ඡ ධාතුසෝ: පඨවීධාතු ආපොධාතු, තෙජොධාතු, වායොධාතු, ආකාසධාතු, විඤ්ඤාණධාතු.

ඡ නිස්සෙරණීයෙ ධාතුසෝ: ඉධාවුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: මෙත්තා හි මෙ මෙ ආවුසො චෙතොවිමුත්ති භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා. අථ ච පන මෙ ව්‍යාපාදෙ චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති ති, සො 'මා හෙවන්ති'ස්ස වචනීයො, මා'යස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිභාවිකති, න හි සාධු භගවතො අභිභයක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසො අනවකාසො යං මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය; අථ ච පනස්ස ව්‍යාපාදෙ චිත්තං පරියාදය ඨස්සති ති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසො ව්‍යාපාදස්ස යදිදං මෙත්තා චෙතොවිමුත්ති'ති.

ඉධ පන ආවුසො භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය:- කරුණා හි මෙ මෙ ආවුසො චෙතොවිමුත්ති භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මෙ විහෙසා චිත්තං පරියාදය ට්ඨිතී ති, සො මා හෙවන්ති'ස්ස වචනීයො: මා'යස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අභිභාවිකති, න හි සාධු භගවතො අභිභයක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසො අනවකාසො යං කරුණාය චෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය අථ ච පනස්ස විහෙසා චිත්තං පරියාදය ඨස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසෙ විහෙසාය යදිදං කරුණා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධාවුසෝ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: "මුදිතා හි තෝ මේ ආවුසෝ චෙතෝවිමුත්ති භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මේ අරති චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති"ති සෝ 'මා හෙවන්ති'සස වචනීයෝ, මායස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛී, න හි සාධු භගවතෝ අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසෝ අනවකාසෝ යං මුදිතාය චෙතෝවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය, අථ ච පනස්ස අරති චිත්තං පරියාදය ඨස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ අරතියා, යදිදං මුදිතා චෙතෝවිමුත්ති.

ඉධ පනාවුසෝ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: උපෙක්ඛා හි තෝ මේ ආවුසෝ චෙතෝවිමුත්ති භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මේ රාගෝ චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති, සෝ 'මා හෙවන්ති'සස වචනීයෝ, මායස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛී, න හි සාධු භගවතෝ අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසෝ අනවකාසෝ යං උපෙක්ඛාය චෙතෝවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය, අථ ච පනස්ස රාගෝ චිත්තං පරියාදය ඨස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ රාගස්ස, යදිදං උපෙක්ඛා චෙතෝවිමුත්ති.

ඉධාවුසෝ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය "අනිමිත්තා හි ඛො මේ ආවුසෝ චෙතොවිමුත්ති භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මෙ තං නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං හොති'ති සො 'මා හෙවන්ති'සස වචනීයො. මායස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භා-චික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං. න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසෝ අනවකාසෝ යං අනිමිත්තාය චෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලිකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය, පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය, අථ ච පනස්ස නිමිත්තානුසාරි විඤ්ඤාණං භවිස්සති ති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ සබ්බනිමිත්තානං යදිදං අනිමිත්තා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පනාවුසෝ භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය අස්මීති ඛො මෙ විගතං[1] අයමහමස්මීති න සමනුපස්සාමි. අථ ච පන මෙ විචිකිච්ඡා කථංකථා-සල්ලං චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති, සො මා හෙව'න්නිස්ස වචනීයො, 'මායස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං. න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසෝ යං අස්මීති විගතෙ[1] අයමහමස්මීති අසමනුපස්සතො, අථ ච පනස්ස විචි-කිච්ඡාකථංකථාසල්ලං චිත්තං පරියාදය ඨස්සති'ති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ විචිකිච්ඡාකථංකථාසල්ලස්ස, යදිදං අස්මීති මානස්ස සමුග්ඝාතො.

ඡ අනුත්තරියානි: දස්සනානුත්තරියං, සවනානුත්තරියං ලාභානුත්තරියං, සික්ඛානුත්තරියං පාරිචරියානුත්තරියං, අනුස්සතානුත්තරියං

ඡ අනුස්සතියානානි: බුද්ධානුස්සති, ධම්මානුස්සති, සඞ්ඝානුස්සති සීලානුස්සති, චාගානුස්සති, දෙවතානුස්සති.

---

1. විඝාතං (PTS,) විඝාතෙ (සී්‍ය)

ඡ සතතවිහාරා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනෝ හොති න දුම්මනෝ, උපෙක්ඛකෝ ච විහරති සතෝ සම්පජානෝ, සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනෝ හොති න දුම්මනෝ, උපෙක්ඛකෝ ච විහරති සතෝ සම්පජානෝ.

ඡළාභිජාතියෝ: ඉධාවුසෝ එකච්චෝ කණ්හාභිජාතිකෝ සමානෝ කණ්හං ධම්මං අභිජායති. ඉධාවුසෝ එකච්චෝ කණ්හාභිජාතිකෝ සමානෝ සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාවුසෝ එකච්චෝ කණ්හාභිජාතිකෝ සමානෝ අකණ්හං අසුක්කං නිබ්බානං අභිජායති. ඉධාවුසෝ එකච්චෝ සුක්කාභිජාතිකෝ සමානෝ සුක්කං ධම්මං අභිජායති. ඉධාවුසෝ එකච්චෝ සුක්කාභිජාතිකෝ සමානෝ කණ්හං ධම්මං අභිජායති. ඉධාවුසෝ එකච්චෝ සුක්කාභිජාතිකෝ සමානෝ අකණ්හං අසුක්කං නිබ්බානං අභිජායති.

ඡ නිස්සෙඛධභාගියා සඤ්ඤා. අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා.

ඉමෙ ඛො ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන ඡ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා, තත්ථ සන්දිට්ඨිකෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

සත්තකං

13. අත්ථි ඛො ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන සත්ත ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සන්දිට්ඨිකෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ සත්ත:

සත්ත අරියධනානි: සද්ධාධනං, සීලධනං, හිරිධනං, ඔත්තප්පධනං සුතධනං චාගධනං, පඤ්ඤාධනං.

සත්ත සම්බොජ්ඣඞ්ගා: සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ.

සත්ත සම්මාදිට්ඨිආදිකා සම්මත්තා: සම්මාදිට්ඨි, සම්මාසඞ්කප්පෝ සම්මාවාචා සම්මාකම්මන්තෝ, සම්මාආජීවෝ, සම්මාවායාමෝ, සම්මාසති.

සත්ත අසද්ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු අස්සද්ධෝ හොති, අහිරිකෝ හොති, අනොත්තප්පී හොති, අප්පස්සුතෝ හොති, කුසීතෝ හොති, මුට්ඨස්සති හොති, දුප්පඤ්ඤෝ හොති.

සත්ත සද්ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සද්ධෝ හොති, හිරිමා හොති, ඔත්තප්පී හොති, බහුස්සුතෝ හොති, ආරද්ධවිරියෝ හොති, උපට්ඨිතස්සති හොති, පඤ්ඤවා හොති.

සත්ත සප්පුරිසධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු ධම්මඤ්ඤූ ච හොති, අත්ථඤ්ඤූ ච, අත්තඤ්ඤූ ච, මත්තඤ්ඤූ ච, කාලඤ්ඤූ ච, පරිසඤ්ඤූ ච, පුග්ගලඤ්ඤූ ච.

සත්ත නිද්දසවත්ථූනි: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සික්ඛාසමාදනෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච සික්ඛාසමාදනෙ අවිගතපෙමෝ. ධම්මනිසන්තියා තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච ධම්මනිසන්තියා අවිගතපෙමෝ. ඉච්ඡාවිනයෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච ඉච්ඡාවිනයෙ අවිගතපෙමෝ. පටිසල්ලානෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච පටිසල්ලානෙ අවිගතපෙමෝ. විරියාරම්භෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච විරියාරම්භෙ අවිගතපෙමෝ. සතිනෙපක්කෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච සතිනෙපක්කෙ අවිගතපෙමෝ. දිට්ඨිපටිවෙධෙ තිබ්බවිජ්ජෙ හොති ආයතිඤ්ච දිට්ඨිපටිවෙධෙ අවිගතපෙමෝ.

සත්ත සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනත්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනව-සඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා.

සත්ත බලානි: සද්ධාබලං, විරියබලං, හිරිබලං, ඔත්තප්පබලං, සතිබලං, සමාධිබලං, පඤ්ඤාබලං.

සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියෝ: සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චේ ච දෙවා එකච්චේ ච විනිපාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා. අයං දුතියා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභස්සරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකන්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා. අයං චතුත්ථී විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිස-සඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තෝ ආකාසොති ආකාසානඤ්චායතනූපගා. අයං පඤ්චමී විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගා. අයං ඡට්ඨී විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථී කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගා. අයං සත්තමී විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සත්ත පුග්ගලා දක්ඛිණෙය්‍යා: උභතොභාගවිමුත්තෝ, පඤ්ඤා-විමුත්තෝ, කායසක්ඛී, දිට්ඨිප්පත්තෝ, සද්ධාවිමුත්තෝ, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී.

සත්ත අනුසයා: කාමරාගානුසයෝ, පටිඝානුසයෝ, දිට්ඨානුසයෝ විචිකිච්ඡානුසයෝ, මානානුසයෝ, භවරාගානුසයෝ, අවිජ්ජානුසයෝ.

සත්ත සංයොජනානි: අනුනයසංයොජනං,[1] පටිඝසංයොජනං, දිට්ඨි-සංයොජනං, විචිකිච්ඡාසංයොජනං, මානසංයොජනං, භවරාගසංයොජනං, අවිජ්ජාසංයොජනං.

සත්ත අධිකරණසමථා: උප්පන්නුප්පන්නානං අධිකරණානං සමථාය වූපසමාය සම්මුඛා විනයෝ දාතබ්බෝ, සතිවිනයෝ දාතබ්බෝ, අමූළ්හවිනයෝ දාතබ්බෝ, පටිඤ්ඤාය කාරෙතබ්බං, යෙභුය්‍යසිකා, තස්සපාපිය්‍යසිකා, තිණවත්ථාරකෝ.

ඉමේ ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන සත්ත ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්‍ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායි-තබ්බං—පෙ-අත්‍ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

අට්ඨකං

14. අට්ඨ ඛෝ ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන අට්ඨ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්‍ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායි-තබ්බං—පෙ—අත්‍ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ අට්ඨ?

අට්ඨ මිච්ඡත්තා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාසංකප්පෝ, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡා-කම්මන්තෝ, මිච්ඡාආජීවෝ, මිච්ඡාවායාමෝ, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි. (1)

අට්ඨ සම්මත්තා: සම්මාදිට්ඨි සම්මාසංකප්පෝ, සම්මාවාචා, සම්මා-කම්මන්තෝ, සම්මාආජීවෝ, සම්මාවායාමෝ, සම්මාසති, සම්මාසමාධි. (2)

අට්ඨ පුග්ගලා දක්ඛිණෙය්‍යා: සොතාපන්නෝ, සොතාපත්තිඵල-සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නෝ, සකදාගාමී, සකදාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නෝ, අනාගාමී, අනාගාමිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නෝ, අරහා, අරහත්තඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නෝ. (3)

---

1. කාමඡන්දානුසෙතුප්පජ්ජනං (සී.ස්.)

අථඛ කුසීතවත්ථූනි: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කාතබ්බං හොති. තස්ස එවං හොති: කම්මං ඛෝ මේ කාතබ්බං භවිස්සති, කම්මං ඛෝ පන මේ කරොන්තස්ස කායෝ කිලමිස්සති, හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඨමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛෝ කම්මං අකාසිං, කම්මං ඛෝ පන මේ කරොන්තස්ස කායෝ කිලන්තෝ, හන්දහං නිපජ්ජාමීති. සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති-පෙ-ඉදං දුතියං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගන්තබ්බෝ හොති. තස්ස එවං හොති: මග්ගෝ ඛෝ මේ ගන්තබ්බෝ භවිස්සති. මග්ගං ඛෝ පන මේ ගච්ඡින්තස්ස කායෝ කිලමිස්සති. හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති. න විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡි-කතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං තතියං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගතෝ හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛෝ මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ඛෝ පන මේ ගච්ඡින්තස්ස කායෝ කිලන්තෝ. හන්දහං නිපජ්ජාමීති. සෝ නිපජ්ජති න විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධි-ගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං චතුත්ථං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ න ලභති ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ නාලත්ථං ලූඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස මේ කායෝ කිලන්තෝ අකම්මඤ්ඤෝ. හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඤ්චමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමංවා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ ලභති එළකස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ අලත්ථං එළකස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස මේ කායෝ ගරුකෝ අකම්මඤ්ඤෝ. මාසාවිතං මඤ්ඤේ. හන්දාහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති. න වීරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡට්ඨං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ උප්පන්නෝ හොති අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ. තස්ස එවං හොති: 'උප්පන්නෝ ඛො මේ අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ. අත්ථි කප්පෝ නිපජ්ජිතුං, හන්දාහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති න වීරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං සත්තමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං, ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානෝ වුට්ඨිතෝ[1] හොති, අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤේ. තස්ස එවං හොති: අහං ඛො ගිලානෝ වුට්ඨිතෝ අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤේ. තස්ස මේ කායෝ දුබ්බලෝ අකම්මඤ්ඤේ, අත්ථි කප්පෝ නිපජ්ජිතුං හන්දාහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති න වීරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අට්ඨමං කුසීතවත්ථු.

අට්ඨ ආරම්භවත්ථූනි: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කාතබ්බං හොති. තස්ස එවං හොති: 'කම්මං ඛො මේ කාතබ්බං භවිස්සති, කම්මං ඛො පන මේ කරොතෝනත්ථන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, හන්දාහං වීරියං ආරභාමි අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡි-කතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සෝ වීරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධි-ගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඨමං ආරම්භවත්ථු,

---

1. ගිලානවුට්ඨිතෝ (මජ්ඣිමසං)

පුන ච පරං ආවුසො, භික්ඛුනා කම්මං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛො කම්මං අකාසිං. කම්මං ඛො පනාහං කරොන්නො නාසක්ඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං. හන්දාහං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං දුතියං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගන්තබ්බො හොති. තස්ස එවං හොති: 'මග්ගො ඛො මෙ ගන්තබ්බො භවිස්සති. මග්ගං ඛො පන මෙ ගච්ඡන්තෙන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හන්දාහං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං තතියං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛුනා මග්ගො ගතො හොති තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො මග්ගං අගමාසිං. මග්ගං ඛො පනාහං ගච්ඡන්නො නාසක්ඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං. හන්දාහං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියායා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය, ඉදං චතුත්ථං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්නො න ලභති ඵැබස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං පිණ්ඩාය චරන්නො නාලත්ථං ඵැබස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථුං පාරිපූරිං. තස්ස මෙ කායො ලහුකො කම්මඤ්ඤො. හන්දාහං විරියං ආරභාමි අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියා-යා'ති. සො විරියං ආරභති අප්පත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඤ්චමං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ ලභති ඵෙඛසස වා පණීතසස වා භොජනසස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තසස එවං හොති: 'අහං ඛො ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ අලත්ථං ඵෙඛසස වා පණීතසස වා භොජනසස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තසස මෙ කායෝ බලවා කම්මඤ්ඤෝ. හන්දාහං විරියං ආරභාමි අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියායා'ති. සෝ විරියං ආරභති අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං ඡට්ඨං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ උප්පන්නෝ හොති අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ තසස එවං හොති: 'උප්පන්නෝ ඛො මෙ අයං අප්ප-මත්තකෝ. ආබාධෝ ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධෝ පවඩ්ඪෙය්‍ය, හන්දාහං විරියං ආරභාමි අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියායා'ති. සෝ විරියං ආරභති අප්ප-තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං සත්තමං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතෝ හොති අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤෙ. තසස එවං හොති: 'අහං ඛො ගිලානා වුට්ඨිතෝ[1] අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤෙ. ඨානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධෝ පච්චුදාවත්තෙය්‍ය, හන්දාහං විරියං ආරභාමි අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියායා'ති. සෝ විරියං ආරභති අප්පත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං අට්ඨමං ආරම්භ වත්ථු.

අට්ඨ ඤාණවත්ථූනි: ආසජ්ජ ඤාණං දෙති. භයා ඤාණං දෙති. 'අදසි මෙ'ති ඤාණං දෙති. 'දදාති මෙ'ති ඤාණං දෙති. 'සාහු ඤාණන්ති ඤාණං දෙති, 'අහං පචාමි, ඉමෙ න පචන්ති, නාරහාමි පචන්තෙ අපචන්තානං න දාතු'න්ති ඤාණං දෙති. 'ඉමං මෙ ඤාණං දදතෝ කල්‍යාණෙ කිත්තිසද්දෝ අබ්භුග්ගච්ඡති'ති ඤාණං දෙති, චිත්තාලඞ්කාරචිත්තපරික්ඛාරත්ථං ඤාණං දෙති.

---

1. ගිලානවුට්ඨිතා (ම්‍යා:)

අථඛ දානූපපත්තියෝ: ඉධාවුසෝ එකච්චෝ දානං දෙති. සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලාගන්ධවිලේපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සෝ යං දෙති තං පවාඩිංසති. සෝ පසසති ඛත්තියමහාසාලං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලං වා ගහපතිමහාසාලං වා පඤ්චහි කාමගුණෙහි සමප්පිතං සමඞ්ගිභූතං පරිචාරයමානං. තස්ස එවං හොති 'අහෝවතාහං කායස්ස භෙදා පරම්මරණා ඛත්තියමහාසාලානං වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලානං වා ගහපතිමහාසාලානං වා සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යා'නති. සෝ තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අධිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තං චිත්තං හීනෙ'ධිමුත්තං උත්තරිං අභාවිතං තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ච ඛෝ සීලවතෝ වදමි නෝ දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාවුසෝ සීලවතෝ චෙතෝපණිධි විසුද්ධත්තා.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඉධෙකච්චෝ දානං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්නං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සෝ යං දෙති තං පවාඩිංසති.[1] තස්ස සුතං හොති 'චාතුම්මහාරාජිකා දෙවා දීඝායුකා වණ්ණවන්තෝ සුඛබහුලා'ති. තස්ස එවං හොති "අහෝ වතාහං කායස්ස භෙදා පරම්මරණා චාතුම්මහාරාජිකානං[2] දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යන්ති". සෝ තං චිත්තං දහති, තං චිත්තං අධිට්ඨාති තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තං චිත්තං හීනෙ'ධිමුත්තං උත්තරිං අභාවිතං තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ච ඛෝ සීලවතෝ වදමි නෝ දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාවුසෝ සීලවතෝ චෙතෝපණිධි විසුද්ධත්තා.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඉධෙකච්චෝ දානං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්නං පානං -පෙ- සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සෝ යං දෙති තං පවාඩිංසති. තස්ස සුතං හොති තාවතිංසා දෙවා -පෙ- යාමා දෙවා -පෙ- තුසිතා දෙවා -පෙ- නිම්මාණරතී දෙවා -පෙ- පරනිම්මිතවසවත්තී දෙවා දීඝායුකා වණ්ණවන්තෝ සුඛබහුලා'ති. තස්ස එවං හොති 'අහෝවතාහං කායස්ස භෙදා පරම්මරණා පරනිම්මිතවසවත්තීනං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍යාන්ති'. සෝ තං චිත්තං දහති තං චිත්තං අධිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස චිත්තං හීනෙ'ධිමුත්තං උත්තරිං අභාවිතං තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ච ඛෝ සීලවතෝ වදමි නෝ දුස්සීලස්ස. ඉජ්ඣතාවුසෝ සීලවතෝ චෙතෝපණිධි විසුද්ධත්තා.

---

1. පවාඩිසති (මජසං)
2. චාතුම්මහාරාජිකානං (මජසං)

පුන ච පරං ආවුසො ඉධෙකච්චො දනං දෙති සමණස්ස වා බ්‍රාහ්මණස්ස වා අන්නං පානං වත්ථං යානං මාලාගන්ධවිලෙපනං සෙය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යං. සො යං දෙති තං පච්චාසිංසති. තස්ස සුතං හොති 'බ්‍රහ්මකායිකා දෙවා දීඝායුකා වණ්ණවන්තො සුඛබහුලා'ති. තස්ස එවං හොති 'අහො වතාහං කායස්ස හෙද පරම්මරණා බ්‍රහ්මකායිකානං දෙවානං සහබ්‍යතං උපපජ්ජෙය්‍ය'න්ති. සො තං චිත්තං දහති තං චිත්තං අධිට්ඨාති, තං චිත්තං භාවෙති. තස්ස තං චිත්තං හීනෙ'ධිමුත්තං උත්තරිං අභාවිතං තත්‍රූපපත්තියා සංවත්තති. තඤ්ච ඛො සීලවතො වදමි නො දුස්සීලස්ස, වීතරාගස්ස නො සරාගස්ස. ඉජ්ඣතාවුසො සීලවතො චෙතොපණිධි වීතරාගත්තා.

අට්ඨ පරිසා: ඛත්තියපරිසා, බ්‍රාහ්මණපරිසා, ගහපතිපරිසා, සමණපරිසා චාතුම්මහාරාජිකපරිසා, තාවතිංසපරිසා, මාරපරිසා, බ්‍රහ්මපරිසා.

අට්ඨ ලොකධම්මා: ලාභො ච, අලාභො ච, යසො ච, අයසො ච, නින්දා ච, පසංසා ච, සුඛඤ්ච, දුක්ඛඤ්ච.

අඨ අභිභායතනානි: අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි. තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං පඨමං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං දුතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං තතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකො බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං චතුත්ථං අභිභායතනං

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීල-වණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි – සෙය්‍යථාපි නාම උම්මාපුප්ඵං, නීලං නීලවණ්ණං නීලනිදස්සනං නීලනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං නීලං නීලවණ්ණං නීලනිදස්ස-නං නීලනිභාසං එවමෙවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීලවණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි. තානි අභිභුය්‍ය ජානාමී පස්සාමී ති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම කණි-කාරපුප්ඵං පීතං පීතවණ්ණං පීතනිදස්සනං පීතනිභාසං. සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං පීතං පීතවණ්ණං පීතනිදස්සනං පීතනිභාසං එවමෙවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීත-නිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමී පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති ඉදං ජට්ඨං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සානි ලොහිතකනිභාසානි. සෙය්‍ය-ථාපි නාම බන්ධුජීවකපුප්ඵං ලොහිතකං ලොහිතකවණ්ණං ලොහිතක-නිදස්සනං ලොහිතකනිභාසං. සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණ-සෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං ලොහිතකං ලොහිතකවණ්ණං ලොහිතක-නිදස්සනං ලොහිතකනිභාසං එවමෙවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ-බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතක-නිදස්සනානි. ලොහිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමී පස්සාමී ති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං සත්තමං අභිභායතන.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ඔදතානි ඔදතවණ්ණානි ඔදතනිදස්සනානි ඔදතනිභාසානි. සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධිතාරකා ඔදතා ඔදතවණ්ණා ඔදතනිදස්සනා ඔදතනිභාසා සෙය්‍ය-ථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං ඔදතං ඔදතවණ්ණං ඔදතනිදස්සනං ඔදතනිභාසං එවමෙවං අජ්ඣත්තං අරූප-සඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ඔදතානි ඔදතවණ්ණානි ඔදත-නිදස්සනානි ඔදතනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමී පස්සාමී ති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

අට්ඨ විමොක්ඛා: රූපී රූපානි පස්සති. අයං පඨමො විමොක්ඛො.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී බහිද්ධා රූපානි පස්සති. අයං දුතියො විමොක්ඛො.

සුභන්තෙව අධිමුත්තො හොති. අයං තතියො විමොක්ඛො.

සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසො'ති ආකාසානඤ්චා-යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං. චතුත්ථො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකාසානාඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමො විමොක්ඛො-

සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම 'නත්ථිකිඤ්චී'ති ආකිඤ්ච-ඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨො විමොක්ඛො.

සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමො විමොක්ඛො.

සබ්බසො නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම සඤ්ඤාවෙදයිත නිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අට්ඨමො විමොක්ඛො.

ඉමෙ ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන අට්ඨ ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගා-යිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

නවකං

15. අත්ථි ඛො ආවුසො තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන නව ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායි-තබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ නව?

නව ආඝාත වත්ථූනි: අනත්ථං මෙ අචරීති ආඝාතං බන්ධති, අනත්ථං මෙ චරතීති ආඝාතං බන්ධති, අනත්ථං මෙ චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අචරි -පෙ- අනත්ථං චරති -පෙ- අනත්ථං චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති, අපපියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අචරි -පෙ- අත්ථං චරති -පෙ- අත්ථං චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති.

නව ආඝාතපටිවිනයා: අනත්ථං මෙ අචරි ති, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා ති ආඝාතං පටිවිනෙති, අනත්ථං මෙ චරිඝති ති තං කුතෙත්ථ ලබ්භා ති ආඝාතං පටිවිනෙති, අනත්ථං මෙ චරිඝති ති තං කුතෙත්ථ ලබ්භා ති ආඝාතං පටිවිනෙති, පියඝස මෙ මනාපඝස අනත්ථං අචරි -පෙ- අනත්ථං චරති -පෙ- අනත්ථං චරිඝතීති තං කුතෙත්ථ ලබ්භා ති ආඝාතං පටිවිනෙති, අප්පියඝස මෙ අමනාපඝස අත්ථං අචරි -පෙ- අත්ථං චරති -පෙ- අත්ථං චරිඝති ති, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා ති ආඝාතං පටිවිනෙති.

නව සත්තාවාඝා: සන්තාවුසො, සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චෙ ච දෙවා එකච්චෙ ච විනිපාතිකා. අයං පඨමෝ සත්තාවාඝෝ.

සන්තාවුසො, සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි. දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා. අයං දුතියෝ සත්තාවාඝෝ.

සන්තාවුසො සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභස්සරා. අයං තතියෝ සත්තාවාඝෝ.

සන්තාවුසො, සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා. අයං. චතුත්ථෝ සත්තාවාඝෝ,

සන්තාවුසො, සත්තා අසඤ්ඤිනෝ අප්පටිසංවෙදිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා අසඤ්ඤිසත්තා.[1] අයං පඤ්චමෝ සත්තාවාඝෝ.

සන්තාවුසො, සත්තා සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තං ආකාසෝ ති ආකාසානඤ්චායතනූපගා. අයං ඡට්ඨෝ සත්තාවාඝෝ.

සත්තාවුසො, සත්තා සබ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගා. අයං සත්තමෝ සත්තාවාඝෝ.

---

1. අසඤ්ඤීසත්තා (ඝ්‍යා, කම)

සත්තාවුසෝ, සත්තා සඩ්ඛසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගා. අයං අට්ඨමෝ සත්තාවාසෝ.

සත්තාවුසෝ, සත්තා සඩ්ඛසෝ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම. නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනූපගා. අයං නවමෝ සත්තාවාසෝ.

නව අකඩ්ඛණා අසමයා බ්‍රහ්මචරියවාසාය: ඉධාවුසෝ, තථාගතෝ ච ලෝකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච දෙසියති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ, අයං ච පුග්ගලෝ නිරයං උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති. අයං පඨමෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ, තථාගතෝ ච ලෝකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ. ධම්මෝ ච දෙසියති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ. අයං ච පුග්ගලෝ තිරච්ඡානයෝනිං උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති. අයං දුතියෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය -පෙ- පෙත්තිවිසයං උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති -පෙ- අසුරකායං උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති -පෙ- අඤ්ඤතරං දීඝායුකං දෙවනිකායං උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති -පෙ- පච්චන්තිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති මිලක්ඛෙසු[1] අවිඤ්ඤාතාරෙසු යත්ථ නත්ථි ගති භික්ඛූනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං ජටෙඨා අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ, තථාගතෝ ච ලෝකෙ උප්පජ්ජෙය්‍යා හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ. ධම්මෝ ච දෙසියති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ. අයං ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති, සෝ ච හොති මිච්ඡාදිට්ඨිකෝ විපරීතදස්සනෝ නත්ථි දින්නං, නත්ථි යිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකටදුක්කටානං[2] කම්මානං ඵලං විපාකෝ, නත්ථි අයං ලෝකෝ, නත්ථි පරෝ ලෝකෝ, නත්ථි මාතා නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලෝකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපන්නා යෙ ඉමං ච ලෝකං පරං ච ලෝකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡි-කත්වා පවෙදෙන්තීති. අයං සත්තමෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

---

1. මිලක්ඛකෙසු (සී්‍ය, කම) මිලක්ඛූසු (කත්ථචි)
2. සුකතදුක්කටානං (මජ්ඣං)

පුන ච පරං ආවුසෝ, තථාගතෝ ච ලෝකෙ උප්පන්නෝ හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ ධම්මෝ ච දෙසීයති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ. අයං ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු-පච්චාජාතෝ හොති. සෝ ච හොති ඌපපඤ්ඤූ ජළෝ එළමූගෝ න පටිබලෝ සුභාසිතදුබ්භාසිතානමත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං අට්ඨමෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ, තථාගතෝ ච ලෝකෙ න උප්පන්නෝ හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච න දෙසීයති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ, අයං ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති සෝ ච හොති පඤ්ඤවා අජළෝ අනෙලමූගෝ පටිබලෝ සුභාසිතදුබ්භාසිතානමත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං නවමෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

නව අනුපුබ්බවිහාරා: ඉධාවුසෝ, භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

විතක්කවිචාරානං වූපසමා -පෙ- දුතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

පීතියා ච විරාගා -පෙ- තතියං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සුඛස්ස ච පහානා -පෙ- චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චා යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සබ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සබ්බසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සබ්බසෝ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤා-යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති.

සඤ්ඤසෝ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම සඤ්ඤාවෙදයිත-නිරෝධං උපසම්පජ්ජ විහරති.

නව අනුපුබ්බනිරෝධා: පඨමං ඣානං සමාපන්නස්ස කාමසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, දුතියං ඣානං සමාපන්නස්ස විතක්කවිචාරා නිරුද්ධා හොන්ති, තතියං ඣානං සමාපන්නස්ස පීති නිරුද්ධා හොති, චතුත්ථං ඣානං සමාපන්නස්ස අස්සාසපස්සාසා නිරුද්ධා හොන්ති, ආකාසානඤ්චා-යතනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, ආකිඤ්චඤ්ඤා-යතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්චායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච නිරුද්ධා හොන්ති.

ඉමේ ඛො ආවුසෝ තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මා-සම්බුද්ධෙන නව ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

දසකං

16. අත්ථි ඛො ආවුසෝ, තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන දස ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සබ්බෙහෙව සඞ්ගායිතබ්බං -පෙ- අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානං.

කතමෙ දස:

දස නාථකරණා ධම්මා: ඉධාවුසෝ, භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛ-සංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී. සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. යං ආවුසෝ භික්ඛු සීලවා හොති, පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අනුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සමාදාය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු, අයම්පි ධම්මෙ නාථකරණෙ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු බහුස්සුතෝ හොති සුතධරෝ සුත-සන්නිචයෝ. යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙකල්‍යාණා පරියොසාන-කල්‍යාණා සාත්ථා සබ්‍යඤ්ජනා[1] කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථාරූපා'ස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධතා[2] වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපටිවිද්ධා. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු බහුස්සුතෝ හොති -පෙ- දිට්ඨියා සුපටිවිද්ධා, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තෝ හොති කල්‍යාණසහායෝ කල්‍යාණසම්පවඞ්ඛ. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තෝ හොති කල්‍යාණසහායෝ කල්‍යාණසම්පවඞ්ඛා, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු සුවචෝ හොති සොවචස්සකරණෙහි ධම්මෙහි සමන්නාගතෝ ඛමෝ පදක්ඛිණග්ගාහී අනුසාසනිං. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු සුවචෝ හොති -පෙ- පදක්ඛිණග්ගාහී අනුසාසනිං අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු යානි තානි සබ්‍රහ්මචාරීනං උච්චාවචානි කිංකරණීයානි, තත්ථ දක්ඛෝ හොති අනලසෝ තත්‍රූපායාය වීමංසාය සමන්නාගතෝ අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු යානි තානි සබ්‍රහ්මචාරීනං -පෙ- අලං සංවිධාතුං, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු ධම්මකාමෝ හොති පියසමුදාහාරෝ අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ උළාරපාමොජ්ජා. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු ධම්මකාමෝ හොති-පෙ-අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ උළාරපාමොජ්ජා, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

---

1. සාත්ථං සබ්‍යඤ්ජනං (PTS සා.)
2. ධාතා (මජ්ඣං)

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු සනතුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙහි චීවර-පිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි, යම්පාවුසෝ, භික්ඛු සනතුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙහි චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චය-භෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු ආරද්ධවිරියෝ විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය, ථාමවා දළ්හ-පරක්කමෝ අනික්ඛිත්තධුරෝ කුසලෙසු ධම්මෙසු. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු ආරද්ධවිරියෝ විහරති –පෙ– අනික්ඛිත්තධුරෝ කුසලෙසු ධම්මෙසු, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපක්කෙන සමන්නාගතෝ චිරකතම්පි චිරභාසිතම්පි සරිතා අනුස්සරිතා. යම්පාවුසෝ, භික්ඛු සතිමා හොති –පෙ– සරිතා අනුස්සරිතා අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතෝ අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මාදුක්ඛක්ඛයගාමිනියා, යම්පාවුසෝ, භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතෝ අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මාදුක්ඛක්ඛයගාමිනියා, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

දස කසිණායතනානි: පඨවීකසිණමේකෝ[1] සඤ්ජානාති උද්ධං අධෝ තිරියං අද්වයං අප්පමාණං. ආපොකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– තෙජොකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– වායොකසිණමේකෝ සඤ්ජා-නාති –පෙ– නීලකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– පීතකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– ලොහිතකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– ඔදාත-කසිණමේකෝ සඤ්ජානාති –පෙ– ආකාසකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති විඤ්ඤාණකසිණමේකෝ සඤ්ජානාති උද්ධං අධෝ තිරියං අද්වයං අප්පමාණං.

---

1. පථවීකසිණමේකෝ (මජ්ඣං)

දස අකුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතො, අදින්නාදනං, කාමෙසු මිච්ඡාචාරො, මුසාවාදො, පිසුණා වාචා, ඵරුසා වාචා, සම්ඵප්පලාපො, අභිජ්ඣා, බ්‍යාපාදො, මිච්ඡාදිට්ඨි.

දස කුසලකම්මපථා : පාණාතිපාතා වෙරමණී, අදින්නාදනා වෙරමණී, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී, මුසාවාද වෙරමණී, පිසුණාය වාචාය වෙරමණී, ඵරුසාය වාචාය වෙරමණී, සම්පප්පලාපා වෙරමණී, අනභිජ්ඣා, අබ්‍යාපාදො, සම්මාදිට්ඨි,

දස අරියවාසා : ඉධාවුසො, භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති ඡළඞ්ගසමන්නාගතො එකාරක්ඛො චතුරාපස්සෙනො පනුන්නපච්චෙක-සච්චො සමවයසට්ඨෙසනො අනාවිලසංකප්පො පස්සද්ධකායසංඛාරො සුවිමුත්තචිත්තො සුවිමුත්තපඤ්ඤො.

කථඤ්ච ආවුසො, භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති: ඉධාවුසො, භික්ඛුනො කාමච්ඡන්දො පහීනො හොති, බ්‍යාපාදො පහීනො හොති, ථීනමිද්ධං පහීනං හොති, උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීනං හොති, විචිකිච්ඡා පහීනා හොති. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති.

කථඤ්ච ආවුසො, භික්ඛු ඡළඞ්ගසමන්නාගතො හොති: ඉධාවුසො, භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො සම්පජානො. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො සම්පජානො. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු ඡළඞ්ගසමන්නාගතො හොති.

කථඤ්ච ආවුසො, භික්ඛු එකාරක්ඛො හොති: ඉධාවුසො, භික්ඛු සතාරක්ඛෙන චෙතසා සමන්නාගතො හොති. එවං ඛො ආවුසො, භික්ඛු එකාරක්ඛො හොති.

කථඤ්ච ආවුසෝ, භික්ඛු චතුරාපස්සෙය්‍යෝ හොති, ඉධාවුසෝ, භික්ඛු සඞ්ඛායෙකං පරිසෙවති, සඞ්ඛායෙකං අධිවාසෙති, සඞ්ඛායෙකං විනෝදෙති, සඞ්ඛායෙකං පරිවජ්ජති. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු චතුරා-පස්සෙය්‍යෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ, භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ යානි තානි පුථුසමණබ්‍රාහ්මණානං පුථුපච්චෙකසච්චානි සබ්බානි තානි තුච්ඡානි හොන්ති පත්තුච්ඡානි චත්තානි වන්තානි මුත්තානි පහීනානි පටිප්පස්සද්ධානි. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු පඤ්ච-පච්චෙකසච්චෝ හොති-

කථඤ්චාවුසෝ, භික්ඛු සමවයසට්ඨෙසනෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ කාමෙසනා පහීනා හොති, භවෙසනා පහීනා හොති, බ්‍රහ්මචරියෙසනා පටිප්පස්සද්ධා හොති. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු සමවයසට්ඨෙසනෝ හොති,

කථඤ්චාවුසෝ, භික්ඛු අනාවිලසඞ්කප්පෝ හොති: ඉධාවුසෝ, භික්ඛුනෝ කාමසඞ්කප්පෝ පහීනෝ හොති, ව්‍යාපාදසඞ්කප්පෝ පහීනෝ හොති, විහිංසාසංකප්පෝ පහීනෝ හොති. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු අනාවිලසඞ්කප්පෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ, භික්ඛු පස්සද්ධකායසංඛාරෝ හොති: ඉධාවුසෝ, භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්ස-දෙමනස්සානං අත්ථගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු පස්සද්ධකාය-සඞ්ඛාරෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ, භික්ඛු සුවිමුත්තචිත්තෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ රාගා චිත්තං විමුත්තං හොති දෙසා චිත්තං විමුත්තං හොති මොහා චිත්තං විමුත්තං හොති. එවං ඛෝ ආවුසෝ, භික්ඛු සුවිමුත්ත-චිත්තෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්තපඤ්ඤූ හොති: ඉධාවුසෝ, භික්ඛු රාගෝ මේ පහීනෝ උච්ඡින්නමූලෝ තාලාවත්ථුකතෝ අනභාවං ගතෝ ආයතිං අනුප්පාදධම්මෝති පජානාති, දෝසෝ මේ පහීනෝ-පෙ-මෝහෝ මේ පහීනෝ උච්ඡින්නමූලෝ තාලාවත්ථුකතෝ අනභාවං ගතෝ ආයතිං අනුප්පාදධම්මෝති පජානාති. එවං ඛෝ ආවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්තපඤ්ඤූ හොති.

දස අසෙඛා ධම්මා: අසෙඛා සම්මාදිට්ඨි, අසෙඛෝ සම්මා-සඞ්කප්පෝ, අසෙඛා සම්මාවාචා, අසෙඛෝ සම්මාකම්මන්තෝ, අසෙඛෝ සම්මාආජීවෝ, අසෙඛෝ සම්මාවායාමෝ, අසෙඛා සම්මාසති, අසෙඛෝ සම්මාසමාධි, අසෙඛං සම්මා ඤාණං, අසෙඛා සම්මාවිමුත්ති.

ඉමේ ඛෝ ආවුසෝ, තෙන භගවතා ජානතා පස්සතා අරහතා සම්මාසම්බුද්ධෙන දස ධම්මා සම්මදක්ඛාතා. තත්ථ සඛෙතහෙව සඞ්ඝායි-තඛඛං න විවදිතඛඛං යථයිදං බ්‍රහ්මචරියං අද්ධනියං අසස විරවිත්තිකං. තදසස බහුජනහිතාය බහුජනසුඛාය ලොකානුකම්පාය අත්ථාය හිතාය සුඛාය දෙවමනුස්සානන්ති.

17. අථ ඛෝ භගවා වුට්ඨහිත්වා ආයස්මන්තං සාරිපුත්තං ආමන්තෙසි; "සාධු සාධු සාරිපුත්ත, සාධු ඛෝ ත්වං සාරිපුත්ත, භික්ඛූනං සඞ්ගීති-පරියායං අභාසී"ති.

ඉදමවොච ආයස්මා සාරිපුත්තෝ. සමනුඤ්ඤූ සත්ථා අහොසි. අත්තමනා ච තෙ භික්ඛූ ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

සඞ්ගීතිසුත්තං නිට්ඨිතං දසමං.

34

දසුත්තරසුත්තං

1. එවං මෙ සුතං:

එකං සමයං භගවා වම්පායං විහරති ගග්ගරාය පොක්ඛරණියා තීරෙ මහතා භික්ඛුසඞ්ඝෙන සද්ධිං පඤ්චමත්තෙහි භික්ඛුසතෙහි.

තත්ර ඛො ආයස්මා සාරිපුත්තෙනා භික්ඛූ ආමන්තෙසි: 'ආවුසො භික්ඛවොා'ති. 'ආවුසො'ති ඛො තෙ භික්ඛූ ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස පච්චස්සොසුං. ආයස්මා සාරිපුත්තෙනා එතදවොච:

දසුත්තරං පවක්ඛාමි ධම්මං නිබ්බානපත්තියා,
දුක්ඛස්සන්තකිරියාය සබ්බගණ්ඨිපමොචනං.

එකො ධම්මා

2. එකො ආවුසො ධම්මා බහුකාරා, එකො ධම්මා භාවෙතබ්බා, එකො ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්යා, එකො ධම්මා පහාතබ්බා, එකො ධම්මා හානභාගියා, එකො ධම්මා විසෙසභාගියා, එකො ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා, එකො ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා, එකො ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්යා, එකො ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ එකො ධම්මා බහුකාරා? අප්පමාදෙ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං එකො ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ එකො ධම්මා භාවෙතබ්බා? කායගතාසති සාතසහගතා. අයං එකො ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ එකො ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්යා? එසෙවා සාසවා උපාදානියා. අයං එකො ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්යා?.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ පහා තබ්බෝ? අසම්මාත්තෝ, අයං එකෝ ධම්මෝ පහාතබ්බෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ භාතභාගියෝ? අයෝනිසෝ මනසිකාරෝ අයං. එකෝ ධම්මෝ භාතභාගියෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ විසෙසභාගියෝ? යෝනිසෝ මනසිකාරෝ අයං එකෝ ධම්මෝ විසෙසභාගියෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ දුප්පටිවිජ්ඣෝ? ආනන්තරිකෝ චෙතෝ-සමාධි. අයං එකෝ ධම්මෝ දුප්පටිවිජ්ඣෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ උප්පාදෙතබ්බෝ? අකුප්පං ඤාණං. අයං එකෝ ධම්මෝ උප්පාදෙතබ්බෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ අභිඤ්ඤෙය්‍යෝ? සබ්බෙ සත්තා ආහාරට්ඨිතිකා. අයං එකෝ ධම්මෝ අභිඤ්ඤෙය්‍යෝ.

කතමෝ එකෝ ධම්මෝ සච්ඡිකාතබ්බෝ? අකුප්පා චෙතොවිමුත්ති. අයං එකෝ ධම්මෝ සච්ඡිකාතබ්බෝ.

ඉති ඉමෙ දස ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දෙවධම්මා

3. **දෙව ධම්මා බහුකාරා, දෙව ධම්මා භාවෙතබ්බා? දෙව ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා, දෙව ධම්මා පහාතබ්බා, දෙව ධම්මා භාතභාගියා, දෙව ධම්මා විසෙසභාගියා. දෙව ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා, දෙව ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා, දෙව ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා, දෙව ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.**

කතමෙ දෙව ධම්මා බහුකාරා? සති ච සම්පජඤ්ඤං ච. ඉමෙ දෙව ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ දෙව ධම්මා භාවෙතබ්බා? සමථෝ ච විපස්සනා ච. ඉමෙ දෙව ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? නාමඤ්ච රූපඤ්ච. ඉමේ ද්වේ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා පහාතබ්බා? අවිජ්ජා ච භවතණ්හා ච. ඉමේ ද්වේ ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා භානභාගියා? දෙවචස්සතා ච. පාපමිත්තතා ච. ඉමේ ද්වේ ධම්මා භානභාගියා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා විසෙසභාගියා? සොවචස්සතා ච කල්‍යාණ-මිත්තතා ච. ඉමේ ද්වේ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? යෝ ච හෙතු යෝ ච පච්චයෝ සත්තානං සංකිලෙසාය, යෝ ච හෙතු යෝ ච පච්චයෝ සත්තානං විසුද්ධියා ඉමේ ද්වේ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? දෙව ඤාණානි ඛයෙ ඤාණං අනුප්පාදෙ ඤාණං. ඉමේ ද්වේ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? ද්වේ ධාතුයෝ: සඞ්ඛතා ච ධාතු අසඞ්ඛතා ච ධාතු. ඉමේ ද්වේ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ ද්වේ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? විජ්ජා ච විමුත්ති ච. ඉමේ ද්වේ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමේ වීසති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

තයොධම්මා

4. තයෝ ධම්මා බහුකාරා, තයෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා -පෙ- තයෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා බහුකාරා? සප්පුරිසසංසෙවෝ, සද්ධම්මසවනං ධම්මානුධම්මපටිපත්ති. ඉමෙ තයෝ ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා? තයෝ සමාධි: සවිතක්කසවිචාරෝ සමාධි, අවිතක්කවිචාරමත්තෝ සමාධි, අවිතක්ක අවිචාරෝ සමාධි. ඉමෙ තයෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? තිස්සෝ වේදනා: සුඛා වේදනා, දුක්ඛා වේදනා, අදුක්ඛමසුඛා වේදනා. ඉමෙ තයෝ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා පහාතබ්බා? තිස්සෝ තණ්හා: කාමතණ්හා, භව තණ්හා, විභවතණ්හා. ඉමෙ තයෝ ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා හානභාගියා? තීනි අකුසලමූලානි: ලොභෝ අකුසලමූලං, දෙසෝ අකුසලමූලං මොහෝ අකුසලමූලං. ඉමෙ තයෝ ධම්මා හානභාගියා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා විසෙසභාගියා? තීනි කුසලමූලානි: අලොභෝ කුසලමූලං, අදෙසෝ කුසලමූලං, අමොහෝ කුසලමූලං, ඉමෙ තයෝ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? තිස්සෝ නිස්සරණියා ධාතුයෝ: කාමානමෙතං නිස්සරණං යදිදං නෙක්ඛම්මං, රූපානමෙතං නිස්සරණං යදිදං ආරුප්පං, යං ඛෝ පන කිඤ්චි භූතං සඞ්ඛතං පටිච්චසමුප්පන්නං නිරොධෝ තස්ස නිස්සරණං. ඉමෙ තයෝ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? තීණි ඤාණානි. අතීතංසෙ ඤාණං, අනාගතං සෙ ඤාණං, පච්චුප්පන්නං සෙ ඤාණං. ඉමෙ තයෝ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? තිස්සෝ ධාතුයෝ: කාමධාතු රූපධාතු, අරූපධාතු. ඉමෙ තයෝ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ තයෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? තිස්සෝ විජ්ජා: පුබ්බෙනිවාසානුස්සතිඤාණං විජ්ජා, සත්තානං චුතූපපාතෙ ඤාණං විජ්ජා, ආසවානං ඛයෙ ඤාණං විජ්ජා: ඉමෙ තයෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමෙ තිංස ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

චත්තාරෝ ධම්මා

5. චත්තාරෝ ධම්මා බහුකාරා, චත්තාරෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා-පෙ- චත්තාරෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා බහුකාරා? චත්තාරි චක්ඛූනි: පතිරූප-දෙසවාසෝ, සප්පුරිසූපනිස්සයෝ,[1] අත්තසම්මාපණිධි, පුබ්බෙ ච කතපුඤ්ඤතා. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා බහුකාරා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා? චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු කායෙ කායානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං-පෙ-වෙදනාසු-පෙ-චිත්තෙ-පෙ-ධම්මෙසු ධම්මානුපස්සී විහරති ආතාපී සම්පජානෝ සතිමා විනෙය්‍ය ලොකෙ අභිජ්ඣාදෙමනස්සං. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? චත්තාරෝ ආහාරා: කබළීකාරෝ ආහාරෝ ඔළාරිකෝ වා සුඛුමෝ වා, එසෙසා දුතියෝ, මනොසඤ්චෙතනා තතියා, විඤ්ඤාණං චතුත්ථං. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා පහාතබ්බා? චත්තාරෝ ඔඝා: කාමොඝෝ භවොඝෝ, දිට්ඨොඝෝ, අවිජ්ජාඝෝ. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා භාතභාගියා? චත්තාරෝ යොගා: කාම-යොගෝ භවයොගෝ, දිට්ඨියොගෝ, අවිජ්ජායොගෝ. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා භාතභාගියා.

කතමෙ චත්තාරෝ ධම්මා විසෙසභාගියා? චත්තාරෝ විසංයොගා: කාමයොගවිසංයොගෝ, භවයොගවිසංයොගෝ, දිට්ඨියොගවිසංයොගෝ අවිජ්ජායොගවිසංයොගෝ. ඉමෙ චත්තාරෝ ධම්මා විසෙසභාගියා.

---

1. සපුරිසූපසඞ්ගමෝ (සී්‍ය. කම්)

කතමේ චත්තාරෝ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? චත්තාරෝ සමාධායෝ: හානභාගියෝ සමාධි, ඨිතිභාගියෝ සමාධි, විසෙසභාගියෝ සමාධි, නිබ්බේධභාගියෝ සමාධි. ඉමේ චත්තාරෝ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමේ චත්තාරෝ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? චත්තාරි ඤාණානි, ධම්මේ ඤාණං, අන්වයෙ ඤාණං, පරියෙ ඤාණං, සම්මුතියා ඤාණං. ඉමේ චත්තාරෝ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමේ චත්තාරෝ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? චත්තාරි අරියසච්චානි: දුක්ඛං අරියසච්චං, දුක්ඛසමුදයෝ අරියසච්චං, දුක්ඛනිරොධෝ අරියසච්චං, දුක්ඛනිරොධගාමිනීපටිපදා අරියසච්චං. ඉමේ චත්තාරෝ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ චත්තාරෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? චත්තාරි සාමඤ්ඤඵලානි: සොතාපත්තිඵලං, සකදාගාමිඵලං, අනාගාමිඵලං, අරහත්තඵලං. ඉමේ චත්තාරෝ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමේ චත්තාරීසං ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

පඤ්ච ධම්මා

6. **පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා –පෙ– පඤ්ච ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.**

කතමේ පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා? පඤ්ච පධානියඞ්ගානි: ඉධාවුසො භික්ඛු සද්ධෝ හොති සද්දහති තථාගතස්ස බොධිං; ඉති පි සො භගවා අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ විජ්ජාචරණසම්පන්නෝ සුගතෝ ලොකවිදූ අනුත්තරෝ පුරිසදම්මසාරථී සත්ථා දෙවමනුස්සානං බුද්ධෝ භගවා'ති, අප්පාබාධෝ හොති අප්පාතඞ්කෝ සමවෙපාකිනියා ගහණියා සමන්නාගතෝ නාතිසීතාය නාච්චුණ්හාය මජ්ඣිමාය පධානක්ඛමාය, අසඨෝ හොති අමායාවී යථාභූතං අත්තානං ආවිකත්තා සත්ථරි වා විඤ්ඤූසු වා සබ්‍රහ්මචාරීසු, ආරද්ධවීරියෝ විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය ථාමවා දළ්හපරක්කමෝ අනික්ඛිත්තධුරෝ කුසලෙසු ධම්මෙසු, පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතෝ අරියාය නිබ්බේධිකාය සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමිනියා. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා බහුකාරා.

කතමේ පඤ්ච ධම්මා භාවෙතබ්බා? පඤ්චඞ්ගිකෝ සම්මාසමාධි; පීතිඵරණතා, සුඛඵරණතා, චෙතොඵරණතා, ආලොකඵරණතා, පච්චවේක්ඛණනිමිත්තං. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමේ පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? පඤ්චුපාදානක්ඛන්ධා: සෙය්‍යථිදං රූපූපාදානක්ඛන්ධෝ, වෙදනූපාදානක්ඛන්ධෝ, සඤ්ඤූපාදානක්ඛන්ධෝ, සඞ්ඛාරූපාදානක්ඛන්ධෝ, විඤ්ඤාණූපාදානක්ඛන්ධෝ. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ පඤ්ච ධම්මා පහාතබ්බා? පඤ්ච නීවරණානි: කාමච්ඡන්දනීවරණං, ව්‍යාපාදනීවරණං, ථීනමිද්ධනීවරණං, උද්ධච්චකුක්කුච්චනීවරණං, විචිකිච්ඡානීවරණං. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමේ පඤ්ච ධම්මා හානභාගියා? පඤ්ච චෙතොඛීලා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සත්ථරි කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඨමෝ චෙතොඛීලෝ. පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ධම්මෙ කඞ්ඛති විචිකිච්ඡති නාධිමුච්චති න සම්පසීදති -පෙ- සඞ්ඝෙ කඞ්ඛති -පෙ- සික්ඛාය කඞ්ඛති -පෙ- සබ්‍රහ්මචාරීසු කුපිතෝ හොති අනත්තමනෝ ආහතචිත්තෝ ඛීලජාතෝ. යෝ සෝ ආවුසෝ භික්ඛු සබ්‍රහ්මචාරීසු කුපිතෝ හොති අනත්තමනෝ ආහතචිත්තෝ ඛීලජාතෝ, තස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය. යස්ස චිත්තං න නමති ආතප්පාය අනුයොගාය සාතච්චාය පධානාය, අයං පඤ්චමෝ චෙතොඛීලෝ. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා හානභාගියා.

කතමේ පඤ්ච ධම්මා විසෙසභාගියා? පඤ්චින්ද්‍රියානි: සද්ධින්ද්‍රියං, විරියින්ද්‍රියං. සතින්ද්‍රියං, සමාධින්ද්‍රියං, පඤ්ඤින්ද්‍රියං. ඉමේ පඤ්ච ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? පඤ්චනිස්සාරණීයා ධාතුයෝ: ඉධාවුසෝ, භික්ඛුනෝ කාමේ මනසිකරොතෝ කාමෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. නෙක්ඛම්මං ඛෝ පනස්ස මනසිකරොතෝ නෙක්ඛම්මේ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති, තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං කාමෙහි. යෙ ච කාමප්පච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා මුත්තෝ සෝ තෙහි, න සෝ තං වේදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං කාමානං නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛුනෝ ඛ්‍යාපාදං මනසිකරොතෝ ඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං න පක්ඛන්දති, නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අඛ්‍යාපාදං ඛෝ පනස්ස මනසිකරොතෝ අඛ්‍යාපාදෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං ඛ්‍යාපාදෙන. යෙ ච ඛ්‍යාපාදපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තෝ සෝ තෙහි, න සෝ තං වේදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං ඛ්‍යාපාදස්ස නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසෝ, භික්ඛුනෝ විහෙසං මනසිකරොතෝ විහෙසාය චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අවිහෙසං ඛෝ පනස්ස මනසිකරොතෝ අවිහෙසාය චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං විහෙසාය. යෙ ච විහෙසපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තෝ සෝ තෙහි, න සෝ තං වේදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං විහෙසාය නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ රූපෙ මනසිකරොතෝ රූපෙසු චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. අරූපං ඛෝ පනස්ස මනසිකරොතෝ අරූපෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං රූපෙහි. යෙ ච රූපපච්චයා උප්පජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තෝ සෝ තෙහි, න සෝ තං වේදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං රූපානං නිස්සරණං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ සක්කායං මනසිකරොතෝ සක්කායෙ චිත්තං න පක්ඛන්දති නප්පසීදති න සන්තිට්ඨති න විමුච්චති. සක්කාය-නිරොධං බෝ පනස්ස මනසිකරොතෝ සක්කායනිරොධෙ චිත්තං පක්ඛන්දති පසීදති සන්තිට්ඨති විමුච්චති. තස්ස තං චිත්තං සුගතං සුභාවිතං සුවුට්ඨිතං සුවිමුත්තං විසංයුත්තං සක්කායෙන. යෙ ච සක්කායපච්චයා උපජ්ජන්ති ආසවා විඝාතා පරිළාහා, මුත්තෝ සෝ තෙහි. න සෝ තං වෙදනං වෙදෙති. ඉදමක්ඛාතං සක්කායස්ස නිස්සරණං ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? පඤ්ච ඛන්ධිකෝ සම්මාසමාධි. අයං සමාධි පච්චුප්පන්නසුඛෝ චෙව ආයතිඤ්ච සුඛවිපාකෝ ති පච්චත්තඤ්ඤෙව ඤාණං උප්පජ්ජති, අයං සමාධි අරියෝ නිරාමිසෝ ති පච්චත්තඤ්ඤෙව ඤාණං උප්පජ්ජති, අයං සමාධි අකාපුරිසසෙවිතෝ ති පච්චත්තඤ්ඤෙව ඤාණං උප්පජ්ජති, අයං සමාධි සන්තෝ පණීතෝ පටිප්පස්සද්ධලද්ධෝ එකොදිභාවාධිගතෝ න සඞ්ඛාරනිග්ගහණාවාරිතාවතොති[1] පච්චත්තඤ්ඤෙව ඤාණං උප්පජ්ජති, සෝ බෝ පනාහං ඉමං සමාධිං සතෝ'ව සමාපජ්ජාමි, සතෝ වුට්ඨහාමී'ති පච්චත්තඤ්ඤෙව ඤාණං උප්පජ්ජති. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? පඤ්ච විමුත්තායතනානි: ඉධාවුසෝ, භික්ඛුනෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානිකෝ සබ්‍රහ්මචාරී. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛුනෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුට්ඨානිකෝ සබ්‍රහ්මචාරී තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසං-වෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති පස්සද්ධිකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඨමං විමුත්තායතනං.

---

1. සඞ්ඛාරනිග්ගහණාවාරිතග්ගතෝ (ම්‍යන්මා)

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සප්ථා ධම්මං දෙසෙති. අඤ්ඤතරෝ වා ගරුඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී, අපි ච ඛෝ යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථූපපථිසංවෙදී ච හොති ධම්මපපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථූපථිසංවෙදිනෝ ධම්මපථිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං දුතියං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී. නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, අපි ච ඛෝ යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති. යථා යථාවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථූපථිසංවෙදී ච හොති ධම්මපථිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථූපථිසංවෙදිනෝ ධම්මපථිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං තතියං විමුත්තායතනං.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති අඤ්ඤතරෝ වා ගරුඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී, නාපි යථා සුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති, නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, අපි ච ඛෝ යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං චෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙක්ඛති. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛු යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං චෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙක්ඛති, තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථූපථිසංවෙදී ච හොති ධම්මපථිසංවෙදී ච, තස්ස අත්ථූපථිසංවෙදිනෝ ධම්මපථිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං චතුත්ථං විමුත්තායතනං.

සුත ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ න හෙව ඛෝ සත්ථා ධම්මං දෙසෙති, අඤ්ඤතරෝ වා ගරුඨානියෝ සබ්‍රහ්මචාරී, නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන පරෙසං දෙසෙති. නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තං ධම්මං විත්ථාරෙන සජ්ඣායං කරොති, නාපි යථාසුතං යථාපරියත්තා ධම්මං වෙතසා අනුවිතක්කෙති අනුවිචාරෙති මනසානුපෙක්ඛති. අපි ච ඛවස්ස අඤ්ඤතරං සමාධිනිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපපටිවිද්ධං පඤ්ඤාය. යථා යථා ආවුසෝ භික්ඛුනෝ අඤ්ඤතරං සමාධි-නිමිත්තං සුග්ගහිතං හොති සුමනසිකතං සුපධාරිතං සුපපටිවිද්ධං පඤ්ඤාය. තථා තථා සෝ තස්මිං ධම්මෙ අත්ථපටිසංවෙදී ච හොති ධම්මපටිසංවෙදී ච. තස්ස අත්ථපටිසංවෙදිනෝ ධම්මපටිසංවෙදිනෝ පාමුජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පීතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති. ඉදං පඨමං විමුත්තායතනං. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ පඤ්ච ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? පඤ්ච ධම්මක්ඛන්ධා: සීලක්ඛන්ධෝ, සමාධික්ඛන්ධෝ පඤ්ඤක්ඛන්ධෝ, විමුත්තික්ඛන්ධෝ, විමුත්ති-ඤාණදස්සනක්ඛන්ධෝ. ඉමෙ පඤ්ච ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමෙ පඤ්ඤස ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

ඡ ධම්මා

7. ඡ ධම්මා බහුකාරා -පෙ- ඡ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ ඡ ධම්මා බහුකාරා? ඡ සාරාණියා ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ මෙත්තං කායකම්මං පච්චුපට්ඨිතං හොති සබ්‍රහ්මචාරීසු ආවි චෙව රහෝ ච. අයම්පි ධම්මෙ සාරාණියෝ පියකරණෝ ගරුකරණෝ සඞ්ගහාය අවිවාදය අවිහෙසාය සාමග්ගියා එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ මෙත්තං චේතොකම්මං -පෙ - එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ මෙත්තං මනොකම්මං -පෙ- එකී-භාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යෙ තෙ ලාභා ධම්මිකාධම්මලද්ධා අන්ත-මසෝ පත්තපරියාපන්නමත්තම්පි තථාරූපෙහි ලාභෙහි අපපටිවිභත්ත-භොගි හොති සීලවන්තෙහි සබ්‍රහ්මචාරීහි සාධාරණභොගි. අයම්පි ධම්මෝ සාරාණියෝ -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යානි තානි සීලානි අඛණ්ඩානි අච්ඡිද්දානි අසබලානි අකම්මාසානි භුජිස්සානි විඤ්ඤුපපත්ථානි අපරාමට්ඨානි සමාධිසංවත්තනිකානි, තථාරූපෙසු සීලෙසු සීලසාමඤ්ඤගතෝ විහරති සබ්‍රහ්මචාරීහි ආවිචෙව රහෝ ච. අයම්පි ධම්මෝ සාරාණියෝ -පෙ- එකීභාවාය සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යා'යං දිට්ඨි අරියා නියාානිකා නියාාති තක්කරස්ස සම්මා දුක්ඛක්ඛයාය, තථාරූපාය දිට්ඨියා දිට්ඨිසාමඤ්ඤගතෝ විහරති සබ්‍රහ්මචාරීහි ආවි චෙව රහෝ ච. අයම්පි ධම්මෝ සාරාණියෝ පියකරණෝ ගරුකරණෝ සඞ්ගහාය අවිවාදය අවිහෙසාය සාමඤ්ඤියා එකීභාවාය සංවත්තති. ඉමෙ ඡ ධම්මා බහුකාරා,

කතමෙ ඡ ධම්මා භාවෙතබ්බා? ඡ අනුස්සතිට්ඨානානි: බුද්ධානුස්සති, ධම්මානුස්සති, සඞ්ඝානුස්සති, සීලානුස්සති, චාගානුස්සති, දෙවතානුස්සති. ඉමෙ ඡ ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ ඡ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? ඡ අජ්ඣත්තිකානි ආයතනානි: චක්ඛායතනං, සොතායතනං, ඝානායතනං, ජිව්හායතනං, කායායතනං, මනායතනං. ඉමෙ ඡ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ ඡ ධම්මා පහාතබ්බා? ඡ තණ්හාකායා, රූපතණ්හා, සද්ද-තණ්හා, ගන්ධතණ්හා, රසතණ්හා, ඵොට්ඨබ්බතණ්හා, ධම්මතණ්හා. ඉමෙ ඡ ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ ඡ ධම්මා හානභාගියා? ඡ අගාරවා: ඉධාවුසො භික්ඛු සත්ථූරි අගාරවො විහරති අප්පතිස්සවො, ධම්මෙ -පෙ- සඞ්ඝෙ -පෙ- සික්ඛාය -පෙ- අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්ථාරෙ අගාරවො විහරති අප්ප-තිස්සවො. ඉමෙ ඡ ධම්මා හානභාගියා.

කතමෙ ඡ ධම්මා විසෙසභාගියා? ඡ ගාරවා: ඉධාවුසො භික්ඛු සත්ථූරි සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො ධම්මෙ -පෙ- සඞ්ඝෙ -පෙ- සික්ඛාය-පෙ- අප්පමාදෙ -පෙ- පටිසන්ථාරෙ සගාරවො විහරති සප්පතිස්සවො. ඉමෙ ඡ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ ඡ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? ඡ නිස්සරණියා ධාතුයො: ඉධාවුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: මෙත්තා හි ඛො මෙ ආවුසො, චෙතොවිමුත්ති භාවිතා බහුලීකතා යානීකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මෙ බ්‍යාපාදෙ චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති, සො 'මාහෙවන්ති'ස්ස වචනීයො, මා'යස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං, න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසො අනවකාසො යං මෙත්තාය චෙතොවිමුත්තියා භාවිතාය බහුලීකතාය යානීකතාය වත්ථුකතාය අනුට්ඨිතාය පරිචිතාය සුසමාරද්ධාය, අථ ච පනස්ස බ්‍යාපාදෙ චිත්තං පරියාදය ඨස්සතීති නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසො බ්‍යාපාදස්ස යදිදං මෙත්තාචෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පනාවුසෝ, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: කරුණාහි ඛෝ මෙ ආවුසෝ චෙතොවිමුත්ති භාවිතා බහුලිකතා යානිකතා වත්ථුකතා අනුට්ඨිතා පරිචිතා සුසමාරද්ධා, අථ ච පන මෙ විහෙසා චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති ති, සො 'මා හෙවන්ති' සස වචනියෝ, මා'යස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අභාවික්ඛි, -පෙ- නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ, විහෙසාය යදිදං කරුණා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධාවුසෝ, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: මුදිතා හි ඛෝ මෙ ආවුසෝ චෙතොවිමුත්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ අරති චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති ති, සො 'මාහෙවන්ති' සස වචනියෝ, මායස්මා එවං අවච -පෙ- නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ අරතියා යදිදං මුදිතා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පන ආවුසෝ, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: උපෙක්ඛා හි ඛෝ මෙ ආවුසෝ, චෙතොවිමුත්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ රාගෝ චිත්තං පරියාදය තිට්ඨති ති. -පෙ- නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ රාගස්ස යදිදං උපෙක්ඛා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පනාවුසෝ, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: අනිමිත්තා හි ඛෝ මෙ ආවුසෝ, චෙතොවිමුත්ති භාවිතා -පෙ- අථ ච පන මෙ තං නිමිත්තානුසාරි ඤාණං හොති ති -පෙ- නිස්සරණං හෙතං ආවුසෝ, සඞ්ඛනිමිත්තානං යදිදං අනිමිත්තා චෙතොවිමුත්ති.

ඉධ පන ආවුසො, භික්ඛු එවං වදෙය්‍ය: අස්මිති ඛො මෙ විගතං, අයමහස්මිති න සමනුපස්සාමි. අථ ච පන මෙ විචිකිච්ඡා කථංකථාසල්ලං චිත්තං පරියාදය තිට්ඨතීති. සො 'මා හෙවන්නි'ස්ස වචනියො, මා'යස්මා එවං අවච, මා භගවන්තං අබ්භාචික්ඛි, න හි සාධු භගවතො අබ්භක්ඛානං. න හි භගවා එවං වදෙය්‍ය. අට්ඨානමෙතං ආවුසො, අනවකාසො, යං අස්මිති විගතෙ අයමහමස්මිති අසමනුපස්සතො, අථ ච පනස්ස විචිකිච්ඡා කථංකථාසල්ලං චිත්තං පරියාදය ඨස්සතීති, නෙතං ඨානං විජ්ජති. නිස්සරණං හෙතං ආවුසො විචිකිච්ඡා කථංකථාසල්ලස්ස, යදිදං අස්මිති මානස්ස සමුග්ඝාතො. ඉමෙ ඡ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ ඡ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? ඡ සතතවිහාරා: ඉධාවුසො භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො. උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො සම්පජානො. සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- ජිව්හාය රසං සායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො සම්පජානො. ඉමෙ ඡ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමෙ ඡ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? ඡ අනුත්තරියානි: දස්සානානුත්තරියං, සවණානුත්තරියං, ලාභානුත්තරියං, සික්ඛානුත්තරියං, පාරිචරියානුත්තරියං, අනුස්සතානුත්තරියං. ඉමෙ ඡ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ ඡ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? ඡ අභිඤ්ඤා: ඉධාවුසො, භික්ඛු අනෙකවිහිතං ඉද්ධිවිධං පච්චනුහොති -පෙ- යාව බ්‍රහ්මලොකා පි කායෙන වසං වත්තෙති, දිබ්බාය සොතධාතුයා විසුද්ධාය අතික්කන්තමානුසිකාය උභො සද්දෙ සුණාති දිබ්බෙ ච මානුසෙ ච යෙ දූරෙ සන්නිකෙ වා පරසත්තානං පරපුග්ගලානං චෙතසා චෙතො පරිච්ච පජානාති සරාගං වා චිත්තං -පෙ- අවිමුත්තං වා චිත්තං අවිමුත්තං චිත්තන්නි පජානාති, සො අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති-සෙය්‍යථිදං, එකම්පි ජාතිං දෙ පි ජාතියො -පෙ- ඉති සාකාරං සඋද්දෙසං අනෙකවිහිතං පුබ්බෙනිවාසං අනුස්සරති. දිබ්බෙන චක්ඛුනා විසුද්ධෙන අතික්කන්තමානුසකෙන -පෙ- යථාකම්මූපගෙ සත්තෙ පජානාති, ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතො-විමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉමෙ ඡ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමේ සච්චි ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

සත්තධම්මා

8. සත්ත ධම්මා බහුකාරා, සත්ත ධම්මා භාවෙතබ්බා, සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා, සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා, සත්ත ධම්මා භාණභාගියා, සත්ත ධම්මා විසෙසභාගියා, සත්ත ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා, සත්ත ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා, සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා, සත්ත ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමේ සත්ත ධම්මා බහුකාරා? සත්ත අරියධනානි: සද්ධාධනං, සීලධනං, හිරිධනං, ඔත්තප්පධනං, සුතධනං, චාගධනං, පඤ්ඤාධනං. ඉමේ සත්ත ධම්මා බහුකාරා.

කතමේ සත්ත ධම්මා භාවෙතබ්බා? සත්තසම්බොජ්ඣඞ්ගා: සතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, ධම්මවිචයසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, විරියසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, පීතිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, පස්සද්ධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, සමාධිසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ, උපෙක්ඛාසම්බොජ්ඣඞ්ගෝ. ඉමේ සත්ත ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමේ සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? සත්ත විඤ්ඤාණට්ඨිතියෝ: සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චෙ ච දෙවා එකච්චෙ ච විනිපාතිකා. අයං පඨමා විඤ්ඤාණට්ඨිති

සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා, අයං දුතියා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභස්සරා. අයං තතියා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා. අයං චතුත්ථා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා -පෙ- අනන්තෝ ආකාසෝ'ති ආකාසානඤ්චායතනූපගා. අයං පඤ්චමී විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සත්තාවුසෝ සත්තා සඛ්ඛසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගා. අයං ඡට්ඨා විඤ්ඤාණට්ඨිති.

සත්තාවුසෝ සත්තා සඛ්ඛසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගා. අයං සත්තමී විඤ්ඤාණට්ඨිති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා? සත්තානුසයා: කාමරාගානුසයෝ, පටිඝානුසයෝ, දිට්ඨානුසයෝ, විචිකිච්ඡානුසයෝ, මානානුසයෝ, භවරාගානුසයෝ, අවිජ්ජානුසයෝ. ඉමෙ සත්ත ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා හානභාගියා? සත්ත අසද්ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු අස්සද්ධෝ හොති, අහිරිකෝ හොති, අනොත්තප්පී හොති, අප්පස්සුතෝ හොති, කුසීතෝ හොති, මුට්ඨස්සති හොති, දුප්පඤ්ඤෝ හොති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා හානභාගියා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා විසෙසභාගියා? සත්ත සද්ධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සද්ධෝ හොති, හිරිමා හොති, ඔත්තප්පී හොති, බහුස්සුතෝ හොති, ආරද්ධවිරියෝ හොති, උපට්ඨිතස්සති හොති, පඤ්ඤවා හොති. ඉමෙ සත්ත ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? සත්ත සප්පුරිසධම්මා: ඉධාවුසෝ භික්ඛු ධම්මඤ්ඤූ ච හොති, අත්ථඤ්ඤූ ච, අත්තඤ්ඤූ ච, මත්තඤ්ඤූ ච කාලඤ්ඤූ ච, පරිසඤ්ඤූ ච, පුග්ගලඤ්ඤූ ච. ඉමෙ සත්ත ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ සත්ත ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? සත්ත සඤ්ඤා: අනිච්චසඤ්ඤා, අනත්තසඤ්ඤා, අසුභසඤ්ඤා, ආදීනවසඤ්ඤා, පහාණසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා, නිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ සත්ත ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා. 8

කතමේ සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? සත්ත නිද්දසවත්ථූනි: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සික්ඛාසමාදනෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච සික්ඛාසමාදනෙ අවිගතපෙමෝ, ධම්මනිසන්තියා තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච ධම්මනිසන්තියා අවිගතපෙමෝ, ඉච්ඡාචිනයෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච ඉච්ඡාචිනයෙ අවිගතපෙමෝ, පටිසල්ලානෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච පටිසල්ලානෙ අවිගතපෙමෝ, විරියාරම්භෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච විරියාරම්භෙ අවිගතපෙමෝ, සතිනෙපක්කෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච සතිනෙපක්කෙ අවිගතපෙමෝ, දිට්ඨිපටිවෙධෙ තිබ්බඡන්දෝ හොති ආයතිඤ්ච දිට්ඨිපටිවෙධෙ අවිගතපෙමෝ. ඉමේ සත්ත ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ සත්ත ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? සත්ත ඛීණාසවබලානි: ඉධාවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෙ අනිච්චතෝ සඞ්ඛ සඞ්ඛාරා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨා හොන්ති, යම්පාවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ අනිච්චතෝ සඞ්ඛ සඞ්ඛාරා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨා හොන්ති, ඉදම්පි ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ බලං හොති, යං බලං ආගම්ම ඛීණාසවෝ භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'ඛීණාමෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ අඞ්ගාරකාසූපමා කාමා යථාභූතං සම්මප්පඤ්ඤාය සුදිට්ඨා හොන්ති. යම්පාවුසෝ -පෙ- 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ විවෙක නින්නං චිත්තං හොති විවෙකපොණං විවෙකපබ්භාරං විවෙකට්ඨං නෙක්ඛම්මාභිරතං ව්‍යන්තීභූතං සබ්බසෝ ආසවට්ඨානියෙහි ධම්මෙහි. යම්පාවුසෝ -පෙ- 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ චත්තාරෝ සතිපට්ඨානා භාවිතා හොන්ති සුභාවිතා. යම්පාවුසෝ -පෙ- 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසෝ ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනෝ පඤ්චින්ද්‍රියානි භාවිතානි හොන්ති සුභාවිතානි. යම්පාවුසෝ -පෙ- 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසො ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනො සත්ත බොජ්ඣඞ්ගා භාවිතා හොන්ති සුභාවිතා. යම්පාවුසො -පෙ- 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති.

පුන ච පරං ආවුසො ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනො අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො භාවිතො හොති සුභාවිතො. යම්පාවුසො ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනො අරියො අට්ඨඞ්ගිකො මග්ගො භාවිතො හොති සුභාවිතො. ඉදම්පි ඛීණාසවස්ස භික්ඛුනො බලං හොති, යං බලං ආගම්ම ඛීණාසවො භික්ඛු ආසවානං ඛයං පටිජානාති 'ඛීණා මෙ ආසවා'ති,

ඉමෙ සත්ත ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති මෙ සත්තති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

අට්ඨ ධම්මා

9. අට්ඨ ධම්මා බහුකාරා -පෙ- අට්ඨ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා බහුකාරා? අට්ඨ හෙතු අට්ඨ පච්චයා ආදිබ්‍රහ්ම-චරියිකාය පඤ්ඤාය අප්පටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තන්ති. කතමෙ අට්ඨ:

ඉධාවුසො භික්ඛු සත්ථාරං වා උපනිස්සාය විහරති අඤ්ඤතරං වා ගරුට්ඨානියං සබ්‍රහ්මචාරිං, යත්ථස්ස තිබ්බං හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨිතං හොති, පෙමඤ්ච ගාරවො ච. අයං පඨමො හෙතු, පඨමො පච්චයො ආදිබ්‍රහ්ම-චරියිකාය පඤ්ඤාය අප්පටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

තං ඛො පන සත්ථාරං උපනිස්සාය විහරති අඤ්ඤතරං වා ගරුට්ඨානියං සබ්‍රහ්මචාරිං යත්ථස්ස තිබ්බං හිරොත්තප්පං පච්චුපට්ඨිතං හොති පෙමං ච ගාරවො ච, තෙ කාලෙන කාලං උපසඞ්කම්ත්වා පරිපුච්ඡති පරිපඤ්හති ඉදං භන්තෙ කථං? ඉමස්ස කො අත්ථො ති? තස්ස තෙ ආයස්මන්තො අවිවටං චෙව විවරන්ති අනුත්තානීකතඤ්ච උත්තානීකරෙ න්ති අනෙකවිහිතෙසු ච කඞ්ඛාඨානියෙසු ධම්මෙසු කඞ්ඛං පටිවිනොදෙන්ති. අයං දුතියො හෙතු දුතියො පච්චයො ආදිබ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය අප්පටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

තං වෝ පන ධම්මං සුත්වා ඒවයෙන වූපකාසෙන සමපාදෙති කායවූ-පකාසෙන ච චිත්තවූපකාසෙන ච. අයං තතියෝ හෙතු තතියෝ පච්චයෝ ආදිබ්‍රහ්මචරියිකායපඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියෝ-භාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සීලවා හොති, පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතෝ විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නෝ, අණුම්හෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. අයං චතුත්ථෝ පච්චයෝ ආදිබ්‍රහ්ම චරියිකාය පඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියෝභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු බහුස්සුතෝ හොති සුතධරෝ සුතසන්නිචයෝ. යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙ කල්‍යාණා පරියොසාන-කල්‍යාණා සාත්ථා සබ්‍යඤ්ජනා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරිය, අභිවදන්ති, තථාරූපා'ස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුපටිවිද්ධා. අයං පඤ්චමෝ හෙතු පඤ්චමෝ පච්චයෝ අ දිබ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියොභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

පුන ච පරං අවුසෝ භික්ඛු ආරද්ධවීරියෝ විහරති අකුසලානං ධම්මානං පහාණාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදය ථාමවං දළ්හපරක්කමෝ අනික්ඛිත්තධුරෝ කුසලෙසු ධම්මෙසු. අයං ඡට්ඨෝ හෙතු ඡට්ඨෝ පච්චයෝ ආදිබ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියෝභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සති-නෙපක්කෙන සමන්නාගතෝ චිරකතම්පි චිරභාසිතම්පි සරිතා අනුස්සරිතා. අයං සත්තමෝ හෙතු සත්තමෝ පච්චයෝ ආදිබ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියෝභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු පඤ්චසුපාදානක්ඛන්ධේසු උදයබ්බයානුපස්සී විහරති ඉති රූපං, ඉති රූපස්ස සමුදයෝ, ඉති රූපස්ස අත්ථංගමෝ, ඉති වේදනා ඉති වේදනාය සමුදයෝ, ඉති වේදනාය අත්ථංගමෝ. ඉති සඤ්ඤා. ඉතිසඤ්ඤාය සමුදයෝ, ඉති සඤ්ඤාය අත්ථංගමෝ, ඉති සඞ්ඛාරා ඉති සඞ්ඛාරානං සමුදයෝ, ඉති සඞ්ඛාරානං අත්ථංගමෝ. ඉති විඤ්ඤාණං ඉති විඤ්ඤාණස්ස සමුදයෝ, ඉති විඤ්ඤාණස්ස අත්ථංගමෝ ති අයං අත්ථමෝ හෙතු අට්ඨමෝ පවත්තයෝ ආදිබ්‍රහ්මචරියිකාය පඤ්ඤාය අපපටිලද්ධාය පටිලාභාය පටිලද්ධාය භියෝභාවාය වෙපුල්ලාය භාවනාය පාරිපූරියා සංවත්තති. ඉමේ අත්ථ ධම්මා බහුකාරා.

කතමේ අත්ථ ධම්මා භාවෙතබ්බා? අරියෝ අට්ඨඞ්ගිකෝ මග්ගෝ සෙය්‍යථීදං: සම්මාදිට්ඨි, සම්මාසංකප්පෝ, සම්මාවාචා, සම්මා කම්මන්තෝ, සම්මාආජීවෝ, සම්මාවායාමෝ, සම්මාසති සම්මාසමාධි. ඉමේ අත්ථධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමේ අත්ථ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? අට්ඨ ලොකධම්මා: ලාභෝ ච, අලාභෝ ච, අයසෝ ච, යසෝ ච, නින්දා ච, පසංසා ච, සුඛං ච, දුක්ඛං ච. ඉමේ අත්ථ ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමේ අත්ථ ධම්මා පහාතබ්බා? අත්ථමිච්ඡත්තා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡාසංකප්පෝ, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡාකම්මන්තෝ, මිච්ඡාආජීවෝ, මිච්ඡාවායාමෝ, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි. ඉමේ අත්ථ ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමේ අත්ථ ධම්මා භාවිතවන්තූනි: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කාතබ්බං හොති. තස්ස එවං හොති: කම්මං මෝ මේ කාතබ්බං භවිස්සති, කම්මං මෝ පන මේ කරොන්තස්ස කායෝ කිලමිස්සති, හන්දාහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා, අනධිගතස්ස අධිගමාය, අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය· ඉදං පඨමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කතං හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛෝ කම්මං අකාසිං, කම්මං ඛෝ පන මේ කරොන්තස්ස කායෝ කිලන්තෝ, හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති -පෙ- ඉදං දුතියං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගන්තබ්බෝ හොති, තස්ස එවං හොති: මග්ගෝ ඛෝ මේ ගන්තබ්බෝ භවිස්සති, මග්ගං ඛෝ පන මේ ගච්ඡන්තස්ස කායෝ කිලමිස්සති, හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති, -පෙ- ඉදං තතියං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගතෝ හොති. තස්ස එවං හොති: අහං ඛෝ මග්ගං අගමාසිං, මග්ගං ඛෝ පන මේ ගච්ඡන්තස්ස කායෝ කිලන්තෝ, හන්දහං නිපජ්ජාමීති සෝ නිපජ්ජති, න විරියං ආරභති -පෙ- ඉදං චතුත්ථං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ න ලභති ඵාඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති: "අහං ඛෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ නාලත්ථං ඵාඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, තස්ස මේ කායෝ කිලන්තෝ අකම්මඤ්ඤෝ, හන්දහං නිපජ්ජාමී''ති. -පෙ- ඉදං පඤ්චමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ ලභති ඵාඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති අහං ඛෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ අලත්ථං ඵාඛස්ස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං· තස්ස ,මේ කායෝ ගරුකෝ අකම්මඤ්ඤෝ මාසාචිතං මඤ්ඤේ. හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති. සෝ නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං ඡට්ඨං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ උප්පන්නෝ හොති අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ, තස්ස එවං හොති: උප්පන්නෝ ඛෝ මේ අයං අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ, අත්ථි කප්පෝ නිපජ්ජිතුං, හන්දහං නිපජ්ජාමී'ති සෝ නිපජ්ජති -පෙ- ඉදං සත්තමං කුසීතවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානෝ වුට්ඨිතෝ හොති, අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤෝ, තස්ස එවං හොති: 'අහං ඛෝ ගිලානෝ වුට්ඨිතෝ, අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤෝ, තස්ස මේ කායෝ දුබ්බලෝ අකම්මඤ්ඤෝ, අත්ථි කප්පෝ පනිජ්ජිතුං, හන්දහං නිපජ්ජාමීති සෝ නිපජ්ජති, -පෙ- ඉදං අට්ඨමං කුසීතවත්ථු. ඉමේ අට්ඨ ධම්මා හානභාගියා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා විසෙසභාගියා? අට්ඨ ආරම්භවත්ථූනි: ඉධා-වුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කාතබ්බං හොති තස්ස එවං හොති: 'කම්මං බෝ මෙ කාතබ්බං භවිස්සති, කම්මං බෝ පන මෙ කරොන්තෙන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසි කාතුං, හන්දහං විරියං ආරභාමි අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය'ති. සෝ විරියං ආරභති අපත්තස්ස පත්තියා අනධිගතස්ස අධිගමාය අසච්ඡිකතස්ස සච්ඡිකිරියාය. ඉදං පඨමං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා කම්මං කතං හොති, තස්ස එවං හොති: 'අහං බෝ කම්මං ආකාසිං, කම්මං බෝ පනාහං කරොන්තෝ නාසක්ඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හන්දහං විරියං ආරභාමි. -පෙ- ඉදං දුතියං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගන්තබ්බෝ හොති. තස්ස එවං හොති: 'මග්ගෝ බෝ මෙ ගන්තබ්බෝ භවිස්සති, මග්ගං බෝ පන මෙ ගච්ඡන්තෙන න සුකරං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං, හන්දහං විරියං ආරභාමි -පෙ- ඉදං තතියං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනා මග්ගෝ ගතෝ හොති. තස්ස එවං හොති: 'අහං බෝ මග්ගං අගමාසිං, මග්ගං බෝ පනාහං ගච්ඡන්තෝ නාසක්ඛිං බුද්ධානං සාසනං මනසිකාතුං හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං චතුත්ථං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ න ලභති ඵාඬසස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තස්ස එවං හොති: 'අහං බෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ නාලත්ථං ඵාඬසස වා පණීතස්ස වා භොජනස්ස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, තස්ස මෙ කායෝ ලහුකෝ කම්මඤ්ඤෝ හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං පඤ්චමං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ ලභති ඵැබසස වා පණීතසස වා භොජනසස යාවදත්ථං පාරිපූරිං. තසස එවං හොති 'අහං ඛෝ ගාමං වා නිගමං වා පිණ්ඩාය චරන්තෝ අලත්ථං ඵැබසස වා පණීතසස වා භොජනසස යාවදත්ථං පාරිපූරිං, තසස මෙ කායෝ බලවා කම්මඤ්ඤසු, හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං ඡට්ඨං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛුනෝ උපපන්නෝ හොති අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ. තසස එවං හොති 'උපපන්නෝ ඛෝ මෙ අයං අප්පමත්තකෝ ආබාධෝ, ඨානං ඛෝ පනෙතං විජ්ජති යං මෙ ආබාධෝ පවඩ්ඪෙය්‍ය, හන්දහං විරියං ආරභාමි' -පෙ- ඉදං සත්තමං ආරම්භවත්ථු.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ගිලානා වුට්ඨිතෝ හොති අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤසු, තසස එවං හොති 'අහං ඛෝ ගිලානා වුට්ඨිතෝ අචිරවුට්ඨිතෝ ගෙලඤ්ඤසු, ඨානං ඛෝ පනෙතං විජ්ජති, යං මෙ ආබාධෝ පච්චුදවත්තෙය්‍ය, හන්දහං විරියං ආරභාමි අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියාය'ති. සෝ විරියං ආරභති අපත්තසස පත්තියා අනධිගතසස අධිගමාය අසච්ඡිකතසස සච්ඡිකිරියායාති. ඉදං අට්ඨමං ආරම්භවත්ථු.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? අට්ඨ අක්ඛණා අසමයා බ්‍රහ්මචරියවාසාය. ඉධාවුසෝ තථාගතෝ ච ලොකෙ උපපන්නෝ හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච දෙසියති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ. අයඤ්ච පුග්ගලෝ නිරයං උපපන්නෝ හොති, අයං පඨමෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ තථාගතෝ ච ලොකෙ උපපන්නෝ හොති අරහං සම්මාසම්බුද්ධෝ, ධම්මෝ ච දෙසියති ඔපසමිකෝ පරිනිබ්බානිකෝ සම්බොධගාමී සුගතප්පවෙදිතෝ, අයඤ්ච පුග්ගලෝ තිරච්ඡානයොනිං උපපන්නෝ හොති. අයං දුතියෝ අක්ඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ -පෙ- පෙත්තිවිසයං උපපන්නෝ හොති අයං තතියෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ -පෙ- දීඝායුකං දෙවනිකායං උපපන්නෝ හොති. අයං චතුත්ථෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ -පෙ- පච්චන්තිමේසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති මිලක්ඛෙසු අවිඤ්ඤුතාරෙසු යත්ථ නත්ථි ගති භික්ඛුනං භික්ඛුනීනං උපාසකානං උපාසිකානං. අයං පඤ්චමෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමේසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති. සෝ ච හොති මිච්ඡාදිට්ඨිකෝ විපරිතදස්සනෝ 'නත්ථි දින්නං, නත්ථි දිට්ඨං, නත්ථි හුතං, නත්ථි සුකටදුක්කටානං කම්මානං ඵලං විපාකෝ, නත්ථි අයං ලෝකෝ, නත්ථි පරෝ ලෝකෝ, නත්ථි මාතා, නත්ථි පිතා, නත්ථි සත්තා ඔපපාතිකා, නත්ථි ලොකෙ සමණබ්‍රාහ්මණා සම්මග්ගතා සම්මාපටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලෝකං පරඤ්ච ලෝකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පවෙදෙන්ති'ති. අයං ඡට්ඨෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමේසු ජනපද-දෙසු පච්චාජාතෝ හොති, සෝ ච හොති දුප්පඤ්ඤෝ ජළෝ එළමූගෝ න පටිබලෝ සුභාසිතදුබ්භාසිතානං අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං සත්තමෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය.

පුන ච පරං ආවුසෝ ධම්මෝ ච න දෙසියති -පෙ- අයඤ්ච පුග්ගලෝ මජ්ඣිමෙසු ජනපදෙසු පච්චාජාතෝ හොති, සෝ ච හොති පඤ්ඤවා අජළෝ අනෙළමූගෝ පටිබලෝ සුභාසිතදුබ්භාසිතානං අත්ථමඤ්ඤාතුං. අයං අට්ඨමෝ අකුඛණෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය. අයං අට්ඨමෝ අකුඛමෝ අසමයෝ බ්‍රහ්මචරියවාසාය

ඉමෙ අට්ඨධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? අට්ඨමහාපුරිසවිතක්කා: අප්පිච්ඡස්සායං ධම්මෝ නායං ධම්මෝ මහිච්ඡස්ස.

සන්තුට්ඨිසහායං ධම්මං නායං ධම්මං අසන්තුට්ඨිසස.

පවිවිත්තසහායං ධම්මං නායං ධම්මං සඞ්ගණිකාරාමස්ස.

ආරද්ධවිරියසහායං ධම්මං නායං ධම්මං කුසීතස්ස.

උපට්ඨිතසතිසහායං ධම්මං නායං ධම්මං මුට්ඨස්සතිස්ස.

සමාහිතසහායං ධම්මං නායං ධම්මං අසමාහිතස්ස.

පඤ්ඤවතෝ අයං ධම්මෝ නායං ධම්මෝ දුප්පඤ්ඤස්ස.

නිප්පපඤ්චසහායං ධම්මං නායං ධම්මං පපඤ්චාරාමස්ස, නිප්පපඤ්චරතිනෝ අයං ධම්මෝ නායං ධම්මෝ පපඤ්චරතිනෝ'ති.

ඉමේ අට්ඨ ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා

කතමේ අට්ඨ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? අට්ඨ අභිභායතනානි: අජ්ඣත්තං රූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං පඨමං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං දුතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති පරිත්තානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං තතියං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති අප්පමාණානි සුවණ්ණදුබ්බණ්ණානි තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං චතුත්ථං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීලවණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි සෙය්‍යථාපි නාම උම්මාපුප්ඵං නීලං නීලවණ්ණං නීලනිදස්සනං නීලනිභාසං, සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං නීලං නීලවණ්ණං නීලනිදස්සනං නීලනිභාසං, එවමේවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති නීලානි නීලවණ්ණානි නීලනිදස්සනානි නීලනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං පඤ්චමං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීතනිභාසානි .සෙය්‍යථාපි නාම කණිකාර-පුප්ඵ ජීතං පීතවණ්ණං පීතනිදස්සනං පීතනිභාසං, සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතෝ භාගවිමට්ඨං පීතං පීතවණ්ණං පීතනිදස්සනං පීතනිභාසං එවමේවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති. පීතානි පීතවණ්ණානි පීතනිදස්සනානි පීතනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං ඡට්ඨං අභිභායතනං.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සනානි ලොහිතකනිභාසානි - සෙය්‍යථාපි නාම බන්ධුජීවකපුප්ඵං ලොහිතකං ලොහිතකවණ්ණං ලොහිතකනිදස්සනං ලොහිතකනිභාසං සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං ලොහිතකං ලොහිතකවණ්ණං ලොහිතකනිදස්සනං ලොහිතකනිභාසං, එවමේවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ලොහිතකානි ලොහිතකවණ්ණානි ලොහිතකනිදස්සනානි ලොහිතකනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං සත්තමං අභිභායතනං,

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති ඔදතානි ඔදතවණ්ණානි ඔදතනිදස්සනානි ඔදතනිභාසානි.-සෙය්‍යථාපි නාම ඔසධිතාරකා ඔදතා ඔදතවණ්ණා ඔදතනිදස්සනා ඔදතනිභාසා, සෙය්‍යථා වා පන තං වත්ථං බාරාණසෙය්‍යකං උභතොභාගවිමට්ඨං ඔදතං ඔදතවණ්ණං ඔදතනිදස්සනං ඔදතනිභාසං එවමේවං අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූප නි පස්සති ඔදතානි ඔදතවණ්ණානි ඔදතනිදස්සනානි ඔදතනිභාසානි, තානි අභිභුය්‍ය ජානාමි පස්සාමීති එවං සඤ්ඤී හොති. ඉදං අට්ඨමං අභිභායතනං.

ඉමෙ අට්ඨ ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ අට්ඨ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? අට්ඨ විමොක්ඛා: රූපී රූපානි පස්සති. අයං පඨමෝ විමොක්ඛෝ.

අජ්ඣත්තං අරූපසඤ්ඤී එකෝ බහිද්ධා රූපානි පස්සති, අයං දුතියෝ විමොක්ඛෝ.

සුභන්ත්වෙව අධිමුත්තෝ හොති අයං තතියෝ විමොක්ඛෝ.

සඛ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අත්ථඟමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තං ආකාසෝ'ති ආකාසා-නඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං චතුත්ථෝ විමොක්ඛෝ.

සඛ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං පඤ්චමෝ විමොක්ඛෝ.

සඛ්බසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චිති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං ඡට්ඨෝ විමොක්ඛෝ.

සඛ්බසෝ ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානා-සඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං සත්තමෝ විමොක්ඛෝ.

සඛ්බසෝ නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම සඤ්ඤා-වෙදයිතනිරෝධං උපසම්පජ්ජ විහරති. අයං අට්ඨමෝ විමොක්ඛෝ.

ඉමේ අට්ඨ ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා'

ඉති ඉමේ අසීති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

නව ධම්මා

10. නව ධම්මා බහුකාරා, නව ධම්මා භාවෙතබ්බා. නව ධම්මා පරි-ඤ්ඤෙය්‍යා. නව ධම්මා පහාතබ්බා. නව ධම්මා භානභාගියා. නව ධම්මා විසෙසභාගියා නව ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා. නව ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා. නව ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා. නව ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා බහුකාරා? නව යොනිසොමනසිකාරමූලකා ධම්මා: යොනිසෝ මනසිකරොතෝ පාමොජ්ජං ජායති, පමුදිතස්ස පීති ජායති, පිතිමනස්ස කායෝ පස්සම්භති, පස්සද්ධකායෝ සුඛං වෙදෙති, සුඛිනෝ චිත්තං සමාධියති, සමාහිතෙ චිත්තෙ යථාභූතං ජානාති. යථාභූතං ඤාණං පස්සං නිබ්බින්දති, නිබ්බින්දං විරජ්ජති, විරාගා විමුච්චති. ඉමෙ නව ධම්මා බහුකාරා.

කතමේ නව ධම්මා භාවෙතබ්බා? නව පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගානි. සීලවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, චිත්තවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, දිට්ඨි-විසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, කඞ්ඛාවිතරණවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, මග්ගාමග්ගඤාණදස්සනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගංපටිපදඤාණදස්සනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, ඤාණදස්සනවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, පඤ්ඤාවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං, විමුත්තිවිසුද්ධි පාරිසුද්ධිපධානියඞ්ගං. ඉමේ නව ධම්ම භාවෙතබ්බා.

කතමේ නව ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා නව සත්තාවාසා. සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි මනුස්සා එකච්චේ ච දෙවා එකච්චේ ච විනිපාතිකා. අයං පඨමෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා නානත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා බ්‍රහ්මකායිකා පඨමාභිනිබ්බත්තා. අයං දුතියෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකත්තකායා නානත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා ආභස්සරා. අයං තතියෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා එකත්තකායා එකත්තසඤ්ඤිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා සුභකිණ්හා. අයං චතුත්ථෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා අසඤ්ඤිනෝ අපටිසංවේදිනෝ, සෙය්‍යථාපි දෙවා අසඤ්ඤසත්තා. අයං පඤ්චමෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා, පටිඝ-සඤ්ඤානං අත්ථඞ්ගමා, නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා, අනන්තෝ ආකාසෝ'ති ආකාසානඤ්චායතනූපගා. අයං ඡට්ඨෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනූපගා. අයං සත්තමෝ සත්තාවාසෝ.

සන්තාවුසෝ සත්තා සබ්බසෝ විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤායතනූපගා, අයං අට්ඨමෝ සත්තාවාසෝ.

සත්තාවුසො සත්තා සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනූපගා. අයං නවමො සත්තාවාසො.

ඉමෙ නව ධම්මා පරිඤ්ඤය්‍යා.

කතමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා? නව තණ්හාමූලකා ධම්මා: තණ්හං පටිච්ච පරියෙසනා, පරියෙසනං පටිච්ච ලාභො, ලාභං පටිච්ච විනිච්ඡයො, විනිච්ඡයං පටිච්ච ඡන්දරාගො, ඡන්දරාගං පටිච්ච අජ්ඣොසානං, අජ්ඣොසානං පටිච්ච පරිග්ගහො, පරිග්ගහං පටිච්ච මච්ඡරියං, මච්ඡරියං පටිච්ච ආරක්ඛො, ආරක්ඛාධිකරණං පටිච්ච[1] දණ්ඩාදානසත්ථාදානකලහ-විග්ගහවිවාදතුවංතුවංපෙසුඤ්ඤමුසාවාද, අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සංවත්තන්ති. ඉමෙ නව ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා භානභාගියා? නව ආඝාතවත්ථූනි: අනත්ථං මෙ අචරීති ආඝාතං බන්ධති, අනත්ථං මෙ චරතීති ආඝාතං බන්ධති, අනත්ථං මෙ චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අචරී'ති -පෙ- අනත්ථං චරතීති -පෙ- අනත්ථං චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අචරී'ති -පෙ- අත්ථං චරති'ති -පෙ- අත්ථං චරිස්සතීති ආඝාතං බන්ධති. ඉමෙ නව ධම්මා භානභාගියා.

කතමෙ නව ධම්මා විසෙසභාගියා? නව ආඝාතපටිවිනයා. අනත්ථං මෙ අචරීති තං කුතෙත්ථ ලබ්භාති ආඝාතං පටිවිනෙති. අනත්ථං මෙ චරතීති තං කුතෙත්ථ ලබ්භාති ආඝාතං පටිවිනෙති. අනත්ථං මෙ චරිස්සතීති, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා'ති ආඝාතං පටිවිනෙති, පියස්ස මෙ මනාපස්ස අනත්ථං අචරීති -පෙ- අනත්ථං චරති'ති -පෙ- අනත්ථං චරිස්සතීති, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා'ති ආඝාතං පටිවිනෙති, අප්පියස්ස මෙ අමනාපස්ස අත්ථං අචරී'ති -පෙ- අත්ථං චරති'ති -පෙ- අත්ථං චරිස්සතීති, තං කුතෙත්ථ ලබ්භා'ති ආඝාතං පටිවිනෙති. ඉමෙ නව ධම්මා විසෙසභාගියා,

---

1. ආරක්ඛාධිකරණං දණ්ඩාදාන...(මජ්ඣං)

කතමෙ නව ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? නව නානත්තා: ධාතුනානත්තං, පටිච්ච උප්පජ්ජති ඵස්සනානත්තං, ඵස්සනානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති වෙදනානානත්තං. වෙදනානානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති, සඤ්ඤානානත්තං, සඤ්ඤානානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති, සඞ්කප්පනානානත්තං, සඞ්කප්පනානානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති ඡන්දනානත්තං. ඡන්දනානානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති පරිළාහනානත්තං, පරිළාහනානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති පරියෙසනානානත්තං, පරියෙසනානානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති ලාභනානත්තං, ලාභනානත්තං පටිච්ච උප්පජ්ජති මඤ්ඤනානානත්තං, ඉමෙ නව ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ නව ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? නව සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණසඤ්ඤා, ආහාරෙ පටික්කූලසඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතිසඤ්ඤා, අනිච්චසඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤා, පහාණසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා. ඉමෙ නව ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? නව අනුපුබ්බවිහාරා: ඉධාවුසො භික්ඛු විවිච්චෙව කාමෙහි විවිච්ච අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතක්කං සවිචාරං විවෙකජං පීතිසුඛං පඨමං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති, -පෙ- දුතියං ඣානං -පෙ- තතියං ඣානං -පෙ- චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. සබ්බසො රූපසඤ්ඤානං සමතික්කමා පටිඝසඤ්ඤානං අප්පගමා නානත්තසඤ්ඤානං අමනසිකාරා අනන්තො ආකාසොති ආකාසානඤ්චා-යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසො ආකාසානඤ්චායතනං සමතික්කම්ම අනන්තං විඤ්ඤාණන්ති විඤ්ඤාණඤ්චායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසො විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමතික්කම්ම නත්ථි කිඤ්චීති ආකිඤ්චඤ්ඤා-යතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසො ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං උපසම්පජ්ජ විහරති, සබ්බසො නෙවසඤ්ඤා නාසඤ්ඤායතනං සමතික්කම්ම සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං උපසම්පජ්ජ විහරති. ඉමෙ නව ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? නව අනුපුබ්බනිරොධා: පඨමං ඣානං සමාපන්නස්ස කාමසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, දුතියං ඣානං සමාපන්නස්ස විතක්කවිචාරා නිරුද්ධා හොන්ති, තතියං ඣානං සමාපන්නස්ස පීති නිරුද්ධා හොති. චතුත්ථං ඣානං සමාපන්නස්ස අස්සාසපස්සාසා නිරුද්ධා හොන්ති, ආකාසානඤ්චායතනං සමාපන්නස්ස රූපසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, විඤ්ඤාණඤ්චායතනං සමාපන්නස්ස ආකාසානඤ්චායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, ආකිඤ්චඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස විඤ්ඤාණඤ්චායතන-සඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤායතනං සමාපන්නස්ස ආකිඤ්චඤ්ඤායතනසඤ්ඤා නිරුද්ධා හොති, සඤ්ඤාවෙදයිතනිරොධං සමාපන්නස්ස සඤ්ඤා ච වෙදනා ච නිරුද්ධා හොන්ති. ඉමෙ නව ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමෙ නවුති ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා.

දස ධම්මා

11. දස ධම්මා බහුකාරා. දස ධම්මා භාවෙතබ්බා. දස ධම්මා පහාතබ්බා. දස ධම්මා හානභාගියා. දස ධම්මා විසෙසභාගියා. දස ධම්මා දුප්පටි-විජ්ඣා. දස ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා. දස ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා. දස ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා බහුකාරා? දස නාථකරණා ධම්මා: ඉධාවුසො භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචර-සම්පන්නො අණුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී, සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු. යං ආවුසො භික්ඛු සීලවා හොති පාතිමොක්ඛසංවරසංවුතො විහරති ආචාරගොචරසම්පන්නො අණුමත්තෙසු වජ්ජෙසු භයදස්සාවී සමාදය සික්ඛති සික්ඛාපදෙසු, අයම්පි ධම්මෙ නාථකරණෙ.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු බහුස්සුතො හොති සුතධරො සුතසන්නිචයො, යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙ කල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සාත්ථා සබ්‍යඤ්ජනා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති, තථාරූපා'ස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා, යම්පාවුසො භික්ඛු බහුස්සුතො හොති සුතධරො සුතසන්නිචයො යෙ තෙ ධම්මා ආදිකල්‍යාණා මජ්ඣෙ කල්‍යාණා පරියොසානකල්‍යාණා සාත්ථා සබ්‍යඤ්ජනා කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං අභිවදන්ති තථා රූපා'ස්ස ධම්මා බහුස්සුතා හොන්ති ධතා වචසා පරිචිතා මනසානුපෙක්ඛිතා දිට්ඨියා සුප්පටිවිද්ධා, අයම්පි ධම්මෙ නාථකරණෙ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු කල්‍යාණමිත්තෝ හොති කල්‍යාණ-සහායෝ කල්‍යාණසම්පවඞ්ඛා. යම්පාවුසෝ භික්ඛු -පෙ- කල්‍යාණ-සම්පවඞ්ඛා, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සුවචෝ හොති සොවචස්සකරණෙහි ධම්මෙහි සමන්නාගතෝ ඛමෝ පදක්ඛිණග්ගාහී අනුසාසනිං, යම්පාවුසෝ භික්ඛු -පෙ- අනුසාසනිං, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු යානි තානි සබ්‍රහ්මචාරීනං උච්චාවචානි කිංකරණීයානි, තත්‍ථ දක්ඛෝ හොති අනලසෝ තත්‍රූපායාය වීමංසාය සමන්නාගතෝ අලං කාතුං අලං සංවිධාතුං. යම්පාවුසෝ භික්ඛු -පෙ- අලං ස්ංවිධාතුං, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ධම්මකාමෝ හොති පියසමුදහාරෝ, අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ උළාරපාමුජ්ජෝ. යම්පාවුසෝ භික්ඛු ධම්මකාමෝ රහාති -පෙ- පියසමුදහාරෝ අභිධම්මෙ අභිවිනයෙ උළාරපාමොජ්ජෝ. අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු සන්තුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙහි චීවර-පිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි. යම්පාවුසෝ භික්ඛු සන්තුට්ඨෝ හොති ඉතරීතරෙහි චීවරපිණ්ඩපාතසෙනාසන-ගිලානපච්චයභෙසජ්ජපරික්ඛාරෙහි, අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසෝ භික්ඛු ආරද්ධවිරියෝ විහරති, අකුසලානං ධම්මානං පහානාය කුසලානං ධම්මානං උපසම්පදාය ථාමවා දළ්හපරක්ක-මෝ, අනික්ඛිත්තාධුරෝ කුසලෙසු ධම්මෙසු. යම්පාවුසෝ භික්ඛු-පෙ-අයම්පි ධම්මෝ නාථකරණෝ.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපක්කෙන සමන්නාගතො චිරකතම්පි චීරභාසිතම්පි සරිතා අනුසසරිතා. යම්පාවුසො භික්ඛු සතිමා හොති පරමෙන සතිනෙපක්කෙන සමන්නාගතො චිරකතම්පි චිරභාසිතම්පි සරිතා අනුසසරිතා, අයම්පි ධම්මො නාථකරණො.

පුන ච පරං ආවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමිනියා. යම්පාවුසො භික්ඛු පඤ්ඤවා හොති උදයත්ථගාමිනියා පඤ්ඤාය සමන්නාගතො අරියාය නිබ්බෙධිකාය සම්මා දුක්ඛක්ඛයගාමිනියා, අයම්පි ධම්මො නාථකරණො.

ඉමෙ දස ධම්මා බහුකාරා.

කත මෙ දස ධම්මා භාවෙතබ්බා? දස කසිණායතනානි: පථවි-කසිණමෙකො සඤ්ජානාති උද්ධං අධො තිරියං අද්වයං අප්පමාණං, ආපොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- තෙජොකසිණමෙකො සඤ්ජා-නාති -පෙ- වායොකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- නීලකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- පීතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ලොහිතකසිණ-මෙකො සඤ්ජානාති පෙ- ඔදතකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- ආකාසකසිණමෙකො සඤ්ජානාති -පෙ- විඤ්ඤාණකසිණමෙකො සඤ්ජානාති උද්ධං අධො තිරියං අද්වයං අප්පමාණං ඉමෙ දස ධම්මා භාවෙතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා? දසායතනානි: චක්ඛායතනං, රූපායතනං, සොතායතනං, සද්දායතනං, ඝානායතනං, ගන්ධායතනං, ජිව්හායතනං, රසායතනං, කායායතනං, ඵොට්ඨබ්බායතනං.

ඉමෙ දස ධම්මා පරිඤ්ඤෙය්‍යා.

කතමෙ දස ධම්මා පහාතබ්බා? දස මිච්ඡත්තා: මිච්ඡාදිට්ඨි, මිච්ඡා-සඞ්කප්පො, මිච්ඡාවාචා, මිච්ඡාකම්මන්තො, මිච්ඡාආජීවො, මිච්ඡා-වායාමො, මිච්ඡාසති, මිච්ඡාසමාධි, මිච්ඡාඤාණං, මිච්ඡාවිමුත්ති. ඉමෙ දස ධම්මා පහාතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා හානභාගියා? දස අකුසලකම්මපථා: පාණාති-පාතො, අදින්නාදානං, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා, මුසාවාදෙ, පිසුණා වාචා, ඵරුසා වාචා, සම්ඵප්පලාපො, අභිජ්ඣා, බ්‍යාපාදෙ, මිච්ඡාදිට්ඨි. ඉමෙ දස ධම්මා හානභාගියා.

කතමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගියා? දසකුසලකම්මපථා: පාණාති-පාතා වෙරමණී, අදින්නාදානා වෙරමණී, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණී, මුසාවාද වෙරමණී, පිසුණාය වාචාය වෙරමණී, ඵරුසාය වාචාය වෙරමණී, සම්ඵප්පලාපා වෙරමණී, අනභිජ්ඣා, අබ්‍යාපාද, සම්මාදිට්ඨි. ඉමෙ දස ධම්මා විසෙසභාගියා.

කතමෙ දස ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා? දස අරියවාසා: ඉධාවුසො භික්ඛු
පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති ඡළඞ්ගසමන්නාගතො එකාරක්ඛො චතුරා-පස්සතො පත්තුන්නපලෙච්චකසම්භා සමවයසට්ඨෙසනො අනාවිල-සඞ්කප්පා පස්සද්ධකායසඞ්ඛාරො සුවිමුත්තචිත්තා සුවිමුත්තපඤ්ඤා.

කථඤ්ච ආවුසො භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛුනො කාමච්ඡන්දෙ පහීනො හොති, බ්‍යාපාදෙ පහීනො හොති. ථීනමිද්ධං පහීනං හොති, උද්ධච්චකුක්කුච්චං පහීනං හොති, විචිකිච්ඡා පහීනා හොති. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු පඤ්චඞ්ගවිප්පහීනො හොති,

කථඤ්ච ආවුසො භික්ඛු ඡළඞ්ගසමන්නාගතො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛු චක්ඛුනා රූපං දිස්වා නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතා සම්පජානො, සොතෙන සද්දං සුත්වා -පෙ- ඝානෙන ගන්ධං ඝායිත්වා -පෙ- කායෙන ඵොට්ඨබ්බං ඵුසිත්වා -පෙ- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය නෙව සුමනො හොති න දුම්මනො, උපෙක්ඛකො ච විහරති සතා සම්පජානො. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු ඡළඞ්ගසමන්නාගතො හොති.

කථඤ්ච ආවුසො භික්ඛු එකාරක්ඛො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛු සතාරක්ඛෙන චෙතසා සමන්නාගතො හොති. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු එකාරක්ඛො හොති.

කථඤ්ච ආවුසො භික්ඛු චතුරාපස්සනො හොති: ඉධාවුසො භික්ඛු සඞ්ඛායෙකං පටිසෙවති, සඞ්ඛායෙකං අධිවාසෙති, සඞ්ඛායෙකං පරිවජ්ජෙති, සඞ්ඛායෙකං විනොදෙති. එවං ඛො ආවුසො භික්ඛු චතුරාපස්සනො හොති.

කථඤ්ච ආවුසෝ භික්ඛු පත්තත්තපවෙවකසවෙවෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ යානි හි පුථුසමණබ්‍රාහ්මණානං පුථුපපවෙවකසවවානි සඛඛානි තානි තුත්තානි හොන්ති පත්තානි වත්තානි වන්තානි මුත්තානි පහි-නානි පටිපස්සද්ධානි, එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු පත්තත්තපවෙවක-සවෙවෝ හොති.

කථඤ්ච ආවුසෝ භික්ඛු සමවයසටෙඨසනෝ හොති; ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ කාමෙසනා පහීනා හොති, භවෙසනා පහීනා හොති, බ්‍රහ්මචරියෙසනා පටිපස්සද්ධා හොති. එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු සමවයසටෙඨසනෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ භික්ඛු අනාවිලසඞ්කප්පෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ කාමසඞ්කප්පෝ පහීනෝ හොති, බ්‍යාපාදසඞ්කප්පෝ පහීනෝ හොති, විහිංසාසඞ්කප්පෝ පහීනෝ හොති එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු අනාවිලසඞ්කප්පෝ හොති.

කථඤ්ච ආවුසෝ භික්ඛු පස්සද්ධකායසඞ්ඛාරෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛු සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුබ්බෙව සොමනස්සදෙමන-සානං අත්ථගමා අදුක්ඛමසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං චතුත්ථං ඣානං උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු පස්සද්ධකායසඞ්ඛාරෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්තචිත්තෝ හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛුනෝ රාගාචිත්තං විමුත්තං හොති, දෝසා චිත්තං විමුත්තං හොති, මෝහා චිත්තං විමුත්තං හොති. එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්ත-චිත්තෝ හොති.

කථඤ්චාවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්තපච්චවෙක්ඛී හොති: ඉධාවුසෝ භික්ඛු රාගෝ මේ පහීනෝ උච්ඡින්නමූලෝ තාලාවත්ථුකතෝ අනභාවං කතෝ ආයතිං අනුප්පාදධම්මෝ'ති පජානාති, දෝසෝ -පෙ- මෝහෝ -පෙ- පජානාති, එවං බෝ ආවුසෝ භික්ඛු සුවිමුත්තපච්චවෙක්ඛී හොති.

ඉමෙ දස ධම්මා දුප්පටිවිජ්ඣා.

කතමෙ දස ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා? දස සඤ්ඤා: අසුභසඤ්ඤා, මරණ සඤ්ඤා, ආහාරෙ පටිකූලසඤ්ඤා, සබ්බලොකෙ අනභිරතසඤ්ඤා, අනිච්ච-සඤ්ඤා, අනිච්චෙ දුක්ඛසඤ්ඤා, දුක්ඛෙ අනත්තසඤ්ඤා, පහානසඤ්ඤා, විරාගසඤ්ඤා නිරොධසඤ්ඤා. ඉමෙ දස ධම්මා උප්පාදෙතබ්බා.

කතමෙ දස ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා? දස නිජ්ජරවත්ථූනි: සම්මාදිට්ඨිස්ස මිච්ඡාදිට්ඨි නිජ්ජිණ්ණාතහාති යෙ ච මිච්ඡාදිට්ඨිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති. තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති. සම්මාදිට්ඨි-පච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාසඞ්කප්පස්ස මිච්ඡාසඞ්කප්පො නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාසඞ්කප්පපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාසඞ්කප්පපච්චයා ච අනෙක කුසලා ධම්මා භාවනාපාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාවාචස්ස මිච්ඡාවාචා නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාවාචපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාවාචපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාකම්මන්තස්ස මිච්ඡාකම්මන්තා නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ච මිච්ඡාකම්මන්තපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාකම්මන්තපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාආජීවස්ස මිච්ඡාආජීවො නිජ්ජිණ්ණා හොති, යෙ ච මිච්ඡා-ආජීවපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාආජීවපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාවායාමස්ස මිච්ඡාවායාමෝ නිජ්ජිණ්ණෝ හොති. යෙ ච මිච්ඡාවායාමපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති. සම්මා වායාමපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාසතිස්ස මිච්ඡාසති නිජ්ජිණ්ණා හොති. යෙ ච මිච්ඡාසති-පච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාසතිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාසමාධිස්ස මිච්ඡාසමාධි නිජ්ජිණ්ණෝ හොති. යෙ ච මිච්ඡා-සමාධිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාසමාධිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාඤාණස්ස මිච්ඡාඤාණං නිජ්ජිණ්ණං හොති. යෙ ච මිච්ඡා-ඤාණපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මාඤාණපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

සම්මාවිමුත්තිස්ස මිච්ඡාවිමුත්ති නිජ්ජිණ්ණා හොති. යෙ ච මිච්ඡා-විමුත්තිපච්චයා අනෙකෙ පාපකා අකුසලා ධම්මා සම්භවන්ති, තෙ චස්ස නිජ්ජිණ්ණා හොන්ති, සම්මා විමුත්තිපච්චයා ච අනෙකෙ කුසලා ධම්මා භාවනා පාරිපූරිං ගච්ඡන්ති.

ඉමෙ දස ධම්මා අභිඤ්ඤෙය්‍යා,

කතමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා? දස අසෙක්ඛා ධම්මා: අසෙක්ඛා සම්මාදිට්ඨි, අසෙක්ඛෝ සම්මාසඞ්කප්පෝ, අසෙක්ඛා සම්මාවාචා, අසෙක්ඛෝ සම්මාකම්මන්තෝ, අසෙක්ඛෝ සම්මාආජීවෝ, අසෙක්ඛෝ සම්මාවායාමෝ, අසෙක්ඛා සම්මාසති, අසෙක්ඛෝ සම්මාසමාධි, අසෙක්ඛං සම්මාඤාණං, අසෙක්ඛා සම්මාවිමුත්ති.

ඉමෙ දස ධම්මා සච්ඡිකාතබ්බා.

ඉති ඉමෙ සත ධම්මා භූතා තච්ඡා තථා අවිතථා අනඤ්ඤථා සම්මා තථාගතෙන අභිසම්බුද්ධා'ති.

ඉදමවොචායස්මා සාරිපුත්තො. අත්තමනා තෙ භික්ඛු ආයස්මතො සාරිපුත්තස්ස භාසිතං අභිනන්දුන්ති.

දසුත්තරසුත්තං නිට්ඨිතං එකාදසමං.

පාථිකවග්ගො[1] නිට්ඨිතො

තස්සුද්දනං:

පාටිකො ච' උදුම්බරං[2] චක්කවත්ති අග්ගඤ්ඤකං
සම්පසාදං ච පාසාදං[3] මහාපුරිසලක්ඛණං
සිගාලාටානාටියකං[4] සඞ්ගීති ච දසුත්තරං
එකාදසහි සුත්තෙහි පාථිකවග්ගො'ති වුච්චති,

නිට්ඨිතො දීඝනිකායො.

1. පාථිකවග්ගො (ITS ස්‍යා)
2. පාථිකංච (ස්‍යා) පාථිකොදුම්බරී චෙව ( )
3. සම්පසංදනපාසාදං (මජසං)
4. සිඞ්ගාලාවානටියක. (මජසං)